

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget

Protokol

06-05-2014 kl. 08:15

Udvalgsværelse 1

Medlemmer

Anne Jeremiassen

deltog

Hanne Agersnap

deltog

Ib Carlsen

deltog

Jakob Engel-Schmidt

deltog

Curt Købsted

deltog

Karsten Lomholt

deltog

Henrik Brade Johansen

var fraværende

Henrik Brade Johansen (B) var fraværende.

Derudover deltog

Direktør Bjarne H. Markussen

Centerchef Anne Søgaard Andersen

Centerchef Sidsel Poulsen

Udviklingskonsulent Karen Elisabeth Dam

Udvalgskoordinator Louise Angelo

Økonomichef Dorthe Randeris deltog under punkt 1-3

Indholdsfortegnelse

1. [Anmodning om optagelse af sag om en veteranpolitik for kommunen](#)
2. [Budgetprocessen for 2015-18 – godkendelse af effektiviserings- og omstillingsforslag - Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalgets område](#)
3. [Principper for økonomistyring – konsekvenser for Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalgets område](#)
4. [Udpegning af medlemmer til Det Lokale Beskæftigelsesråd 2014-18](#)
5. [Vurdering af moderniserings- og genopretningsbehov for en række kommunale ejendomme](#)
6. [Meddelelser til udvalgets medlemmer](#)

1. Anmodning om optagelse af sag om en veteranpolitik for kommunen

Sagsfremstilling

Anne Jeremiassen (LA) har via e-mail, modtaget den 24. april 2014, anmodet om optagelse af sag på dagsordenen med følgende ordlyd:

"I 2010 vedtog Folketinget en veteranpolitik. I den indgår bla. at kommunernes indsats i fht veteraner styrkes. Derfor foreslår LA at Lyngby-Taarbæk udarbejder en veteranpolitik for at fremme indsatsen, da Lyngby-Taarbæk har et betragtelig antal veteraner.

LA indstiller at forvaltningen udarbejder et udkast, og at der i dette bør indgå bla. brugen af en veterankoordinator, samarbejde med VISO, regioner og veterancenteret.

Umiddelbart vil en veteranpolitik dække over både Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget og Social og Sundhedsudvalgets resortområder, hvorfor forslaget foreslås oversendt til SSU efter behandling i EBU."

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget den 6. maj 2014

Vedtaget, at forvaltningen udarbejder et udkast til en politik med udgangspunkt i den nationale politik på området og andre kommuners erfaringer og politikker. Sagen videresendes til Social- og Sundhedsudvalget og Børne- og Ungdomsudvalget.

Henrik Brade Johansen (B) var fraværende.

2. Budgetprocessen for 2015-18 – godkendelse af effektiviserings- og omstillingsforslag - Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalgets område

Sagsfremstilling

I henhold til tidsplanen for budgetprocessen 2015-18 skal udvalget i indeværende møde godkende effektiviserings- og omstillingsforslag for en ramme på mindst 0,9 mio. kr. i 2015, således som besluttet af Økonomiudvalget den 27. februar 2014.

Forvaltningen har på baggrund af udvalgets udmeldinger på møderne i marts og april udarbejdet nedenstående forslag. Forslagene er nærmere beskrevet i det på sagen vedlagte notat (bilag).

Forslagene har i overensstemmelse med den vedtagne proces været drøftet i MED-systemet. Der er på sagen vedlagt en "Log-bog" (bilag), der indeholder en opsamling af de bemærkninger, der er blevet fremført i de respektive møder.

Oversigt over effektiviserings- og omstillingsforslag:

Effektiviseringspotentialet i 2015-18 er angivet i 1.000 kr.

Nr.	Emne	2015	2016	2017	2018	I alt
EB1	Omlægning af akademikerindsatsen	-800	-800	-800	-800	-3.200
EB2	Fortsat indsats for at få borgerne på ledighedsydelse i de nye fleksjob	-305	-305	-305	-305	-1.220
EB3	Mere omkostningseffektiv anvendelse af eksterne leverandører	-500	-500	-500	-500	-2.000
I alt		-1.605	-1.605	-1.605	-1.605	-6.420

- = mindreudgift, merindtægt

+ = merudgift, mindreindtægt

I henhold til den godkendte budgetproces skal der på fagudvalgsmøderne i maj 2014 - udover effektivitets- og omstillingsforslag - behandles forslag til analyser, der primært skal bringes i spil på den lange bane. Der er her tale om forslag, der kræver en mere detaljeret gennemgang og evt. investeringer, før der kan opnås besparelser.

Der er dog ikke fremlagt forslag til analyser inden for Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalgets område.

Sagen behandles i udvalget inden oversendelse til Økonomiudvalget, hvor den behandles 2 gange, henholdsvis i maj og juni 2014

Økonomiske konsekvenser

De økonomiske konsekvenser af de forslag, der godkendes af udvalget, bliver oversendt til Økonomiudvalget med henblik på, at de kan indarbejdes i det administrative budgetforslag 2015-18.

Beslutningskompetence

Økonomiudvalget.

Indstilling

Forvaltningen foreslår, at de udarbejdede effektiviserings- og omstillingsforslag indarbejdes i budget 2015-18.

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget den 6. maj 2014

Anbefalet.

Henrik Brade Johansen (B) var fraværende.

Bilagsfortegnelse

1. LOG bog til MED
2. EBU - effektiviseringsforslag - 250414

3. Principper for økonomistyring – konsekvenser for Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalgets område

Sagsfremstilling

Forvaltningen har gennemført en revision af det regelsæt, der samler de overordnede styringsmæssige principper for økonomistyringen i Kommunen. Regelsættet benævnes "Principper for økonomistyring for Lyngby-Taarbæk Kommune". Der er tale om et lovpligtigt regelsæt, der består af det sagen vedlagte hoveddokument (bilag) og underliggende dokumenter.

Baggrunden for revisionen har først og fremmest været, at der var et behov for, at principperne skulle afspejle den ansvars- og styringsfordeling, der lå bag dannelsen af den nye organisation pr. 1. september 2012, dernæst at der var et ønske om at modernisere regelsættet.

Det er vigtigt, at der er kendskab til rollefordelingen mellem Kommunalbestyrelsen, Økonomiudvalget og fagudvalgene, samt at det enkelte fagudvalg er fortrolig med arbejdsdelingen mellem det politiske og det administrative niveau.

I hoveddokumentet er det i afsnit 3 fastlagt, at hvert fagudvalg har én driftsramme, og at fagudvalget har kompetence til at "flytte rundt" på budgetbeløbene inden for den samlede driftsramme.

Det er Kommunalbestyrelsen, der ved budgetvedtagelsen fastlægger de overordnede mål og den økonomiske ramme for kommunen som helhed og for de enkelte fagudvalg, og det er alene Kommunalbestyrelsen, der efter budgetvedtagelsen kan beslutte at forhøje eller reducere den samlede budgetramme for kommunen. Økonomiudvalget kan dog godkende en flytning mellem fagudvalgenes rammer så længe, der er tale om en udgiftsneutral ændring.

Det enkelte fagudvalgs driftsramme er fastsat, således at det svarer til den opgavefordeling, der er fastlagt i styrelsesvedtægten, senest vedtaget af Kommunalbestyrelsen den 2. december 2013.

I praksis er det enkelte fagudvalgs driftsramme i kommunens budget opdelt i en række aktivitetsområder, og budgetopfølgningen sker i forhold til de enkelte aktivitetsrammer.

Det er fagudvalgets ansvar at overholde driftsrammen, og fagudvalget skal føre kontrol med, at bevillingen bliver overholdt. Det indebærer, at fagudvalget skal finde kompenserende besparelser, hvis budgetkontrollen udviser merudgifter i forhold til bevillingen.

Fagudvalget kan budgetomplacere mellem de enkelte aktivitetsområder, så længe det ikke strider mod de fastlagte budgetforudsætninger i budgettet eller mod indholdet af budgetaftalen mellem de politiske grupper i kommunalbestyrelsen, og så længe, der ikke er tale om at initiere nye aktiviteter, der ikke er budgetlagt.

I praksis er det daglige budgetansvar delegeret til administrationen. Arbejdsdelingen mellem direktion og centerchef samt øvrige ledere er fastlagt i afsnit 4 samt i notat om Økonomiske styringsregler (bilag).

Direktionen har det overordnede økonomiansvar for koncernen, herunder den tværgående prioritering og ansvaret for at udarbejde forslag i forhold til den samlede budgetoverholdelse i

Kommunen. Derudover varetager den enkelte direktør det overordnede økonomiansvar for de områder, hvor vedkommende er direktøransvarlig.

Den enkelte centerchef har det økonomiske ansvar for de aktivitetsområder og konti i budgettet, der er knyttet til centret, herunder det samlede ansvar for de kontoområder, hvor de decentrale institutioners budgetter er placeret. Centerchefen har initiativpligt til at overholde budgetrammen og foretage de nødvendige tilpasninger.

Centerchefen kan delegere det daglige budgetansvar til afdelingschefer/-ledere og institutionsledere.

Alle ledere, der er udpeget som budgetansvarlige, er forpligtet til at udføre et aktivt ledelsestilsyn, dvs. at foretage løbende budgetkontrol og afprøve rigtigheden af bogføringen. Ledelsestilsynet skal udføres kontinuerlig, således at der til stadighed er overblik over den økonomiske udvikling inden for ansvarsområdet, og ledelsestilsynet skal dokumenteres.

På baggrund af den løbende budgetopfølgning hos alle budgetansvarlige, foretages der mindst 3 gange om året en samlet bevillingskontrol (anslået regnskab), der forelægges for henholdsvis fagudvalg og Økonomiudvalg og for Kommunalbestyrelsen, hvis der er bevillingsmæssige ændringer, der kræver Kommunalbestyrelsens beslutning.

Det er direktionens ansvar at tage initiativ til udarbejdelse af modgående initiativer ved overskridelse af budgettet.

Økonomiske konsekvenser

Opgaven er udført inden for rammen.

Beslutningskompetence

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget.

Indstilling

Forvaltningen foreslår, at redegørelsen om regelsættet tages til efterretning.

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget den 6. maj 2014

Taget til efterretning.

Henrik Brade Johansen (B) var fraværende.

Bilagsfortegnelse

1. Principper for Økonomistyring for Lyngby-Taarbæk Kommune
2. Økonomiske styringsregler

4. Udpegning af medlemmer til Det Lokale Beskæftigelsesråd 2014-18

Sagsfremstilling

Det følger af Lov om styring af den aktive beskæftigelsesindsats, at kommunalbestyrelsen skal nedsætte et Lokalt Beskæftigelsesråd (LBR), hvis opgave det er at rådgive Kommunalbestyrelsen og at samordne og udvikle den lokale forebyggende indsats for personer, der har svært ved at klare sig på arbejdsmarkedet.

Det Lokale Beskæftigelsesråds funktionsperiode regnes fra den 1. juni året efter det kommunale valgår, og medlemmerne og suppleanterne udpeges for 4 år ad gangen.

Borgmesteren er formand for rådet med mindre kommunen har et stående udvalg, idet formanden for det stående udvalg da kan blive udpeget som formand. Kommunalbestyrelsen i Lyngby-Taarbæk Kommune har udpeget følgende som repræsentanter i Det Lokale Beskæftigelsesråd:

Formand for Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget Anne Jeremiassen
Næstformand for Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget Hanne Agersnap

Det Lokale Beskæftigelsesråd består herudover af følgende medlemmer, der udpeges af kommunalbestyrelsen efter indstilling fra organisationerne:

- op til 3 fra Dansk Arbejdsgiverforening
- op til 3 fra Landsorganisationen i Danmark
- 1 fra Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd
- 1 fra Akademikernes Centralorganisation
- op til 2 fra Danske Handicaporganisationer
- 1 fra Praktiserende Lægers Organisation
- 1 fra Integrationsrådet
- op til 2 fra relevante lokale foreninger efter indstilling fra de øvrige medlemmer i Rådet.

Forvaltningen har udarbejdet notat af 8. april 2014: "Oversigt med indstilling af medlemmer fra organisationerne til Det Lokale Beskæftigelsesråd" (bilag). Det fremgår heraf, hvilke repræsentanter, organisationerne indstiller som medlemmer og suppleanter til Det Lokale Beskæftigelsesråd for den kommende periode. Oversigten følger den prioritering, som organisationerne selv har foreslået. I den forbindelse har AC indstillet en 1. og 2. prioritet og begrundet indstilling af 1. prioritet med, at repræsentanten har interesse og indsigt i beskæftigelsesområdet og herunder specielt i forhold til ingeniørernes område.

Det følger af ligestillingslovens § 10a, at der skal indstilles lige mange mænd og kvinder til poster i LBR. Det er ikke alle indstillinger, som lever op til dette og der er givet en konkret begrundelse for, hvorfor organisationerne har valgt ikke at indstille lige mange mænd og kvinder. Der er især lagt vægt på, at de indstillede medlemmer har interesse, viden og erfaring fra det beskæftigelsespolitiske område.

Der udestår udpegning af medlem fra PLO, hvor forvaltningen afventer svar. Derudover vil Integrationsrådet vælge repræsentant til LBR på møde i juni 2014.

Økonomiske konsekvenser

Opgaven løses inden for rammen.

Beslutningskompetence

Kommunalbestyrelsen.

Indstilling

Forvaltningen foreslår, at den fremlagte udpegning af medlemmer af Det Lokale Beskæftigelsesråd lægges til grund for perioden 1. juni 2014 og 4 år frem.

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget den 6. maj 2014

Anbefalet.

Henrik Brade Johansen (B) var fraværende.

Bilagsfortegnelse

1. Indstilling af rep fra organisationer til LBR_ 2014-18

5. Vurdering af moderniserings- og genopretningsbehov for en række kommunale ejendomme

Sagsfremstilling

Sagen fremlægges til nærmere drøftelse og dialog med de berørte institutioner, skoler og øvrige interessenter jf. Økonomiudvalgets beslutning den 10. april 2014.

Indledning og baggrund

I forbindelse med vedtagelsen af budgettet for 2013 blev det besluttet at gennemføre en analyse af, hvorvidt den kommunale bygningsmasse lever op til moderne funktionskrav, om den udnyttes effektivt og om den har et ordentligt vedligeholdelsesniveau. I budgetaftalen blev der navnlig sat fokus på dagtilbud, skoler, klubber, område- og træningscentre samt de folkeoplysende foreningers lokaler. I samme budgetaftale blev det endvidere besluttet at gennemføre en analyse af effektiviserings-potentialet – både kvalitativt og økonomisk – ved at sammenlægge kommunens tandklinikker. I første omgang var analysen af tandplejen planlagt til at indgå i den samlede analyse, men efterfølgende blev det besluttet at gennemføre denne som en særskilt analyse, som forvaltningen selv har stået for.

På baggrund af godkendt kommissorium og udbud af opgaven blev firmaet Bascon valgt til at stå for analysen af de to første forhold, som blev gennemført hen over forår og sommer 2013. Analysen af vedligeholdelsestilstanden har forvaltningen selv stået for. Kommissoriet (i form af sagsfremstilling af den 22.11.2012) er vedlagt sagen (bilag).

Hen over foråret 2013 blev der parallelt hermed arbejdet med en forretningsstrategi for den kommunale ejendomsportefølje, som indebærer at der skal arbejdes med arealoptimering "Space Management" og styring af ejendomsporteføljen efter "Facility Management"-principper. Det indebærer bl.a. gennemførelse af et systematisk og struktureret bygningssyn, årlige prioriteringer af vedligeholdelsesopgaver og -midler, samt et løbende arbejde med arealoptimering, hvor både eksisterende lokaler og nybyggede lokaler skal kunne bruges effektivt og fleksibelt af flere brugere med respekt for de primære brugere af lokalerne. Forretningsstrategien blev godkendt af kommunalbestyrelsen den 5. september 2013.

Nedenfor gennemgås de enkelte analyser hver for sig og sammenholdes til sidst med forretningsstrategiens principper og målsætninger, samt de økonomiske konsekvenser. Afslutningsvis præsenteres et forslag til håndtering af de tre analyser.

Bascon analysen

Hovedkonklusionerne i Bascons analyse af 17. oktober 2013 var nedenstående, fordelt på de enkelte sektorområder:

Skoler:

- | At gangarealer står ubrugte en stor del af tiden.
- | At flere faglokaler står ledige ca. 2/3 del af tiden.
- | At læringscentret var skolernes mest benyttede rum.
- | At SFO og skole var tænkt sammen, men stadig kun benytter lokalerne ca. halvdelen af

tiden.

- | At mange grupperum står ledige ca. 2/3 af tiden.
- | At der er ledig kapacitet til eksterne brugere.
- | At der er plads til indretning af lærerarbejdspladser ved at koble bærbart udstyr med fleksibel indretning.
- | At der er et potentiale i at indtænke klubbens lokaler i højere grad i skolens hverdag.
- | At der er et potentiale i at få taget et kulturelt opgør med et fag – et rum.

Dagtilbud:

- | At der er et potentiale for at eksterne brugere kan anvende bl.a. fællesrum og køkkener i daginstitutionerne.
- | At der er et potentiale for bedre udnyttelse af lokalerne ved at udveksle brug af særlige gode rum og udearealer institutionerne imellem.
- | At der er et potentiale i at personalet uddannes til i højere grad at indrette fleksibelt og kreativt.
- | At investeringer i ældre villaer bør overvejes.
- | At investeringer i bygninger opført i præfabrikerede elementer bør overvejes.

Område- og træningscentre:

- | På områdecentre har fællesarealer, fælles køkkenlokaler samt lokaler til eksterne brugere en forholdsvis lav udnyttelsesgrad.
- | På træningscentre har aktivitetslokaler, fælles køkkenlokaler og lokaler til eksterne brugere en forholdsvis lav udnyttelsesgrad.
- | Der er et potentiale for at eksterne brugere i højere grad kan få adgang til lokalerne.
- | At der er et potentiale i at personalet uddannes til i højere grad at indrette fleksibelt og kreativt.

Klubber:

- | Der er et potentiale for at skoler i højere grad kan benytte klubbens lokaler og omvendt.
- | Der er et potentiale for at eksterne brugere i højere grad kan benyttes klubbens lokaler.
- | Der er et potentiale i at personalet uddannes til i højere grad at indrette fleksibelt og kreativt.

Folkeoplysning:

- | I forhold til spejderforeninger er der ledig kapacitet før kl. 15.00 og derefter er der en lav udnyttelsesgrad af lokalerne
- | Vandsportsforeninger udnytter generelt lokalerne en del og der vil i mindre grad være potentiale for bedre udnyttelse
- | I forhold til idrætsforeninger og idrætsfaciliteter er der ledig kapacitet i dagtimerne, men der er generelt booket i aftentimerne
- | I forhold til øvrige foreninger er der et potentiale for bedre udnyttelse i både dag og aftentimerne - og er et potentiale for at flere foreninger udnytter de samme faciliteter eller at de i højere grad tænkes ind i andre af kommunens ejendomme, så der i højere grad sker en lokaledeling.

Bascon påpeger, at der vil være visse udfordringer i forhold til de folkeoplysende aktiviteter, idet foreninger indretter sig med eget inventar og udstyr, at faciliteterne benyttes uden brug af et bookingsystem, hvilket en fælles anvendelse forudsætter, samt at brugerne er umiddelbart skeptiske overfor tanken om at dele lokaler med andre brugere. Dette er dog udfordringer, der kan løses, bl.a. ved ibrugtagning af et lokalebookingsystem og ved arbejde med kultur og holdninger.

Bascon konkluderer, at kommunen står med en blandet bygningsmasse og at der er stor variation i om bygningerne lever op til funktionsprincipperne. Det påpeges endvidere, at der er et stort potentiale for at udnytte arealerne bedre, men at man samtidig også skal overveje gener eller andre udgifter, det kan pålægge brugerne.

Det præciseres af Bascon, at en afgørende forudsætning for, at det lykkes at udnytte lokalerne bedre og dermed optimere arealanvendelsen er, at brugernes mentale mindset forandres – men at der er mange gevinster at hente på at ændre vaner og kultur og skabe mere fleksible indretninger.

Bascons overordnede anbefalinger er følgende:

- 1 At man sikrer, at de vedtagne principper i Lyngby-Taarbæk Kommunes forretningsstrategi anvendes i den fremadrettede proces, før der tages stilling til de udbygningssbehov, som er foreslået i lokaleanalysen.
- 1 At den af forvaltningen gennemførte vedligeholdelsesanalyse sammenholdes med Bascons analyse af moderniseringsbehovene – når de afsatte midler skal prioriteres
- 1 At der arbejdes med guidelines på indretning og anvendelse af lokalerne for at påvirke brugernes kultur i anvendelse af lokalerne samt uddannelse af brugerne.
- 1 At der skabes overblik over behovet for ledige lokaler til eksterne brugere og at der skabes en lettilgængelig lokalebooking. (Der er efterfølgende anskaffet et nyt lokalebookingsystem, som vil sikre overblik over ledige lokaler og gøre det nemmere for både forvaltningen).

Bascons analyse omfatter 54 bygninger og har taget afsæt i en kategorisering af moderniseringsgraden og – behovet i tre kategorier – lav, middel og høj grad af modernisering i forhold til de opstillede funktionsprincipper. De 54 bygninger udgør ca. 70 pct. af den samlede ejendomsportefølje på 220.000 m² svarende til ca. 156.000 m².

Analysen af moderniseringsgraden viser et samlet bygnings- og indretningsmæssigt moderniseringsbehov på 109,2 mio. kr., hvoraf hovedparten af udgiften relaterer sig til skoleområdet. Heraf er der dog allerede afsat 30 mio. kr. til udbygning og modernisering af Lindegårdsskolen, således at det samlede moderniseringsbehov er 79,2 mio. kr.

De 109,2 mio. kr./79,2 mio. kr. fordeler sig på nedenstående sektorområder og moderniseringskategorier "*høj, middel og lav*". For en nærmere redegørelse for, hvilke institutioner og skoler det drejer sig om, samt de skønnede moderniserings- og investeringsbehov på de enkelte bygninger, henvises der til den i sagen vedlagte hovedrapport og delrapporter fra Bascon (bilag 2).

Tabel 1: Moderniseringsbehov fordelt på sektorområder

Sektorområde	Høj	Middel	Lav	Skønnet udgift
Dagtilbud	2	15	22	18,2 mio. kr.
Skoler	3	5	3	80,6 mio. kr. *
Klubber	1	4	3	4,75 mio. kr.
Område- og træningscentre	1	2	3	5,65 mio. kr.
I alt	7	26	31	I alt 109,2 mio. kr.
I alt ekskl. Lindegårdsskolen				79,2 mio. kr.

Note*: Lindegårdsskolen er inkluderet heri, men er allerede budgetlagt med 30 mio. kr. og kører som projekt.

Udgiften på de foreslåede tiltag er udregnet som overordnede rammebeløb med afsæt i Bascons erfaringstal fra lignende opgaver, enkelte leverandørplyste beløbsstørrelser, og beløbsstørrelser hentet direkte fra tidligere projekter indenfor institutions- og skolebygninger.

De ovennævnte udgifter kan underopdeles i fire hovedkategorier: "*Holdningsmæssige tiltag, arealoptimering, indretningsmæssige tiltag, samt bygningsmæssige tiltag*".

Tabel 2: Moderniseringsbehov fordelt på hovedkategorier (tiltag)

Opgaver	Økonomi
Holdningsmæssige tiltag	Ikke prissat, men indgår som en del af Space Management processen
"Dele med andre". Dele faciliteter mellem kommunale institutioner og mellem foreningerne under folkeoplysningen	Ikke prissat, men indgår som en del af Space Management processen
Indretningsmæssige tiltag:	
Kategori 1	1.150.000 kr.
Kategori 2	6.700.000 kr.
Kategori 3	1.200.000 kr.
I alt	9.050.000 kr.
Bygningsmæssige tiltag:	
Kategori 1	45.650.000 kr.
Kategori 2	50.800.000 kr.
Kategori 3	3.700.000 kr.
I alt	100.150.000 kr.*
Bygnings- og indretningsmæssige tiltag i alt	109.200.000 kr.
Bygnings- og indretningsmæssige tiltag i alt ekskl. Lindegårdsskolen	79.200.000 kr.

Note*: Heraf er der allerede afsat 30 mio. kr. til udbygning og modernisering af Lindegårdsskolen.

Tandplejeanalysen

Overordnet set viser analysen, at den nuværende struktur med små fuldt udstyrede tandklinikker på alle skoler ikke understøtter håndteringen af nutidens tandplejeudfordring. Børnene har i dag sjældent huller og kommer typisk til undersøgelse med 1½ års mellemrum. Desuden er kun halvdelen af tandplejens målgruppe i dag skolebørn. Kliniksammenlægning har derfor en lang række kvalitative potentialer i form af bl.a. øget brugerservice og faglighed. Endvidere vil en sammenlægning kunne frigive ca. 700 m² på skolerne, som kan anvendes til andre formål. På den anden side viser undersøgelsen, at en sammenlægning har store anlægsomkostninger, som - trods driftsbesparelser og mindsket køb af klinikudstyr - har en forholdsvis langsigtet business case.

Tandplejens tekniske udstyr er i dag nedslidt. 61 ud af Tandplejens 88 maskiner er i 2015 15 år eller ældre og er dermed stort set slidt op. Det svarer til, at knap 70 pct. af alt udstyret skal skiftes ud i 2015. Det understreges af, at kun 5 apparater/maskiner er ældre end 20 år. I forhold til de dyre tandlægestole er billedet det samme; her skal 13 ud af 20 udskiftes i 2015. Det svarer til 65 pct. af alle tandlægestole.

En sammenlægning af klinikker vil kunne mindske behovet for nyt udstyr, da alt ikke skal dubleres. Det betyder, at geninvesteringsbehovet kun er 4 mio. kr. over de kommende år, og at de forventede udgifter til nyt udstyr falder med godt 40 pct. (fra 6,7 til 4 mio. kr.).

Udover behovet for udskiftning af meget dyrt udstyr de kommende år, har flere klinikker pt. en række driftsudfordringer. Eksempelvis har Engelsborgskolens og Lindegårdsskolens tandklinikker vedvarende indeklimate og arbejdsmiljøproblemer, og på Lundtofte skoles tandklinik gik der i efteråret ild i en nedslidt sugemotor, som var tæt på at sætte ild til

skolens tag. I udbygnings- og moderniseringsprojektet på Lindegårdsskolen er tandklinikken desuden indtil videre ikke indtænkt i projektet.

En sammenlægning vil endelig muliggøre hjemtagelse af specialtandplejen.

Følgende tre modeller er analyseret i undersøgelsen:

- Model 1: Samle hele Tandplejen på to tandklinikker, en i Lyngby og en i Virum/Sorgenfri
Model 2: Bevare den nuværende decentrale struktur med tandklinikker på 8 skoler samt tandklinik og tandreguleringsafdeling på Toftebæksvej 8
Model 3: Samle tandklinikker i Lyngby og bevare fire skoletandklinikker i Virum/Sorgenfri

Konkret foreslår forvaltningen følgende mulige placeringer af tandklinikker:

Ad Model 1: Én nybygget klinik i Lyngby enten på Lindegårdsskolen eller i forbindelse med "Nyt rådhus" samt én nybygget klinik i Sorgenfri i forbindelse med Hummeltofteskolen. Anlægsomkostningerne skønnes at blive 21,5 mio. kr. og indkøb af nyt udstyr 4 mio. kr. I model 1 kan specialtandplejen hjemtages med en besparelse på 0,7 mio. kr./år. Desuden kan teknisk i en samlet forretningsmodel kalkuleres med en forventet indtægt på 0,5 mio. kr./år ved fremtidig udlejning af Toftebæksvej 8.

Ad Model 2: Udgangspunktet er her en uændret struktur med tandklinikker på 8 skoler samt en centralklinik, en tandreguleringsklinik og en røntgenklinik beliggende på Toftebæksvej 8. Omkostningerne til udskiftning af udstyr de kommende år skønnes at blive 6,7 mio. kr. De eksisterende rammer giver ikke mulighed for at etablere en specialindrettet klinik og dermed hjemtage specialtandplejen fra Gentofte Kommune.

Ad Model 3: Én nybygget klinik i Lyngby enten på Lindegårdsskolen eller i forbindelse med "Nyt rådhus" samt en bevarelse af klinikker på fire skoler i Virumområdet. Anlægsomkostningerne skønnes at blive 14,3 mio. kr. og indkøb af nyt udstyr 5,1 mio. kr. I model 3 kan specialtandplejen hjemtages med en besparelse på 0,7 mio. kr./år, ligesom der kalkulationsmæssigt kan opereres med en indtægt på 0,5 mio. kr./år ved fremtidig udlejning af Toftebæksvej 8.

Bibeholdes den nuværende tandklinikstruktur (model 2) forventes der i de kommende år udgifter til udskiftning af udstyr for 6,7 mio. kr. De reelle ekstra omkostninger forbundet med kliniksammenlægninger får man derfor ved at trække 6,7 mio. kr. fra anlægsudgifterne til sammenlagte klinikker. Med en sådan beregning vil investeringerne i en sammenlagt tandklinikstruktur balancere efter 10-11 år (model 3) eller 15-16 år (model 1).

Tandplejerapporten er vedlagt sagen som bilag 3.

Analysen af den bygningsmæssige vedligeholdelsestilstand

Forvaltningen har gennemført et bygningsyn på den kommunale bygningsmasse svarende til 150 ejendomme og ca. 220.000 kvadratmeter. De kommunale lejeboliger og almene boliger (ca. 60.000 m²) er ikke indeholdt i bygningssynet. Bygningssynet har omfattet en vurdering af genopretningsbehovet på bygningernes klimaskærm – det vil sige fundament, ydervægge, vinduer, yderdøre, tag, tagrender, false m.m.

Bygningssynet viser et genopretningsbehov på 66 mio. kr. svarende til 299 kr. pr. m². Dertil skal tillægges et skønnet genopretningsbehov på 6 mio. kr. på de tekniske installationer. Det samlede genopretningsbehov udgør således 72 mio. kr.

Genopretningsbehovet er baseret på den aktuelle ejendomsportefølje. Ved genopretning forstås de tiltag, der skal gennemføres for at bringe bygningsmassen op på en 'normal' standard, dvs. ikke nybyggeri, men som en stand, der har været underlagt løbende vedligehold. Der er med andre ord tale om et efterslæb i forhold til, hvis bygningerne løbende var blevet vedligeholdt til en given påkrævet standard (se også nedenfor).

Der er ikke foretaget et bygningssyn af den indvendige vedligeholdstilstand på de 150 ejendomme. De indvendige vedligeholdsbudgetter er i dag placeret decentralt på de enkelte skoler, institutioner m.m. Budgetterne til indvendig bygningsvedligehold udgør årligt samlet 17 mio. kr. svarende til 77 kr./m². Det antages, at et eventuelt efterslæb på den indvendige bygningstilstand kan holdes inden for den samlede årlige decentrale budgetramme til indvendig bygningsvedligehold. der vil hen over 2013 og 2014 blive gennemført bygningssyn på den indvendige vedligeholdelsestilstand, der vil fastlægge det forventede indvendige vedligeholdsbehov - og som vil fastlægge målene for institutioner og skolers anvendelse af de indvendige vedligeholdelsesmidler.

Notat om genopretningsbehovet på de kommunale ejendomme er vedlagt sagen som bilag 4.

Samlet vurdering og anbefalinger

Det samlede genopretnings- og moderniseringsbehov fordelt på bygningskategorier inkl. tandplejen fremgår af nedenstående tabel 3.

Tabel 3: Samlet genopretnings- og moderniseringsbehov fordelt på bygningskategorier

Kategori	Antal m ²	Genopretning i mio. kr.	Modernisering + tandpleje i mio. kr.	Genopretning, modernisering + tandpleje i mio. kr.
Administration*	10.184	1,0		1,0
Bibliotek, kultur	8.696	3,5		3,5
Dagtilbud	26.831	2,2	18,2	20,4
Klubber	7.059	3,3	4,8	8,1
Idræt	32.582	8,0		8,0
Fritid	7.031	4,6		4,6
Område- og træningscentre m.m.	21.048	5,3	5,7	10,9
Skoler inkl. SFO**	101.226	37,2	50,6	87,8
Kirkegårde, gartner og vej***	6.184	0,9		0,9
Tekniske installationer****		6,0		6,0
Tandplejen v. model 1			25,5	25,5
Tandplejen v. model 2			6,7	6,7
Tandplejen v. model 3			19,4	19,4
Total behov ved model 1	220.841	72,0	104,7	176,7
Total behov ved model 2	220.841	72,0	85,9	157,9
Total behov ved model 3	220.841	72,0	98,6	170,6

Note*: Der er ikke gennemført bygningssyn på Rådhuset, idet en vurdering af Rådhuset er foretaget i Rådhusanalysen.

Note**: Heraf fratrukket 30 mio. kr. til udbygning og modernisering af Lindegårdsskolen.

Note ***: Der er ikke gennemført bygningssyn på Materielgården, da denne indgår i en sag om Fælles driftsplads.

Note****: Skønnet efterslæb på tekniske installationer.

Forvaltningen vurderer, at det samlede investeringsbehov til genopretning, modernisering og håndtering af tandplejens udfordringer kan mindskes ved en gennemførelse af den vedtagne forretningsstrategi og ved en systematisk arealoptimering gennem en Space Management tankegang.

Det er forvaltningens anbefaling, at der i forhold til ovennævnte behov prioriteres på følgende

måde:

- | Genopretningsbehov prioriteres før moderniserings- og udbygningsbehov
- | Der foretages altid en analyse af mulighederne for arealoptimering før der træffes beslutning om udbygning
- | I forbindelse med vurderingen af moderniseringsbehov foretages dels en arealoptimeringsanalyse og en analyse af mulighederne for en ændret anvendelse af lokaler mv.
- | Der gennemføres som udgangspunkt altid en helhedsmodernisering, -ombygning og -udbygning af en given bygning, så der kun én gang skal gennemføres større bygningsarbejder.

Forvaltningen kan ikke på baggrund af Bascon's analyse komme med et præcist nøgletal for en realistisk arealfortætning af den nuværende kommunale bygningsmasse. Forvaltningen er allerede i gang med et arealoptimeringsprojekt (Space Management-projekt) på Lindegårdsskolen og foreslår, at dette suppleres med et arealoptimeringsprojekt på andre udvalgte skoler og dagtilbud samt et arealoptimeringsprojekt på ét geografisk område (en række samplacerede kommunale ejendomme), som skal give viden om mulighederne for at samtænke lokaler på tværs af sektorområder. Projekterne skal vise, hvilke potentialer der kan opnås ved en arealoptimering gennem en Space Management tankegang. Projekterne skal danne grundlag for en realistisk fortætningsprocent af den kommunale bygningsmasse og danne grundlag for udarbejdelse af guidelines og principper for den fremtidige anvendelse og indretning af lokaler. Hvert projekt vil tage afsæt i en bred analyse af interessenter, potentialer (anvendelsesmæssige, indretningsmæssige og bygningsmæssige) fremtidsperspektiver og totaløkonomi.

Forvaltningen foreslår, at der i anlægsrammen for 2015-18 reserveres en årlig pulje på 30-35 mio. kr. til igangsættelse af konkrete genopretnings- og moderniseringsprojekter baseret på ovennævnte bygningsanalyser og modeller. De enkelte genopretnings- og moderniseringsprojekter håndteres individuelt, hvormed der søges finansiering af den nævnte pulje til konkrete projekter.

Forvaltningen foreslår, at der udarbejdes en særskilt sag til Social- og Sundhedsudvalget i maj vedrørende tandplejen.

Økonomiske konsekvenser

Anlægsfinansieringsbehov

Det samlede investeringsbehov baseret på ovenstående analyser udgør mellem 157,9 mio. og 176,7 mio. kr. (ex. moms) afhængig af valg af model for sammenlægning af tandplejen.

Af praktiske og økonomiske årsager vil det ikke være muligt eller hensigtsmæssigt at udføre alle projekter på et enkelt år. Såfremt der igangsættes tiltag over en kortere periode f.eks. 5 år, vil det være muligt at skabe en synergi på tværs af ejendommene og opnå fordele i forhold til udbudsproces, pris og styring. Hvis projekterne, herunder specielt genopretningen, strækkes over en længere periode, for eksempel 10 år, må det påregnes, at de samlede udgifter til genopretning vil stige 15-20 pct. på grund af øget efterslæb og på grund af manglende synergieffekt.

Det samlede investeringsbehov på 157,9 til 176,7 mio. kr. kan delvis finansieres gennem en arealfortætning, lavere drifts- og energjudgifter, salg af ejendomme samt ved at flytte anlægsmidler til genopretnings- og moderniseringsprojekter i de enkelte budgetår, men det forudsætter konkrete bygningsanalyser af de enkelte ejendomme og lokaler. Det er dog

vurderingen, at anlægsrammen kommer til at finansiere en stor del af det samlede investeringsbehov, såfremt bygningsmassen ønskes genoprettet, moderniseret og udnyttet optimalt.

I budgetaftalen for 2014-17 er der allerede indarbejdet en række forskellige finansieringsmuligheder. Der er på driftsrammen afsat 5 mio. kr. i 2014 til ekstraordinært vedligehold på skoleområdet. Der er på anlægsrammen afsat 30 mio. kr. i 2016 af den udmøntede anlægsramme til investeringsbehov på skolerne og i forbindelse med almene boliger. Endvidere er der på anlægsrammen afsat 4 mio. kr. i hvert af årene 2014 og 2015 til en opgradering af folkeskolernes fysiske rammer, som følge af de nye krav til folkeskolereformen. Endelig indeholder anlægsbudgettet en ikke udmøntet ramme på 12,8 mio. kr. i 2016 og 73,9 mio. kr. i 2017. I årene 2018 og 2019 er der endnu ikke foretaget en politisk udmøntning af anlægsrammen på ca. 100 mio. kr.

Tabel 4: Finansieringsmuligheder

I mio. kr. kr.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	I alt 14-19
Finansieringsmulighed (driftsrammen)							
Ekstraordinært vedligehold på skoleområdet	5,0						5,0
Finansieringsmulighed (anlægsrammen)							
Investeringsbehov på skolerne og alm. boliger			30,0				30,0
Opgradering af folkeskolernes fysiske rammer	4,0	4,0					8,0
Ikke udmøntet anlægsramme			12,8	73,9	100,0	100,0	286,8
Finansieringsmuligheder i alt	9,0	4,0	42,8	73,9	100,0	100,0	329,8

Over en 5-årig periode fra 2015-19 kan investeringsbehovet på 157,9 til 176,7 mio. kr. umiddelbart dækkes af den udmøntede og ikke udmøntede anlægsramme, idet der dog gøres opmærksom på en række andre store anlægsprojekter som f.eks. rådhusudbygning og modernisering, samt ny samlet driftsplads. Udfordringen er primært i 2015, hvor der er et finansieringsunderskud på mellem 45 til 52 mio. kr., såfremt sammenlægning af tandplejen gennemføres i 2015. Udfordringen kan enten håndteres ved en fremrykning af midler fra anlægsrammen fra 2016 og 2017 til 2015, eller ved en forskydning af genopretnings- og moderniseringsarbejdet samt tandplejen fra 2015 til 2016 og 2017, og fra 2014 til 2015.

Forvaltningen anbefaler, at der reserveres en årlig pulje på 30-35 mio. kr. de næste fem år til igangsættelse af konkrete genopretnings- og moderniseringsprojekter.

Driftsudfordring

Der er årligt afsat 24,5 mio. kr. til udvendigt bygningsvedligehold og tekniske installationer. Heraf er der afsat 9,4 mio. kr. til vedligehold af tekniske installationer, 3,8 mio. kr. til faste servicekontrakter og 11,3 mio. kr. til udvendigt bygningsvedligehold.

Genopretningsbehovet på klimaskærmen på 66 mio. kr. og det skønnet efterslæb på 6 mio. kr. til tekniske installationer kan ikke stå alene. Såfremt der ønskes en hensigtsmæssig fremadrettet vedligeholdsstand på de kommunale ejendomme, anbefaler forvaltningen at der anvendes ca. 54 kr./m² til udvendig bygningsvedligehold svarende til et årligt budget 11,8 mio. kr. med 220.000 m². Nøgletallet er baseret på standardnøgletal for en "middel vedligeholdelsesstand", hvor den

indvendige og udvendige vedligehold tilsammen bør være 80-120 kr./m². Forvaltningen vurderer fordelingen på ud- og indvendig vedligehold med ca. 2/3 og 1/3. Foretages der ikke en løbende og forebyggende vedligehold af klimaskærmen vil der ske en forringelse af værdien af bygningsmassen. En forringelse der vil resultere i et yderligere efterslæb og et øget genopretningsbehov.

Det årlige budget til udvendigt bygningsvedligehold er lavere i 2014 og 2015 i forhold til normalen på 11,3 mio. kr. Årsagen er, at puljen til udvendigt vedligehold er medtænkt som finansiering af en del af udgifterne til Rådhusprojektet i 2014 og 2015. Sammenholdt med et fremadrettet vedligeholdelsesbehov på 11,8 mio. kr. til udvendigt bygningsvedligehold er der behov for yderligere 1,9 mio. kr. i 2014 og 4,5 mio. kr. i 2015. Såfremt anbefalingen om et årligt vedligeholdelsesbudget på 11,8 mio. kr. følges, skal budgettet øges med 0,5 mio. kr. årligt (11,8 – 11,3 mio. kr.), hvilket forvaltningen anbefaler.

Beslutningskompetence

Økonomiudvalget i nærværende sag.

Kommunalbestyrelsen for så vidt angår den endelige stillingtagen til de gennemførte analyser og de afledte økonomiske konsekvenser.

Indstilling

Forvaltningen foreslår, at

1. de gennemførte analyser af genopretnings- og moderniseringsbehov på den kommunale ejendomsportefølje drøftes
2. delrapporterne fra Bascon for de enkelte sektorområder sendes til de respektive fagudvalg til nærmere drøftelse og dialog med de berørte institutioner, skoler og øvrige interessenter
3. tandplejeanalysen oversendes til Social- og Sundhedsudvalget til drøftelse og prioritering af de beskrevne modeller, jf. anlægsstyringsreglerne
4. finansieringen af det beregnede genopretnings- og moderniseringsbehov på 30-35 mio. kr. årligt de næste fem år oversendes til budgetforhandlingerne for 2015-18
5. det anbefalede vedligeholdsniveau for udvendigt vedligehold på 11,8 mio. kr. indarbejdes i det administrative budgetforslag for 2015-18, svarende til en budgetstigning på 0,5 mio. i budgetårene 2016-18 og 4,5 mio. kr. i 2015.

Økonomiudvalget den 10. april 2014

Ad.1 Drøftet.

Ad.2 Godkendt.

Ad.3 Godkendt.

Ad.4 Godkendt.

Ad.5 Godkendt.

Ad 6. Der planlægges en temadrøftelse i forbindelse med førstkommende møde i Kommunalbestyrelsen.

Morten Normann Jørgensen var fraværende. I stedet deltog Hanne Agersnap.

Dorthe la Cour var fraværende.

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget den 6. maj 2014

Taget til efterretning.

Henrik Brade Johansen (B) var fraværende.

Bilagsfortegnelse

1. Sagsfremstilling_Analyse af effektiv anvendelse af arealerne på skoleområdet, dagtilbud, klub
2. ALLE RAPPORTER SAMLET 17-10-2013
3. Tandplejerapport - sammenlægningsanalysen
4. Notat vedr. vurdering af genopretningsbehov for de kommunale ejendomme_01042014

6. Meddelelser til udvalgets medlemmer

Indstilling

1. Puljemidler til indsats mod langtidsledighed

Beskæftigelsesregionen har bevilliget 825.000 kr. til indsats mod langtidsledighed i Lyngby-Taarbæk og Gentofte Kommune. Baggrund for bevillingen er en ansøgning om midler fra en regional pulje til projekter, der skal begrænse eller forebygge langtidsledighed. Ansøgningen er udarbejdet af Lyngby-Taarbæk Kommune som har inddraget Gentofte Kommune. Der er ansøgt om midler til en konkret indsats for at opkvalificere ledige til buschauffører, som er et fagområde, hvor der er gode jobmuligheder. Målgruppen for indsatsen er langtidsledige samt borgere på midlertidig arbejdsmarkedsydelse. En enkelt uddannelse til buschauffør koster 50.000 kr. Bevillingen bliver fordelt med halvdelen til henholdsvis Lyngby-Taarbæk og Gentofte og med mulighed for at eventuelt uforbrugte midler overføres mellem kommunerne.

2. Effekterne af Sherpa

Forvaltningen orienterede den 1. april 2014 Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget om brug af Team Sherpa, som aktør i beskæftigelsesindsatsen. I den forbindelse efterspurgte udvalget resultater fra forløbet hos Sherpa. En opgørelse fra Sherpa (bilag) viser, at borgere på kontanthjælp og sygedagpenge i snit deltager i forløbet 8-9 måneder inden de bliver selvforsørgende. Disse resultater er på niveau med andre aktører i beskæftigelsesindsatsen. Med afsæt i Team Sherpas metodiske tilgang planlægger Lyngby-Taarbæk Kommune som en start at samarbejde med Team Sherpa om 10 borgere, som skal i forløb med en varighed på 26 uger og med mulighed for forlængelse op til et år. Udvalget får en orientering om forløbet ultimo 2014, når forløbene er gennemført.

3. Kontanthjælpsreform - gensidig forsørgerpligt for samlevende

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget efterspurgte den 1. april 2014 en status for, hvor mange borgere, som har mistet deres kontanthjælp på baggrund af kontanthjælpsreformens ændrede regler i forhold til gensidig forsørgerpligt for samlevende. Forvaltningen har udbetalt reduceret kontanthjælp til ca. 15 borgere under henvisning til gensidig forsørgerpligt. Den reducerede kontanthjælp bortfalder i 2015, hvor reformen er fuldt indfaset.

Forvaltningen har udsendt breve til ca. 100 kontanthjælpsmodtagere, som deler adresse med en borger, som ikke modtager kontanthjælp. På baggrund heraf har forvaltningen modtaget et antal tilbagemeldinger fra kontanthjælpsmodtagere, som oplyser, at de bor sammen med en person, men ikke mener, at de er omfattet af gensidig forsørgerpligt. I mange tilfælde har kommunen anerkendt dette (fx at de pågældende er i familie eller bor til leje i boligen). Derudover har forvaltningen modtaget tilbagemelding fra to borgere, som har nægtet at forsørge samlever (som er kontanthjælpsmodtager). I de to konkrete tilfælde har forvaltningen jf. lovgivningen udbetalt kontanthjælp til samlever og vil efterfølgende opkræve det udbetalte beløb hos borgeren. Kommunen har endnu ikke modtaget klager vedrørende afgørelser om gensidig forsørgerpligt.

4. Kontanthjælpsreform - uddannelseshjælp

Kontanthjælpsreformen betyder, at unge under 30 år uden uddannelse skal have uddannelseshjælp i stedet for kontanthjælp. Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget har den 1. april

2014 spurgt til effekterne af den lavere uddannelseshjælp i forhold til selvforsørgelse. En foreløbig opgørelse viser, at der sammenlignet med tal fra primo 2013 er en tydelig faldende tendens i forhold til antallet af unge som modtager uddannelseshjælp og kontanthjælp. Forvaltningen vurderer, at årsagen til faldet er en kombination af lavere ydelse og den beskæftigelsesrettede indsats for de unge. I forlængelse heraf er det forvaltningens erfaring, at antallet af unge som møder op i jobcenteret for at søge om kontanthjælp ligger på samme niveau som tidligere. I tabellen herunder fremgår antallet af unge under 30 år ialt på kontanthjælp og uddannelseshjælp i henholdsvis 2013 og 2014.

Antal unge i alt under 30 år på kontanthjælp og uddannelseshjælp.

	2013	2014
Januar	262	237
Februar	277	230

Kilde: Jobindsats

5. Forespørgsel om effektiviseringspotentiale vedr. §82A

På Social- og Sundhedsudvalgets møde den 2. april 2014 blev der spurgt til et muligt effektiviseringspotentiale vedr. § 82A i Lov om aktiv socialpolitik. Lovens hensigt er bl.a. at give et øget tilskud til tandpleje til de borgere på kontanthjælpsniveau, der er berettigede til tilskud til betaling af tandpleje. Kommunen skal ikke fagligt vurdere behandlingsoverslag, når der søges over § 82A.

Administrationen af området henhører under beskæftigelsesområdet i Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget. I forlængelse heraf vurderer forvaltningen at området er stærkt lovbundet og dermed ikke åbner mulighed for effektivisering.

Til orientering vedlægges tidligere svar på politikerspørgsmål i februar 2014 (bilag).

6. Orientering om evt. afholdte møder

Udvalgets medlemmer har mulighed for at orientere hinanden

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget den 6. maj 2014

Taget til efterretning.

Henrik Brade Johansen (B) var fraværende.

Bilagsfortegnelse

1. Sherpa forløb til Lyngby
2. Politikerspørgsmål vedr. § 82a

Logbog for MED-udvalgets behandling den 24. april 2014 af effektiviserings- og omstillingsforslag

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalgets område

Nr.	Forslag	Bemærkninger fra MED	Kommentarer fra centerledelsen
EB1.	Omlægning af akademikerindsatsen	<p>Medarbejderne finder generelt, at det er et fornuftigt forslag og herunder positivt at investere i faste stillinger frem for projektansættelser.</p> <p>Ligeledes finder medarbejderne, at det kan være en udfordring at have 45 løbende i gang – idet forsikrede ledige kun må være i virksomhedspraktik i 4 uger.</p>	<p>Ledelsen bemærker, at normeringen er fastsat ud fra en forventning om, at det er realistisk og herunder, at der i forslaget er et fokus på at forstærke den virksomhedsrettede indsats for målgruppen.</p>
EB2.	Fortsat indsats for at få borgere på ledighedsydelse i de nye fleksjob	<p>Medarbejderne finder generelt, at det er et fornuftigt forslag og herunder at der er fokus på at investere i området.</p>	<p>Det er ledelsens vurdering, at en bemanding med 1 stilling dækker det aktuelle behov.</p>
EB3.	Mere omkostningseffektiv anvendelse af eksterne leverandører	<p>Medarbejderne fremhæver, at det er et ressourcekrævende arbejde at lave gennemgangen, herunder at få lavet effektmålinger mv.</p> <p>Medarbejderne efterlyser at få løbende effektmålinger på tilbud fra eksterne leverandører for at kvalificere valget af tilbud og leverandør.</p>	<p>Det er ledelsens vurdering, at det er en ressourcekrævende opgave at lave gennemgangen og opgaven forudsættes løst sammen med Center for Økonomi og Personale.</p> <p>Ledelsen bemærkede desuden, at det aktuelt er en udfordring med ressourcer til at gennemføre løbende effektmålinger. Men det giver god mening og der skal fokus på også fremadrettet at søge at tilføre ressourcer til opgaven i samspil med Center for økonomi og personale.</p>

Titel:	Omlægning af akademikerindsatsen
Kategori:	4. Øvrige
Udvalg:	Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget
Aktivitetssområde:	Erhverv og Beskæftigelse
Enhed:	Center for Arbejdsmarked
Ansvarlig kontaktperson:	Anne Søgaard

Beskrivelse

Den særskilte indsats for akademiker 'AC i Job' omlægges for at forstærke den virksomhedsrettede indsats yderligere for især målgruppen af forsikrede, højtudannede ledige.

Konkret udløber de to nuværende projektansættelser 'AC i Job' med udgangen af 2014, og forslås erstattet af to permanente stillinger som virksomhedskonsulenter. De to midlertidige projektstillinger har i en to-årig opstart været finansieret af LBR og efterfølgende forlænget midlertidigt finansieret af kommunale midler.

Rationalet er, at en yderligere styrkelse af den virksomhedsrettede indsats for målgruppen vil bidrage til at reducere langtidsledigheden med en besparelse på forsørgelsesudgifterne til følge. Desuden vil der være tale om øget statsrefusion på forsørgelsesydelse.

Udgangspunktet er, at de to virksomhedskonsulenter sideløbende med en øget opsøgende virksomhedskontakt samlet set løbende kan have 45 ledige borgere i virksomhedsrettet forløb.

I LTK udgør de ledige akademikere ca. en tredjedel af gruppen af forsikrede ledige. Af den årsag har kommunen de seneste år haft en særskilt akademikerindsats - 'AC i Job'. 'AC i job' er kendetegnet ved holdforløb for akademikergruppen baseret på bl.a. netværksdannelse, workshops og rådgivning. 'AC i Job' har etableret mange gode lokale erfaringer og samarbejdsaftaler med virksomhederne, som fortsat kan anvendes i den videre indsats.

Det nuværende forløb indeholder en virksomhedsrettet indsats kombineret med vejlednings- og netværksforløb. Indsatsen skal fremover styrkes i forhold til den virksomhedsrettede indsats og herunder at åbne flere døre i virksomhederne til ordinære job og privat løntilskud.

Jobcenter Lyngby-Taarbæk planlægger dog fremadrettet at invitere ledige til stormøder evt. i samarbejde med lokale virksomheder og hvor borgerne kan få inspiration til deres jobsøgning, til at skabe netværk og få tilbud om individuel sparring på jobsøgning og CV. Møderne tænkes afholdt 2-4 gange årligt i kulturhuset og være et frivilligt tilbud til en bredere kreds af ledige med en annoncering i lokalpressen.

Det bærende element i AC indsatsen skal med dette forslag fremadrettet være den virksomhedsrettede indsats. Erfaringen med 'AC i Job' viser, at det giver god mening at Lyngby-Taarbæk også fremadrettet fastholder kompetencer inhouse til en indsats målrettet akademikere ved fortsat at bevare kendskabet til det akademiske arbejdsmarked – herunder i lokale virksomheder – og sideløbende udvikler en indsats, som i endnu højere grad kan medvirke til at få borgere i job især via privat løntilskud, som viser god effekt.

Det er desuden erfaringen, at et styrket samarbejde med virksomhederne om beskæftigelsesindsatsen for AC'erne samtidig er med til at styrke indsatsen for øvrige grupper af forsikrede ledige, fordi det giver en god indgang til virksomhederne for jobåbninger til et bredere felt og for en mere offensiv brug af jobrotation. Dertil kommer, at de seneste prognoser fra Beskæftigelsesregionen peger på, at der frem til 2020 vil være udfordringer i forhold til ledigheden blandt akademikere, da udbuddet vil være større end efterspørgslen.

Samtidig viser status for beskæftigelsesplan 2013, at ledigheden blandt AC'ere ikke er nedbragt med det målsatte i løbet af 2013 – og mindre, end det gør sig gældende i sammenlignelige kommuner. I foråret fremlagde Center for arbejdsmarked en ny strategi for dagpengeområdet. Den indebærer, at alle forsikrede ledige som udgangspunkt skal deltage i et virksomhedsrettet tilbud efter 6 måneders ledighed – også AC'erne. Det har vist sig, at strategien er vanskelig at implementere – bl.a. fordi det kræver flere åbninger i virksomhederne.

På baggrund af resultaterne af indsatsen samt erfaringerne og udfordringerne på området, jf. ovenfor, vurderes det derfor hensigtsmæssigt at foretage en omlægning af indsatsen for forsikrede ledige. 'AC i Job' i sin nuværende form nedlægges, til gengæld for en opprioritering af den virksomhedsrettede indsats. Det indebærer en reduktion af vejledning og opkvalificering baseret på holdaktiviteter til fordel for virksomhedsrettet aktivering og individuelle placeringer, herunder i privat løntilskud.

En sådan omlægning ligger i øvrigt i tråd med Carsten Koch udredningens anbefalinger til en fremtidig beskæftigelsesindsats for forsikrede ledige og skal tilpasses i forhold til den endelige udmøntning.

Det økonomiske rationale

Ved etablering af 45 pladser i virksomhedsrettede tilbud vil der kunne indhentes en besparelse på den kommunale medfinansiering af a-dagpenge svarende til 20 pct. af den gennemsnitlige ydelse pr. helårsperson. Besparelsen pr. helårsperson er anslået til 40.200 kr. svarende til samlet -1,8 mio. kr. årligt. En del af besparelsen vil blive modsvaret af lønudgiften til de 2 virksomhedskonsulenter skønsmæssigt anslået til 1,0 mio. kr., hvorved de samlede økonomiske konsekvenser kan opgøres til -0,8 mio. kr.

I rationalet er ikke medregnet en forventede større jobeffekt af, at flere kommer i virksomhedsrettede tilbud.

Økonomi og personalemæssige konsekvenser

Økonomiske konsekvenser, 1.000 kr.	2015	2016	2017	2018
Besparelse - løn	1.000	1.000	1.000	1.000
Besparelse - øvrig drift				
Investeringsomkostninger				
Indtægter	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800
I alt	-800	-800	-800	-800
Personalemæssige konsekvenser årsværk	2	2	2	2
Gennemsnitsløn pr. år (1.000 kr.)	500	500	500	500

Beløbene er i 2014-niveau (-=budgetreduktion og reduktion i personale/+ =budgetforøgelse og øget personale)

Konsekvenser herunder evt. for serviceniveau

Implementering

Tidligere politisk behandling af forslag

Er forslaget nyt?

Ja Nej

Hvis nej, hvornår har forslaget senest været behandlet politisk?

Sammenhæng med øvrige forslag

Vil forslaget have konsekvenser ift. andre forslag?

Ja Nej

Hvis ja, hvilke andre forslag vil blive omfattet heraf:

Høring

Skal forslag i høring?

Ja Nej

Hvis ja, angives hvem der skal høres:

LBR

Titel:	Fortsat indsats for at få borgere på ledighedsydelse i de ny fleksjob
Kategori:	4. Øvrige
Udvalg:	Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget
Aktivitetssområde:	Erhverv og Beskæftigelse
Enhed:	Center for Arbejdsmarked
Ansvarlig kontaktperson:	Anne Søgaard

Beskrivelse

Det foreslås i overensstemmelse med beskæftigelsesplan 2014 at nedbringe langtidsledigheden for personer på ledighedsydelse – dels for at få borgere tilknyttet arbejdsmarkedet og dels for at reducere forsørgelsesydelsen for målgruppen, som er fuldt ud kommunalt finansieret efter 18. ledigheds måned.

På baggrund af en midlertidig indsats med fleksjobambassadører foreslås at oprette en fast stilling som fleksjobambassadør.

Med førtidspensions- og fleksjobreformen er der risiko for, at antallet af personer, der modtager ledighedsydelse i stedet for førtidspension, stiger. Det er en generel tendens, der gør sig gældende i øjeblikket. Der er derfor behov for at fastholde fokus på en indsats, der forebygger langtidsledighed blandt borgere, som modtager ledighedsydelse.

LTK har haft en midlertidig indsats med to fleksjobambassadører (virksomhedskonsulenter), som har vist gode resultater med at åbne døre i virksomhederne til de nye fleksjob – indsatsen er finansieret af en statslig pulje frem til udgangen af 2014.

I lyset af den stigende ledighed blandt fleksjobbere og med målet om at reducere langtidsledigheden på området, hvor der er fuld kommunal finansiering, giver det god mening at etablere en fast stilling som fleksjobambassadør. Rationalet er – ud over at åbne døre for fleksjobansættelser - at fleksjobambassadøren løbende har 15 borger i virksomhedsrettet tilbud. Målgruppen for indsatsen er borgere på ledighedsydelse og herunder borgere, som er i risiko for at blive langvarigt ledige. Derudover vil fokus også ligge på at nedbringe ledigheden for borgere med en ledighed ud over 18 måneder, hvor der er fuld kommunal finansiering af ledighedsydelsen.

Fleksjobambassadøren skal i den virksomhedsrettede indsats have fokus på at åbne døre i virksomhederne. Samtidig skal der i jobcentret fortsat være fokus på at fremme progressionen ved fleksjob med lave timetal og at rådgive virksomheder i at fastholde medarbejdere, der er ramt af sygdom, og understøtte etableringen af fastholdelsesfleksjob, hvor det er muligt inden for lovens rammer.

Det økonomiske rationale

Ved etablering af 15 løbende pladser i virksomhedsrettede tilbud vil der kunne indhentes en besparelse på den kommunale medfinansiering af ledighedsydelse svarende til 20 pct. af den gennemsnitlige ydelse pr. helårsperson. Besparselsen pr. helårsperson er anslået til -35.800 kr. svarende til samlet -537.000 kr. årligt.

Derudover forudsættes der indhentet en besparelse i forhold til de sager, der nærmer sig varighedsgrænsen for statslig medfinansiering. Det forudsættes, at indsatsen vil kunne fastholde ca. 5 helårspersoner i målgruppen på fortsat statslig medfinansiering svarende til en besparelse på minimum 30 pct. af det gennemsnitlige ydelsesniveau. Samlet set forudsættes der at kunne indhentes en besparelse på -268.000 kr. årligt.

En del af besparelsen vil blive modsvaret af lønudgiften til fleksjobambassadøren skønsmæssigt anslået til 0,5 mio. kr., hvorved de samlede økonomiske konsekvenser kan opgøres til -0,3 mio. kr.

Økonomi og personalemæssige konsekvenser

Økonomiske konsekvenser, 1.000 kr.	2015	2016	2017	2018
Besparelse - løn	500	500	500	500
Besparelse - øvrig drift				
Investeringsomkostninger				
Indtægter	-805	-805	-805	-805
I alt	-305	-305	-305	-305
Personalemæssige konsekvenser årsværk	1	1	1	1
Gennemsnitsløn pr. år (1.000 kr.)	500	500	500	500

Beløbene er i 2014-niveau (-=budgetreduktion og reduktion i personale/+ =budgetforøgelse og øget personale)

Konsekvenser herunder evt. for serviceniveau

Implementering

Tidligere politisk behandling af forslag

Er forslaget nyt?

Ja Nej

Hvis nej, hvornår har forslaget senest været behandlet politisk?

Sammenhæng med øvrige forslag

Vil forslaget have konsekvenser ift. andre forslag?

Ja Nej

Hvis ja, hvilke andre forslag vil blive omfattet heraf:

Høring

Skal forslag i høring?

Ja Nej

Hvis ja, angives hvem der skal høres:

LBR

Titel:	Mere omkostningseffektiv anvendelse af eksterne leverandører
Kategori:	4. Øvrige
Udvalg:	Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget
Aktivitetssområde:	Erhverv og Beskæftigelse
Enhed:	Center for Arbejdsmarked
Ansvarlig kontaktperson:	Anne Søgaard

Beskrivelse

Med kontanthjælpsreformen er loftet for driftsrammen sænket for statslig refusion vedrørende driftsudgifter til aktivering. Dermed er der skabt et øget incitament for kommunerne til at begrænse udgifterne til vejledning og opkvalificering og i højere grad benytte virksomhedsrettede tilbud.

Der foretages en gennemgang af anvendelsen af tilbud om blandt andet vejledning og opkvalificering hos eksterne leverandører med hensyn til pris, kvalitet og effekt. Dette med henblik på at genforhandle aftaler eller omlægge indsatsen.

Gennemgang forventes at give et overblik over målgruppe, antal, pris og effekt for de aktører, hvor der har været anvendt fx minimum 10 helårspladser i 2013 og danne baggrund for stillingtagen til fortsat brug, omlægning eller forhandling af prisniveauet for ydelserne.

En lignende øvelse har tidligere medvirket til reduktion i ugepriserne. Det er en tidskrævende øvelse, og siden sidst er konkurrencen skærpet mellem aktørerne. Det vurderes dog, at der fortsat kan være et potentiale enten for at forhandle sig til lavere priser, søge ydelserne opdelt i moduler med henblik på en mere præcis bestilling, benytte mere effektive tilbud, hvor borgeren hurtigere kommer videre i ordinært arbejde eller i virksomhedsrettede forløb, eller helt ophøre nogle af aktiviteterne og finde alternative tilbud fx i form af virksomhedsrettede tilbud eller tilbud på ordinære uddannelsesinstitutioner.

Gennemgangen afgrænses til kun at omfatte aktører, hvor køb af helårspladser beløber sig til 0 eller mere.

Det økonomisk rationale

Skønsmæssigt anslået vurderes det, at der vil kunne indhentes en årlig besparelse på 0,5 mio. kr. svarende til ca. 2,5 pct. af budgetrammen.

Besparelsen forventes indhentet ved en endnu mere målrettet brug af aktørerne ved blandt andet at efterspørge mere modulopdelte tilbud, som gør det muligt at til- og fravælge elementer i tilbuddene med henblik på billigere forløb, eller kortere varighed, inden virksomhedsrettet forløb og øget fokus på effekt tidligt i forløbet.

Økonomiske konsekvenser

Økonomiske konsekvenser, 1.000 kr.	2015	2016	2017	2018
Besparelsespotentialer	-500	-500	-500	-500
Investeringsudgifter	0	0	0	0
Anslåede omkostninger	0	0	0	0
I alt	-500	-500	-500	-500

Beløbene er i 2014-niveau (-=budgetreduktion og reduktion i personale/+ =budgetforøgelse og øget personale)

Konsekvenser herunder evt. for serviceniveau

En øget tilgang til forløb på ordinære uddannelsesinstitutioner i form af jobrettet efteruddannelse til langtidsledige eller uddannelsesforberedende forløb til unge kan medvirke til at øge udgifterne, da ugepriserne på ordinære uddannelsesinstitutioner typisk ligger på et betydeligt højere niveau end ugepriser hos private leverandører. Forløb på ordinære uddannelsesinstitutioner finansieres under samme driftsramme som vejledning og opkvalificering.

Implementering

Opgaven forankres under Center for Arbejdsmarked, og gennemgangen forudsættes gennemført i samarbejde med Center for Økonomi og Personale og uden træk på eksterne leverandører.

Gennemgangen forventes gennemført i 2. halvår af 2014.

Tidligere politisk behandling af forslag

Er forslaget nyt?

Ja Nej

Hvis nej, hvornår har forslaget senest været behandlet politisk?

Sammenhæng med øvrige forslag

Vil forslaget have konsekvenser ift. andre forslag?

Ja Nej

Hvis ja, hvilke andre forslag vil blive omfattet heraf:

Høring

Skal forslag i høring?

Ja Nej

Hvis ja, angives hvem der skal høres:

LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE

Principper for økonomistyring for Lyngby – Taarbæk Kommune (ØK-mødet den 18. marts 2014)

Center for Økonomi og Personale 10. marts 2014

Journal nr. 2014 02 10121

Indholdsfortegnelse

1	GENERELT	4
1.1	Indledning	4
1.2	Formål og principper	4
1.3	Lovgrundlag	4
1.4	Rollefordelingen mellem det politiske og administrative niveau	4
1.5	Gyldighedsområde	5
2	AJOURFØRING	5
2.1	Selve regelsættet.....	5
2.2	Bilag til regelsættet	6
2.3	Revision	6
3	ØKONOMISTYRING	6
3.1	Generelt	6
3.2	Bevillingsmyndighed.....	6
3.3	Driftsbevilling – en samlet ramme for hvert fagudvalg.....	6
3.4	Indtægtsdækket virksomhed	8
3.5	Overførsel mellem budgetårene	8
3.6	Tillægsbevillinger	9
3.7	Anlægsbevillinger.....	9
4	Samspil mellem det enkelte udvalg og administrationen.....	10
4.1	Økonomiske styringsregler	10
4.2	Organisering af center for Center for Økonomi og Personale.....	10
5	ANSVAR OG KOMPETENCE	11
5.1	Overordnet ansvars- og kompetencefordeling	11
5.2	Udpegning af budgetansvarlige	11
5.3	Ledelsestilsyn, anvisning og attestation.....	11
5.3.1	Anvisning.....	12
5.3.2	Attestation	13
5.4	Økonomiske dispositioner – sving	13
6	BUDGETPROCESSEN	13
6.1	Generelle principper	13
6.2	Det enkelte års budgetprocedure.....	13
6.3	Økonomisk politik	14
6.4	Budgettildelingsmodeller	14
6.5	Arbejdsgang for basisbudget og skabelon for budgetbemærkninger.....	14
6.6	Budgetbemærkninger	15
7	BUDGETOPFØLGNING	15
7.1	Generelt	15
7.2	Budgetopfølgning vedr. anlæg	16
7.3	Rollefordelingen mellem de budgetansvarlige og CØP	16
8	Likviditetsstyring	16
9	Finansiell styring – finansiell politik.....	16
10	REGNSKABS AFLÆGGELSE.....	17
10.1	Generelt	17
10.2	Kommunens årsregnskab	17
10.3	Regnskabsbemærkninger	17
10.4	Anlægsregnskaber	17
10.5	Revision	18
10.6	Andre regnskaber	18
10.7	Regnskabsføring for andre og opgaver for andre myndigheder.....	18

11	Indkøb og udbud	19
12	BOGFØRINGSPROCESSEN OG KONTROLLER	19
12.1	Generelt	19
12.2	Arkivering og genfindning	20
13	INTERN KONTROL.....	20
13.1	Generelle principper	20
13.2	Overordnede kontroller	21
14	Bankkonti, kontantkasser og betalingskort	21
14.1	Generelle principper	21
14.2	Bankkonti, Kontantkasser og betalingskort	21
14.3	Kassefunktion i Borgerservice	22
14.4	Modtagelse af indbetalinger	22
14.5	Transporter	22
14.6	Afstemning af statuskonti.....	23
14.7	Debitorstyring	23
14.8	Afskrivninger	23
14.9	Leasingpolitik	24
15	Anvendelse af it-systemer.....	24
15.1	Økonomisystemet	24
15.2	Systemejer	25
15.3	Kontroller mod fejl og svig	25
16	Aktiver.....	25
16.1	Registrering af anlægsaktiver	25
16.2	Værdifulde dokumenter	26
16.3	It-aktiver	26
16.4	Kommunens forsikringer	26
16.5	Sikring af værdier tilhørende andre.....	26
16.6	Underskriftskompetence.....	26
17	Øvrige områder	27
17.1	Personer, som kan være særligt udsatte for kritik	27
17.2	Modtagelse af gaver samt gaver til personalet.....	27
17.3	Retningslinier for repræsentation.....	27
18	Bilag – til godkendelse i marts 2014	27

1 GENERELT

1.1 Indledning

Principper for økonomistyring er Lyngby-Taarbæk Kommunes overordnede regelsæt for styring af kommunens økonomi. Regelsættet samler de overordnede organisatoriske og styringsmæssige principper, som har en væsentlig rolle med hensyn til økonomistyringen i Lyngby-Taarbæk Kommune.

Regelsættet suppleres af uddybende bilag, som i mere detaljeret grad beskriver, hvordan de overordnede principper i praksis er udmøntet.

Regelsættet er emneopdelt og omhandler emnerne Økonomistyring, Samspil mellem de enkelte udvalg og administrationen, Ansvar og kompetence, Budgetprocessen, Budgetopfølgningen, Regnskabsaflæggelse, Indkøb og udbud samt Bogføringsprocessen og kontroller, Bank og kasse samt betalingskort, Anvendelse af it-systemer samt Aktiver.

1.2 Formål og principper

Formålet med regelsættet er at sikre:

- Effektiv styring af Lyngby-Taarbæk Kommunes økonomi
- Korrekt og effektiv administration af kommunens kasse- og regnskabsvæsen
- Præcisering af rollefordelingen mellem det politiske og det administrative niveau samt mellem direktionen, centercheferne, institutionslederne og Center for Økonomi og Personale (CØP).
- Præcisering af budgetansvar og økonomisk ledelsestilsyn
- Tilstrækkelige interne kontroller, som tager afsæt i afvejning mellem væsentlighed og risiko
- Tilstrækkelige værktøjer til styring af kommunens økonomi

1.3 Lovgrundlag

Regelsættet er den praktiske udmøntning af Styrelseslovens § 42, stk. 7, som siger, at

“Kommunalbestyrelsen fastsætter de nærmere regler for indretningen af kommunens kasse- og regnskabsvæsen i et regulativ, hvori der tillige optages forskrifter vedrørende forretningsgangen inden for kasse- og regnskabsvæsenet. Regulativet tilstilles den kommunale revision, som tillige skal underrettes om alle ændringer af regulativet, før de sættes i kraft.”

1.4 Rollefordelingen mellem det politiske og administrative niveau

Regelsættet beskriver samtidig grundlaget for Kommunalbestyrelsens, Økonomiudvalgets, fagudvalgenes og borgmesterens ansvar for kommunens økonomiske forhold, jf. Den kommunale Styrelseslov og Styrelsesvedtægten for Lyngby Taarbæk Kommune.

- Bevillingsmyndigheden ligger hos Kommunalbestyrelsen og kan ikke uddelegeres.
- Økonomiudvalget har jf. styrelseslovens § 18, stk. 2 og 3 det formelle ansvar for kommunens økonomi herunder løn- og personaleforhold, og Økonomiudvalget skal på veg-

ne af kommunalbestyrelsen have indsigt i de økonomiske og administrative forhold inden for samtlige kommunens administrationsområder. Økonomiudvalget skal altid høres i disse sager inden de forelægges for kommunalbestyrelsen til beslutning.

- Fagudvalgene har jf. § 21 ansvaret for at bestyre de sagsområder, som kommunalbestyrelsen har tildelt dem, inden for rammerne af det vedtagne budget. Udvalgene skal føre kontrol med bevillingen og sikre, at denne overholdes i overensstemmelse med de regler mv., som er udstedt af Kommunalbestyrelsen.

Den budgetmæssige ramme for fagudvalget kan alene ændres gennem en indstilling til Økonomiudvalget og godkendelse af kommunalbestyrelsen.

- Borgmesteren har jf. § 31, stk. 3 ansvaret for den daglige ledelse af kommunens administration. Borgmesteren skal bl.a. sikre, at der ikke afholdes udgifter eller opkræves indtægter, uden at der er givet en bevilling af kommunalbestyrelsen.

I praksis er det det administrative niveau i form af kommunens direktører, centerchefer og afdelingsledere/institutionsledere, der har ansvaret for den daglige styring af kommunens økonomi. Udmøntningen af dette ansvar skal ske i samarbejde med det politiske niveau og inden for retningslinjerne af dette regelsæt.

1.5 Gyldighedsområde

Regelsættet er gyldigt for hele Lyngby-Taarbæk Kommunes virksomhed.

I det omfang kommunen varetager kasse- og/eller regnskabsopgaver for eksterne virksomheder, fonde eller institutioner, er relevante afsnit i dette regelsæt også gældende for disse.

I det omfang eksterne virksomheder varetager kasse- og regnskabsfunktioner for Lyngby-Taarbæk Kommune, skal der aftales et konkret regelsæt for disse.

En oversigt over, hvilke virksomheder eller institutioner, der er tale om, skal fremgå af bilag til dette regelsæt.

[Bilag: Oversigt over de områder, hvor kommunen varetager kasse- og regnskabsopgaver for eksterne virksomheder, fonde og institutioner samt over kasse- og regnskabsopgaver for kommunen, som varetages af eksterne virksomheder.](#)

2 AJOURFØRING

2.1 Selve regelsættet

Dette regelsæt skal afspejle kommunens politiske beslutninger omkring økonomisk styring, og der er derfor fastsat følgende ansvarsfordeling for vedligeholdelse og ajourføring.

- Kommunalbestyrelsen godkender Principper for økonomistyring.
- Centerchefen for Økonomi og Personale er ansvarlig for at vedligeholde reglerne. Centerchefen er endvidere ansvarlig for – i form af bilag – at udarbejde regler og mindstekrav til kontrolforanstaltninger på områder af principiell betydning.
- Såfremt der er tale om principielle ændringer, er centerchefen ansvarlig for, at disse gennem direktionen forelægges Økonomiudvalget og Kommunalbestyrelsen til godkendelse.

- Ændringer, som ikke ændrer de grundlæggende principper i regelsættet, kan foretages af centerchefen for Økonomi og Personale. Ændringer som naturligt afspejler konsekvensen af politiske beslutninger kan ligeledes ændres af centerchefen.
- Centerchefen for Økonomi og Personale har ansvaret for, at der tages initiativ til, at ajourføringer i regelsættet og tilhørende bilag, formidles til relevante parter i organisationen.
- Centerchefen for Økonomi og Personale er ansvarlig for, at regelsættet med tilhørende bilag er tilgængelig for brugerne. Regelsættet vil som minimum være tilgængeligt på Lyngby-Taarbæk Kommunes intranet.
- Budgetansvarlige for de enkelte aktivitetsområder/afdelinger/institutioner har ansvaret for udarbejdelse af uddybende bestemmelser i form af forretningsgangsbeskrivelser m.v. og skal kontrollere, at de fastsatte forretningsgange og kontrolforanstaltninger efterleves og vedligeholdes.

2.2 Bilag til regelsættet

På en række områder forudsætter regelsættet, at der udarbejdes detailregler i form af bilag. Ajourføring af bilag godkendes af centerchefen for Økonomi og Personale.

Bilag: Bilagsoversigt med ansvarsfordeling

2.3 Revision

Kommunens revision skal have tilsendt regelsættet – og løbende ændringer til regelsættet – samt bilag inden de sættes i kraft.

3 ØKONOMISTYRING

3.1 Generelt

Kommunens overordnede mål for den økonomiske styring er, at der skabes grundlag for den nødvendige økonomiske frihed og handlekraft til at realisere de politiske visioner og vedtagelser for Lyngby-Taarbæk Kommune. Som redskaber til at gennemføre denne politik er dels de vedtagne budgetter, dels den måde økonomistyringen af de vedtagne budgetter foregår på.

3.2 Bevillingsmyndighed

Kommunalbestyrelsen er den øverste myndighed i den kommunale organisation og som følge heraf ligger bevillingsmyndigheden hos Kommunalbestyrelsen (styrelseslovens § 40).

Dette indebærer bl.a., at foranstaltninger, der ikke er bevilget i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet, ikke må iværksættes, før Kommunalbestyrelsen har meddelt den fornødne bevilling. Dog kan tiltag, der er påbudt ved lov eller anden bindende retsforordning, påbegyndes uden Kommunalbestyrelsens godkendelse, men bevillingen skal indhentes snarest muligt.

Kommunalbestyrelsen bemyndiger Økonomiudvalget adgang til at flytte beløb fra en drifts- og anlægsbevilling til en anden drifts- og anlægsbevilling jf. Styrelseslovens § 40, stk. 2.

3.3 Driftsbevilling – en samlet ramme for hvert fagudvalg

Det er kommunalbestyrelsen, der med budgetvedtagelsen fastlægger de overordnede mål og den økonomiske ramme for kommunen som helhed og for de enkelte fagudvalg, og det er ale-

ne kommunalbestyrelsen, der efter budgetvedtagelsen kan beslutte at forhøje eller reducere den samlede budgetramme for kommunen.

Bevillingsniveauet er fastsat til en nettobevilling pr. fagudvalg. Indenfor rammerne af denne nettobevilling har det respektive udvalg den fulde dispositionsfrihed – med respekt for forudsætningerne i budgettet. Det indebærer, at der kan foretages omplaceringer mellem de enkelte dele af budgettet inden for fagudvalgets område.

I praksis er kommunens budget dog opdelt i en række aktivitetsområder, der hver især henføres til et fagudvalg. Summen af fagudvalgenes aktivitetsområder udgør således bevillingsniveauet. Budgetopfølgningen sker i forhold til de enkelte aktivitetsområder. Kommunalbestyrelsen tager ved hvert enkelt års budgetvedtagelse stilling til den præcise definition af bevillingsniveauet, som entydigt skal fremgå af kommunens budget.

Som udgangspunkt er der tale om nettobevillinger, men i konkrete tilfælde kan kommunalbestyrelsen give en bruttobevilling. Hovedkonto 7 og 8 er bruttobevillinger. Det skal tydeligt fremgå af årets budget og budgetbemærkninger for det pågældende område, såfremt der er givet en bruttobevilling.

Omplaceringer inden for – eller mellem bevillinger

I forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet har Kommunalbestyrelsen samtidig bemyndiget udvalgene til at administrere de opgaver, der er henlagt til udvalget, inden for de rammer, der er fastsat i driftsbudgettet. Det betyder, at udvalgene skal sikre en økonomisk styring, der tilgodeser, at eventuelle merudgifter/mindreindtægter på et område kan finansieres af mindreudgifter/merindtægter inden for samme bevillingsniveau, dvs. fagudvalgsområdet.

For at sikre, at den samlede finansielle stilling, som er besluttet i budgettet kan opretholdes, må eventuelle merudgifter som udgangspunkt finansieres med mindreudgifter inden for det samlede fagudvalgs driftsramme.

Ønsker om flytninger mellem 2 bevillingsområder (dvs. mellem fagudvalg) skal godkendes af Økonomiudvalget. Det samme gælder for flytninger inden for de enkelte fagudvalg mellem serviceudgifter og ikke-serviceudgifter.

De fastlagte retningslinjer for bevillingsniveau og bevillingsstyringen i Lyngby-Taarbæk kommune for Økonomiudvalget, fagudvalgene og administration er følgende:

Økonomiudvalget har kompetence til:

- At budgetomplacere beløb fra et fagudvalg til et andet fagudvalg
- At budgetomplacere beløb, der strider mod de politisk fastlagte budgetforudsætninger i budgettet og budgetaftalen mellem de politiske partier
- At budgetomplacere beløb til ny aktivitet, der ikke er beskrevet i det vedtagne budget eller i budgetaftalen mellem de politiske partier
- At budgetomplacere beløb, der medfører, at en given ydelse forbedres i forhold til en specifik persongruppe, indhold, kvalitet m.m. ud over de politiske vedtagne budgetforudsætninger.

Fagudvalget har kompetence til:

- At budgetomplacere beløb mellem aktivitetsområder under samme udvalg, hvis det overholder de 3 betingelser, der er anført nedenfor.

Centerchefen har kompetence til:

- at budgetomplacere mellem delområder inden for aktivitetsområdet.

Fælles for fagudvalgene og det administrative niveau er, at adgangen til at foretage budgetomplaceringer er begrænset ved:

1. At budgetomplaceringen ikke må være i strid med de fastlagte budgetforudsætninger i budgettet og budgetaftalen mellem de politiske partier.
2. At budgetomplaceringerne ikke må anvendes til at igangsætte til nye aktiviteter, der ikke er beskrevet i det vedtagne budget eller i budgetaftalen mellem de politiske partier.
3. At budgetomplaceringerne ikke må foretages, hvis de medfører, at en given ydelse forbedres i forhold til en specifik persongruppe, indhold, kvalitet m.m. ud over de politiske vedtagne budgetforudsætninger.

I alle overstående tre tilfælde skal fagudvalget og det administrative niveau forelægge budgetomplaceringer for Økonomiudvalget.

[Bilag: Oversigt over bevillingsområder og tilhørende aktivitetsområder samt Delegationsplan for personale- og lønområdet.](#)

3.4 Indtægtsdækket virksomhed

Centre og institutioner har mulighed for at drive indtægtsdækket virksomhed med det formål at skaffe indtægter ud over det budgetterede niveau og skabe mulighed for ekstraordinære eller forbedrede aktiviteter for borgerne og brugerne eller udvikle kompetencer og arbejdsmetoder af hensyn til forbedrede opgaveløsninger.

Indtægtsdækket virksomhed omfatter

- Tildeling af legater, fonde og statslige/andre offentlige myndigheders puljer
- Salg af ydelser og produkter inden for virksomheden Lyngby Taarbæk Kommune
- Salg af ydelser og produkter til andre offentlige myndigheder
- Indtægter ved sponserater, reklame mv. fra virksomheder og private
- Salg af nye former for ydelser og produkter ud over kerneydelserne.

Tilskud fra fonde, private foreninger m.fl. er omfattet af særlige momsregler. Det samme gælder anlægstilskud fra EU's strukturfonde og direkte anlægstilskud fra EU.

Ved salg af ydelser og produkter skal prisfastsættelsen foregå ud fra princippet om fuld omkostningsdækning, herunder f.eks. husleje og overhead, mm., ligesom der skal være særlig fokus på momsreglerne på det pågældende område.

De nærmere regler om grænserne for brugen af indtægtsdækket virksomhed i Lyngby-Taarbæk Kommune samt kravene til politisk godkendelse af særlige former for indtægtsdækket virksomhed, er fastsat i bilaget "Indtægtsdækket virksomhed", herunder de enkelte centres særlige pligt til at indberette indtægtsdækket virksomhed.

Administrationen skal hvert år udarbejde en opgørelse over den indtægtsdækkende virksomhed, som skal indgå som et bilag i regnskabet.

[Bilag: Indtægtsdækket virksomhed.](#)

3.5 Overførsel mellem budgetårene

Som udgangspunkt bortfalder driftsbevillinger fra budgettets vedtagelse ved udløbet af regnskabsåret. Men for at reducere risikoen for kortsigtet kassetækning har kommunalbestyrelsen vedtaget princippet om at give centre og institutioner mulighed for at overføre uforbrugte bud-

getbeløb eller at låne af næste års budgetramme inden for nærmere bestemte udgiftsområder. Der skal sendes ansøgning til kommunalbestyrelsen om at få overført såvel mindredgifter som merudgifter til efterfølgende år, idet der formelt er tale om en tillægsbevilling i nyt år.

Kommunalbestyrelsen har fastsat, at der er mulighed for at overføre såvel et underskud som et overskud til det efterfølgende år, med en hovedregel på +/- 5 % af det oprindelige budget, dog således at der gælder enkelte undtagelser.

Ved merforbrug ud over det tilladte niveau vil hele merforbruget blive overført, og der skal udarbejdes en handleplan til behandling i fagudvalg.

Reglerne for overførsel af budgetbeløb fastsættes af kommunalbestyrelsen og fremgår af bilaget "Overførselsregler".

Bilag: Overførselsregler.

3.6 Tillægsbevillinger

Der kan som udgangspunkt ikke påregnes en tillægsbevilling finansieret af kassebeholdningen i årets løb. Kun kommunalbestyrelsen kan beslutte at forhøje eller reducere den samlede budgetramme for hele kommunen. Såfremt det i årets løb konstateres, at bevillingerne ikke kan overholdes, er den enkelte centerchef ansvarlig for, at der fremlægges et løsningsforslag for direktionen.

Direktionen er ansvarlig for, at sagen om nødvendigt løses gennem det politiske system, det vil sige at forelægge sagen for det pågældende udvalg, Økonomiudvalget og kommunalbestyrelsen med henblik på endelig godkendelse.

3.7 Anlægsbevillinger

Et anlægsarbejde må først sættes i gang, når Kommunalbestyrelsen konkret har meddelt anlægsbevilling til et specifikt projekt. Finansieringen af et anlægsprojekt tager normalt afsæt i et rådighedsbeløb, som er optaget i det godkendte budget – evt. inkl. overslagsår, hvis projektet strækker sig over flere år.

Reglerne omkring anlægsbevilling findes i kapitel 6.1 i Økonomi- og indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for kommuner. I forbindelse med ansøgning om anlægsbevilling skal udvalget redegøre for, i hvilket omfang anlægsprojektet medfører afledte driftsudgifter/-indtægter, og hvorledes udvalget vil foreslå disse finansieret. De afledte driftskonsekvenser skal indarbejdes i indeværende budget og eventuelt i budgetoverslagsårene.

Regelsættet for anlægsstyring fremgår af "Anlægsstyringsreglerne".

Den områdeansvarlige centerchef er ansvarlig for, at der udarbejdes en bevillingssag (incl. økonomibilag) til fagudvalget, Økonomiudvalget samt kommunalbestyrelsen. Det vil primært være centerchefen for Areal og Ejendomme. Det er ligeledes den områdeansvarlige centerchef, der er ansvarlig for at føre tilsyn med anvendelsen af bevillingen og for at aflægge regnskab, når anlægsarbejdet er afsluttet.

Bilag: Anlægsstyringsregler

4 Samspil mellem det enkelte udvalg og administrationen

4.1 Økonomiske styringsregler

Lyngby-Taarbæk Kommune anvender rammestyring som styringsprincip for den økonomiske styring på det politiske niveau. Hvert udvalg har ansvaret for at overholde den tildelte økonomiske ramme.

Kommunalbestyrelsens delegation af bevillinger til de enkelte fagudvalg følges op med en tilsvarende videre delegation af bevillingerne fra udvalgsniveau til de enkelte centre, afdelinger, institutioner og andre naturlige enheder.

Den økonomiske dispositionskompetence, som er delegeret til de forskellige niveauer i den administrative organisation er fastlagt i bilaget "Økonomiske styringsregler".

For de enkelte centre, afdelinger og kommunale institutioner må det tildelte budget i hovedreglen styres efter principperne om én samlet ramme for institutionen. Det betyder, at løn og øvrige driftsudgifter udgør en samlet ramme. Der kan frit omfordes midler inden for rammen, såfremt kerneydelser, politiske beslutninger, overenskomster m.v. bliver overholdt.

Direktionen varetager det overordnede administrative økonomiansvar for koncernen, herunder den tværgående prioritering, og ansvaret for at udarbejde forslag i forhold til den samlede budgetoverholdelse i kommunen. Derudover varetager den enkelte direktør det overordnede økonomiansvar for de områder, vedkommende er direktøransvarlig overfor.

Den enkelte centerchef har det økonomiske ansvar for de aktivitetsområder og konti i budgettet, der er tilknyttet centret, herunder det samlede ansvar på de kontoområder, hvor de centrale institutioners budgetter er placeret. Centerchefen har initiativpligt i forhold til overholdelse af budgettet på egne ansvarsområder – herunder at foretage de nødvendige tilpasninger.

Centerchefen for økonomi og personale har – udover det økonomiske ansvar for egne kontoområder – ansvaret for at levere budgetgrundlag samt koncernstyrings- og opfølgingsgrundlag, der er nødvendigt for, at direktionen kan udøve det overordnede økonomiske ansvar.

Bilag: Økonomiske styringsregler

4.2 Organisering af center for Center for Økonomi og Personale

Den fælles økonomifunktion (Center for Økonomi og Personale) har overfor direktionen ansvaret for det strategiske og sammenfattende økonomiarbejde. Dette indebærer især et overordnet ansvar for sammenhængen mellem budgetlægning og budgetopfølgning samt økonomisk ledelsesinformation til hele organisationen.

Center for Økonomi og Personale har endvidere ansvaret for at understøtte processerne omkring budgetlægning og budgetopfølgning, omkring håndtering af løn- og personaleforhold samt omkring ledelsestilsyn med klart definerede arbejdsgangsbeskrivelser for henholdsvis centercheferne og øvrige ledere.

5 ANSVAR OG KOMPETENCE

5.1 Overordnet ansvars- og kompetencefordeling

Ansvarsfordeling og beslutningskompetencen i forhold til bevillingernes anvendelse skal være klar og tydelig, både for de forskellige niveauer i den politiske organisation, jf. Styrelsesvedtægten for Lyngby-Taarbæk Kommune, og i den administrative organisation.

5.2 Udpegning af budgetansvarlige

Borgmesteren har bemyndiget Direktionen til at delegere det daglige budgetansvar til centerchefer, der ligeledes er bemyndiget til at delegere det daglige budgetansvar til deres afdelingschefer/-ledere og institutionsledere.

Den enkelte centerchef skal udarbejde og løbende ajourføre en fortegnelse over hvilken delegation, der er givet til navngivne afdelingsledere og institutionslederne, samt over de tilhørende budgetområder. Efter hver ajourføring skal fortegnelsen sendes til Center for Økonomi og Personale.

Centerchefen for det enkelte center har det overordnede daglige budgetansvar i forhold til sine respektive institutionsledere.

Centerchefen har ansvaret for, at de budgetansvarlige ledere gøres bekendt med relevante regelsæt, herunder regler for ledelsestilsyn, attestation og anvisning samt budgetopfølgning.

Enhver bevilling skal entydigt henføres til en budgetansvarlig, der har ansvaret for at udmønte den i praksis og føre tilsyn med den.

Den budgetansvarlige skal sikre, at der indenfor de givne økonomiske rammer opnås helhed i servicen, og at ydelsen lever op til de politiske og lovbestemte mål på området.

5.3 Ledelsestilsyn, anvisning og attestation

Som budgetansvarlig er man forpligtet til at udføre et aktivt ledelsestilsyn. Ledelsestilsynet omfatter både løbende budgetkontrol (herunder anvisning, jf. afsnit 5.4) og afprøvning af rigtigheden af bogføringen. Ledelsestilsynet skal udføres kontinuerligt, således at der til stadighed er overblik over den økonomiske udvikling inden for ansvarsområdet.

Det ledelsesmæssige tilsyn skal tilrettelægges, så det medvirker til at sikre, at de gældende regler efterleves. Et ledelsestilsyn skal dokumenteres, så det efterfølgende kan godtgøres, at det rent faktisk er udført.

Ansvar for ledelsestilsynet kan ikke uddelegeres.

Ledelsestilsynet består bl.a. af:

- Sikring af, at der ikke disponeres ud over det korrigerede budget
- Sikring af, at bevillingens forudsætninger i øvrigt er opfyldt
- Budgetopfølgning
- Stikprøvekontrol af bogførte bilag
- Kontrol med at der ved bogføring foretages korrekt oplysning om B-skattepligtige honorarer og oplysningspligtig rejse- og befordring til SKAT
- Kontrol og opfølgning på rettidig betaling af fakturaer
- Afstemning af eventuel bankkonto med forskudsbeløb
- Kontrol med statusafstemninger

- Tilsyn med de decentrale institutioner samt med selvejende institutioner med drifts-overenskomst
- Dokumentation for det gennemførte ledelsestilsyn
- Sikring af, at kommunens regler for Bogføring og bilagskontrol overholdes.

Ledelsestilsynet udføres ved, at den budgetansvarlige leder udsøger poster til kontrol, evt. i forbindelse med budgetkontrollens udførelse.

Center for Økonomi og Personale har ansvaret for at udvikle og løbende ajourføre konceptet for Ledelsestilsynet.

5.3.1 Anvisning

Anvisning foregår som integreret anvisning i form af et aktivt økonomisk ledelsestilsyn, jf. afsnit 5.3.

Anvisningskompetencen er tillagt de budgetansvarlige, der tillige altid er attestationsberettigede.

Ingen kan – uanset beløbsstørrelse – hverken anvise eller attestere udbetalinger til sig selv. I disse tilfælde foretages attestationen af nærmeste overordnede eller souschef med attestationsret. Kommunaldirektøren attesterer regnskabsbilag, der vedrører Borgmesteren.

Den budgetansvarlige leder udpeger de medarbejdere, som i det daglige må foretage attestation/godkendelse af de enkelte regnskabsbilag med efterfølgende bogføring og udleverer samtidig skriftlige retningslinjer herfor til den enkelte medarbejder. Retningslinjerne skal også fastsætte grænser for hvilke økonomiske dispositioner, der inden for budgettet foretages uden den budgetansvarlige leders forudgående godkendelse.

Den budgetansvarlige leder skal udarbejde, løbende ajourføre og opbevare en fortegnelse over de medarbejdere, som er attestationsberettigede inden for lederens budgetområde. Lederen er endvidere ansvarlig for, at de attestationsberettigede medarbejdere gøres bekendt med de relevante bestemmelser i "Regler for ledelsestilsyn, anvisning og attestation".

En budgetansvarlige har ansvaret for, at bilaget er behandlet efter reglerne, men da bilagsbehandlingen i et vist omfang er uddelegeret til bilagsbehandleren (den attestationsberettigede), sker den traditionelle anvisning (godkendelse) ikke på hvert bilag/postering. I stedet skal anvisningen af disse bilag foregå som en integreret del af budgetkontrollen, suppleret med det almindelige ledelsestilsyn.

Den budgetansvarlige leder påtager sig ved anvisningen ansvaret for

- At indtægten eller udgiften har hjemmel i gyldig beslutning eller bevilling/budget og i øvrigt er i overensstemmelse med gældende forretningsgang inden for området
- At attestationsreglerne er overholdt
- At der, såfremt det ved budgetkontrollen konstateres forhold, der vil forventes at medføre budgetafvigelse ud over de gældende overførselsadgange mellem regnskabsårene, straks rettes henvendelse til den nærmeste overordnede budgetansvarlige leder
- At en eventuel bankkonto med forskudsbeløb er afstemt, jfr. Regler for anvendelse af forskudsbeløb.

Anvisning af enkelt bilag finder sted, når særlige forhold taler herfor, f.eks. beløb over den anvisningsberettigede beløbsgrænse.

5.3.2 Attestation

Ved attestation forstås, at en medarbejder med sin underskrift eller ved elektronisk påtegning på bilaget indestår for:

- At kommunen har leveret eller modtaget den omhandlede ydelse eller vare, herunder kontrolleret at kvalitet, mængde, priser, rabatter, betalingsbetingelse m.v. er som aftalt
- At indtægter eller udgifter har hjemmel i gyldig beslutning og i øvrigt er i overensstemmelse med gældende forretningsgang for området
- At bilaget er forsynet med korrekt kontering i det rigtige regnskabsår
- At der ved bogføring foretages korrekt oplysning om B-skattepligtige honorarer og oplysningspligtig rejse- og befordring til SKAT
- At attestationen i øvrigt finder sted i overensstemmelse med de nærmere regler i bilag for Ledelsestilsyn, anvisning og attestation.

Disse kontrolelementer skal være gennemført inden bogføringen.

I Lyngby-Taarbæk Kommunes økonomisystem sker der elektronisk attestation/godkendelse på det enkelte bilag og med den enkeltes unikke brugeridentifikation.

Bilag: Regler for ledelsestilsyn, anvisning og attestation.

5.4 Økonomiske dispositioner – svig

Det påhviler den budgetansvarlige at føre tilsyn med, at reglerne i Principper for Økonomistyring med bilag for eget område overholdes. Mistanke om svig eller konstateret svig skal afrapporteres øjeblikkeligt til den budgetansvarliges chef.

6 BUDGETPROCESSEN

6.1 Generelle principper

De grundlæggende principper for kommunens budget og budgetprocedure findes i Den kommunale Styrelseslov og i kapitel 5 i Økonomi- og indenrigsministeriets Budget- og regnskabsystem for kommuner.

6.2 Det enkelte års budgetprocedure

For at leve op til såvel lovkrav som til kommunens eget behov for styring, skal budgetproceduren foregå efter en nærmere fastsat plan, som skal godkendes af Økonomiudvalget.

Centerchefen for Økonomi og Personale har ansvaret for, at der senest 1. februar udarbejdes en plan for det kommende års budgetprocedure. Planen skal via årshjul og tids- og handlingsplaner sikre samspillet mellem kommunalbestyrelsen, Økonomiudvalget, fagudvalgene, direktionen, centercheferne og institutioner samt MED-systemet.

Senest den 15. september udarbejder Økonomiudvalget til Kommunalbestyrelsen forslag til kommunens årsbudget for det kommende regnskabsår og de 3 overslagsår.

Budgetforslaget skal undergives to behandlinger i kommunalbestyrelsen med mindst tre ugers mellemrum. Sidste frist for kommunalbestyrelsens 2. behandling og dermed budgetvedtagelsen er den 15. oktober.

Centerchefen for Økonomi og Personale påser, at planen overholdes, så budgettet kan vedtages i overensstemmelse hermed, og dermed at indberetning til centrale myndigheder kan ske efter den politiske vedtagelse.

[Bilag: Budgetprocedure med tilhørende køreplan.](#)

6.3 Økonomisk politik

Kommunalbestyrelsens overordnede økonomiske styring og prioritering tager udgangspunkt i formuleringen af en 'Økonomisk politik'. I den økonomiske politik fastsættes pejlemærker for den økonomiske udvikling, som der styres efter i budgetlægningen og den løbende økonomistyring. Det understøtter det flerårige sigte med budgetlægningen og konkretiserer de målsætninger, der indgår i arbejdet med det administrative budgetoplæg.

Den økonomiske politik skal indeholde de lovkrav, der fremgår af kapitel 5 i Økonomi- og indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for kommuner.

Den økonomiske politik behandles af Økonomiudvalget i forbindelse med budgetlægningen og omfatter alle 4 år i budgetperioden.

[Bilag: Økonomisk politik.](#)

6.4 Budgettildelingsmodeller

På områder, hvor det findes formålstjenstligt ud fra et styringsmæssigt perspektiv, kan der anvendes budgettildelingsmodeller i forhold til institutionerne, som er baseret på årets aktivitet.

Budgettildelingsmodellerne har som grundlæggende princip at sikre, at der kan fastholdes et uændret serviceniveau, selv om antallet af borgere i den relevante aldersgruppe ændrer sig.

Budgettildelingsmodeller anvendes på børne- og ældreområdet, dvs. primært skoler, dagtilbud, klubber og fritvalgsområdet.

6.5 Arbejdsgang for basisbudget og skabelon for budgetbemærkninger

Center for Økonomi og Personale har ansvaret for, at der foreligger en arbejdsgangsbeskrivelse for et samlet basisbudget (defineret som det teknisk fremskrevne budgetgrundlag), der beskriver processen og dialogen mellem centercheferne og Center for Økonomi og Personale, beskriver de konkrete opgaver og beslutningsveje med angivelse af ansvarlig/udførende samt rækkefølgen i opgaverne/beslutningerne. Arbejdsgangsbeskrivelsen skal være tilgængelig på kommunens Intranet (LyNet).

Center for Økonomi og Personale er endvidere ansvarlig for, at der foreligger en skabelon for budgetbemærkningerne, som centercheferne er bekendt med.

Center for Økonomi og Personale har ansvaret for arbejdsgangen og produktet. Center for Økonomi og Personale skal sikre, at der i tæt dialog med centercheferne og øvrige afdelingsledere bliver udarbejdet et samlet basisbudget, der kan forelægges for direktion, fagudvalgene, Økonomiudvalget og kommunalbestyrelsen.

[Bilag: Administrativ drejebog for budgetlægningen.](#)

6.6 Budgetbemærkninger

Basisbudgettet skal ledsages af budgetbemærkninger, der beskriver baggrunden, forudsætningerne og målsætningerne for budgettets poster.

Center for Økonomi og Personale er ansvarlig for at indhente de faglige bidrag fra centrene til budgetbemærkningerne, og er ansvarlig for at færdiggøre budgetbemærkningerne. De enkelte centerchefer skal sikre, at de berørte medarbejdere og ledere leverer de faglige bidrag.

Budgetbemærkningerne er styrende for den efterfølgende budgetopfølgning og for den enkelte budgetansvarliges økonomiske råderum og muligheder for at foretage budgetomplaceringer i løbet af året.

Kommunalbestyrelsen kan i budgetbemærkningerne for de enkelte delområder fastsætte yderligere betingelser og forbehold for administrationens dispositionsfrihed.

Budgettet med bemærkninger skal offentliggøres og være tilgængelig på kommunens hjemmeside samt på intranettet (LyNet) senest den 1. december året før ikrafttræden.

7 BUDGETOPFØLGNING

7.1 Generelt

Budgettet fastsætter rammerne for forvaltningen af kommunens midler. Alle budgetbeløb skal entydigt henføres til én person med ledelsesansvar, som har ansvaret for at overholde budgettet og for at føre tilsyn med anvendelse af det.

Økonomiudvalget er ansvarlig for, at der mindst 3 gange i løbet af året foretages en bevillingskontrol (anslået regnskab), hvor der foretages en samlet vurdering af det korrigerede budget i forhold til det forventede regnskab. Herunder det lovpligtige halvårsregnskab pr. 30. juni.

Det anslåede regnskab forelægges først for Økonomiudvalget med henblik på, at der kan foretages en samlet overordnet vurdering af resultatet. Økonomiudvalget sender herefter det anslåede regnskab til behandling i fagudvalgene. Resultatet af fagudvalgenes behandling forelægges for Økonomiudvalget og evt. Kommunalbestyrelsen.

Det er direktionens ansvar at forelægge den samlede bevillingskontrol for Økonomiudvalget og for fagudvalgene, og videre for kommunalbestyrelsen, hvis der er bevillingsmæssige ændringer, der kræver kommunalbestyrelsens beslutning.

Direktionen har endvidere det samlede ansvar for budgetoverholdelse, og som konsekvens heraf ansvaret for at tage initiativ til udarbejdelse af modgående initiativer ved overskridelser af budgettet.

De enkelte centerchefer er ansvarlige for at føre kontrol med, at de i budgettet angivne mål og rammer for centret overholdes, og er ansvarlige for at sikre, at centrets budgetansvarlige har en tydelig delegation og kompetence til at udføre et effektivt ledelsestilsyn.

Den budgetansvarlige afdelingsleder eller institutionsleder skal føre tilsyn med afdelingens/institutionens økonomiske ramme og opstillede mål, og sikre at arbejdet udføres på den mest effektive og hensigtsmæssige måde.

7.2 Budgetopfølgning vedr. anlæg

Center for Økonomi og Personale er ansvarlig for, at Økonomiudvalget i forbindelse med anslået regnskab (kvartalsregnskab) forelægges en samlet oversigt over igangværende anlægsarbejder. Oversigten skal vise den enkelte bevilling, det akkumulerede forbrug, årets rådighedsbeløb og årets forbrug til dato.

Budgetopfølgninger foretages af det center, som forestår gennemførelsen af det enkelte anlægsprojekt. Den enkelte centerchef er budgetansvarlig for alle centerets anlægsprojekter og kan ikke delegere det formelle budgetansvar til en afdelingsleder eller institutionsleder.

7.3 Rollefordelingen mellem de budgetansvarlige og CØP

Center for Økonomi og Personale har ansvaret for, at der foreligger en arbejdsgangsbeskrivelse for den kvartalsvise budgetopfølgning og de øvrige opfølgninger (benævnt koncernregnskaber til direktionen). Arbejdsgangsbeskrivelsen beskriver processen og dialogen mellem centercheferne og Center for Økonomi og Personale, og beskriver de konkrete opgaver og beslutningsveje med angivelse af ansvarlig/udførende samt rækkefølgen i opgaverne/beslutningerne. Arbejdsgangsbeskrivelsen skal være tilgængelig på kommunens Intranet (LyNet) og er vedlagt som bilag til regelsættet.

Bilag: Arbejdsgangsbeskrivelser

8 Likviditetsstyring

Center for Økonomi og Personale er ansvarlig for kommunens likviditetsstyring og for at holde Kommunalbestyrelsen informeret om udviklingen i kommunens likviditet.

Kravene til kommunens likviditetsrapportering er fastsat i Styrelsesloven og udmøntet i Økonomi- og indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for kommuner, kap. 7.3.

Der udarbejdes hvert kvartal – henholdsvis ultimo marts, juni, september og december – en likviditetsoversigt, der skal forelægges for medlemmerne af kommunalbestyrelsen senest en måned efter opgørelsen, dvs. 1. februar, 1. maj, 1. august og 1. november. Likviditetsoversigten skal som minimum indeholde oplysninger om likviditeten det seneste år opgjort efter kassekreditreglen ultimo hver måned. Oversigten skal ledsages af forklarende bemærkninger.

9 Finansiell styring – finansiell politik

Kommunens finansielle styring omfatter anbringelse af midler, låneoptagelse og anvendelse af finansielle instrumenter.

Kommunens finansielle politik fremgår af bilag.

Kommunalbestyrelsen godkender i henhold til Styrelsesloven optagelse af nye lån.

Bilag: Finansiell politik.

10 REGNSKABSAFLÆGGELSE

10.1 Generelt

Kravene til kommunens regnskabsaflæggelse er fastlagt i Økonomi- og indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for kommuner, kapitel 7.

Centerchefen for Økonomi og Personale er ansvarlig for, at der inden udgangen af november måned udarbejdes en detaljeret tids- og aktivitetsplan for den kommende regnskabsaflæggelse.

Regnskabet aflægges snarest muligt efter regnskabsårets udløb, dog senest 1. maj i det efterfølgende år.

Supplementsperioden fremgår af tids- og aktivitetsplanen for regnskabsaflæggelsen.

[Bilag: Tidsplan for regnskabsaflæggelse.](#)

10.2 Kommunens årsregnskab

Lyngby-Taarbæk kommune aflægger regnskabet i form af et årsregnskab bestående af

- Årsberetning
- Regnskabsopgørelse (udgiftsbaseret), balance, finansieringsoversigt og noter
- En række obligatoriske og frivillige oversigter og redegørelser.

10.3 Regnskabsbemærkninger

Regnskabet ledsages af bemærkninger, som i nødvendigt omfang forklarer

- Afvigelser mellem budget og forbrug samt mellem korrigeret budget og forbrug
- Overførsler af mer- eller mindreforbrug til efterfølgende regnskabsår, jf. afsnit 3.5.

Den enkelte centerchef er ansvarlig for grundlaget for regnskabsbemærkningerne, som dog udarbejdes i dialog mellem de enkelte centerchefer og CØP.

Centerchefen for Økonomi og Personale har det overordnede ansvar for produktet, herunder koordineringen i forbindelse med udarbejdelsen af regnskabet samt de endelige tal og bemærkninger.

10.4 Anlægsregnskaber

Der skal aflægges regnskab for alle anlægsbevillinger. Anlægsregnskaberne skal aflægges hurtigst muligt og senest 4 måneder efter anlægsarbejdernes afslutning. De enkelte centerchefer har ansvaret for udarbejdelse af anlægsregnskaber.

Der skal udarbejdes et særskilt anlægsregnskab til behandling i Kommunalbestyrelsen, når:

- anlægsregnskabet overstiger Økonomi- og Indenrigsministeriets grænse for mindre anlæg (udgifter/indtægter pt. over 2 mio. kr. ekskl. moms) eller

- der er tale om et mer- eller mindreforbrug i forhold til anlægsbevillingen på minimum 100.000 kr. ekskl. moms, eller
- der er behov for en positiv eller negativ tillægsbevilling til rådighedsbeløbet på minimum 100.000 kr. ekskl. moms, eller
- der i øvrigt er fastsat krav herom, for eksempel i forbindelse med anlægsbevillingen.

Den områdeansvarlige centerchef skal sikre, at anlægsregnskabet forelægges Økonomiudvalget med godkendelse i kommunalbestyrelsen.

Anlægsregnskaber under denne beløbsgrænse aflægges som en integreret del af kommunens årsregnskab. Det er den enkelte centerchef, der udarbejder regnskabet og sender det til Center for Økonomi og Personale.

Hvert år udarbejder Center for Økonomi og Personale en oversigt over afsluttende og igangværende anlægsarbejder, der indgår som obligatorisk oversigt til årsregnskabet.

Centerchefen for Økonomi og Personale fastsætter de generelle krav til aflæggelse af anlægsregnskaber.

10.5 Revision

Bestemmelsen for den kommunale revision, jf. Styrelseslovens §§ 42 og 45, er fastsat i Økonomi- og indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for kommuner, kapitel 7.4 og 7.5.

Kommunalbestyrelsen afgiver regnskabet til revisionen senest 1. maj det efterfølgende år og godkender regnskabet senest 31. august efter revisionens behandling.

Revisionens arbejde er beskrevet i kommunens "Revisionsregulativ" og i kontrakten med revisionsfirmaet. Desuden i "Revisionsinstruks for revisorer ved selvejende daginstitutioner", der i henhold til driftsoverenskomst/aftale/kontrakt modtager tilskud til fra Lyngby-Taarbæk Kommune.

[Bilag: Revisionsregulativ.](#)

10.6 Andre regnskaber

I det omfang der udarbejdes andre former for regnskaber, enten på grund af lovkrav eller en konkret beslutning i Kommunalbestyrelse, skal disse følge eventuelle krav om regnskabsaflæggelse, som vil fremgå af relevant lovgivning og eventuelle andre retningslinier.

Der er udarbejdet en vejledning "Økonomistyring af projekter".

[Bilag: Økonomistyring af projekter.](#)

10.7 Regnskabsføring for andre og opgaver for andre myndigheder

Hvis Lyngby-Taarbæk Kommune fører regnskab eller udfører andre opgaver af regnskabsmæssig art for eksterne virksomheder, skal der foreligge en skriftlig aftale mellem kommunen og virksomheden/institutionen.

Lyngby-Taarbæk Kommune kan udføre opgaver for andre myndigheder efter bestemmelser fastsat af Staten.

11 Indkøb og udbud

Køb af varer og tjenesteydelser

Kommunen køber ind for betydelige beløb. Det er derfor nødvendigt at samordne og koordinere indkøbene via retningslinjer for Indkøb, for at kommunen samlet set og de enkelte indkøbssteder hver for sig kan udnytte fordelene, ved at kommunen fremtræder som én kunde over for leverandørerne.

Økonomiudvalget har i henhold til § 11 i styrelsesvedtægten ansvaret for at fastsætte regler om samordning af kommunens indkøb. Retningslinierne danner rammen for Lyngby-Taarbæk Kommunes indkøb af varer, service- og tjenesteydelser i hele den kommunale virksomhed. Kommunens centre og institutioner er forpligtet til at følge Retningslinierne for Indkøb.

Udbud af varer- og tjenesteydelser sker i samarbejde med øvrige centre og stabe.

For mindre indkøb, der ikke er omfattet af centrale aftaler, gælder følgende:

- Enkeltstående indkøb over kr. 50.000, men under 500.000, foretages efter indhentning af minimum 2 tilbud.
- Mindre, rutinemæssige indkøb, der ikke er omfattede af centrale aftaler, foretages uden indhentning af tilbud. Priser og kvalitet bør dog regelmæssigt kontrolleres.

Den budgetansvarlige leder har ansvaret for, at retningslinierne overholdes.

Udlicitering af driftsopgaver (konkurrenceudsættelse) er omfattet af principperne beskrevet i Retningslinier for Indkøb, afsnit 7. Der henvises i øvrigt til kommunens Retningslinier for Udbud.

[Bilag: Retningslinier for udbud og Retningslinier for Indkøb.](#)

Køb af håndværksydelser m.v.

For igangsætning af bygningsvedligeholdelsesopgaver m.v. gælder følgende:

- Akutte mindre vedligeholdelsesopgaver kan igangsættes ved direkte kontakt til de enkelte håndværkerfirmaer.
- Mindre vedligeholdelsesopgaver under kroner 30.000,- inkl. moms kan igangsættes ved direkte kontakt til de enkelte håndværkerfirmaer.
- Ved større vedligeholdelsesopgaver over kroner 30.000,- inkl. moms skal der søges vejledning hos Center for arealer og Ejendomme.

[Bilag: Administrativ vejledning til institutioner for gennemførelse af vedligeholdelsesopgaver.](#)

12 BOGFØRINGSPROCESSEN OG KONTROLLER

12.1 Generelt

Bogføringen skal give en oversigt over, hvordan kommunens midler er forvaltet, og om forvaltningen er sket i overensstemmelse med årsbudgettet og Kommunalbestyrelsens øvrige beslutninger.

Bogføringsprocessen skal tilrettelægges effektivt og forsvarligt. Kommunen skal følge god bogføringssskik, og målet med bogføringen er at sikre en fuldstændig, nøjagtig og rettidig registrering af alle transaktioner.

Alle transaktioner (ind- og udbetalinger), som foretages mellem Lyngby Taarbæk Kommune og en ekstern part, skal registreres i økonomisystemet.

Til alle bogførte bilag skal der være vedhæftet elektronisk dokumentation.

Bogføringssystemet og anvendelsen heraf skal sikre transaktionssporet (det vil sige sammenhængen mellem de enkelte transaktioner og årsregnskabet) og kontrolsporet (det vil sige dokumentationen for den enkelte post).

Centerchefen for Økonomi og Personale er ansvarlig for, at økonomistyringssystemet og øvrige systemer, som afleverer transaktioner hertil, opfylder såvel interne som eksterne dokumentationskrav og arkivbestemmelser.

Bilag: Bogføring og bilagskontrol

12.2 Arkivering og genfindning

Hovedparten af regnskabsmaterialet modtages og opbevares i elektronisk form. Centerchefen for Økonomi og Personale er ansvarlig for, at elektroniske arkivløsninger lever op til kommunens arkivbestemmelser.

Såfremt et regnskabsbilag (incl. specifikationer) er papirbaseret, skal det påføres oplysning om udgiftens årsag eller anledning, scannes og vedhæftes bogføringsbilaget, jf. afsnit 13.1. I så fald kan originalmaterialet makuleres.

De budgetansvarlige har ansvaret for, at papirbaserede regnskabsbilag (og underbilag) opbevares på en forsvarlig og systematisk måde, og kassation sker i overensstemmelse med kommunens arkivbestemmelser, det vil sige normalt først efter 5 år.

Hvis der på enkeltområder gælder særlige arkivbestemmelser mht. regnskabsmateriale, er disse naturligvis gældende.

13 INTERN KONTROL

13.1 Generelle principper

Formålet med intern kontrol er at sikre et retvisende regnskab og at forebygge tilsigtede og utilsigtede hændelser. Det interne kontrolniveau skal tage udgangspunkt i en afvejning af væsentlighed og risiko.

Den interne kontrol indgår som en naturlig del af det løbende ledelsestilsyn. Ledelsestilsynet er henført til den budgetansvarlige. Al intern kontrol skal finde sted med udgangspunkt i, at der skal være funktionsadskillelse mellem det udførende personale og det kontrollerende personale.

Den interne kontrol omfatter tilsyn med, at kommunens retningslinier for bogføring overholdes. Tilsynet kan ske ved f.eks. udtagelse af et antal stikprøver, jf. afsnit 5.3.

13.2 Overordnede kontroller

Center for Økonomi og Personale har ansvaret for at tilrettelægge det overordnede kontrolniveau og gennemføre overordnede kontroller, se bilaget "Interne kontroller".

Specielt for personale, som gennem deres stilling eller funktion har særlige muligheder for at udøve svig, skal der foretages initiativ til, at dette personale sikres mod uberettiget mistanke. Denne sikring kan f.eks. finde sted gennem udvidede kvalitetskontroller.

Kontrollen er samtidig en hjælp til områder/afdelinger, således at eventuelle økonomi-administrative udfordringer tillige afhjælpes gennem vejledning/rådgivning. Derudover skal kontrollen sikre, at der kan afleveres et retvisende regnskab til den eksterne revision.

Bilag: Interne kontroller.

14 Bankkonti, kontantkasser og betalingskort

14.1 Generelle principper

Alle kommunens betalinger foretages iht. Lov om Offentlige betalinger via NemKonto. Det sker, enten som komplette betalinger, hvor bankkontooplysningerne indgår i overførsesoplysningerne, eller som ukomplette betalinger, hvor betalingen komplettes hos NemKonto, d.v.s. at bankkontooplysningerne udledes via betalingsmodtagerens CPR-nummer eller CVR-nummer.

Indkøb skal foregå via de etablerede indkøbsaftaler og efter e-faktura. Småindkøb, hvor det ikke er muligt at handle efter e-faktura, eller hvor andre specifikke forhold gør det nødvendigt, kan foretages over institutionens/centrets bankkonto.

14.2 Bankkonti, Kontantkasser og betalingskort

Kommunaldirektøren og borgmesteren bemyndiger det nødvendige antal medarbejdere, for tiden 4 medarbejdere, til at oprette bankkonti og bestemme hvilke personer, der er berettiget til at disponere på bankkonti. Ingen person må have alenefuldmagt til kommunens konti i pengeinstitutter eller til it-systemer til betalingsformidling, hvor der ikke samtidig sker registrering i Økonomisystemet.

Undtaget herfra er konti med begrænset indskud, dvs. primært institutionernes bankkonti.

Der må kun udstedes betalingskort, kreditkort og hævekort til afdelingernes og institutionernes bankkonti.

Center for Økonomi og Personale fører fortegnelse over kommunens konti i pengeinstitutter og fuldmagtshavere samt hvilke medarbejdere, som har fået udstedt betalings- og hævekort til de pågældende bankkonti.

Endvidere fører Center for Økonomi og Personale tilsyn med beløb på institutioners og centres bankkonti, der kontrolleres for overtræk.

Bilag: Regler for anvendelse af forskudsbeløb.

Udbetaling af stående kasseforskud til institutioner sker kun efter godkendelse af den ansvarlige centerchef og efter særskilt aftale med Center for Økonomi og Personale. Udbetaling af stående kasseforskud kan kun ske samtidig med oprettelse af en bankkonto med tilknyttet betalings- eller hævekort.

Den enkelte institutionsleder kan selv overføre ekstraordinære forskudsbeløb på op til 5.000 kr. til institutionens bankkonto. Beløbet skal afregnes inden 30 dage. Overførsel af ekstraordinære forskudsbeløb på mere end 5.000 kr. skal godkendes af Center for Økonomi og Personale

Center for Økonomi og Personale fører tilsyn med at ekstraordinære forskudsbeløb afregnes.

Oprettelse af kontantkasser sker kun efter særskilt aftale med chefen for Center for Økonomi og Personale, idet kasseindehaveren samtidig skal tilrettelægge et tilstrækkeligt internt kontrolniveau.

De nærmere regler for bankkonti, kontantkasser og betalingskort er fastsat i Regler for anvendelse af forskudsbeløb.

Center for Økonomi og Personale fører tilsyn med institutioner og centres overholdelse af regelsættet og kan, hvis det vurderes nødvendigt, inddrage betalingskort eller lukke bankkonti.

14.3 Kassefunktion i Borgerservice

Til brug for indbetaling af gebyrer for udstedelse af pas, kørekort, sundhedskort og folkeregisterforespørgsler er der etableret en kassefunktion i Borgerservice, bestående af en kontantkasse, 4 dankortterminaler samt en "Borgerautomat", hvor der kan ske kontant betaling.

Kassebeholdningen skal dagligt optælles og afstemmes med de bogført indtægter. For dankortterminalerne skal der ligeledes foretages en daglig kasseafstemning og lukning af terminalerne, således at de foretagne dankorttransaktioner overføres til banken.

Den kontante beholdning i "Borgerautomaten" skal optælles og afstemmes en gang ugentligt. Der foretages dagligt overførsel af bogføringstransaktioner til Økonomisystemet.

14.4 Modtagelse af indbetalinger

Indbetalinger skal i videst muligt omfang foretages ved anvendelse af det modtagne indbetalingskort fra Debtorsystemet, via BetalingsService eller helt undtagelsesvist som en bankoverførsel til Lyngby Taarbæk Kommunes hovedkonto. Der må ikke foretages indbetalinger direkte til institutionernes bankkonti.

For al post, der modtages, skal der føres checklister over værdiforsendelser. Checkliste og checks afleveres straks til Center for Økonomi og Personale, som sætter beløbet i banken og sikrer registrering i økonomisystemet.

Konter og checks, der modtages i decentrale institutioner, skal straks efter modtagelsen registreres i kasserapport og hurtigst muligt bogføres og indsættes i banken. Se i øvrigt bilaget 'Regler for anvendelse af forskudsbeløb.

14.5 Transporter

Den enkelte afdeling eller institution er selv ansvarlig for korrekt håndtering af betalinger, hvis der er indgået aftale om transport af fordringen, dvs. overdragelse af tilgodehavendet til 3. mand, til hvem betalingen skal ske for at have frigørende virkning.

14.6 Afstemning af statuskonti

Centercheferne er ansvarlige for, at samtlige statuskonti m.v. undergives regelmæssig afstemning, idet intervallerne fastlægges ud fra en vurdering af væsentlighed og risiko.

For hver mellemregningskonto eller statuskonto skal der være udpeget en person, der er ansvarlig for den løbende afstemning.

Selve afstemningsarbejdet og eventuelt nødvendige korrektioner foretages af den institution/center, som har ansvaret for kontoen.

Centerchefen fører tilsyn med, at centerets statuskonti afstemmes regelmæssigt, og at der ultimo regnskabsåret foreligger en afstemning til brug for årsrevisionen. De nærmere retningslinjer for afstemningsarbejdet fremgår af bilaget.

Bilag: Regler og vejledning for afstemning af statuskonti

14.7 Debitorstyring

Kommunalbestyrelsen fastsætter reglerne for kommunens debitorstyring. Regelsættet herfor fremgår af bilaget "Betalingspolitik".

Alle kommunens fordringer skal registreres elektronisk i Debtorsystemet eller fagsystem med tilsvarende funktionaliteter. Center for Økonomi og Personale skal i hvert enkelt tilfælde godkende, hvis der ikke foretages registrering af fordringer i Debtorsystemet, men i et fagsystem. Indbetaling skal som udgangspunkt ske elektronisk.

Når registreringen er sket i Debtorsystemet overtager Center for Økonomi og Personale opkrævningsfunktionen.

Udover debitorer i Debtorsystemet er der tilgodehavender i forbindelse med beboerindskud, ejendomsskattelån samt mellemregningsforhold af kortfristet karakter, f.eks. vedrørende skat, moms, løn, sociale ydelser, mm.

Bilag: Betalingspolitik.

14.8 Afskrivninger

Der er forskellige forhold, der indgår i vurderingen af om et forhold (restance) skal afskrives. Krav kan afskrives på grund af følgende årsager:

- Akkord/gældssanering/konkurs
- Lov om forældelse af fordringer (forældelsesloven)
- Insolvent dødsbo
- Skønnet uerholdelig
- Lovmæssig afskrivning af billån
- Andre årsager, f.eks. ikke anmeldt inden fristdag, ophør af foreninger m.m.
- Sager afskrevet i SKAT, herunder eftergivelse/afskrivning jf. lov om inddrivelse af gæld til det offentlige.

Det noteres i sagen efter hvilket grundlag eftergivelse er sket.

Hvis kravet er modtaget retur fra SKAT foretages en vurdering af om kommunen er enig i grundlaget.

Eventuelle øvrige afskrivninger af uerholdelige fordringer m.v. samt eventuelle op/nedskrivninger på mellemregningsforhold som følge af fejl eller uforklarlige forhold, kan alene ske

ved godkendelse af chefen for Center for Økonomi og Personale eller lederen af opkrævningen. Det vurderes om regulering foretages via driftsregnskabet eller balancekontoen.

Center for Økonomi og Personale foretager bogføring på restancekonto og balancekontoen.

Der fastsættes regler for, hvornår afskrivningerne skal godkendes politisk, og hvornår ansvaret er placeret hos administrationen. I forbindelse med regnskabsaflæggelsen opgøres årets afskrivninger af uerholdelige fordringer m.v. Opgørelsen fremgår af regnskabet. Den endelige godkendelse sker i forbindelse med, at Kommunalbestyrelsen godkender og oversender regnskabet til revision.

Årlig redegørelse for Økonomiudvalget om udviklingen i kommunens restancer forelægges i tilknytning til aflæggelsen af årsregnskabet.

14.9 Leasingpolitik

Lyngby-Taarbæk Kommune anvender leasing som supplement til kontantkøb. Leasingaftaler indgås kun, såfremt kommunen kan opnå en klar fordel herved, idet det forudsættes, at kommunens enheder som udgangspunkt finansierer anskaffelser m.m. gennem brug af overførselsreglerne.

Der kan alene leases driftsmidler, hvis der foreligger en driftsøkonomisk begrundelse, og det enkelte leasingobjekt samtidig har en værdi på 0,2 mio. kr. og derover.

Leasing af anlægsmidler, herunder større ny- og genanskaffelser af it-udstyr, kan alene finde sted inden for en eventuel restlåneramme.

Leasing af driftsmidler, der ikke giver anledning til deponering/brug af restlåneramme, skal finansieres inden for den berørte institutions driftsramme/alternativt Centrets driftsramme.

Center for Økonomi og Personale skal godkende leasing i hvert enkelt tilfælde, idet leasingen forinden skal være godkendt af Centerchefen på det pågældende område.

Center for Økonomi og Personale fastsætter nærmere retningslinier for indgåelse af leasingkontrakter.

[Bilag: Leasingpolitik.](#)

15 Anvendelse af it-systemer

15.1 Økonomisystemet

Al anvendelse af it-systemer til understøttelse af budgettering, ind- og udbetalinger samt kasse- og regnskabsfunktioner skal ske indenfor rammerne af Lyngby-Taarbæk Kommunes it-sikkerhedspolitik.

Tilslutning af IT-systemer, som kobles til Lyngby-Taarbæk Kommunes økonomisystem må kun finde sted på baggrund af en godkendelse i Center for Økonomi og Personale.

Center for Økonomi og Personale fører en fortegnelse over de systemer, der er godkendt til at håndtere økonomiske transaktioner.

[Bilag: It-sikkerhedspolitik](#)

15.2 Systemejer

For alle it-systemer, der genererer registreringer af økonomiske transaktioner, skal der udpeges en navngiven systemejer, som har ansvaret for systemernes forretningsmæssige anvendelse, det vil sige at såvel funktionalitet, forretningsgange og anvendelse er sammenhængende og i overensstemmelse med både lovgivning og politisk og administrativ målsætning for området.

Alle interne kontroller skal tilrettelægges ud fra en vurdering af væsentlighed og risiko. Hovedreglen er, at kontrollerne udføres ved stikprøver.

Systemejeren skal udpege systemansvarlige, der skal have et dokumenteret overblik over systemets funktionalitet, opsætning, anvendelse, og datakvalitet, eksempelvis ved at notere registrerede fejl eller ved en systematisk stikprøvevis efterkontrol.

De systemansvarlige har ansvaret for datakvaliteten og for at tilrettelægge og beskrive de væsentligste forretningsgange for anvendelse af systemerne.

De systemansvarlige har ansvaret for tildeling af brugerrettigheder til systemerne og for at opdatere en fortegnelse over systemejere og systemansvarlige. Denne fortegnelse skal sendes til Center for Økonomi og Personale.

15.3 Kontroller mod fejl og svig

Anvendelse af it-systemer, som håndterer betalinger, medfører risiko for fejl og svig. Kontroller skal tilrettelægges, så de rettes mod at afsløre såvel fejl som svig.

Det er systemejers ansvar, at der tilrettelægges en forretningsgang, der sikrer korrekt håndtering af ind- og udbetalinger, og det er systemejers ansvar at udarbejde de fornødne kontrolforanstaltninger i forbindelse med databehandlingen under hensyntagen til væsentlighed og risiko.

Hovedreglen er, at kontrollerne udføres ved stikprøver.

Center for Økonomi og Personale skal foretage en kontrol af, at der foreligger tilstrækkelig dokumentation for udbetalingen og en særlig kontrol af personer med indberetningsadgang til udbetalingsystemerne eller Nemkontoregistreret.

Kontrollerne skal funktionsmæssigt være adskilt fra indberetningen. Dvs. at den, der har foretaget en indberetning til it-systemet, ikke kan udføre kontrollen.

Udførte kontroller og resultatet heraf skal kunne dokumenteres.

16 Aktiver

16.1 Registrering af anlægsaktiver

De nærmere regler for registrering og regnskabsaflæggelse af kommunens aktiver er fastsat i Økonomi- og Indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for kommuner, kap 8.

Kommunalbestyrelsen fastsætter principper for registrering af anlægsaktiver i "Regler og regnskabsprincipper for registrering af finansielle aktiver, materielle aktiver mv."

Registrering af anlægsaktiver skal ske, når et aktivs brugstid og værdi overstiger Økonomi- og Indenrigsministeriets til enhver tid gældende bundgrænser.

Bilag: Regler og regnskabsprincipper for registrering af finansielle aktiver, materielle aktiver mv.

16.2 Værdifulde dokumenter

Center for Økonomi og Personale er ansvarlig for, at der fastsættes regler for registrering af værdifulde dokumenter som skøder, pantebreve, garantier mm., og for at disse dokumenter opbevares betryggende, så de ikke mistes i forbindelse med indbrud, brand eller lign.

Center for Økonomi og Personale varetager regnskabsmæssigt registrering, opbevaring og frigivelse af pantebreve, garantier m.v.

Stab for Politik og Jura opbevarer alle skøder m.v. for alle kommunens ejendomme.

Bilag: Regler for registrering af værdifulde dokumenter

16.3 It-aktiver

Kommunaldirektøren er ansvarlig for, at der via Lyngby-Taarbæk Kommunes 'It-sikkerhedspolitik' fastsættes regler for beskyttelse af kommunens it-aktiver, dvs. såvel hardware som software og data.

16.4 Kommunens forsikringer

Kommunalbestyrelsen fastsætter regler for, i hvilket omfang kommunens værdier skal forsikres.

Centerchefen for de enkelte områder er ansvarlig for, at de enkelte afdelings- og institutionsledere har kendskab til politikken og udmønter denne i praksis.

Bilag: Forsikringspolitik for Lyngby-Taarbæk Kommune.

16.5 Sikring af værdier tilhørende andre

Hvis kommunen opbevarer eller administrerer værdier tilhørende andre, skal der udarbejdes retningslinier, som sikrer, at såvel opbevaring som registrering heraf sker på en måde, som er betryggende for både borgeren og medarbejderen.

Reglerne skal tage udgangspunkt i en vurdering af væsentlighed og risiko, og de skal udarbejdes af den enkelte institution evt. i samarbejde med Center for Økonomi og Personale.

Bilag: Regler for opbevaring og administration af værdier tilhørende andre.

16.6 Underskriftskompetence

Tegningsberettigede i forbindelse med køb, salg og pantsætning af kommunens ejendom fastlægges jf. § 32 i Den kommunale Styrelseslov.

17 Øvrige områder

17.1 Personer, som kan være særligt udsatte for kritik

For ind- og udbetalinger til personer, hvor en fejl kan medføre, at disse personer er særligt udsatte for kritik, skal der tilrettelægges en mere omfattende kvalitetskontrol.

Målgruppen er som minimum Kommunalbestyrelsen, direktionen og vicekommunaldirektør samt medarbejdere med indberetningsadgang til udbetalingssystemer eller adgang til at opdatere Nemkontoregistreret. Direktionen afgør, om også andre personer skal omfattes af kontrol. Kontrollen kan ikke udføres af den enkelte selv. Kontrollen kan udføres periodisk, dog ikke længere end et år bagud. Udførte kontroller og resultatet heraf skal kunne dokumenteres.

17.2 Modtagelse af gaver samt gaver til personalet

Lyngby-Taarbæk Kommunes regler for modtagelse af gaver fremgår af bilaget "Regler for modtagelse af gaver, mv.

I 2007 udarbejdede Finansministeriet en vejledning om God adfærd i det offentlige. I denne vejledning er reglerne for 'Modtagelse af gaver, mv.' og andre fordele mv. beskrevet ud fra, hvad der anses for gældende ret på området.

Kommunens regler indeholder endvidere retningslinier for finansiering af gaver til personalet og regler for afholdelse af receptioner.

[Bilag: Regler for modtagelse af gaver, mv.](#)

17.3 Retningslinier for repræsentation

Repræsentation er Lyngby-Taarbæk Kommunes mulighed for at vise erkendtlighed og for at markere en vigtig begivenhed. Det kan være et jubilæum, en indvielse eller vigtige samarbejdspartneres mærkedage.

Repræsentationsudgifter vil typisk være:

1. Gaver
2. Udgifter til rejser
3. Måltider
4. Drikkevarer

Mere detaljeret regler findes i bilaget '[Retningslinjer for repræsentation.](#)

[Bilag: Retningslinjer for repræsentation.](#)

18 Bilag – til godkendelse i marts 2014

1. Bilagsoversigt med ansvarsfordeling (afsnit 2.2)
2. Bevillingsområder med tilhørende aktivitetsområder (afsnit 3.3)
3. Økonomiske styringsregler (afsnit 4.1)
4. Regler for ledelsestilsyn, anvisning og attestation (afsnit 5.3)
5. Bogføring og bilagskontrol (afsnit 12.1).

Principper for økonomistyring

Godkendt af KMB xxxxx
Lyngby-Taarbæk Kommune, CØP

Bilag 4.1. Økonomiske styringsregler

Lyngby-Taarbæk Kommune anvender rammestyring som styringsprincip for den økonomiske styring på det politiske niveau.

I Principper for økonomistyring for Lyngby-Taarbæk Kommune, kapitel 4.1, fastlægges at bevillingsstyringen delegeres fra udvalgsniveau til de enkelte centre, afdelinger, institutioner og andre naturlige enheder, og at delegationen sker i overensstemmelse med ledelsesgrundlaget for Lyngby-Taarbæk Kommune.

Med henblik på at opnå en klar og entydig ansvars- og kompetencefordeling er de økonomiske styringsregler for den administrative organisation beskrevet i det følgende.

- Den hierarkiske fordeling
- Udpegning af budgetansvarlige
- Uddybning af den beslutningskompetence, der ligger i budgetansvaret
- Oplisting af de pligter, der følger med budgetansvaret, i form af ledelsestilsyn og informationspligt

1. Styringshierarki

Den principielle ansvars- og rollefordeling i økonomistyringen

Der skal være klarhed i ansvars- og rollefordelingen på økonomiområdet i mellem de forskellige ledelsesniveauer. Samtidig skal samarbejdet imellem lederne og ledelsesniveauer sikre en koordineret og effektiv økonomistyring. Nedenfor skitseres det overordnede ansvar og rollefordeling. Skitsen bygger videre på hovednotatet om den nye organisation – som godkendt af KMB ultimo marts 2012.

Direktionen varetager det overordnede administrative økonomiansvar for koncernen. Derudover varetager den enkelte direktør det overordnede økonomiansvar for de områder, vedkommende er direktøransvarlig overfor.

Det er således direktionen, der fremlægger administrationens samlede budgetforslag, og som har ansvaret for den tværgående økonomiopfølgning i koncernen overfor Kommunalbestyrelsen og Økonomiudvalg - herunder for tværgående prioriteringer og for tilpasninger og med initiativpligt og -forslag i forhold til den samlede budgetoverholdelse i kommunen.

De enkelte direktørers overordnede ansvar for aktivitetsområderne udøves gennem centerchefen og via løbende dialog mellem centerchef og ansvarshavende direktør om status på området. Direktøren er ansvarlig for ledelsestilsynet med den tilhørende centerchefs økonomiske disponeringer og styring.

Centerchefen har det økonomiske ansvar for de aktivitetsområder og konti i budgettet, der er tilknyttet centeret – herunder det samlede ansvar på de kontoområder, hvor de tilhørende

institutioners budgetter er placeret. Centerchefen har initiativpligt i forhold til overholdelse af budgettet på egne ansvarsområder – herunder at foretage de nødvendige tilpasninger. Det er vigtigt, at alle aktivitetsområder og (hoved-)konti er præcis afgrænsede i forhold til de enkelte centercheferes ansvarsområder med henblik på at skabe fuld klarhed over, hvilke centerchefer der har ansvar for hvilke konti.

Centerchefen har ansvaret for budgetforslag på egne områder, og er ansvarlige for at inddrage institutionslederne i det strategiske arbejde med budgetforslag. Centerchefen har forpligtelse til løbende at følge op på budgettet, herunder for regnskabsaflægningen - og har ansvaret for minimum et månedligt ledelsestilsyn af økonomien, således at der sikres budgetoverholdelse, og tages de nødvendige initiativer for et budget i balance. Centerchefen har initiativpligt til at inddrage den respektive direktør og Center for Økonomi og Personale ved budgetmæssige problemstillinger – og for at der i givet fald udarbejdes en politisk sag herom.

Centerchefen skal sikre en så tidstro afregning som muligt, og at informationerne om disponeringer m.v. er til rådighed for Center for Økonomi og Personale.

Såfremt en institutions budget afviger, er det centerchefens ansvar at sikre, at institutionslederen agerer på budgetafvigelsen. I opgaven hermed understøttes centerchefen af Center for Økonomi og Personale, jf. nedenfor. Der er således et tæt samarbejde omkring budgetopfølgningen mellem centerchefer og institutionsledere.

Centerchefen kan i det daglige delegerer økonomiansvaret for særlige områder eller konti til de relevante mellemledere – idet det dog er centerchefen, der har det samlede ansvar for området.

Centerchefen for Center for Økonomi og Personale har – udover det økonomiske ansvar for egne kontoområder – ansvaret for at levere budgetgrundlag samt det koncernstyrings- og opfølgingsgrundlag, der er nødvendigt for, at direktionen kan udøve det overordnede økonomiske ansvar. CØP gør materialet færdigt ud fra en helhedstænkning inden direktionen involveres og efter samspil med centrene.

Det er ligeledes centerchefens ansvar at levere konsulentbistand, service og økonomistyringsredskaber, som udgør en væsentlig del af grundlaget for, at centerchefen og institutionslederen kan udøve sit økonomiske ansvar. Centerchefen har ansvar for, at der leveres bistand til udarbejdelse af budgetforslag, herunder budgetgrundlaget, og for bistand til centerchefens løbende økonomiopfølgning.

Det er centerchefens ansvar at levere løbende status om forbrugsstatus på institutionsniveau til den ansvarlige centerchef – herunder med henvisning til evt. opmærksomhedspunkter – og dermed grundlaget for centerchefens controlling af institutionerne.

Institutionslederen har det økonomiske ansvar for at overholde egen institutions budget og pligt til at rapportere til den ansvarlige centerchef ved afrapporteringer og ved evt. budgetmæssige problemstillinger på institutionen. Institutionslederen inddrages forud for fastlæggelsen af budgettet det kommende år, ligesom det er institutionslederens ansvar at sikre budgetoverholdelse på institutionen, herunder den løbende økonomiopfølgning og tilpasning, der er nødvendig for institutionen selv og for at tilvejebringe den samlede økonomiopfølgning på området.

Institutionslederne har initiativpligt til at inddrage den respektive centerchef og Center for Økonomi og Personale ved budgetmæssige problemstillinger.

2. Udpegning af budgetansvarlige

Som anført under afsnit 1 har den enkelte centerchef det samlede budgetansvar for centrets økonomi. Centerchefen har dog mulighed for at delegerer det daglige budgetansvar til en afdelings- eller institutionsleder.

Den enkelte centerchef udpeger ledende medarbejdere, der skal have det daglige budgetansvar, ud fra det grundlæggende princip om, at ansvaret for økonomien skal placeres ud, hvor der træffes beslutninger, der har betydning for forretningen, og hvor der er de nødvendige styringsmæssige og ledelsesmæssige kompetencer til stede. Det betyder, at kompetence og ansvar er delegeret til centerchef- og afdelingsleder-/institutionsniveau. Men det giver også en variabel styringsmodel, der lægger et forskelligt snit i forhold til delegeringen af styringsansvaret i organisationen.

Det er ikke tilladt for en afdelings- og institutionslederen at delegerer budgetansvaret længere ned i organisationen.

I praksis kan den enkelte afdelings- og institutionsleder vælge at placere ansvaret for økonomien længere ud i organisationen, så der opnås en hensigtsmæssig sammenhæng mellem de faglige beslutninger og den økonomiske styring på områderne, men ansvaret for at føre ledelsestilsynet kan alene pålægges afdelings- og institutionslederen.

Hvorledes centerchefen har valgt at delegerer budgetansvaret i centret skal fremgå af centrets styringshierarki. Det er Center for Økonomi og Personale, der har ansvaret for at udarbejde og vedligeholde styringshierarkiet for hvert center efter aftale med centerchefen.

Det er ligeledes et grundlæggende princip, at der skal være et klart budgetansvar. Derfor skal delegeringen af budgetansvaret fra direktør til centerchef til afdelingsleder/institutionsleder entydigt understøttes af kommunens økonomisystem ved, at der til hver bevilling i økonomisystemet knyttes en budgetansvarlig.

3. Budgetansvar - kompetence

Overordnet betyder kommunens mål- og rammestyring, at den budgetansvarlige leder får én økonomisk ramme at disponere over til at udfylde de fastsatte mål.

Den økonomiske decentralisering giver den nødvendige fleksibilitet og handlerum i den daglige drift til at prioritere og omplacere ressourcerne, så de anvendes bedst muligt inden for de politisk fastsatte mål og rammer.

Den budgetansvarlige leder skal således i udmøntningen af den økonomiske ramme sikre, at der opnås helhed i servicen, og at ydelserne lever op til de politiske og lovbestemte mål på området, herunder til overenskomster og andre aftaler og regler.

Den budgetansvarlige skal overholde den tildelte økonomiske ramme og skal via månedlige budgetkontroller følge budgetoverholdelsen. Hvis der forekommer afvigelser skal disse snarest muligt rapporteres til nærmeste chef samt til Center for Økonomi og Personale jf. forretningsgangen under afsnit 1 ovenfor.

Den budgetansvarlige leder skal udvise økonomisk ansvarlighed, der grundlæggende handler om at få mest mulig kvalitet og effekt, herunder flest mulige ydelser for færrest mulige

ressourcer. Dermed bliver økonomistyring nært knyttet til den faglige styring af ydelsernes kvalitet og indhold i forhold til politikernes og brugernes krav og forventning.

Den budgetansvarlige kan fleksibelt anvende den økonomiske ramme, så længe det sker under hensyntagen til de intentioner, der ligger til grund for budgettet og øvrige politiske beslutninger, herunder budgettets målsætninger.

Omplaceringer kan finde sted, så længe det ikke ændrer indholdet af den aktivitet, der er forudsat af kommunalbestyrelsen.

Der må dog ikke igangsættes nye aktiviteter/ydelser, der afviger fra de fastsatte mål og intentioner i budgettet eller budgetaftalen.

Budgetkompetencen og dermed adgangen til at budgetomplacere indenfor driftsrammen uden politisk godkendelse afhænger af, om der er tale om:

1. et område, der styres efter princippet "Én ramme":
Én ramme består af løn og øvrige driftsudgifter. Der kan frit omfordeles midler indenfor denne ramme, såfremt kerneydelser og overenskomster m.v. bliver overholdt. Princippet om en ramme indgår både under centre og institutioner.
2. et område, hvor udgifterne er bevilliget til bestemte formål uden for "en ramme":
Her taler vi om formålsbestemte bevillinger, som f.eks. konti til fællesudgifter og – indtægter, som institutionerne ikke råder over, men som centret administrerer efter nærmere regler for de enkelte konti. F.eks. mellemkommunale betalinger.

Hvis flere formål inden for samme budgetområde er nært beslægtede, kan de betragtes som en ramme, hvor de enkelte mindre- og merudgifter kan gå op mod hinanden. Hvis formålene ikke er beslægtede, skal eventuelle afvigelser tillægsbevilliges /kompenserende tiltag søges ved budgetopfølgningen.

3. et område, der er defineret som et budgetgaranteret område mm. i henhold til Økonomi- og indenrigsministeriets regler for opgørelse af servicerammen:
Der kan ikke budgetomplaceres mellem serviceudgifter og budgetgaranterede udgifter uden forelæggelse for Økonomiudvalget.
4. konti, som dækker opgaver, der er fælles for hele kommunen, f.eks. lønpuljer og udviklingspuljer:
Kommunaldirektøren bemyndiges til at budgetomplacere mellem konto for lønpuljer og det øvrige budget.

Der henvises endvidere til de generelle budgetomplaceringsregler i kapitel 3.3 i Principper for økonomistyring.

4. Budgetansvar – pligter

Som en del af budgetansvaret skal der foretages budgetopfølgning og gennemføres ledelsestilsyn. Den budgetansvarlige skal kunne sandsynliggøre eller dokumentere sit tilsyn.

Med hensyn til ledelsestilsynet skal der udføres et aktivt ledelsestilsyn, der både omfatter løbende budgetkontrol (herunder anvisning) og afprøvning af rigtigheden af selve bogføringen. Opgaven er nærmere beskrevet i bilaget til kapitel 5.3 i Principper for økonomistyring.

Opgaverne som budgetansvarlig kan beskrives således:

- Overholde de politiske målsætninger og den økonomiske budgetramme og disponere, så det giver højest mulig kvalitet og effekt for borgere og brugere
- Overholde kommunens regelsæt, principper og retningslinier for økonomistyring
- Sikre en løbende budgetopfølgning og reagere ved afvigelser
- Bidrage til at udarbejde budget og regnskab, herunder bemærkninger
- Have kendskab til kommunens økonomisystem
- Sikre at regninger godkendes og bogføres korrekt, rettidigt og med informativ posteringstekst

5. Rollefordelingen mellem de budgetansvarlige og CØP

Center for Økonomi og Personale har ansvaret for, at der for hovedprocesserne inden for økonomistyringen foreligger arbejdsgangsbeskrivelser. De skal være tilgængelige på kommunens Intranet (LyNet) og er vedlagt som bilag til regelsættet.

Med hensyn til det samlede koncernregnskab (månedlig og kvartalsvis budgetopfølgning) beskrives processen og dialogen mellem centercheferne og Center for Økonomi og Personale, i forhold til de konkrete opgaver og beslutningsveje med angivelse af ansvarlig/udførende samt rækkefølgen i opgaverne/beslutningerne.

Center for Økonomi og Personale indkalder hver måned centerchefen til gennemgang af det forventede regnskab for centret og øvrige relevante økonomi- og aktivitetsrapporter. Såfremt der konstateres afvigelser, der ikke umiddelbart kan korrigeres for, skal problemstillingen rejses som en skriftlig redegørelse fra den relevante centerchef. Centerchefen har pligt til at viderebringe alt relevant information om budgetafvigelser til direktionen. Direktionen vurderer derefter, om problemstillingen skal rejses over for fagudvalget og kommunalbestyrelsen.

Center for Økonomi og Personale skal bistå centerchefen i at udøve sit budgetansvar. Center for Økonomi og Personale har ansvaret for at indsamle bidragene fra de budgetansvarlige i centret, og har ansvaret for at bearbejde materialet i en samlet rapportering for centret. Center for Økonomi og Personale kan på eget initiativ tage problemstillinger op, som centret ikke finder belyst korrekt eller tilstrækkeligt i forhold til koncernrapporteringen til direktionen.

Center for Økonomi og Personale udøver følgende udførende opgaver i forbindelse med budgetopfølgningen:

- Afholdelse af månedlige møder med centerchefen på baggrund af økonomirapporter fra økonomisystemet
- Udarbejdelse af koncernregnskaber til direktionen
- Udarbejdelse af et anslået regnskab (kvartalsvis) til godkendelse i kommunalbestyrelsen efter forelæggelse i fagudvalg og Økonomiudvalg
- Analyser af den samlede budgetopfølgning

Center for Økonomi og Personale udøver følgende støttende opgaver i forbindelse med budgetopfølgningen:

- Sparring med den budgetansvarlige leder omkring muligheder for korrektion af afvigelser
- Hjælp til udarbejdelse af rapporter og undervisning i OPUS Rollebaseret

Der gennemføres desuden en kvartalsvis budgetopfølgning pr. 31. marts, pr. 30. juni og 30. september (anslået regnskab), hvor budgetterne detaljeret gennemgås for at afklare behovet for positive og negative tillægsbevillinger. Dagsordenspunkt med begrundelser forelægges de politiske udvalg i april/maj, august og oktober/november. Det er direktionens ansvar, at der i forbindelse med fremlæggelse af anslået regnskab fremlægges forslag til at bringe det samlede budget i balance.

N O T A T

om

Indstilling af repræsentanter fra organisationer til Det Lokale Beskæftigelsesråd

Herunder er oversigt med de repræsentanter, som organisationerne indstiller til Det Lokale Beskæftigelsesråd.

Organisation	Medlem	Suppleant
Dansk Arbejdsgiverforening, DA	HR manager Annette Zwicki Blicher (Burmeister og Wain Enegy A/S) Murermester Ib Christensen (Murerfirmaet Ib Christensen) El installatør Thorkild Leif Baltzer (Baltzer el installation Aps)	
Landsorganisationen i Danmark, LO	Jonna Rønnest (FOA) Britta Markussen (FOA) Rene Knudsen (HK)	Tonny T. Sørensen (FOA)
Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, FTF	Viktor Bo Fossing Finansforbundet	Hanne Wiegandt Danmarks Lærerforening
Akademikernes Centralorganisation, AC	Torben Ellgaard (1. prioritet) Anne Sofie Fogtmann (2. prioritet)	Ulla Elsebeth Flensborg
Danske Handicap Organisationer, DH	Svend Christensen Diabetesforeningen Jes Erik Jessen Muskelsvindfonden	Poul Ravnløkke Dansk Handicapforbund Jane Holm Høreforeningen
Praktiserende Lægers Organisation, PLO	Afventer	
Integrationsrådet	Udpeges på møde i Integrationsrådet i juni.	

Analyse af effektiv anvendelse af arealerne på skoleområdet, dagtilbud, klub, ældre og folkeoplysning

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen har i budgettet for 2012 og 2013 afsat samlet 2 mio. kr. til gennemførelse af en analyse af den kommunale bygningsmasse især med henblik på skoler, dagtilbud, ældre og folkeoplysningsområdet, der skal resultere i en oversigt over mulighederne for nytænkning, ændret anvendelse og eventuelle moderniseringsbehov. Analyseresultatet påregnes at foreligge ved udgangen af juni 2013 til brug ved arbejdet med budgetlægningen for 2014 -2017.

For fremadrettet at kunne sikre et rationelt og økonomisk velfunderet grundlag for anvendelsen af kommunens arealer skal der foreligge en systematisk kortlægning af bygningernes tilstand og muligheder og potentialet for fortætninger m.v. sammenholdt med kravene til de funktioner, arealerne skal understøtte. I Rambølls gennemgang af ejendomsområdet i kommunen blev der peget på et potentiale, der kan frigøres gennem indførelse af systematisk arealforvaltning. Systematisk arealforvaltning kræver en databaseret analytisk tilgang, samt at forvaltningen tilføres konkret viden herom udefra.

Potentialerne i en systematisk arealforvaltning kan blandt andet håndteres gennem frasalg af frigjorte m², højere udnyttelsesgrad på arealer og lokaler, fleksibel og fælles anvendelse af arealer på tværs af funktioner, nedlæggelse af vedligeholdelsestunge og/eller energitunge bygninger, samt reduktion af behovet drift- og vedligeholdelse gennem at anvende totaløkonomiske beregninger. Der er et aktuelt behov for en kortlægning af, hvilke lokaler kommunen har, disses anvendelse og udnyttelsesgrad o.m.a. Der er fra mange sider et løbende og konstant pres for at få flere lokaler stillet til rådighed.

Institutions- og skoleområdet er under stadig faglig udvikling. Det stiller krav til både organisering, faglige metoder og til de fysiske rammer. Bygningerne skal kunne understøtte de opgaver og aktiviteter, som aktuelt er placeret i dem, men samtidig være så fleksible, at de også kan rumme andre aktiviteter og kunne omstilles til fremtidige ændrede behov og nye opgaver. Den stramme økonomi stiller tilsvarende krav.

Den fysiske udformning, den arkitektoniske kvalitet og ikke mindst indretningen af bygningerne har stor betydning for kvaliteten af serviceydelserne, for brugernes oplevelse af servicen samt arbejdsmiljø m.v. Mange bygninger er opført og indrettet på et tidspunkt, hvor brugernes forventninger og de ansattes arbejdsprocesser var

anderledes, end de er i dag. Når der skal renoveres eller bygges nyt, kan det være vanskeligt i det enkelte projekt at afsætte ressourcer til dybtgående analyser af f.eks. brugernes fremtidige behov, ligesom perspektivet om en effektiv og fleksibel lokaleudnyttelse ofte er ikke er tilgodeset. Analysen rummer, ud over det rationale, der er kernen i analysen, også ideen om kunne skabe liv og fællesskab på tværs af ejerskaber, fag, arealer og bygninger. Analysen skal afdække og komme med bud på bl.a. følgende:

- Hvordan får kommunen aktuelt mere ud af eksisterende lokaler med færrest mulige udgifter?
- Hvilke barrierer er der for en fleksibel og effektiv lokaleudnyttelse?
- Hvordan sikres tidssvarende lokaler i fremtiden, med færrest mulige omkostninger ved gennemført brug af systematisk arealforvaltning?
- Hvad er de kommende års behov for bygningsmæssige ændringer og justeringer på de bygninger, der især rummer dagtilbud, skoler, ældre og folkeoplysning, de som understøtter valgte organiseringer og faglige metoder?
- Hvordan sikres, at fremtidige ud - og ombygninger sker fleksibelt, så lokaleanvendelsesmulighederne ikke fastlåses i fremtiden?
- Høj økonomisk effektivitet
- Den størst mulige funktionalitet
- Incitamentter for institutioner mv. til at understøtte systematisk arealforvaltning
- En fortætning af de anvendte m² og en høj udnyttelsesgrad af lokalerne
- Bæredygtighed og energioptimering.

Konklusioner, indhentet viden og data skal indarbejdes i kommunens driftsstruktur og løbende vedligeholdes og udvikles.

I forbindelse med den planlagte udbygning af Lindegaardsskolen er der indgået en aftale om et samarbejde med BIG om udarbejdelse af en helhedsplan og ideskitse, som efterfølgende kan danne grundlag for udarbejdelse af det detaljerede projekt for udbygningen. Resultatet af helhedsplanen og de underliggende principper forventes at ligge klar i december 2012, og dele af dette arbejde vil indgå i det generelle analysearbejde.

De bygningsmæssige muligheder for at samle kommunens tandklinikker i to til tre klinikker indgår som en del af analysen. Opgaven er beskrevet i budgetaftalen fra 2013 – 2016 om iværksættelsen af en undersøgelse af udviklingen i serviceniveauet i Tandplejen og effektiviseringspotentialitet – både kvalitativt og økonomisk – ved at sammenlægge kommunens tandklinikker.

Analysen skal munde ud i konkrete anbefalinger m.h.t. nye funktionsprincipper, kriterier og forslag til den fremtidige bygningsanvendelse. Gennem arbejdet skal der udvikles en model til opstilling af konkrete forretningsmodeller til beskrivelse af potentialer og metoder. På baggrund af resultaterne fra analysen skal der efterfølgende udarbejdes en konkret plan for moderniseringsbehov, finansiering og

faseopdeling.

I den økonomiske ramme for udarbejdelsen af analysen vil indgå en prisafprøvning gennem et relevant udbud, og der afsættes herunder også midler til evt. finansiering af kommunens andel af et Phd projekt.

Arbejdet organiseres via en styregruppe og en følgegruppe. Styregruppen består af direktørerne Ulla Agerskov og Søren Hansen samt centerchef Regin Nordentoft og en projektleder. Følgegruppen består af centercheferne Erik Pedersen, Dorte Vangsø Rasmussen og Charlotte Bidsted, repræsentanter fra MED organisationen, repræsentanter for de decentrale institutionsledere under Center for Uddannelse og Pædagogik, Center for Sundhed og Kultur og Center for Træning og omsorg, samt øvrige ansatte fra centrene med relevant faglig viden.

Medarbejdernes kompetencer og erfaringer med at løse opgaver af denne type indgår i muligt omfang, men erfaring findes ikke i nødvendigt omfang til fuldt ud at kunne løse en så specialiseret opgave. For at sikre en valid løsning af opgaven kræves personale med også de særlige kompetencer, som findes i firmaer, der arbejder med systematisk arealforvaltning. En væsentlig del af analysen skal derfor udføres ved hjælp også af ekstern bistand.

Økonomiske konsekvenser

Den økonomiske ramme for udarbejdelsen af analysen er 2 mio. kr. fratrukket 20 % af de omkostninger, der anvendes til ekstern bistand.

Beslutningskompetence

Økonomiudvalget.

Indstilling

Forvaltningen foreslår, at analysen gennemføres som beskrevet.

Økonomiudvalget den 22. november 2012:

Godkendt. For så vidt angår spørgsmålet om Lindegårdsskolens udbygning drøftes sagen på førstkommende møde i Børne- og ungdomsudvalget.

Arealanalyse Lyngby-Taarbæk Kommune

Afrapportering af overordnede resultater

Lyngby-Taarbæk Kommune

September 2013

Lyngby-Taarbæk Kommune
Lyngby Rådhus, Lyngby Torv 17
2800 Kgs. Lyngby

Bascon A/SÅboulevard 21 Postbox 510 DK-8100 Aarhus C

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	3
2	Metode – det har vi gjort.....	3
3	Resumé – hvad har vi set og hørt	4
4	Strategiske anbefalinger	6
4.1	En moderne og tidssvarende bygningsmasse.	6
4.2	En mere effektiv lokaleudnyttelse gennem kulturændringer	7
4.3	Øget synlighed omkring ledige lokaleressourcer	7
4.4	Kreative indretningsløsninger	7
4.5	Inddragelse af Lyngby Taarbæks forretningsstrategi i den fremadrettede proces.....	8
5	Perspektiver på den fremadrettede proces	9
6	Baggrund for de økonomiske beregninger	10

1 Indledning

I det følgende præsenteres resultaterne af den bygningsfysiske gennemgang og analyse af Lyngby-Taarbæk Kommunes bygninger. Rapporten peger på en række strategiske anbefalinger til, hvordan Lyngby-Taarbæk Kommune fremadrettet kan sikre, at lokalefaciliteterne i kommunens bygninger understøtter en moderne og fremtidig brug af lokalerne med fokus på arealoptimering.

Rapporten giver sammen med delrapporterne for de enkelte områder Lyngby-Taarbæk Kommune et samlet overblik over den fremtidige økonomiske og ressourcemæssige investering, der kræves for at løfte den nuværende bygningsmasse op til et niveau med henblik på at matche de gældende funktionsprincipper. Funktionsprincipperne er udarbejdet i forbindelse med denne opgave.

De strategiske anbefalinger tager udgangspunkt i en vurdering af, hvorvidt bygningerne lever op til funktionsprincipperne på det pågældende område. I de tilfælde hvor der er observeret et potentiale i forhold til at skabe bedre sammenhæng med funktionsprincipperne, er der foreslået tiltag på den enkelte ejendom i forhold til:

- organisations-/kulturniveau
- indretningsniveau
- bygningsniveau

Sideløbende med denne rapport er der blevet udarbejdet og vedtaget en forretningsstrategi for den kommunale areal- og ejendomsportefølje.

2 Metode – det har vi gjort

Til løsning af opgaven er der udviklet en analysemodel, som er anvendt i analysen af den enkelte ejendom. Analysemodellen er blevet testet på et antal ejendomme inden for alle områder med deltagelse af Lyngby-Taarbæk kommune.

Analysemodellen består af en interviewguide, besigtigelse af ejendommen, samt en tværgående analyse af den enkelte ejendom. Interviewet er gennemført med ledelsen af institutionen, herunder er funktionsprincipperne præsenteret. Besigtigelse af ejendommen er foretaget dels med en repræsentant fra skolen og derefter på egen hånd. Analysen af alle data, herunder udarbejdelsen af de endelige tiltag er sket med udgangspunkt i funktionsprincipperne for de enkelte områder.

Efterfølgende er det vurderet, hvilke tiltag der vil være mest hensigtsmæssig at implementere og som vil skabe mest værdi på den enkelte ejendom. Hvert enkelt tiltag er blevet prioriteret i kategori 1, 2 eller 3.

- Kategori 1 er tiltag, der bør gennemføres hurtigst muligt, da de vurderes som meget værdiskabende i forhold til investeringen.
- Kategori 2 er tiltag, der også bør prioriteres. Der er tale om tiltag, hvor værdien vurderes at være passende i forhold til den investering der skal foretages.
- Kategori 3 kan betragtes som "luksus", hvilket vil sige tiltag, der skaber relativt begrænset værdi i forhold til størrelsen på investeringen og som måske nok kan tilføre værdi for brugerne, men som samtidig ikke vurderes nødvendige i forhold til, at de pågældende bygninger lever op til funktionsprincipperne (når/hvis kategori 1 og 2 er gennemført). Alle kategori 3 tiltag vil skabe værdi i bygningerne, men hver enkelt tiltag er vurderet ud fra en helhedsbetragtning af den enkelte bygnings indretning, organisering og udformning. Prioriteringen er herefter foretaget i forhold til at skabe et niveau, svarende til hensigterne i funktionsprincipperne, og at dette gøres på den mest økonomiske måde

Resultaterne fra kortlægningen af institutionerne er anvendt i analysen på den enkelte ejendom og tænkt ind i valget af de konkrete tiltag. Resultaterne fra kortlægning af folkeoplysningen fremgår af rapporten *"Kortlægning af anvendelse og udnyttelsesgrad"*.

Tiltagene er beskrevet overordnet, ligesom at der er beregnet et økonomisk rammebeløb for hvert tiltag. De enkelte tiltag og den tilhørende økonomi foreligger i databilag, og vil fremadrettet indgå i Lyngby-Taarbæk Kommunes fremtidige Facility Management system. Lyngby-Taarbæk Kommune vil skulle anvende de beskrevne tiltag i det videre arbejde fra strategi til projekter

Kommunens nøgletal på energiforbrug indikerer, at de fleste ejendomme ligger inden for en normgrænse, der kan være tilfredsstillende på kort sigt, og har ikke givet anledning til yderligere overvejelser for den enkelte bygning i forhold til opfyldelse af funktionsprincipper. På den lange bane anbefales det, at Lyngby-Taarbæk Kommune opstiller mål og krav for energi og bæredygtighed på kommunens ejendomme, og får udarbejdet en strategi for området i takt med, at kravene udvikler sig og ny viden udvikles inden for området.

I forbindelse med kommunens tilstandsvurderinger af ejendommene, bør kommunens nøgletal indgå i vurderingerne i forhold til at optimere på energiforbrug som f.eks. varme og el på kort sigt og for den enkelte ejendom på lang sigt.

3 Resumé – hvad har vi set og hørt

Generelt står Lyngby-Taarbæk Kommune med en blandet bygningsmasse, som for skolerne er kendetegnet ved en ældre bygningsmasse, på områdecentre og træningscentre en nyere bygningsmasse, og på dagtilbudsområdet en meget varieret bygningsmasse.

For områdecentre, træningscentre og dagtilbud samt klubber lever de fleste ejendomme i høj grad op til områdernes funktionsprincipper, mens der kun er forholdsvis få ejendomme, som kategoriseres til kun i mindre grad at leve op til funktionsprincipperne. Med nogle få bygningsmæssige tiltag kan disse forholdsvis få bygninger bringes på et tilfredsstillende niveau i forhold til funktionsprincipperne.

Derimod er der stor variation i forhold til i hvilken grad skolerne lever op til funktionsprincipperne. Lidt over halvdelen har gode rammer, mens de øvrige kræver større investeringer med henblik på at blive tidssvarende og moderne.

På baggrund af kortlægningen og analysen af bygningerne er det muligt at pege på en række potentialer, som kan bidrage til en mere effektiv arealanvendelse og -udnyttelse i Lyngby-Taarbæks bygningsmasse, samt sikre moderne og fremtidssikrede faciliteter.

Hvis man vælger at øge tilgængeligheden af lokalerne for andre brugere, bør der være et stærkt fokus på, hvordan samspillet med de eksisterende brugere skabes, og at de rette løsninger skabes i praksis.

Bedre udnyttelse af bygningerne med såvel interne som eksterne brugere

Det vurderes, at der er et stort potentiale i forhold til at udnytte de fysiske rammer bedre. Dette gælder på alle områder (skoler, områdecentre, træningscentre, dagtilbud, handicap – og psykiatri, klubber og folkeoplysning). Det mest oplagte potentiale består i at give interne såvel som eksterne brugere adgang til lokalefaciliteter, f.eks. igennem et centralt booking-system, som på en overskuelig måde kan vise, hvilke lokaletyper, der matcher brugerens behov.

Den største barriere for de eksterne brugeres anvendelse af lokalerne er, at der ikke findes et samlet overblik over, hvilke lokaler der er til rådighed og hvilken indretning, lokalerne tilbyder. Samtidig sker booking af lokaler i bedste fald på forskellige mere eller mindre effektive måder, og i værste fald er det at booke lokaler ikke sat i system. Til sammen betyder det, at det generelt er vanskeligt for eksterne brugere at få overblik over og adgang til de lokaler, som potentielt kan anvendes mere end på nuværende tidspunkt.

En anden barriere er, at de primære brugere af bygningerne klart tilkendegiver, at såfremt lokalerne skal anvendes af andre brugere, vil det skabe en øget belastning på deres bygninger..

Skole og SFO

Fritidstilbuddet til børn i 0. - 3. klasse er organisatorisk og fysisk en del af skolen, mens klubtilbuddet til 4. - 10. klasse er en selvstændig organisatorisk og fysisk enhed. For så vidt angår SFO-tilbuddet er der historisk bygget til skolerne, således at SFO'en har egne lokaler, der mange steder overvejende bruges til og er indrettet til SFO-tilbuddet. Kortlægningen viser således, at SFO- og klasselokaler kun bliver brugt omkring 50 % af tiden. Konkret betyder det, at SFO-lokalerne de fleste steder overvejende udnyttes i eftermiddagstimerne og undervisningslokalerne overvejende udnyttes i skoletiden. Der er derfor et stort lokalepotentiale i en fælles udnyttelse af undervisnings- og SFO-lokaler, således at lokalerne udnyttes i hele åbningstiden, og således at både undervisning og fritid får udvidet deres lokaleadgang og dermed flere m². Det fremgår således også af det udarbejdede forslag til forretningsstrategi for den kommunale ejendomsportefølje, at de kommunale lokaler skal udnyttes effektivt, hvorfor det anbefales at der iværksættes konkrete handlinger for at realisere Spacemanagement tænkningen i praksis på skole- og SFO-området.

Klubber

Klubtilbuddet i Lyngby-Taarbæk er organisatorisk og fysisk et selvstændigt tilbud. Nogle steder ligger klubben i umiddelbar nærhed af skolen og andre steder lidt længere væk. Fritidsklubtilbuddet er placeret om eftermiddagen og ungdomsklubtilbuddet om aftenen nogle gange om ugen. Der er derfor et potentiale i forhold til, at skolerne tænker klubbernes lokaler ind i skoletiden, som undervisnings- og projektlokaler. Tilsvarende er der et potentiale i forhold til klubbernes benyttelse af skolens lokaler i eftermiddags- og aftentimerne.

Der er derfor et stort lokalepotentiale i en fælles udnyttelse af undervisnings- og klublokaler, således at lokalerne udnyttes i hele åbningstiden, og således at både undervisning og fritid får udvidet deres lokaleadgang og dermed flere m². Det fremgår således også af det udarbejdede forslag til forretningsstrategi for den kommunale ejendomsportefølje, at de kommunale lokaler skal udnyttes effektivt, hvorfor det anbefales, at der iværksættes konkrete handlinger for at realisere Spacemanagement tænkningen i praksis på skole- og klubområdet.

Hvis skoler og klubber er lokalemæssigt udfordret er der her et potentiale, der bør vurderes før der tages stilling til evt. ny - og ombygninger.

Den delende by

Udover de ovennævnte muligheder for at udvide lokalekapaciteten peges der på en udnyttelse af andre bygninger og faciliteter som kan supplere institutioners og skolers nuværende lokalekapacitet – og dermed reducere behovet for om – og nybygninger.

Mental ledelse og anvendelse af rum

Et andet stort potentiale observeret på tværs af områder, er det at "uddanne" og arbejde med brugernes kompetencer i forhold til at anvende og udnytte de fysiske rammer i hverdagen. Der er en generel tendens til, at brugerne ser sig blinde på, hvordan en simpel indretning kan forløse nye muligheder for anvendelse og måske skabe langt mere fleksible rum, samt i højere grad støtte op om den service der udføres. Barrieren er ofte vanetænkning om ejerskab til lokaler og bygninger, samt at der i høj grad tænkes i et rum en funktion i stedet for et rum flere funktioner.

Dele viden og sikre de rette løsninger

På hvert enkelt område står brugerne ofte med de samme udfordringer i forhold til at finde optimale bygningsfysiske og organisatoriske løsninger. Udfordringerne kan f.eks. være indretning af gode aktivitetslokaler på områdecentrene, indretning af optimale læringsmiljøer på skolerne, fleksibel indretning på stuerne i daginstitutionerne eller indretning af gode og lærende ungdomsmiljøer i klubberne. Der vurderes at være et stort potentiale i at dele viden på tværs af skoler, på tværs af daginstitution osv. Udvekslingen

af de gode eksempler vil kunne igangsætte kreative processer alle steder. Samtidig vil der være et potentiale i, at Lyngby-Taarbæk Kommune får udarbejdet guidelines og konkrete anvisninger på, hvordan man vil anvende og indrette kommunens arealer inden for hvert område med udgangspunkt i de gældende funktionsprincipper. Dette vil sikre de rette løsninger i forhold til en bestemt ønsket adfærd og anvendelse af rummene.

M² pr. elev på skolerne

Med udgangspunkt i beregning af m² pr. elev på skolerne, fremgår det af nedestående tabel, at de fleste af Lyngby-Taarbæks skoler ligger på et rimeligt niveau med hensyn til gennemsnitareal pr. elev. Taarbæk skole skiller sig ud med at have de fleste m² pr. elev på 22,2 m² og den ene af specialskolerne har også et højt arealforbrug på 36,2 m². Skoler der i lav grad lever op til funktionsprincipperne er Hummeltofteskolen, Lindegårdsskolen og Lundtofte Skole. Det kan til sammenligning oplyses, at nøgletallene på en moderne skole på ca. tre spor anvender mellem 12-15 m² pr. elev.

	Skole	Areal		Elever		A/E
1	Lindegårdsskolen	6545	m ²	460		14,2
2	Fuglsanggårdsskolen	9466	m ²	650		14,6
3	Taarbæk Skole	3226	m ²	145		22,2
4	Trongårdsskolen	10341	m ²	645		16,0
5	Lundtofte Skole	7120	m ²	580		12,3
6	Engelsborgskolen	9640	m ²	930		10,4
7	Hummeltofteskolen	8751	m ²	750		11,7
8	Virum Skole	17048	m ²	1014		16,8
9	Kongevejens Skole	6830	m ²	685		10,0
	Gennemsnit m ²					14,2
10	Sorgenfriskolen	3763	m ²	104		36,2
11	Heldagsskolen Fuglsanggård	280	m ²	52		14,5

4 Strategiske anbefalinger

Kommunens nylig vedtagne Forretningsstrategi peger entydigt i retning af en egentlig udvikling af bygningsmassen gennem Spacemanagement. Tiltagene som er beskrevet i rapporterne er nødvendige for at sikre moderne og fleksible rammer, men muligheden for at se på alternative løsninger f.eks. frasalg, udnyttelse og indretning af bygningerne til andre formål, sammenlægninger, dele med andre institutioner mv. bør overvejes nærmere for enkelte ejendomme. Hertil kommer at sikre, at ejendommene renoveres med henblik på at opfylde Lyngby-Taarbæk Kommunes ambitioner inden for bæredygtighed, og hermed nedbringe driftsomkostninger og energiforbrug på den enkelte bygning samt sikre at bygningsmassen svare til den demografiske udvikling i kommune.

4.1 En moderne og tidssvarende bygningsmasse.

For at sikre en fremtidig bygningsmasse, der er moderne og tidssvarende, som lever op til gældende funktionsprincipper og til ønskede krav om bæredygtighed, klimatilpasninger, krav til CO₂-udslip m.v., anbefales det, at Lyngby-Taarbæk Kommune vurderer og træffer beslutninger om følgende inden, der besluttet gennemførelse af de konkrete tiltag foreslået på den enkelte ejendom:

Forudsætningerne for at træffe denne beslutning er:

- Lyngby-Taarbæk Kommune får fastsat ambitionsniveau og visioner i forhold til en langsigtet bæredygtig bygningsmasse med fokus på bl.a. klimatilpasninger, nedbringelse af CO₂ m.v. som Lyngby-Taarbæk Kommune arbejder med og har fastlagt retningslinjer for i forretningsstrategien.

4.2. En mere effektiv lokaleudnyttelse gennem kulturændringer

Disse ambitioner bør indarbejdes i de konkrete foreslåede bygningstiltag, hvor det giver mening og bør indarbejdes i behovet for den tekniske opgradering på drift og vedligehold.

- De demografiske forhold for udvikling af befolkningstilvækst i kommunen afdækkes og tænkes ind i en samlet strategi for udvikling af kommunens arealer, samt tænkes ind i den endelige beslutning om igangsættelse af tiltag på den enkelte ejendom.

En beslutning om at udvikle bygningsmassen gennem Spacemanagement medfører, at det ikke på nuværende tidspunkt er rationelt at starte med at gennemføre de foreslåede strategiske bygningsmæssige tiltag på den enkelte ejendom uden der foreligger en tilstandsvurdering af bygningens fysiske tilstand.

4.2 En mere effektiv lokaleudnyttelse gennem kulturændringer

Det er planlagt at der ultimo 2013 er gennemført tilstandsvurdering af bygningens fysiske tilstand som skal sammenstilles med anbefalingerne i forhold til funktionsprincipperne. På den baggrund kan der etableres et beslutningsgrundlag for om der i det hele taget er et potentiale for at foretage mere langsigtede investeringer i den enkelte bygning.

Der bør i hver enkelt bygning gennemføres en analyse af om en ændret tilgang til at anvende lokalefaciliteterne i forhold til funktionsprincipperne kan medføre en optimering af anvendelsen.

Forudsætningerne for at tilvejebringe dette er:

- At der udarbejdes en strategi og plan for en proces inden for det enkelte område med udgangspunkt i de foreslåede tiltag i delrapporterne, samt at der afsættes ressourcer til kompetenceudvikling af primær brugere.

4.3 Øget synlighed omkring ledige lokaleressourcer

Der bør gennemføres en realisering af de potentialer der er for øget anvendelse/udnyttelse af den eksisterende bygningsmasse, ved at gøre bygningerne mere tilgængelige for såvel interne som eksterne brugere.

Forudsætningen for, at tilvejebringe dette er:

- At der skabes et overblik over behovet for lokaler for eksterne brugere som det første. Derefter skabes et overblik over de lokaler, man vil stille til rådighed. For at sikre nem adgang til lokalerne bør der etableres et fælles booking system, der kan håndtere booking af lokalerne. Derudover anbefales det, at kommunen gennem dialog med den enkelte forening, institution, skole, klub og center aftaler en praksis, der gør at benyttelse af faciliteten ikke bliver en uoverskuelig byrde for primær-brugerne og at der tages hensyn til særlige forhold, der kan vanskeliggøre besøg af eksterne brugere på den enkelte ejendom.
- At udvikle adfærden hos den primære bruger af lokalerne, således at man sikrer en lokal forståelse for, hvordan man bl.a. gennem arealoptimering og fleksibel indretning kan udnytte og benytte bygningerne mere optimalt.

4.4 Kreative indretningsløsninger

Gennemføre en sikring af kontinuitet og retning på den måde, man indretter sig på inden for det enkelte område, som kan være med til at sikre, at de rette løsninger bliver tilvejebragt for sikre fleksibilitet og optimal brugbarhed.

Forudsætningerne for at tilvejebringe dette er:

- At der udarbejdes konkrete guidelines og anvisninger for indretninger inden for de forskellige områder med udgangspunkt i de anbefalede strategiske anbefalinger i delrapporterne.

4.5 Inddragelse af Lyngby-Taarbæks forretningsstrategi i den fremadrettede proces

For at sikre at de vedtagne principper i forretningsstrategien anvendes i den fremadrettede proces kunne følgende rækkefølge anvendes, før der tages endelig stilling til de udbygningsbehov, som er foreslået i lokaleanalysen af den enkelte ejendom.

Trinene kan være følgende:

1. Vurdere om bygningen aktuelt og fremtidigt opfylder de kommunale formål som er beskrevet i forretningsstrategien
2. Gennem en bygningsmæssig tilstandsvurdering fastlægges behovet for investeringer for at genoprette eller levetidsforlænge den "fysiske bygningskrop"
3. På baggrund af tilstandsvurderingen og resultaterne af lokaleanalysen samt de formål der er beskrevet i forretningsstrategien vurderes hvilke bygninger, der på sigt skal afvikles, udvikles, sælges fra eller anvendes til andre formål
4. For de bygninger det besluttet at bevare, vil det være hensigtsmæssig, at der først og fremmest arbejdes med de foreslåede kulturtiltag indenfor det enkelte område, dernæst de indretningsmæssige tiltag, for til sidst at beslutte hvilken bygningsmæssige tiltag der skal igangsættes. Dette vil sikre en iterativ proces, hvor man hele tiden har fokus på at optimere på løsninger.

For alle kommunens ejendomme er der beskrevet en række tiltag, som hver især enten bidrager til at gøre de fysiske faciliteter bedre til at opfylde de enkelte områders funktionsprincipper bedre, eller bidrager til en optimeret anvendelse/udnyttelse af lokalerne. Hvert enkelt tiltag er blevet prioriteret i kategori 1, 2 eller 3.

- Kategori 1 er tiltag der bør gennemføres hurtigst muligt, da de vurderes som meget værdiskabende i forhold til investeringen.
- Kategori 2 er tiltag der også bør prioriteres forholdsvis højt. Der er tale om tiltag, hvor værdien vurderes at være passende i forhold til den investering, der skal foretages.
- Kategori 3 kan betragtes som "luksus", hvilket vil sige tiltag, der skaber relativt begrænset værdi i forhold til størrelsen på investeringen og som måske nok kan tilføre værdi for brugerne, men som samtidig ikke vurderes nødvendige i forhold til, at de pågældende bygninger lever op til funktionsprincipperne (når/hvis kategori 1 og 2 er gennemført). Alle kategori 3 tiltag vil skabe værdi i bygningerne, men hver enkelt tiltag er vurderet ud fra en helhedsbetragtning af den enkelte bygnings indretning, organisering og udformning. Prioriteringen er herefter foretaget i forhold til at skabe et niveau, svarende til hensigterne i funktionsprincipperne, og at dette gøres på den mest økonomiske måde

Nedenfor estimeres den samlede anlægsudgift i forhold til at bringe de bygningsfysiske faciliteter på et niveau, der matcher de funktionsprincipper der er beskrevet for området.

- Syv ejendomme vurderes som "lav" i forhold til at leve op til kommunens funktionsprincipper. Inden der foretages investeringer i disse bygninger, skal det nøje overvejes, om man ønsker at fastholde anvendelse af de fysiske rammer. Bygningerne kræver forholdsvis store investeringer for bare at komme på et acceptabelt niveau (gennemførelse af kategori 1 og kategori 2 tiltag). Mulighederne for frasalg og tilvejebringelse af erstatningskapacitet andre steder bør overvejes i forhold til den økonomiske bæredygtighed af de valgte løsninger. Estimeret økonomi for investering i de 7 ejendomme samt inventar til indretning er ca. 71 mio. kr., heraf udgør de ca. 64 mio. kr. investeringer på tre skoler.
- 26 ejendomme vurderes i middel grad at leve op til kommunens funktionsprincipper. Gennemføres tiltagene i kategori 1 og 2 vurderes det, at disse ejendomme vil løftes til i høj grad at leve op

til kommunens funktionsprincipper. Estimeret økonomi for investering i disse ejendomme samt inventar til indretning er ca. 26 mio. kr.

- For nogle ejendomme er der formuleret en række øvrige tiltag (kategori 3) Tiltag som måske nok kan tilføre værdi for brugerne af bygningerne, men som samtidig ikke vurderes nødvendige i forhold til, at bygningerne, når kategori 1 og 2 tiltag er gennemført, lever op til de enkelte områders funktionsprincipper. Tiltagene bør således prioriteres lavt, men kan gennemføres, hvis kommunen vurderer der er økonomisk grundlag for det. Estimeret økonomi for investering i samtlige kategori 3 tiltag er ca. 5 mio. kr. Se mere detaljeret økonomisk opsamling under økonomiafsnittet sidst i rapporten

Samlet økonomi for at sikre at alle ejendomme i høj grad (grøn) opfylder gældende funktionsprincipper estimeret til (71 mio. + 26 mio.) 97 mio. kr.

I alt estimeret økonomi for samtlige tiltag inklusive kategori grøn "luksus" og kategori 1 og 2 for ejendomme der allerede vurderes som i høj grad at opfylde funktionsprincipperne er ca. 109 mio. kr.. Heraf går ca. 100 mio. til bygningstiltag samt 9 mio. kr. til inventartiltag (der er foreslået få tiltag på udemiljøet, der indgår i estimeret økonomi for inventar).

Økonomi for de enkelte tiltag på ejendommen er rammebeløb og hvert enkelt tiltag bør yderligere bearbejdes og kvalificeres både i forhold til indhold og form, før projektet endeligt kan budgetsættes.

5 Perspektiver på den fremadrettede proces

Tiltagene på den enkelte ejendom er som før nævnt anført i tre niveauer: kultur, indretning og bygninger,

- Kulturtiltag kan blandt andet omfatte forslag til ændret adfærd hos brugerne, for at optimere på anvendelsen af lokalerne
- Indretning er tiltag, der kan omfatte nyt inventar for at sikre fleksibilitet i anvendelse og udnyttelse af lokalerne.
- Bygningsniveauet er tiltag, der kan omfatte renovering, tilbygning eller nybygning.

På den enkelte ejendom skal forslagene på tiltag i de tre niveauer ses i en sammenhæng og kan indbyrdes være afhængige af hinanden. Enkelte steder kan der dog være kulturtiltag eller indretningstiltag der umiddelbart kan sættes i gang og som kan skabe en værdiforøgelse i anvendelse af ejendommen, det må vurderes når projekterne på den enkelte ejendom skal igangsættes, hvordan man endelig vælger at realisere de foreslåede tiltag. Der kan også være tiltag, der på det pågældende tidspunkt de sættes i gang ikke længere er aktuelle. Dette må vurderes når projektet igangsættes. Tiltagene på den enkelte ejendom skal anses som strategiske anvisninger, hvor der er flere mulige konkrete løsninger der kan tilvejebringes. Den endelige løsning findes i en videre dialog med brugerne.

Det er vigtigt, at den fremadrettede proces med at finde den rette løsning på hver enkelt ejendom sker i et tværfagligt samarbejde, hvor pædagogiske kompetencer kobles med bygningsfysiske og indretningsmæssige kompetencer. Dette er afgørende nødvendigt for at sikre helhedsorienterede løsninger.

Ved tiltag der kræver særlige overvejelser for at finde de rette løsninger, og som kan være tiltag der går igen som forslag på flere ejendomme, kan det overvejes, at man starter med at udføre en pilottest af indretningen eller ombygningen for at finde den rette løsning, inden man udfører de resterende tiltag på de øvrige ejendomme. Der kan være tiltag der minder om hinanden på flere ejendomme, hvor det vil give mening, at disse tiltag sammenlægges og gennemføres som et projekt, det kan der være økonomiske og ressourcemæssige *argumenter* for.

6 Baggrund for de økonomiske beregninger

Økonomien på tiltagene er udregnet som overordnede rammebeløb og skal yderligere bearbejdes før projekterne kan endeligt budgetsættes. Baggrunden for prisoverslagene er dels Bascons faktiske erfaringstal fra lignende opgaver, enkelte leverandørplyste beløbsstørrelser og beløbsstørrelser hentet direkte fra tidligere projekter inden for institutionsbyggerier.

De økonomiske overslag er udarbejdet på baggrund af fotoregistrering og tegningsmateriale. Der er således ikke taget stilling til endeligt materialevalg og endelig udformning af tiltagene. Der er tale om skønnede overslagspriser, idet der endnu er mange ubekendte forhold. Økonomien er beregnet som grove overslag i spring på 50.000,- kr., og økonomien kan således ikke anvendes som direkte budgettal, men skal derimod betragtes som rammebeløb for de enkelte tiltag/aktiviteter.

For at konvertere rammebeløb til budgettal, skal der udarbejdes et mere konkret løsningsforslag på de enkelte tiltag med en mere direkte vurdering af stedlige forhold og betingelser.

Opgaver	Økonomi
Holdningsmæssige tiltag	Ikke prissat, med indgår som en del af Spacemanagement processen
"Dele med andre". Dele faciliteter mellem kommunale institutioner og mellem foreningerne under folkeoplysningen	Ikke prissat, men indgår som en del af Spacemanagement processen.
Indretningsmæssige tiltag	
Kategori 1.	1.150.000
Kategori 2.	6.700.000
Kategori 3.	1.200.000
I alt	9.050.000
Bygningsmæssige tiltag.	
Kategori 1.	45.650.000
Kategori 2.	50.800.000
Kategori 3.	3.700.000
I alt	100.150.000
I alt	109.200.000

Ejendomsnummer	Område	Ejendom	Vurdering af funktionsprincippernes opfyldelse	Vurderet stand (udvendig vedligehold)	Areal pr. elev	Bygningsstiltag	Indretningstiltag	Kulturtiltag	Samlet investering	Hvad er opnået i forhold til funktionsprincipper?	Hvad er opnået i forhold til arealoptimering	Tilført eller nedlagt kvm.
1.1	Skole	Engelsborgskolen	Høj	Høj	10,4	500.000	100.000	-	600.000	Indeklima: - Teknisk opgradering af ventilation i administrations bygning	- Ingen / teknisk opgradering	0
1.2	Skole	Fuglsanggårdsskolen	Middel	Høj	14,6	5.000.000	50.000	- Bedre udnyttelse af faglokaler til tværfalige og kreative projekter. - Engagere de unge, for at give større ejerskab til de fysiske rammer.	5.500.000	Fleksibilitet: - Større fleksibilitet i hjemklasseområderne med bedre udnyttelse af gangarealer, klasselokaler og faglokaler til projektarbejde, fordybelse mv. Motorik og fysisk bevægelse: - Supplerende motoriksal til aflastning af gymnastiksale så der er mulighed for motorik og fysisk bevægelse for alle elever.	- Dobbeltudnyttelse (flere funktioner i et lokale) - Anvendelse af inaktive gangarealer	0
1.3	Special Skole	Heldagsskolen Fuglsanggård	Middel	Høj	14,5	850.000	550.000	-	1.400.000	Fleksibilitet: - Indretning af gangareal med stillerumsinventar så arealet kan undnyttes til projektarbejde, fordybelse mv. Udemiljø - Etablering af uderum til leg og læring med henblik på at aflaste inderum og øge mulighed for fysiske bevægelse og motorik Indeklima - Bedre dagslysforhold	- Dobbeltudnyttelse af inaktive gangarealer - Mere forskelligartede udemiljøer, der supplerer lokalerne indendøre hvorved behov for tilbygning kan minimeres	0
1.4	Skole	Hummeltofteskolen	Lav	Høj	11,7	24.050.000	450.000	- Bedre udnyttelse af faglokaler til tværfalige og kreative projekter. - Benytte klubbens faciliteter der ligger 1 km. væk.	24.500.000	Fleksibilitet: - Større fleksibilitet i hjemklasseområderne med bedre udnyttelse af gangarealer, klasselokaler og faglokaler til projektarbejde, fordybelse mv. - Dobbeltløb mellem klasselokaler der giver mulighed for undervisning i årgange og tværfaglig undervisning. SFO og Indskoling skal være én enhed - Nyt indskolingshus for at sammenlægge SFO og indskolingsklasser (0. - 1.) Udemiljø - Etablering af uderum til leg og læring med henblik på at aflaste inderum og øge mulighed for fysiske bevægelse og motorik Arbejdsplads: - Personalefaciliteter hvor der er mulighed for foreberedelse, afholde møder, pause og sociale arrangementer. Indeklima: Bedre luftkvalitet i undervisningslokalerne	- Rokade og samling af funktioner, der muliggør at flere lokaler kan dobbeltudnyttes. - Bedre mulighed for at inaktive arealer kan anvendes til læringsaktiviteter gennem indretningstiltag og dobbeltudnyttelse - Et fuldt intergeret indskolingshus for 0. og 1. klasser og SFO - Mere forskelligartede udemiljøer, der supplerer lokalerne indendøre hvorved behov for tilbygning kan minimeres	Plus 250 kvm

Ejendomsnummer	Område	Ejendom	Vurdering af funktionsprincippernes opfyldelse	Vurderet stand (udvendig vedligehold)	Areal pr. elev	Bygningsstiltag	Indretningstiltag	Kulturtiltag	Samlet investering	Hvad er opnået i forhold til funktionsprincipper?	Hvad er opnået i forhold til arealoptimering	Tilført eller nedlagt kvm.
1.5	Skole	Kongevejens skole	Middel	Høj	10	650.000	100.000	- Bedre udnyttelse af faglokaler til tværfalige og kreative projekter. - Udnyttelse af motorikrum og udearealer til aflastning af gymnastiksale.	750.000	Flexibilitet: - Større fleksibilitet i hjemmeklasseområderne med bedre udnyttelse af gangarealer, klasselokaler og faglokaler til projektarbejde, fordybelse mv. Arbejdsplads: - Personalefaciliteter hvor der er mulighed for foreberedelse, afholde møder, pause og sociale arrangementer.	- Bedre mulighed for at inaktive arealer kan anvendes til læringsaktiviteter gennem indretningstiltag og dobbeltudnyttelse	0
1.6	Skole	Lindegårdsskolen	Lav	Middel	14,2	25.050.000	400.000	- Bedre udnyttelse af faglokaler til tværfalige og kreative projekter.	25.450.000	Flexibilitet: - Større fleksibilitet i hjemmeklasseområderne med bedre udnyttelse af gangarealer, klasselokaler og faglokaler til projektarbejde, fordybelse mv. - Dobbeltdøre mellem klasselokaler der giver mulighed for undervisning i årgange og tværfaglig undervisning. SFO og Indskoling skal være én enhed - Nyt indskolingshus for at sammenlægge SFO og indskolingsklasser (0. - 1.) Udemiljø - Etablering af nderum til leg og læring med henblik på at aflaste inderum og øge mulighed for fysiske bevægelse og motorik	- Rokade og samling af funktioner, der muliggør at flere lokaler kan dobbeltudnyttes. - Bedre mulighed for at inaktive arealer kan anvendes til læringsaktiviteter gennem indretningstiltag og dobbeltudnyttelse - Et fuldt intergeret indskolingshus for 0. og 1. klasser og SFO - Mere forskelligartede udemiljøer, der supplerer lokalerne indendøre hvorved behov for tilbygning kan minimeres	Plus 300 kvm
1.7	Special Skole	Sorgenfriskolen	Høj	Høj	36,2	250.000	250.000	-	500.000	Motorik og fysisk bevægelse: - Nyindretning af gymnastiksalen, så der er mulighed for motorisk træning og fysisk bevægelse for alle elever.	- Bedre udnyttelse af gymnastiksalen gennem tilpasset indretning til målgruppen	0
1.8	Skole	Taarbæk Skole	Høj	Høj	22,2	0	0	- Bedre udnyttelse af faglokaler til tværfalige og kreative projekter. - Øge eksternt brug af skolen lokaler.	0	-	- Bedre anvendelse af inaktive arealer til læringsaktiviteter gennem indretningstiltag, dobbeltudnyttelse og eksternt brug	0
1.9	Skole	Trongårdsskolen	Middel	Middel	16	1.800.000	50.000	- Bedre udnyttelse af faglokaler til tværfalige og kreative projekter.	1.850.000	Flexibilitet: - Større fleksibilitet i hjemmeklasseområderne med bedre udnyttelse af gangarealer, klasselokaler og faglokaler til projektarbejde, fordybelse mv. Indeklima: - Bedre indeklima vha. solafskærmning - Bedre akustik vha. lyddæmpning	- Bedre anvendelse af klasselokalerne til læringsaktiviteter gennem indretningstiltag og dobbeltudnyttelse	0

Ejendomsnummer	Område	Ejendom	Vurdering af funktionsprincippernes opfyldelse	Vurderet stand (udvendig vedligehold)	Areal pr. elev	Bygningsstiltag	Indretningstiltag	Kulturtiltag	Samlet investering	Hvad er opnået i forhold til funktionsprincipper?	Hvad er opnået i forhold til arealoptimering	Tilført eller nedlagt kvm.	
1.10	Skole	Virum Skole	Middel	Middel	16,8	5.900.000	250.000		6.150.000	<p>Flexibilitet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Større fleksibilitet i hjemklasseområderne med bedre udnyttelse af gangarealer, klasselokaler og faglokaler til projektarbejde, fordybelse mv. - Dobbeldøre mellem klasselokaler der giver mulighed for undervisning i årgange og tværfaglig undervisning. <p>Arbejdsplads:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Personalefaciliteter hvor der er mulighed for foreberedelse, afholde møder, pause og sociale arrangementer. <p>Indeklima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bedre indeklima vha. solafskærmning og ventilation - Bedre akustik vha. lyddæmpning 	- Bedre mulighed for at inaktive arealer kan anvendes til læringsaktiviteter gennem indretningstiltag og dobbeltudnyttelse	0	
1.11	Skole	Lundtofte Skole	Lav	Høj	12,3	13.850.000	350.000	- Benytte ledige klasselokaler som gruppe- eller projektarbejdspladser	14.200.000	<p>Flexibilitet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Større fleksibilitet i hjemklasseområderne med bedre udnyttelse af gangarealer, klasselokaler og faglokaler til projektarbejde, fordybelse mv. - Dobbeldøre mellem klasselokaler der giver mulighed for undervisning i årgange og tværfaglig undervisning. <p>Motorik og fysisk bevægelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nyindretning af gymnastiksalen, så der er mulighed for motorisk træning og fysisk bevægelse for alle elever. <p>Læringscenter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modernisering med IT og gruppearbejdspladser mv. <p>Udemiljø</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etablering af uderrum til leg og læring med henblik på at aflaste inderum og øge mulighed for fysiske bevægelse og motorik <p>Arbejdsplads:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Personalefaciliteter hvor der er mulighed for foreberedelse, afholde møder, pause og sociale arrangementer. <p>Indeklima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bedre indeklima vha. solafskærmning og ventilation - Bedre akustik vha. lyddæmpning 	- Bedre mulighed for at inaktive arealer kan anvendes til læringsaktiviteter gennem indretningstiltag og dobbeltudnyttelse	- Mere forskelligartede udemiljøer, der supplerer lokalerne indendøre hvorved behov for tilbygning kan minimeres	0

Arealanalyse Lyngby-Taarbæk Kommune

Strategiske anbefalinger: Skoler

Lyngby-Taarbæk Kommune

September 2013

Lyngby-Taarbæk Kommune
Lyngby Rådhus, Lyngby Torv 17
2800 Kgs. Lyngby

Bascon A/SÅboulevarden 21Postbox 510DK-8100 Aarhus C

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	3
2	Strategiske anbefalinger	5
2.1	Strategiske prioriteringer af tiltag	5
2.2	Øvrige anbefalinger	6
3	Redegørelse for indretning af Lyngby-Taarbæks skoler	10
3.1	Overordnet vurdering af skolerne	10
3.2	Redegørelse for indretning	11
3.2.1	Inspirerende læringsmiljøer	11
3.2.2	2 + 2 = 5	12
3.2.3	Innovation og kreativitet	12
3.2.4	Fleksible rum	12
3.2.5	SFO og indskoling	13
3.2.6	Madpolitik	13
3.2.7	Alle rum er læringsrum	13
3.2.8	Hjemklasser	13
3.2.9	Læringscentret	14
3.2.10	Udemiljø	14
3.2.11	IT	15
3.2.12	Personalefaciliteter	15
3.2.13	Støj, indeklima, lysforhold og vedligehold	15
3.2.14	Flere fag i et lokale	16
3.2.15	Sammenlægning af specialcenter og læringscenter	16
3.2.16	Den nye skolereform	17
3.2.17	Sammentænke klub og skole	17
3.2.18	Andre observationer	18
4	Økonomi	19

1 Indledning

I det følgende præsenteres resultaterne af bygningsfysisk gennemgang og analyse af Lyngby-Taarbæk Kommunes skoler. Delrapporten peger på en række strategiske anbefalinger til, hvordan Lyngby-Taarbæk Kommune fremadrettet kan sikre, at lokalefaciliteterne på skolerne understøtter en moderne og fremtidssikret anvendelse af lokalerne, og opgaveløsning, samtidig med, at der tænkes i arealoptimering og optimeret lokaleudnyttelse.

De strategiske anbefalinger i denne rapport er baseret på et omfattende analysearbejde gennemført i første halvdel af 2013. Analysearbejdet er sket på baggrund af forskellige informationskanaler. Dels er der lyttet til de der bruger bygningerne, dels er hverdagen i bygningerne observeret, og dels er der foretaget en kortlægning af anvendelse og udnyttelsesgrad.

Kortlægningen af ejendommene er sket som en kombination af brugernes egen opfattelse af anvendelse og udnyttelse, samt en række stikprøver på forskellige ejendomme. Kortlægningen og resultaterne af denne er beskrevet i delrapporten *Kortlægning af anvendelse og udnyttelsesgrad*.

Med afsæt i funktionsprincipperne og på baggrund af interviewene med skoleledelsen og besigtigelser på skolerne, er der udarbejdet en række forslag til tiltag, som hver især vil bidrage til at optimere areal-anvendelsen, og sikre at bygningerne lever op til moderne og fremtidssikrede måder at løse opgaven på indenfor de forskellige sektor områder.

Tiltagene på den enkelte skole er foreslået i 3 niveauer:

- Organisations-/kulturniveau
- Indretningsniveau
- Bygningsniveau

Tiltagene er beskrevet overordnet, ligesom at der er beregnet et økonomisk rammebeløb for hvert tiltag. De enkelte tiltag og den tilhørende økonomi foreligger i databilag, og vil fremadrettet indgå i Lyngby-Taarbæk Kommunes fremtidige Facility Management system. Der henvises til den opsamlende rapport hvor den økonomiske metode er beskrevet.

Delrapporten indeholder tre hovedafsnit:

- Strategiske anbefalinger for hele skoleområdet
- Redegørelse for skolernes indretning med udgangspunkt i funktionsprincipperne
- Tilstandsvurdering af ejendommene som vil foreligge ultimo 2013.

De strategiske anbefalinger i første del af rapporten er angivet i to niveauer:

- Et byggefysisk niveau, hvor den strategiske anbefaling går på, hvorledes Lyngby-Taarbæk Kommune kan prioritere, hvilke tiltage der skal sættes i gang i forhold til ønsker om opnået niveau for den enkelte skole.
- Et perspektiverende niveau, hvor der sættes fokus på de potentialer der kan realiseres med en ændret tilgang til, hvordan bygninger og lokaler kan udnyttes mere effektivt.

Delrapportens anden del består af en sammenfattende redegørelse af de gennemgåede skoler i forhold til funktionsprincipperne, samt en overordnet vurdering af, i hvor høj grad skolerne lever op til funktionsprincipperne. Der er i samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune udarbejdet et sæt funktionsprincipper

for kommunens skoler. Disse funktionsprincipper har været den "målestok", hvorudfra samtlige skoler er blevet gennemgået og efterfølgende vurderet.

Lyngby-Taarbæk Kommune har udarbejdet nøgletal for varme og elforbrug for den enkelte ejendom. Hvor den enkelte ejendom har haft væsentlige udsving i forhold til gennemsnittet på lignende ejendomme, er det kommet med i den samlede vurdering af tiltag og de strategiske anbefalinger for at sikre fokus på at minimere negative udsving.

2 Strategiske anbefalinger

Generelt er de fysiske rammer for Lyngby-Taarbæk Kommunes skoler af meget svingende standard. Ikke alle skoler har moderne og tidssvarende faciliteter. Årsagen skal findes i den omstændighed, at skolerne er bygget i starten og midten af forrige århundrede, hvor en anden ide om læring var fremherskende.

Den nye skolereform er vedtaget, mens denne delrapport er forfattet. De væsentligste elementer er tænkt ind i denne rapport, men der bør være en fremadrettet opmærksomhed på de løbende konsekvenser reformen måtte have på indretning af læringsmiljøer.

2.1 Strategiske prioriteringer af tiltag

På grund af skolernes varierende bygningsmæssige standard, er der også store udsving i de indsatser, der skal til for, at alle skolerne bringes op på et tidssvarende niveau. De skoler, der trænger hårdest til en opgradering på læringsmiljøerne, er typisk også dem, der er nedslidte både indendørs og på udearealerne. Nogle af skolerne bruger midlertidige pavilloner til undervisning og til at huse SFO.

Læringscentre på skolerne er de fleste steder velindrettet og på et tilfredsstillende niveau. Faglokalerne er generelt meget traditionelt indrettede, mens klassemiljøerne flere steder trænger til en opgradering for at skabe mere fleksibilitet. Alle steder er der brug for en opgradering af personalefaciliteterne i forhold til arbejdspladser, pauserum m.v. der matcher de nye fremtidige krav om lærerens tilstedeværelse på skolen, idet der dog bør være opmærksomhed på mulighederne for at dette sker med indtænkning af mulighederne for udnyttelse af de allerede eksisterende lokaler og faciliteter og med delt inventar.

Der er en generel tendens til, at indretning af skolerne lægger op til en fortsættelse af kulturen i traditionelle læringsmiljøer - at man f.eks. primært benytter faglokalerne til de fag, de er indrettet til og ikke åbner i tilstrækkelig grad op for en anden type undervisning og anvendelse af rummet, eller at man fastholder ejerskabet til klasselokalerne, som derved ikke inviterer til, at andre kan benytte dem.

På den enkelte skole er der foreslået en række tiltag, som skal være med til at opgradere skolens fysiske rammer i forhold til anvendelse og brug. Tiltagene er foreslået i tre niveauer:

- Bygningstiltag, hvor det er om- til- eller nybygninger
- Indretningstiltag med inventar m.v.
- Kulturtiltag, brugernes kultur og/eller holdninger indarbejdes for i højere grad at udnytte lokalerne/faciliteternes potentialer.

Målet med opgraderingen er, at lokalerne opleves som tidssvarende og fremtidssikrede, og at de lever op til kommunens funktionsprincipper.

Hvert enkelt tiltag er blevet prioriteret i kategori 1, 2 eller 3.

- Kategori 1 er tiltag, der bør gennemføres hurtigst muligt, da de vurderes som meget værdiskabende i forhold til investeringen.
- Kategori 2 er tiltag, der også bør prioriteres. Der er tale om tiltag, hvor værdien vurderes at være passende i forhold til den investering der skal foretages.
- Kategori 3 kan betragtes som "luksus", hvilket vil sige tiltag, der skaber relativt begrænset værdi i forhold til størrelsen på investeringen og som måske nok kan tilføre værdi for brugerne, men som samtidig ikke vurderes nødvendige i forhold til, at institutionernes bygninger lever op til funktionsprincipperne (når kategori 1 og 2 er gennemført). Alle kategori 3 tiltag vil skabe værdi i skolerne,

men hver enkelt tiltag er vurderet ud fra en helhedsbetragtning af skolernes indretning, organisering og udformning. Prioriteringen er herefter foretaget i forhold til at skabe et niveau, svarende til hensigterne i funktionsprincipperne, og at dette gøres på den mest økonomiske måde.

Hvorvidt man ønsker at realisere nogle eller samtlige tiltag, er i bund og grund et spørgsmål om prioritering af kommunens ressourcer i forhold til andre serviceområder. Skal realiseringen ske inden for rammerne af et begrænset økonomisk råderum, kan der med fordel prioriteres på følgende måde:

1. Tre skoler vurderes som lav i forhold til at leve op til kommunens funktionsprincipper (rød i skemaet side 10). Gennemføres tiltagene i kategori 1 og 2 vurderes det, at disse ejendomme løftes til i høj grad at leve op til kommunens funktionsprincipper. Estimeret økonomi for investering i de tre ejendomme samt inventar til indretning bliver sammenlagt ca. 64 mio.
2. Fem skoler vurderes i middel grad at leve op til kommunens funktionsprincipper (gul i skemaet side 10). Gennemføres tiltagene i kategori 1 og 2 vurderes det, at disse ejendomme vil løftes til i høj grad at leve op til kommunens funktionsprincipper. Estimeret økonomi for investering i de fire ejendomme samt inventar til indretning bliver sammenlagt ca. 14,9 mio. Note. De tiltag der anbefales kan være en blanding af meget værdiskabende (kategori 1) og passende i forhold til investeringen (kategori 2)
3. For samtlige skoler er der formuleret en række øvrige tiltag (kategori 3) Tiltag som måske nok kan tilføre værdi for brugerne, men som samtidig ikke vurderes nødvendige i forhold til, at bygningerne, når kategori 1 og 2 tiltag er gennemført, lever op til funktionsprincipperne. Tiltagene bør således prioriteres lavt, men kan gennemføres, hvis kommunen vurderer der er økonomisk grundlag for det. Estimeret økonomi for investering i kategori 3 tiltagene bliver sammenlagt ca. 1,5 mio. Se mere detaljeret økonomisk opsamling under økonomiafsnittet sidst i rapporten

2.2 Øvrige anbefalinger

Udover igangsættelse af tiltag, jf. funktionsprincipperne nævnt i forrige afsnit, anbefales i dette afsnit en række yderligere strategiske perspektiver. Perspektiverne omhandler alternative muligheder for at skabe optimale rammer og god udnyttelse/anvendelse af bygningerne, og handler om at påvirke den mentale opfattelse blandt brugere af bygningerne, og om at organisere anvendelsen af rum på nye måder. Det er anbefalinger, der umiddelbart vil kræve en større indsats fra kommunens side, for at forløse potentialet, modsat de enkelte tiltag der er foreslået på den enkelte skole, som umiddelbart er lette at realisere.

Følgende fokuspunkter bør betragtes, med udgangspunkt i Forretningsstrategien inden man igangsætter fysiske tiltag på den enkelte skole:

▪ Uddannelse af ledelsen og personalet

Med henblik på at opnå maksimal udbytte af de investeringer, der gennemføres på den enkelte skole, er det afgørende, at der i højere grad tænkes i arealoptimering og pædagogisk indretning på den enkelte skole. Optimal indretning af rum vil være med til at sikre et bedre match i forhold til serviceniveau, pædagogik, fleksibilitet og dobbeltudnyttelse. Derfor anbefales det, at Lyngby-Taarbæk Kommune udformer en guide for indretning af skoler og fritidstilbud, der giver gode ideer og konkrete indretningsforslag på relevante temaer, samt at ledelse og personalegruppe kompetenceudvikles til at indrette og optimere anvendelsen af rum i forhold til den pædagogiske og læringsmæssige praksis set i lyset af arealoptimering. På Trongårdsskolen har de med positiv effekt uddannet alle lærerne i indretning af læringsmiljøer.

Nøgleord kan være: Kobling af rum og pædagogik, fleksibilitet, multifunktionel indretning, dobbeltudnyttelse af lokaler, et rum flere fag, IT-muligheder m.v.

▪ Bedre udnyttelse af eksisterende rammer

Kortlægningen af anvendelse og udnyttelsesgraden på skolerne peger på, at der i dagligdagen er et potentiale for i højere grad at udnytte gangarealer, grupperum og faglokaler, mens potentialet i for-

hold til personalefaciliteter, idrætshal og lokaler til eksterne brugere (fagpersoner tilknyttet skolerne) er mindre. Der er ligeledes et potentiale for en højere udnyttelse af hjemklasselokalerne i mellemtrin og udskoling, ligesom SFO og indskoling kan benytte hinandens lokaler i højere grad. Læringscentret er det rum, der bliver benyttet aller mest på skolerne, men der er stadig kapacitet til at det kan udnyttes yderligere. Der henvises til rapporten "Kortlægning af anvendelse og udnyttelse"

Barrieren for at udnytte det ovenfor nævnte potentiale, er at skolerne anvender og benytter lokalerne primært med udgangspunkt i ét fag ét rum. Det sker især på faglokaler og klasserum hvorimod læringscentret i højere grad bliver benyttet til mange formål. Det anbefales, at der generelt arbejdes med den kulturelle mentalitet og holdning på skolerne for at udnytte potentialet for bedre anvendelse af lokalerne med udgangspunkt i, at alle rum kan benyttes af alle. En barriere for udnyttelsen kan være en manglende synlighed på, hvornår lokalerne er ledige. Et internt bookingsystem på skolen kunne gøre det synligt for medarbejderne.

Eksterne brugere

Skolerne bliver anvendt af eksterne brugere uden for skolernes brug. De mest benyttede lokaler om aftenen er idrætsfaciliteterne, hjemkundskabslokalerne og musiklokalerne. I mindre grad blev klasselokaler og øvrige rum benyttet. Det vurderes, at der umiddelbart er et stort potentiale i at benytte skolens bygninger i højere grad uden for skolens brug til eksterne brugere. Der bør ligeledes være opmærksomhed på mulighederne for at udnytte andre kommunale lokaler tæt på skoler til skoleformål.

Det anbefales, at man udnytter potentialet og får kortlagt og synliggjort de lokaler, der kan være til glæde for eksterne brugere. Derudover bør man etablere et centralt bookingsystem og arbejde med kulturen på den enkelte skole, der gør at deling af lokaler bliver et centralt element i anvendelse af lokalerne i hverdagen, både i aften- og dagtimerne.

Der er generelt en positiv stemning på skolerne for at udlåne lokalerne til eksterne, men der bør være opmærksomhed på, at der kan være udfordringer med at eksternt brug kan give store slid af lokalerne, større rengøringsbehov samt at brugerne ikke aflåser og efterlader lokalerne i ordentlig stand. Det anbefales, at der i første omgang arbejdes med kulturen om udlån og adgangsforhold og at der udformes en aftale mellem Center for Arealer og Ejendomme og Center for Sundhed og Kultur, hvordan det i praksis kan lade sig gøre.

▪ **Arbejdspladser**

Der er på flere skoler foreslået bygningsmæssige og indretningsmæssige tiltag for at skabe plads og rum til indretning af arbejdspladser, og for at opfylde kravet i den nye skolereform om, at lærere og pædagoger skal blive længere tid på skolen til bl.a. møder og forberedelse mv. Der gøres opmærksom på det store potentiale der ligger i at udnytte eksisterende lokaler, arealer og for at dele inventar til lærerarbejdspladser.

Der er umiddelbart et potentiale at indtænke trådløse IT-muligheder i høj grad i indretningen af arbejdspladser, som vil frigøre arbejdspladser til at kunne forekomme mange steder på skolen, med udgangspunkt i at de opfylder lovens krav på området. Det anbefales, at Lyngby-Taarbæk Kommune ser på mulighederne i dialog med skolerne.

Et andet potentiale er at indrette arbejdspladser i forbindelse med reorganisering af hjemklasselokalerne. På Trongårdsskolen har man indrettet udskoling efter fagrum og har placeret lærerarbejdspladser i funktionsrummene i udskoling, hvilket er en optimal udnyttelse af de fysiske rammer, samtidig med, at det har givet et godt miljø for lærerne.

▪ **Faglokaler eller projektrum**

Alle skoler er indrettet efter det traditionelle princip om et faglokale til et fag. I lyset af den nye skolereform hvor *sløjd* og *håndarbejde* bliver erstattet af *håndværk* og *design* anbefales det, at kommunen får udformet en række guidelines for indretning af disse lokaler, så de matcher kravene i den nye sko-

lereform. Der er et potentiale i at nedbryde barriererne med tænkningen om ét fag og ét rum, til i højere grad at alle faglokaler kan benyttes til alle fag og dermed anses som projektrum. Der skal arbejdes med kulturen omkring og adfærden i brug og anvendelse af faglokaler.

Sammentænkning af skole, SFO og klubber

Skole og SFO sammentænkes i dag på de fleste skoler. I lyset af resultaterne fra kortlægningen, hvor SFO og klasselokaler bliver brugt omkring 50% af tiden, kunne der i højere grad ske en endnu større udnyttelse af fælleslokalerne på tværs. Det anbefales at der arbejdes med kulturen omkring deling af lokalerne på den enkelte skole og at der i forbindelse med udmøntning af den nye skolereform, udnyttes dette potentiale, hvor der vil være brug for flere lokaler til aktiviteter i løbet af dagen, f.eks. ved at indtænke klubber i umiddelbar nærhed af skole og SFO.

Fremtidens klasserum

Der er foreslået tiltag på de fleste skoler til bedre indretning af gangarealer og mere fleksibel udnyttelse af hjemklasserne på flere skoler. I lyset af den nye skolereform anbefales det at kommunen kigger på, hvad der ligger af nye krav til indretning af klasserum og hjemområder fremadrettet. Mange af skolernes indretning af klasselokalerne er præget af det klassiske klasselokales indretning – 24 borde/24 stole, kateder og tavle, hvilket umiddelbart giver en ufleksibel indretning og matcher ikke umiddelbart kravet om at skabe et varieret og praksisorienteret undervisningsforløb, hvis indretning primært lægger op til tavleundervisning i klasserummene.

På Trongårdsskolen har man indrettet udskoling efter funktionsprincippet, hvor man forlader klasserumsprincippet, men indretter lokalerne efter fag. De har gode erfaringer med denne indretning, der har betydning både for lærernes arbejdsmiljø, da hver enkelt medarbejder har en indrettet arbejdsplads i lokalerne, samt elevernes motivation for læring. Det anbefales at man ser på mulighederne for dette princip på øvrige skoler og evt. afprøve ideen for mellemtrin og indskoling, under hensynstagen til de forskellige aldersgruppers behov for tryghed.

▪ **Sammentænkning af skoler, SFO og klubber**

Fritidsklubber og ungdomsklubber er på nuværende tidspunkt ikke organiseret under skolerne og ligger for det meste i særskilte bygninger enten langt væk fra skolerne eller tæt på. Der er et potentiale i at skolerne i højere grad benytter klubbens lokaler, især hvor klub og skole ligger i umiddelbar nærhed af hinanden. Det anbefales at der arbejdes med kulturen omkring brugen af klubbens faciliteter, samt at der skabes let adgang til booking af lokalerne, således som den nye folkeskolereform også lægger op til.

Nogle få af klubberne holder til i ældre bygninger der kræver større bygningsmæssige investeringer. Det anbefales at inden man iværksætter tiltag på disse bygninger, overvejer mulighederne for at placere de pågældende klubber i skolernes lokaler og dermed udnytte skolens lokaler om eftermiddagen, i mellemtrin og udskoling, der de for det meste står tomme. Den nye skolereform lægger op til et tæt samarbejde mellem skole og klubber, hvor der ikke lægges op til en fortsat adskillelse. Det er dog vigtigt at påpege, at det ikke er et ønske fra klubbernes side at komme ind på skolerne, da man som udgangspunkt ser styrker i at adskille fritid og skole. Der bør samtidig ses på muligheden for at afhænde eller sælge de ældre klubbygninger. Der skal fokuseres på at skabe et godt ungemiljø med respekt for behovene for både skole og fritid.

Der anbefales at skole og fritidsmiljøet sammentænkes for derved at skabe attraktive ungemiljøer på skolerne. Det vurderes at der generelt er et stort potentiale heri.

▪ **Udearealer**

Der er foreslået tiltag på flere skoler med bedre indretning af udearealerne, der generelt er meget slidte. Det anbefales at Lyngby-Taarbæk Kommune iværksætter udvikling på undervisning i udemiljøer for at sikre en ibrugtagning af de tiltag der er foreslået og få at få anvendt udearealerne i højere grad. I lyset af den nye skolereform ligger der et potentiale i at anvende udearealerne i højere grad og dermed få plads til nye aktiviteter.

- **Pladsmangel**

Flere skoler oplever en øget søgning af elever, og flere skoler forudser pladsproblemer i fremtiden. Lindegårdsskolen har f.eks. eksisteret under dette vilkår i en årrække og har flere klasser placeret i pavillonbygninger ligesom klasselokalerne mange steder er meget små i forhold til en øget klassekvotient. Det anbefales, at Lyngby-Taarbæk Kommune får belyst om der er kapacitetsmæssige overvejelser, som skal tænkes ind i en langsigtet planlægning af de fysiske rammer på skolerne i lyset af demografiske ændringer i fremtiden.

- **Områdets funktionsprincipper**

Der er inden besigtigelserne udarbejdet en række funktionsprincipper for skolerne i samarbejde med kommunen. Det vurderes, at de nuværende udarbejdede funktionsprincipper er en god overordnet markør for, hvad de fysiske rammer skal give plads og mulighed for i Lyngby-Taarbæk Kommunes skoler for, at den enkelte institution kan udøve sin service og pædagogiske praksis. Det anbefales, at disse funktionsprincipper fremadrettet anvendes som guidelines for indretning og brugen af kommunens lokaler og bygninger og udbygges med de overordnede principper i den vedtagne forretningsstrategi for de kommunale ejendomme.

- I forbindelse med udarbejdelse af funktionsprincipperne, blev der formuleret en række potentielle funktionsprincipper, som beskrives under afsnit 3. For skolerne gælder det, at der forventes et potentiale ved at tænke faglokalerne som projektrum ud fra princippet om et rum flere fag, at der er potentialer i sammenlægning af specialcenter og læringscenter, at der findes bygningsmæssig kapacitet til at udleve den nye skolereform samt at der er potentialer ved at sammentænke klubber og skoler.
- Der vurderes at være perspektiver i de potentielle funktionsprincipper for alle på nær potentialet for sammenlægning af specialcenter og læringscenter, der umiddelbart vurderes til at have for store omkostninger for specialeleverne. Det anbefales at alle principper vurderes nærmere, før de gøres til et faktisk funktionsprincip, da de alle kræver nærmere overvejelser og dialog før de kan tilvejebringes og udbygges med de overordnede principper i den vedtagne forretningsstrategi for de kommunale ejendomme.

3 Redegørelse for indretning af Lyngby-Taarbæks skoler

I dette kapitel gives først en sammenfattende vurdering af i hvor høj grad bygningerne opfylder kommunens funktionsprincipper. Vurderingen præsenteres i nedenstående matrice, hvor det med farver er illustreret i hvilken grad den enkelte skoles bygning vurderes at leve op til funktionsprincipperne.

Efter den overordnede vurdering præsenteres grundlaget for vurderingen i form af en redegørelse for det, der er set og hørt om skolernes indretning. Redegørelsen tager udgangspunkt i funktionsprincipperne (i hvert afsnit findes funktionsprincippet i tekstboks).

3.1 Overordnet vurdering af skolerne

Der er givet følgende vurdering af kommunens skoler i forhold til, i hvor høj grad deres bygninger lever op til kommunens funktionsprincipper:

I hvor høj grad understøtter bygningen områdets funktionsprincipper, som værende tidssvarende og moderne faciliteter?

Skoler	Lav	Middel	Høj
Engelsborgskolen			Høj
Fuglsanggårdsskolen		Middel	
Heldagsskolen Fuglsanggård		Middel	
Hummeltofteskolen	Lav		
Kongevejens Skole		Middel	
Lindegårdsskolen	Lav		
Lundtofte Skole	Lav		
Sorgenfriskole - Heldagsskole			Høj
Trongårdsskolen		Middel	
Taarbæk Skole			Høj
Virum Skole		Middel	
Antal skoler	3	5	3

3.2 Redegørelse for indretning

I det følgende redegøres for indretningen på skolerne med udgangspunkt i funktionsprincipperne. Redegørelsen er baseret på dels interview og dels besigtigelse af ejendommene.

3.2.1 Inspirerende læringsmiljøer

Skolerne skal indrettes, så de giver lyst til leg og læring i fleksible og inspirerende læringsmiljøer. Miljøerne skal invitere til sociale aktiviteter i og omkring skolen og give plads til bevægelse og fysisk aktivitet.

Helt generelt er skolerne indrettet i overensstemmelse med funktionsprincippet om inspirerende læringsmiljøer. Der er plads til leg og læring, mulighed for sociale aktiviteter og plads til bevægelse og fysisk aktivitet.

På skolerne indretter man sig bedst muligt i forhold til at skabe fleksible og inspirerende læringsmiljøer. Alle skolerne er af ældre dato. De yngste fra 1950'erne, de ældste fra begyndelsen af 1900 tallet. Det betyder at skolerne i deres rumlige organisering er stærkt præget af den tids traditionelle klasserumstænkning. Lange gange med klasselokaler til én eller begge sider, organiseret i en eller flere blokke rundt om en skolegård er således en helt klassisk bygningsorganisering for alle skolerne.

De gamle gymnastiksale er fortsat i brug mange steder, en del af dem er endda med den originale indretning med bomme og ribber langs væggene som tydelige reminiscenser fra tidligere tiders praksis omkring fysisk udfoldelse.

Også skolegårdene inklusiv de udendørs boldbaner og atletikbaner, fremstår i mere eller mindre grad i den oprindelige form. Flere steder er udeområderne dog suppleret med nye legeredskaber og indretninger, der har et meget mere nutidigt præg og en alsidighed, der giver plads til forskellige typer fysisk aktivitet og leg. Udearealerne er visse steder indrettet med elementer, der kan bruges i undervisningsøjemed, men det er sjældent, at udearealerne bevidst er tænkt ind i en tydelig strategi om udendørs læringsmiljøer. Indretningerne tilgodeser til gengæld generelt et pause- og legeperspektiv.

Et rum der senest har fået en del opmærksomhed på de fleste skoler er læringscenteret. Her ses forskellige typer og inspirerende læringsmiljøer til fordybelse, gruppe/projektarbejde og formidling. Der er forskellige typer møbler og rumlige indretninger, som giver alsidige og inspirerende læringsmiljøer. Mange af læringscentrene er da også rigtig meget anvendt i skolens åbningstid både af de mindre klasser, såvel som af de større elever, der også bruger læringscentrene til projektarbejde og lektielæsning.

De steder hvor indskolingsmiljøerne med de yngste klassetrin og SFO'en er kombineret i mere eller mindre fælles lokaler, er der også en tendens til, at indretning af læringsmiljøerne får en fleksibel og inspirerende karakter. Flere steder er der gode eksempler på, hvordan undervisnings- og fritidsperspektivet supplerer hinanden i samarbejde mellem lærere og pædagoger og i forhold til, hvordan lokalerne udnyttes og indrettes.

Knap så inspirerende miljøer ses hos de ældre elever. Her er lokalerne stadig stærkt præget af en aldrende klasserumstænkning med opdeling i stamklasselokaler og faglokaler. Møbleringen er helt traditionel med læreren ved tavlen og eleverne bænket i klassen. Faglokalerne på stort set alle skolerne gennemgik en større renovering for 10 – 12 år siden og er fortsat i acceptabel stand.

Gode cases

Alsidig indretning

Læringscenteret på Engelsborgskolen er ligesom mange andre læringscentre et rum, der bliver brugt rigtig meget både af elever og lærer. Her er en rar stemning og forskellige typer af møblering, der giver mulighed for at sidde alene og fordybe sig eller at lave projektarbejde, se film mv.

3.2.2 2 + 2 = 5

På Taarbæk Skole ligger både SFO'en og fritidsklubben på skolen, hvilket skaber synergi og dermed merværdi for begge parter. I fritidsklubbens område er der indrettet nogle gode ungdomsmiljøer, der emmer af teenagerhygge og som supplerer læringsmiljøerne i fag- og klasselokalerne i undervisningstiden.

3.2.3 Innovation og kreativitet

Skolernes læringsmiljøer skal understøtte den eksperimenterende del af børns læring og skabe plads til innovation og kreativitet, samt stimulere elevernes fantasi.

Aktiviteterne i forbindelse med den eksperimenterende del af undervisningen foregår primært i faglokalerne. Læringsmiljøerne på skolerne er ikke indrettet specifikt med henblik på innovation og kreativ undervisning, men miljøerne er på den anden side heller ikke nogen hindring for, at innovation kan udøves. På alle skoler er der sløjdlokaler, håndarbejdslokaler, hjemmekundskabslokaler, maleværksteder mv., hvor den kreative og fantasistimulerende undervisning blandt andet foregår.

Gode cases

Store rum med muligheder

På Taarbæk Skole er der etableret et malerværksted i en nyere tilbygning. Værkstedet ligger i forbindelse med et dobbelthøjt rum, hvor der kan afholdes teater o. lign. I rummet er der en stor sidde-trappe. Den rummelige variation og den alsidige indretning giver gode muligheder for at arbejde med innovative og kreative projekter.

3.2.4 Fleksible rum

Lokalefaciliteterne skal være fleksible, så de giver mulighed for, at man kan mødes og arbejde på kryds og tværs af klasser og årgang. Der skal være plads til forskellige læringssituationer, lige fra fordybelse og klasseundervisning til gruppearbejde. De fleksible rum skal også give plads til elevernes forskellige måder at lære på.

Skolerne er præget af tidligere tiders udformning af læringsrummene. Flere steder har man skabt forbindelse på tværs af klasselokalerne ved hjælp af døråbninger, og man forsøger så vidt muligt at udnytte gangarealer til projektundervisning mv. Mange steder er der også fysisk forbindelse mellem faglokalerne.

Flere skoler har indskolingsmiljøer, hvor rummene kan lægges sammen og dobbeltudnyttes pga. en fleksibel indretning og en god rumstørrelse.

Endelig har man mange steder fået indrettet læringscentre med supplerende læringsmiljøer. Tilsammen giver det mulighed for at mødes og arbejde på kryds og tværs, samt tilbyde forskellige typer læringsmiljøer.

Gode cases

To lokaler bliver til ét

På Lindegårdsskolen har man sat dobbeltdøre imellem nogle af klasselokalerne i udskolingen. Det giver mulighed for at lægge lokalerne sammen, når der skal være tværfaglig undervisning eller at låne hinandens lokaler, når en af klasserne har undervisning andetsteds.

3.2.5 SFO og indskoling

SFO og indskoling skal ses som en enhed, hvor samarbejde og deling af lokalerne optimeres.

To af skolerne har endnu ikke etableret et lokalfælleskab primært pga. pladmangel, men ellers er der på de øvrige skoler etableret lokalfællesskaber mellem skole og SFO. Uanset den fysiske placering er der på alle skoler et tæt samarbejde mellem skole og SFO personale samt til dels deling af lokalerne. Der er dog stadig steder hvor man i højere grad kunne sammentænke brugen af lokalerne på tværs.

Gode cases

Lokalfællesskab

På Fuglsanggårdsskolen er indskolingshuset indrettet, så det kan bruges både til undervisning og fritid. Lokalerne er rummelige og lyse og indretningen giver god mulighed for mange forskellige måder at bruge rummene på.

3.2.6 Madpolitik

Med udgangspunkt i den formulerede mad- og måltidspolitik i kommunen, skal bygningerne indrettes således at der kan tilbydes en sund kost.

Samtlige skoler deltager i lokale madordninger på den enkelte skole, hvor der kan bestilles mad og mælk på nettet. Mad og mælk kan afhentes i skolernes madudleveringsskranke. På alle skolerne spises i klasserne.

3.2.7 Alle rum er læringsrum

Alle rum og gangarealer på skolen er som udgangspunkt læringsrum og derfor skal gangarealer, læringscenter, fællesrum mv. inddrages i den daglige planlægning af undervisningen og læringsforløb samt alle øvrige aktiviteter.

Alle skolerne oplever, at de så vidt muligt udnytter pladsen til undervisning og læringsforløb. Klasselokalet er flere steder pressede, fordi klassekvotienten er øget de senere år. Dog er der mange steder, hvor gangarealer ikke inviterer til ophold og læring ved indretning og udnyttelse af pladsen og derfor bliver disse arealer ikke udnyttet optimalt. Læringscentret bliver brugt i høj grad alle steder.

Gode cases

Fast inventar på gangen

Gangarealer kan flere steder være vanskelige at udnytte af brandmæssige årsager. Møblering accepteres, når den er nagelfast og når der er en tydelig markering af flugtvejen.

På Taarbæk Skole er nicher ved vinduer i gange udnyttet med mindre fastnaglede siddemøbler. Nogle af disse møbler er trapper til flugtvej gennem vinduet, hvor trappen udnyttes som et lille sidde/pause møbel.

3.2.8 Hjemklasser

Faste hjemklasser for den enkelte klasse skal udfordres og er ikke et princip, der nødvendigvis skal fastholdes.

På alle skoler har man faste hjemklasser med 1-2 faste klasselærere. På Trongårdsskolen har man arbejdet med at droppe hjemklasseprincippet i de ældste klasser i udskolingen. Erfaringerne er, at eleverne og lærerne godt kan håndtere denne anderledes strukturering af skoledagen, hvor eleverne bevæger sig rundt til forskellige undervisningsrum alt efter fag.

Hjemklasseprincippet bliver flere steder oplevet som den trygge base, som eleverne har behov for. Derfor er der ikke et udpræget ønske blandt skolerne om at ophæve princippet om det faste hjemklasselokale.

Gode cases

Funktionsrum i udskoling

På Trongårdsskolen har man i udskolingen indrettet klasselokalerne efter funktionsprincippet. Her bevæger eleverne sig fra rum til rum og lokalerne er indrettet efter fagene. Det betyder, at lærerne indretter sig med materialer og indretning, der matcher fagene og etablerer egne arbejdspladser. Samtidig oplever de, at eleverne er mentalt positivt indstillet til undervisningen.

3.2.9 Læringscentret

Læringscenteret er skolens centrale samlingssted, hvor der skal være mulighed for mange måder at lære på. Der skal være plads til fordybelse, gruppearbejde og samling af større grupper til undervisning eller oplæg. Det skal samtidig kunne anvendes til bl.a. lektiecafé og andre aktiviteter og være et åbent miljø, hvor man kan gå til og fra. Læringscenteret samt bogdepot skal om muligt være centralt placeret på skolen, så der er nem adgang for medarbejderne samt let adgang for skolens elever.

Læringscentrene opfylder i høj grad funktionsprincippet. Læringscentrene er tydeligvis et godt supplement til klasselokalerne, fordi der tilbydes andre typer læringsmiljøer. Læringscentrene er ikke altid placeret centralt på skolerne af fysiske årsager, men de opleves som tiltrækkende og attraktive læringsrum og der er meget aktivitet dér.

Gode cases

Kongevejens Skole har fået indrettet et læringscenter, hvor der er en rar stemning og mange forskellige læringsmiljøer, der retter sig både mod de yngste og de ældste elever.

3.2.10 Udemiljø

Udemiljøet som læringsrum er lige så vigtigt som indendørs faciliteterne, derfor skal de sammentænkes, og udemiljøet skal anses som et supplement til de indendørs læringsrum

Skolerne har generelt acceptable men ofte temmelig slidte udearealer. Det halter med indretningen af arealerne så de supplerer de indendørs læringsmiljøer. Til gengæld er der god mulighed for at komme ud og røre sig. Dele af udearealerne er visse steder prioriteret, så der er særlig gode forhold. Især når SFO'er og klubber er på eller i nærheden af skolen, er udemiljøerne mere varierede, fordi der er tænkt fritidsaktiviteter ind i udearealerne.

Gode cases

Gode udearealer / god brug af udemiljø

Specialskolen Sorgenfri Skole har et fint og varieret udemiljø. Der er både asfalt til løbehjul og kridtfigurer, naturlegeplads med hytter og andre legeredskaber af træ og haven med grønt græs, store træer og dyrehold.

Designet legeplads

Taarbæk Skole har en lille men veldesignet legeplads. Der er fundet plads til sand og bakker, en "hoppeplange", et sidde/trappeareal og grønne bede. Udearealet fungerer som en slags bytorv i Taarbæk.

3.2.11 IT

IT vil være en væsentlig del af skolens læringsmiljø og bygningerne skal understøtte elevernes og lærernes mulighed for at inddrage dette i undervisningen

Alle skoler har et eller flere classesæt af bærbare computere. Flere af skolerne har også fortsat et computerum, der anvendes til nationale test, forskellige former for undervisning, gruppearbejde og decideret IT-undervisning. På enkelte skoler har man nedlagt lokalet, på de øvrige anses det fortsat for anvendeligt at have. Tendensen er at eleverne – især de ældste – selv medbringer IT udstyr og udfordringen for skolerne er at tilbyde stabile netværk og internetforbindelser.

3.2.12 Personalefaciliteter

Skolerne skal være en attraktiv arbejdsplads, hvor der er mulighed for at kunne forberede sig, holde møder og afholde sociale arrangementer, samt trække sig tilbage for pause. Administrationen skal have tæt kontakt til personalefaciliteterne, for at fremme samarbejdet mellem ledelse og personale.

Generelt er der muligheder for, at personalet kan finde plads til forberedelse, afholdelse af møder mv. På skolerne er der lærerværelser og forberedelsesrum, mange benytter også læringscenteret i større eller mindre omfang. Individuelle kontorer/arbejdspladser er nogle steder stillet til rådighed, men sjældent brugt til andet end frasætningsplads hvilket tyder på at etablering af personlige arbejdspladser skal overvejes nøje i den fremtidige indretning.

Mange af administrationslokalerne er klemte. Nogle steder deler lederen kontor med andre fra ledelsesteamet. Der er generelt mangel på mødelokaler, og når lederen ikke har eget kontor, er der ikke en "buffer" der. Ifølge kortlægningen af anvendelse og udnyttelse af personale og administrationslokalerne, tyder det dog på, at der umiddelbart er en svingende grad af udnyttelse af lokalerne.

Gode cases

Ny administrationsbygning

I forbindelse med en gennemgribende renovering for 4-5 år siden fik Engelsborgskolen bygget en ny bygning indeholdende administrationen, personalerum og læringscenter. Det har givet en fin synergi mellem funktionerne i den nye bygning.

På Lundtofte Skole er der indrettet et nyt lærerforberedelseslokale med forskellige typer af arbejdsstationer, så man kan sidde enkeltvis eller arbejde sammen i teams.

3.2.13 Støj, indeklima, lysforhold og vedligehold

Skolerne skal indrettes, så der er et godt indeklima med gode støjforhold, lysforhold og temperaturer, samt have et godt indvendigt vedligeholdelsesniveau.

Indeklimaet og vedligeholdelsesniveauet varierer en del. De fleste skoler har et rimeligt vedligeholdelsesniveau men flere af skolerne fremstår stærkt præget af slitage. Flere af skolerne er bygget i tegl med blank mur indendørs i gangarealerne og skiffer på gulvene – det er slidstærke og bæredygtige materialer, som er nemme at vedligeholde til et højt niveau. Bagsiden er, at gangarealerne ofte henstår mørke og det er nødvendigt at se på bedre belysning både i form af kunstlys og hvor det er muligt - gennembryd-

ninger ved dørene til klasselokalerne, så der kommer dagslys og oplevelse af aktivitet ind i gangarealerne.

Nogle skoler har udfordringer med overophedning ved solindfald gennem store vinduesarealer mod syd og vest.

Frisk luft og ventilation af rummene er ikke et udtalt problem, men alligevel et område der bør overvåges. Visse lokaler skal ventileres, f.eks. computerundervisningslokaler. Nogle skoler får det først gjort, når der er besluttet påbud fra arbejdstilsynet.

Dagslys i klasselokalerne er ikke et problem, vinduesarealerne er generelt tilstrækkelig store nok til at lukke nok dagslys ind i rummene.

3.2.14 Flere fag i et lokale

Dette funktionsprincip er defineret som et fremtidigt potentielt funktionsprincip. Et sådant princip er perspektiver på den fremtidige bygningsanvendelse. Det er elementer, som i større eller mindre grad kan forventes at blive gældende inden for en overskuelig fremtid. Det er imidlertid også perspektiver, som formentligt kræver drøftelser på andre niveauer – f.eks. omkring pædagogiske og/eller læringsmæssige elementer.

I denne opgaves sammenhæng anvender vi de potentielle fremtidige funktionsprincipper som opmærksomhedspunkter i bygningsgennemgangen, og der sættes således fokus på de bygningsfysiske og holdningsmæssige muligheder og barrierer for den pågældende funktion.

Fleksibel udnyttelse af skolens faglokaler, hvor funktionsprincippet er flere fag i et lokale, fremfor et fag i et lokale

Der forekommer kun i begrænset omfang fleksibel udnyttelse af skolernes faglokaler. Den gængse holdning til anvendelse af rummene er, at et fag primært benytter rummet og der kan ofte være et fagligt ejerskab knyttet til lokalet der gør, at andre personer ikke benytter lokalet.

Der er potentiale for i højere grad at tænke et faglokale til flere fag, og resultaterne fra kortlægningen viser, at der er et stort potentiale for i højere grad at benytte den ledige kapacitet, der er fundet i faglokalerne.

I lyset af skolereformen bør det overvejes hvad faget håndværk og design vil have af konsekvenser for indretningen af faglokalerne på længere sigt.

Der er på flere skoler foreslået tiltag på indretnings- eller kulturniveau for at forløse dette potentiale.

3.2.15 Sammenlægning af specialcenter og læringscenter

Dette funktionsprincip er defineret som et fremtidigt potentielt funktionsprincip. Et sådant princip er perspektiver på den fremtidige bygningsanvendelse. Det er elementer, som i større eller mindre grad kan forventes at blive gældende inden for en overskuelig fremtid. Det er imidlertid også perspektiver, som formentligt kræver drøftelser på andre niveauer – f.eks. omkring pædagogiske og/eller læringsmæssige elementer.

I denne opgaves sammenhæng anvender vi de potentielle fremtidige funktionsprincipper som opmærksomhedspunkter i bygningsgennemgangen, og der sættes således fokus på de bygningsfysiske og holdningsmæssige muligheder og barrierer for den pågældende funktion.

Det må forventes at der findes potentiale ved at sammenlægge specialcenter og læringscenter dels for

at sammentænke funktioner og dels for at frigøre lokalkapacitet.

Skolerne kan umiddelbart ikke selv se potentialer i at sammenlægge specialcenter og læringscenter. For dem er det vigtigt at der er ro omkring specialcentrets elever, så de ikke forstyrres. Samtidig synes der ikke umiddelbart at være arealoptimeringspotentialer, da specialcenteret for det første anvendes det meste af dagen og for det andet allerede nu anvender læringscentret i forskellige sammenhænge.

3.2.16 Den nye skolereform

Dette funktionsprincip er defineret som et fremtidigt potentielt funktionsprincip. Et sådant princip er perspektiver på den fremtidige bygningsanvendelse. Det er elementer, som i større eller mindre grad kan forventes at blive gældende inden for en overskuelig fremtid. Det er imidlertid også perspektiver, som formentligt kræver drøftelser på andre niveauer – f.eks. omkring pædagogiske og/eller læringsmæssige elementer.

I denne opgaves sammenhæng anvender vi de potentielle fremtidige funktionsprincipper som opmærksomhedspunkter i bygningsgennemgangen, og der sættes således fokus på de bygningsfysiske og holdningsmæssige muligheder og barrierer for den pågældende funktion.

Det må forventes, at der med en ny skolereform kan blive brug for, at bygningskapaciteten i fremtiden skal kunne rumme muligheden for, at koble almen undervisning med støttetimer. Barriere og potentialer for dette undersøges nærmere.

Skolerne mener generelt at det er svært at finde plads til understøttende timer i deres lokaler. De skoler der ser muligheder, er især skoler med gode idrætsfaciliteter m.v. Resultaterne af kortlægningen viser imidlertid en række lokaler, som kun i begrænset omfang udnyttes i de pågældende tidsrum, det drejer sig f.eks. om faglokaler, udearealer, hjemklasser og SFO-lokaler. Hvorvidt potentialerne i de pågældende lokaler kan udnyttes i forhold til støttetimer, afhænger dog helt af hvilke aktiviteter det drejer sig om og dermed hvilke fysiske rammer der er brug for.

3.2.17 Sammentænke klub og skole

Dette funktionsprincip er defineret som et fremtidigt potentielt funktionsprincip. Et sådant princip er perspektiver på den fremtidige bygningsanvendelse. Det er elementer, som i større eller mindre grad kan forventes at blive gældende inden for en overskuelig fremtid. Det er imidlertid også perspektiver, som formentligt kræver drøftelser på andre niveauer – f.eks. omkring pædagogiske læringsmæssige samt studiemæssige elementer.

I denne opgaves sammenhæng anvender vi de potentielle fremtidige funktionsprincipper som opmærksomhedspunkter i bygningsgennemgangen, og der sættes således fokus på de bygningsfysiske og holdningsmæssige muligheder og barrierer for den pågældende funktion.

Det må forventes at der findes et potentiale i at sammentænke klub og mellemtrin/udskoling, og på den måde frigøre lokalekapacitet. Mulighederne undersøges i forhold til bygningsfysik og holdningsmæssige forhold.

Der er et bygningsmæssigt potentiale i at skolen i højere grad benytter klubbens lokaler. Et andet potentiale er mulighederne for at klubberne i højere grad anvender skolens lokaler, for på den måde at udnytte eftermiddagstimerne, hvor mellemtrin og udskolingslokalerne alligevel står ledige.

Skolerne vurderer umiddelbart ikke, at der er plads på skolerne til dette, men i forhold til resultaterne fra kortlægningen ser det umiddelbart ud til, at der er et potentiale hertil.

Der er ikke foreslået konkrete tiltag på skolerne med sammentækning af skole og klubber, da det vurderes, at der er brug for en yderligere dialog om dette, før dette potentiale kan tilvejebringes med succes.

3.2.18 Andre observationer

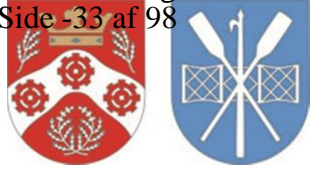
Heldags og specialskoler

En særlig kategori af skoler er Heldags/specialskolerne (Sorgenfri, Fuglsanggård Heldagsskole, Hummeltofteskolens gruppeordning). Generelt er det vanskeligt at invitere eksterne brugere ind i disse miljøer, som er meget specifikt indrettet til brugerne/eleverne, med særlige møbler, små rum (både klasse- og faglokaler), der også er meget afhængige af, at der ikke sker forandringer i deres miljøer fra dag til dag. Skolerne har således nogle særlige hensyn at tage grundet deres elevgruppe. At udvide skolernes kapacitet ved at flytte aktiviteter ud i lokaler/steder uden for skolemiljøerne er problematisk i forhold til de fysiske og psykiske handicaps skolen skal rumme og håndtere. Derfor er det ofte nødvendigt at have idræts/motorikrum, vandrum (med bassiner) og lignende i tæt relation til selve skolen.

4 Økonomi

Opgaver	Økonomi
Holdningsmæssige tiltag	Ikke prissat, med indgår som en del af Spacemanagement processen
"Dele med andre". Dele faciliteter mellem kommunale institutioner og mellem foreningerne under folkeoplysningen	Ikke prissat, men indgår som en del af Spacemanagement processen.
Indretningsmæssige tiltag	
Kategori 1.	950.000
Kategori 2.	1.600.000
Kategori 3.	150.000
I alt	2.700.000
Bygningsmæssige tiltag.	
Kategori 1.	42.100.000
Kategori 2.	34.500.000
Kategori 3.	1.300.000
I alt	77.900.000
I alt	80.600.000

Sammenstilling af ovenstående økonomi er beregnet af Lyngby-Taarbæk Kommune med udgangspunkt i overslagstal fra Bascon.

Arealanalyse Lyngby-Taarbæk Kommune

Strategiske anbefalinger: Områdecenter og Træningscenter

Lyngby-Taarbæk Kommune

September 2013

Lyngby-Taarbæk Kommune
Lyngby Rådhus, Lyngby Torv 17
2800 Kgs. Lyngby

Bascon A/SÅboulevard 21 Postbox 510 DK-8100 Aarhus C

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	3
2	Strategiske prioriteringer af tiltag	5
2.1	Øvrige anbefalinger	6
3	Redegørelse for indretning af Lyngby-Taarbæks Område- og Træningscentre.....	8
3.1	Overordnet vurdering af område- og træningscentrene	8
3.2	Redegørelse for indretning på områdecentre	8
3.2.1	God og tryk pasning i et levende miljø	8
3.2.2	Fokus på fysisk aktivitet og motion	9
3.2.3	Fremme samarbejder	10
3.2.4	Eksterne brugere på centrene	10
3.2.5	Varierede fællesarealer.....	10
3.2.6	Det private og det fælles.....	11
3.2.7	Udemiljø.....	11
3.2.8	IT.....	12
3.2.9	Personalefaciliteter	12
3.2.10	Støj, indeklime, lysforhold og vedligehold	12
3.2.11	Aktiviteter med eksterne brugere.....	13
3.2.12	Benyttelse af aktivitetscentrene	13
3.3	Redegørelse for indretning på træningscentre	13
3.3.1	Træning, individuelle samtaler og undervisning	13
3.3.2	Øget samarbejde	14
3.3.3	Synligt og tilgængeligt personale.....	14
3.3.4	Individuel træning	14
3.3.5	Udemiljø.....	14
3.3.6	IT.....	14
3.3.7	Personalefaciliteter	15
3.3.8	Udvide brugen af cafeerne	15
3.3.9	Andre observationer	16
4	Økonomi.....	17

1 Indledning

I det følgende præsenteres resultaterne af bygningsfysisk gennemgang og analyse af Lyngby-Taarbæk Kommunes område- og træningscentre. Delrapporten peger på en række strategiske anbefalinger til, hvordan Lyngby-Taarbæk Kommune fremadrettet kan sikre, at lokalefaciliteterne på område- og træningscentrene understøtter en moderne og fremtidssikret anvendelse af lokalerne, og opgaveløsning, samtidig med, at der tænkes i arealoptimering og optimeret lokaleudnyttelse.

De strategiske anbefalinger i denne rapport er baseret på et omfattende analysearbejde gennemført i første halvdel af 2013. Analysearbejdet er sket på baggrund af forskellige informationskanaler. Dels er der lyttet til de der bruger bygningerne, dels er hverdagen i bygningerne observeret, og dels er der foretaget en kortlægning af anvendelse og udnyttelsesgrad.

Kortlægningen af ejendommene er sket som en kombination af brugernes egen opfattelse af anvendelse og udnyttelse, samt en række stikprøver på forskellige ejendomme. Kortlægningen og resultaterne af denne er beskrevet i delrapporten *Kortlægning af anvendelse og udnyttelsesgrad*.

Med afsæt i funktionsprincipperne og på baggrund af interviewene med lederne for område- og træningscentrene og besigtigelser på centrene, er der udarbejdet en række forslag til tiltag, som hver især vil bidrage til at optimere arealanvendelsen, og sikre at bygningerne lever op til moderne og fremtidssikrede måder at løse opgaven på indenfor de forskellige sektor områder.

Tiltagene på de enkelte område- og træningscentre er foreslået i 3 niveauer:

- Organisations-/kulturniveau
- Indretningsniveau
- Bygningsniveau

Tiltagene er beskrevet overordnet, ligesom at der er beregnet et økonomisk rammebeløb for hvert tiltag. De enkelte tiltag og den tilhørende økonomi foreligger i databilag, og vil fremadrettet indgå i Lyngby-Taarbæk Kommunes fremtidige Facility Management system. Der henvises til den opsamlende rapport hvor den økonomiske metode er beskrevet.

Delrapporten indeholder tre hovedafsnit:

- Strategiske anbefalinger for hele området
- Redegørelse for område- og træningscentres indretning med udgangspunkt i funktionsprincipperne
- Tilstandsvurdering af ejendommene som vil foreligge ultimo 2013.

De strategiske anbefalinger i første del af rapporten er angivet i to niveauer:

- Et byggefysisk niveau, hvor den strategiske anbefaling går på, hvorledes Lyngby-Taarbæk Kommune kan prioritere, hvilke tiltage der skal sættes i gang i forhold til ønsker om opnået niveau for det enkelte område- og træningscenter.
- Et perspektiverende niveau, hvor der sættes fokus på de potentialer der kan realiseres med en ændret tilgang til, hvordan bygninger og lokaler kan udnyttes mere effektivt.

Delrapportens anden del består af en sammenfattende redegørelse af de gennemgåede område- og træningscentre i forhold til funktionsprincipperne, samt en overordnet vurdering af, i hvor høj grad område- og træningscentrene lever op til funktionsprincipperne. Der er i samarbejde med Lyngby-Taarbæk

Kommune udarbejdet et sæt funktionsprincipper for kommunens område- og træningscentre. Disse funktionsprincipper har været den "målestok", hvorudfra samtlige område- og træningscentre er blevet gennemgået og efterfølgende vurderet.

Lyngby-Taarbæk Kommune har udarbejdet nøgletal for varme og elforbrug for den enkelte ejendom. Hvor den enkelte ejendom har haft væsentlige udsving i forhold til gennemsnittet på lignende ejendomme, er det kommet med i den samlede vurdering af tiltag og de strategiske anbefalinger for at sikre fokus på at minimere negative udsving.

Generelt er de fysiske rammer på område- og træningscentre i Lyngby- Taarbæk Kommune tidssvarende og de lever i høj grad op til de gældende funktionsprincipper for områderne. Forholdsvis få tiltag kan bringe de fleste af centrene på et tidssvarende og fremtidssikret niveau.

Bygningsmassen er generelt godt vedligeholdt og der er et godt indeklima, som dog præges af, at enkelte bygninger er af ældre dato med kulde/trækproblemer og behov for renovering.

2 Strategiske prioriteringer af tiltag

Der er på den enkelte institution foreslået en række tiltag, der skal være med til at opgradere den pågældende institutions fysiske rammer i forhold til anvendelse og brug. Tiltagene er foreslået i tre niveauer:

1. Bygningstiltag, hvor det er om- til- eller nybygninger
2. Indretningstiltag med inventar m.v.
3. Kulturtiltag, brugernes kultur og/eller holdninger indarbejdes for i højere grad at udnytte lokalerne/faciliteternes potentialer.

Målet med opgraderingen er, at lokalerne opleves som tidssvarende, fremtidssikret og at de lever op til kommunens funktionsprincipper.

Hvert enkelt tiltag er blevet prioriteret i kategori 1, 2 eller 3.

- Kategori 1 er tiltag, der bør gennemføres hurtigst muligt, da de vurderes som meget værdiskabende i forhold til investeringen.
- Kategori 2 er tiltag, der også bør prioriteres. Der er tale om tiltag, hvor værdien vurderes at være passende i forhold til den investering der skal foretages.
- Kategori 3 kan betragtes som "luksus", hvilket vil sige tiltag, der skaber relativt begrænset værdi i forhold til størrelsen på investeringen og som måske nok kan tilføre værdi for brugerne, men som samtidig ikke vurderes nødvendige i forhold til, at institutionernes bygninger lever op til funktionsprincipperne (når kategori 1 og 2 er gennemført)." Alle kategori 3 tiltag vil skabe værdi i centrene, men hver enkelt tiltag er vurderet ud fra en helhedsbetragtning af centrenes indretning, organisering og udformning. Prioriteringen er herefter foretaget i forhold til at skabe et niveau, svarende til hensigterne i funktionsprincipperne, og at dette gøres på den mest økonomiske måde.

Hvorvidt man ønsker at realisere nogle eller samtlige tiltag, er i bund og grund et spørgsmål om prioritering af kommunens ressourcer i forhold til andre serviceområder. Skal realiseringen ske inden for rammerne af et begrænset økonomisk råderum, kan der med fordel prioriteres på følgende måde:

- Et træningscenter vurderes som "lav" i forhold til at leve op til kommunens funktionsprincipper (rød i skemaet side 8). Inden der foretages investeringer i denne bygning, skal det nøje overvejes om man ønsker at fastholde anvendelse af de fysiske rammer til demensboliger, eller om der kan findes alternative løsninger. Bygningerne kræver investeringer for at komme på et acceptabelt niveau. Mulighederne for frasalg og tilvejebringelse af erstatningskapacitet andre steder bør overvejes i forhold til den økonomiske bæredygtighed af de valgte løsninger.
Estimeret økonomi for investering i ejendommen samt inventar til indretning bliver sammenlagt ca. 2,2 mio.
- Et demenscenter og et træningscenter vurderes i middel grad at leve op til kommunens funktionsprincipper (gul i skemaet side 8). Her er tale om Borrebakken som forventes at lukke i 2014 for dele af aktiviteterne. Gennemføres tiltagene i kategori 1 og 2 vurderes det, at disse ejendomme vil løftes til i høj grad at leve op til kommunens funktionsprincipper. Estimeret økonomi for investering i de to ejendomme samt inventar til indretning bliver sammenlagt ca. 1,8 mio.
- For enkelte områdecentre/træningscentre er der formuleret en række øvrige tiltag (kategori 3) Tiltag som måske nok kan tilføre værdi for brugerne, men som samtidig ikke vurderes nødvendige i forhold til, at bygningerne, når kategori 1 og 2 tiltag er gennemført, lever op til funktionsprincipperne. Tiltagene bør således prioriteres lavt, men kan gennemføres, hvis kommunen vurderer der er økonomisk

grundlag for det. Estimeret økonomi for investering i kategori 3 tiltagene bliver sammenlagt ca. 650.000 mio. Se mere detaljeret økonomisk opsamling under økonomiafsnittet sidst i rapporten

2.1 Øvrige anbefalinger

Udover igangsættelse af tiltag, jf. prioriteringsprincipperne nævnt i forrige afsnit, anbefales i dette afsnit en række yderligere strategiske perspektiver. Perspektiverne omhandler alternative muligheder for at skabe optimale rammer og god udnyttelse/anvendelse af bygningerne, og handler om at påvirke den mentale opfattelse blandt brugere af bygningerne, og om at organisere anvendelsen af rum på nye måder. Det er anbefalinger, der umiddelbart vil kræve en større indsats fra kommunens side, for at forløse potentialet modsat de enkelte tiltag, der er foreslået på det enkelte områdecenter/træningscenter, som umiddelbart er lettere at realisere.

▪ **Kompetenceudvikling af ledelsen og personalet**

Der er stor forskel på evnen til at organisere og lede brugen af rum på det enkelte center. Interiørerne fremstår generelt med et institutionelt og standardiseret præg. En stor del af indretningen er først og fremmest tænkt ud fra de specifikke funktionelle behov som ældre plejekrævende mennesker har og ud fra en primær tilgang til bygningerne som arbejdsplads for et personale, der skal kunne håndtere plejekrævende ældre, kørestolsbrugere, demente mv.

For at opnå maksimal udbytte af de investeringer, der gennemføres i den enkelte institution, er det afgørende, at der i højere grad tænkes i arealoptimering på lokalt niveau og indretning, der matcher serviceniveauet. Optimal indretning af rum vil være med til at sikre et bedre match i forhold til serviceniveau, pleje, fleksibilitet og dobbeltudnyttelse. Derfor anbefales det, at Lyngby-Taarbæk Kommune udformer en guide for indretning af Område- og Træningscentre, der giver gode ideer og konkrete indretningsforslag, samt at ledelse og personalegruppe kompetenceudvikles til at indrette og optimere anvendelsen og af rum.

Fokus kan f.eks. være på: Aktivering af passive m², bedre dobbeltudnyttelse af lokaler, hvordan skabes der attraktive rum med stemning og hjemlighed, fleksibilitet i indretningen, valg af møbler.

▪ **Bedre udnyttelse af de eksisterende rammer**

På områdecentrene har arealerne til beboerophold, køkkenlokaler samt lokaler til eksterne brugere en forholdsvis lav udnyttelsesgrad. På træningscentrene er det aktivitetslokalerne, køkkenlokalerne og lokaler til eksterne brugere der har en forholdsvis lav udnyttelsesgrad. For begge områder er der et potentiale for bedre udnyttelse af lokalene i både dag- og aften-timer og det anbefales at få kortlagt og synliggjort lokalene, samt få etableret et let tilgængeligt bookingsystem. Der bør dog vurderes hvilke lokaler beboerne selv betaler for i forbindelse med egen bolig og fællesarealer.

Der er et potentiale for at eksterne brugere kan få adgang til lokaler og træningsfaciliteter i højere grad end i dag. Der bør etableres et centralt bookingsystem og arbejdes med kulturen på det enkelte center der gør, at deling af lokaler bliver et centralt element i anvendelse af lokalene i hverdagen, både i aften- og dagtimerne.

Der bør være opmærksomhed på, at der kan være udfordringer med, at ekstern brug kan give større slid af lokalene, samt et større behov for rengøring på det enkelte center.

Et særligt forhold der er vigtigt at have fokus på ved øget brug af træningscentrenes redskaber er slitage. Mange af maskinerne er ikke robuste nok til mere og hårdere brug end det nuværende. Maskinerne er indkøbt i forhold til de visiterede brugere, som ikke slider særlig hårdt på materiellet.

I forhold til at invitere eksterne brugere ind, kan det være en mulighed at satse på specifikke målgrupper og gerne nogle som har et forhold til eller en interesse i det pågældende center, således at der kan opstå et ejerskab til lokalene og som samtidig kan bidrage med samarbejde og synergi til centrets beboere.

- **IT**

Generelt benyttes IT i forbindelse med administrationen, men der er ikke lettilgængelige stationer til fri afbenyttelse placeret i fællesområderne. Det anbefales, at Lyngby-Taarbæk Kommune får udarbejdet et sæt retningslinjer for, hvordan IT skal indgå på centrene til glæde for beboerne og eksterne gæster. En mulighed kunne være at udnytte de digitale medier til at guide og instruere brugerne af træningscentrene, fordi brugerne herved bliver uafhængige af personalet, hvilket igen giver mulighed for individuel træning uden for den officielle åbningstid.

- **Udearealer**

Der er enkelte steder anbefalet opholds- og aktivitetsmuligheder i udendørsarealerne. Udearealerne rummer generelt et uudnyttet potentiale, som kan være med til at berige beboerne. Det anbefales, at Lyngby-Taarbæk Kommune skaber et større fokus på anvendelse af udearealerne, så de i højere grad indrettes med aktiviteter, der giver lyst til motion og fysisk aktivitet samt giver mulighed for ophold og sanselige oplevelser for både beboerne og de besøgende.

- **Bygninger**

Træningscentret Møllebo er indrettet i en tidligere hotelbygning og er i ringe stand. Det bør undersøges og overvejes nærmere, om det på lang sigt er hensigtsmæssig med indretning af træningscentret i bygningerne, da det kræver en større investering for at få bygningerne på et niveau, der matcher gældende funktionsprincipper som omhandler indeklima.

- **Områdets funktionsprincipper**

Der er inden besigtigelserne udarbejdet en række funktionsprincipper for Område- og Træningscentre i samarbejde med kommunen. Det vurderes, at de nuværende udarbejdede funktionsprincipper er en god overordnet markør for, hvad de fysiske rammer skal give plads og mulighed i Lyngby-Taarbæk Kommunes Område- og Træningscentre. Det anbefales, at disse funktionsprincipper fremadrettet anvendes som guidelines for indretning og brugen af Område- og træningscentrenes lokaler og bygninger.

I forbindelse med udarbejdelse af funktionsprincipperne, blev der formuleret en række *forslag til* funktionsprincipper, beskrevet i afsnit 3. For områdecentre forventes at der findes et potentiale for at invitere eksterne brugere ind til fælles aktiviteter med beboerne, samt at der findes et potentiale for at eksterne brugere kan benytte aktivitetscentre yderligere. For træningscentre gælder det, at der forventes at findes et potentiale for at udvide åbningstiderne og trimme driften samt at udvide brugen af cafeen i forbindelse med træningscentret.

3 Redegørelse for indretning af Lyngby-Taarbæks Område- og Træningscentre

I dette kapitel gives først en sammenfattende vurdering af i hvor høj grad bygningerne opfylder kommunens funktionsprincipper. Vurderingen præsenteres i nedenstående matrice, hvor det med farver er illustreret i hvilken grad det enkelte område- og træningscenters bygninger vurderes at leve op til funktionsprincipperne.

Efter den overordnede vurdering præsenteres grundlaget for vurderingen i form af en redegørelse for det, der er set og hørt om område- og træningscentrenes indretning. Redegørelsen tager udgangspunkt i funktionsprincipperne (i hvert afsnit findes funktionsprincippet i tekstboks).

3.1 Overordnet vurdering af område- og træningscentrene

Der er givet følgende vurdering af kommunens område- og træningscentre i forhold til, i hvor høj grad deres bygninger lever op til kommunens funktionsprincipper:

I hvor høj grad understøtter bygningen områdets funktionsprincipper, som værende tidssvarende og moderne faciliteter?

Områdecetre og Træningscentre	Lav	Middel	Høj
Områdecetre Virumgård			Høj
Områdecetre Baunehøj			Høj
Områdecetre Solgården			Høj
Demenscentre Borrebakken, forventes lukket i 2014		Middel	
Træningscentre Møllebo	Lav		
Træningscentre Fortunen		Middel	
Antal Institutioner	1	2	3

3.2 Redegørelse for indretning på områdecetre

I det følgende redegøres for indretningen på områdecetrene med udgangspunkt i funktionsprincipperne. Redegørelsen er baseret på dels interview og dels besigtigelse af ejendommene.

3.2.1 God og tryk pasning i et levende miljø

Områdecetrene skal indrettes så der skabes liv på det enkelte områdecetre med en god atmosfære, samt mulighed for at skabe tryk, god pasning og give optimal pleje for den enkelte beboer.

De 4 institutioner er alle indrettet med en god atmosfære og tryk rammer, som understøtter en god pasning og optimal pleje for den enkelte beboer. Centrene er indrettet med forskellige grader af offentlighed og privathed, således at der er mulighed for både at deltage i fællesaktiviteter og uformelt socialt samvær, og at trække sig tilbage til mere private fællesarealer i boligafsnittene eller ind i egen privat bolig. Beboerne har således mulighed for at være i forskellige miljøer, der understøtter lyst og evne til at være mere eller mindre privat eller social.

Flere af centrene består af ældre bygninger, som med tiden er ud- og ombygget. Det betyder samtidig at centrene typisk har ældre bygningsområder, som ikke altid er optimale i forhold til rumorganisering og – størrelse. Ofte betyder det, at det er vanskeligt at udnytte rummene optimalt, og samtidig besværliggøres arbejdet for personalet. I de bygningsarealer, som er om- eller tilbygget er forholdene dog typisk helt fine. De nyere tilbygninger har f.eks. ofte god plads til, at personalet kan arbejde med fysisk handicappede beboere. Der er ligeledes depoter, brede gange, vaskerum mv. i boligafsnittene, alt sammen noget der bidrager til at arbejdsgangene bliver mere optimale.

Ulempen ved tilbygningerne er, at afstandene på centrene er blevet store, hvormed personalet ofte oplever, at der skal gås langt i hverdagen. I enkelte tilfælde kan det også være et problem, at funktionerne er fordelt på flere bygninger. Dette kan betyde, at det er nødvendigt at bevæge sig ud i vejrliget, for at komme fra A til B. På et af områdecentrene oplevedes dette som en barriere, i forhold til at få beboerne med til arrangementer mv. i fællesarealerne.

Gode cases

Home sweet home

På Virumgård, Solgården m.v er der indrettet områder, som kalder på erindringer og minder fra beboernes liv. Der er en stue indrettet med møbler fra 1950'erne og 1960'erne, som et særligt erindringsrum for demente, men som også bruges til møder mv. Caféen i fællesarealerne er indrettet i almestil med blondeduge og madamblå farvede møbler, tallerkenrækker, billedgalleri mv. hvilket også giver en fin atmosfære og kalder på fortællinger om beboernes liv i deres yngre år.

3.2.2 Fokus på fysisk aktivitet og motion

Områdecentre skal indrettes, så der er mulighed for at skabe mange forskellige aktiviteter for beboerne, med særlig fokus på fysisk aktivitet og motion, hvor der bl.a. skal skabes aktiviteter på tværs af generationer.

Områdecentre har generelt meget plads og mulighed for at skabe forskellige typer af aktiviteter for beboerne.

Aktivitetcentre, træningscentre og caféområder/fællesarealer er typisk de rum, der benyttes til aktiviteter, som f.eks. håndarbejde, diverse hobbies osv. I forhold til træningscentre og aktivitetcentre skal beboerne visiteres, og faciliteterne er således ikke nødvendigvis tilgængelige for alle beboere, samtidig med at brugere fra andre områdecentre og ældre i lokalområdet også visiteres til aktiviteter i disse faciliteter.

Ergo/fysioterapeuterne bruger enten caféområder, der med en foldedør kan adskilles fra de offentlige områder, eller andre fællesrum i centrene.

Gode cases

Fleksibilitet i rummene

På Solgården ligger café og aktivitetcenter i forlængelse af hinanden, således at de kan sammenlægges og adskilles efter behov. Det giver plads til forskellige typer aktiviteter for både store og mindre grupper af brugere.

Samtalerum

På Virumgård er man i færd med at etablere et samtalerum, der giver mulighed for samvær i et mere aflukket og stille område, f.eks. når beboerne har besøg eller bare ønsker at samtale i fred og ro, læse eller andet.

3.2.3 Fremme samarbejder

I forhold til tankerne bag projektet "Kvalitetsløft og aktiviteter på plejehjem" er det vigtigt, at der er plads til fremme af samarbejder mellem relevante interessenter, som f.eks. daginstitutioner og skoler for at udvide antallet af nye aktiviteter.

Der er gode muligheder for et øget samarbejde med relevante interessenter i alle områdecentre. Der findes velegnede rum, som også er ledige især i aftentimerne.

Centrene har i begrænset omfang samarbejde med skoler og børnehaver i forhold til at etablere fælles aktiviteter med besøg hos hinanden og opbygning af fælles traditioner.

Gode cases

Ældrekor

På Borrebakken har man tradition for, at daginstitutioner går Lucia optog og slår katten af tønden. Desuden kommer Lyngby Ældrekor fire gange årligt og holder salmesang etc. i salen.

Dedikerede ansatte

På Solgården er to ansatte dedikeret til at varetage og arrangere aktiviteter, herunder kontakt til skoler og daginstitutioner mv. i forbindelse med fastelavn, Lucia optog osv. De ældre tager også på besøg i børnehaver, på ture o.a.

3.2.4 Eksterne brugere på centrene

Som udgangspunkt skal aktivitetscentre være åben for alle. Potentielt egnede rum som eksterne brugere kan benytte, vil typisk være aktivitetscentre, træningscentre, caféområder og foyerområder i de offentlige fællesarealer.

Generelt er områdecentre åbne over for eksterne brugere, som kan give ekstra liv og aktivitet på centrene. Dog er der en særlig problematik i forbindelse med demente beboere, der ikke tåler meget støj og uro, fordi det stresser dem og gør dem forvirrede, bekymrede og urolige.

Mulighederne for at lade eksterne brugere anvende faciliteter på områdecentre, findes i de fællesarealer, der er omfattet af kommunens lejekontrakt. Fællesarealer i de private zoner, omfattes af beboernes lejekontrakter, og kan ikke benyttes af eksterne brugere.

I et rent tidsperspektiv, er der et ikke-realiseret potentiale for, at eksterne brugere kan anvende faciliteterne. Øget anvendelse af lokalerne vil samtidig også skabe et øget behov for f.eks. vedligehold af lokalerne, samt evt. servicering af de eksterne brugere i forhold til møblering, IT-udstyr, booking, rengøring m.m. I visse tilfælde vil faciliteterne funktionelt begrænse mulighederne for eksterne brugere, f.eks. i form af begrænset omklædningskapacitet, og træningsudstyr som ikke nødvendigvis er dimensioneret til andre brugergrupper, ligesom manglende depotplads kan skabe begrænsninger.

En barriere for ekstern brug af aktivitetscentre og træningscentre er, at brugerne skal visiteres til centrene. Det udelukker en række potentielle brugere, som f.eks. kunne benytte centrene i aftentimerne.

3.2.5 Varierede fællesarealer

Fællesarealerne skal indrettes, så der er en variation af opholdsmuligheder i spise- og dagligstue, der bl.a. giver

plads til, at mindre grupper kan samles og samtidig mulighed for, at den enkelte kan trække sig tilbage. De skal indrettes i forbindelse med køkkenfaciliteter, så beboerne kan inddrages i madlavning. Det er målet at duften af mad, vil være med til at skabe en stemning af hjemlighed.

Generelt er der en god variation af opholdsmuligheder til både større og mindre fællesskaber. I de private fællesarealer er der køkkener, så det er muligt at inddrage beboerne i madlavning. Disse køkkener er modtagerkøkkener og derfor ikke designet til egentlig madproduktion. Af og til bages der boller eller kager med beboerne, som bidrag til fælles kaffebord for beboerne i afsnittet.

Gode cases

Brunch

På Områdecener Baunehøj er der brunch på etagerne hver 7. uge, hvor der er dækket op til tag-selv-bord i de private fællesarealer ved køkkenerne.

Duften af mad

På Demenscenter Borrebakken bages brød, så der dufter af mad både morgen og middag. Morgenbrød er bake-off og der bages kage med beboerne 4 - 7 dage om ugen.

3.2.6 Det private og det fælles

Det er væsentligt at der skelnes mellem beboernes fællesområder og servicearealer samt aktivitetscentre, og at det respekteres at områdecener er en bolig med private områder.

Beboerne skal have indflydelse og medbestemmelse på deres hverdag, og der skal være et nærværende personale.

På alle Centrene respekteres skellet mellem det offentlige areal (lejet eller ejet af kommunen) og de private arealer (lejet af beboerne).

Visse steder mangler der dog mindre fællesrum og opholdsarealer med en mere "privat" karakter, hvor der er plads til aktiviteter og socialt samvær for 1 – 4 mennesker, f.eks. i forbindelse med familiebesøg.

3.2.7 Udemiljø

Udemiljøet er et vigtigt supplement til indendørs faciliteterne i Områdecenerne. Ude- og indemiljøer skal sammentænkes, så de bedst muligt supplerer og understøtter centrets aktiviteter og hverdag.

Udearealerne bruges de fleste steder som supplement til indendørsarealerne. Udearealerne er oftest udlagt med plæner, blomsterbede, terrasser og gangarealer. Visse steder er arealerne indrettet særligt med henblik på at udvide aktivitetsmulighederne indendørs. I forbindelse med Demenscentrene er flere af udearealerne indrettet så de relaterer sig direkte til de dementes behov for sanselig stimuli.

Gode cases

Natur

Demenscenter Borrebakken ligger meget naturskønt. Beboerne påskønner udemiljøet, som derfor benyttes meget. Desuden er der gode terrasser, der supplerer opholdsmulighederne indendørs.

Sansehave

I forbindelse med Demenscenteret på Solgården, er der en sansehave som stimulerer og vækker nysgerrigheden og sanserne, og som medvirker til at beboerne kommer udenfor og får nye typer af oplevelser.

3.2.8 IT

Fremadrettet vil der være en større anvendelse af IT på områdecentrene. Bygningerne skal understøtte beboernes, eksterne brugeres og personalets muligheder for, at inddrage IT i aktiviteterne og i driften af centrene.

IT bruges primært i administration. Et par steder bruges IT i pædagogiske sammenhænge i træning og undervisning. Beboerne er ikke "født" ind i det digitaliserede samfund og mange skal have hjælp til brug af IT.

Det trådløse netværk fungerer ikke optimalt og er ofte ude af drift.

Gode cases

Smartphone og bærbar

I yngre-gruppen (den yngste er 49) på Demenscenter Borrebakken benytter beboerne smartphones til dagbog og bærbare computere. IT bruges også som træningsredskab, der udbygges efter behov.

3.2.9 Personalefaciliteter

Servicearealer for medarbejdere skal give muligheder for at trække sig tilbage for pause, samt holde møder i personalegruppen, herunder plads til at hjemmeplejen kan mødes og afrapportere. Der skal være gode arbejdsforhold mht. hjælpemidler og indretning.

Personalefaciliteterne er generelt i orden. Et par steder mangler der pauserum og bedre indretning af arbejdspladser for personalet.

3.2.10 Støj, indeklima, lysforhold og vedligehold

Områdecentrene skal indrettes, så der er et godt indeklima med gode støjforhold, lysforhold og temperaturer, samt have et godt indvendigt vedligeholdelsesniveau.

Generelt er indeklimaet godt. I dele af den gamle bygningsmasse er der trækgener, og visse steder er der overophedning og generende dagslys. Der er udfordring med støj for demente beboere, som er særlige følsomme og foruroliges af høje lyde og midlertidig støj.

Bygningerne er generelt på et godt og acceptabelt vedligeholdelsesniveau både udvendigt og indvendigt.

3.2.11 Aktiviteter med eksterne brugere

Dette funktionsprincip er *et forslag til* et fremtidigt funktionsprincip. Et sådant princip er perspektiver på den fremtidige bygningsanvendelse. Det er elementer, som i større eller mindre grad kan forventes at blive gældende inden for en overskuelig fremtid. Det er imidlertid også perspektiver, som formentligt kræver drøftelser på andre niveauer – f.eks. omkring pædagogiske og/eller læringsmæssige elementer.

I denne opgaves sammenhæng anvender vi de potentielle fremtidige funktionsprincipper som opmærksomhedspunkter i bygningsgennemgangen, og der sættes således fokus på de bygningsfysiske og holdningsmæssige muligheder og barrierer for den pågældende funktion.

Det må forventes at der findes potentiale ved at invitere eksterne brugere som f.eks. daginstitutioner og skoler indenfor på områdecentret, dels for at opgradere aktivitetsmulighederne og dels for at skabe liv for beboerne. Muligheder og barriere for dette undersøges nærmere.

Mange af områdecentrene har allerede nu besøg af børnehaver i et mindre omfang og ønsker gerne at få besøg i højere grad.

3.2.12 Benyttelse af aktivitetscentrene

Dette funktionsprincip er *ligeledes et forslag til* et fremtidigt funktionsprincip.

Det må forventes at der findes et potentiale i at invitere eksterne brugere til benyttelse af aktivitetscentrene og på den måde udnytte lokalekapacitet. Muligheder og barriere for dette undersøges nærmere.

I forhold til kortlægning af lokalerne er der umiddelbart et potentiale, for at benytte det i højre grad for eksterne brugere. Områdecentrene påpegede, at det var vigtigt at beboernes privatliv bliver respekteret, samt at det overvejes hvilke målgrupper man inviterer indenfor, så det ikke forstyrre og skaber utryghed blandt beboerne.

3.3 Redegørelse for indretning på træningscentre

I det følgende redegøres for indretningen på træningscentrene med udgangspunkt i funktionsprincipperne. Redegørelsen er baseret på dels interview og dels besigtigelse af ejendommene.

3.3.1 Træning, individuelle samtaler og undervisning

Træningscentrene skal indrettes, så der kan leveres fysiske træning af borgerne efter §86 og §140. Indretningen skal understøtte veltilrettelagte træningsforløb af høj kvalitet og med en høj grad af individualitet. Der skal være mulighed for individuelle samtaler og træning, samt patientundervisning bl.a. indenfor hjerneskeadeområdet og etablering af forløbsprogrammer for kronikere.

De to besigtigede træningscentre er indrettet så de kan levere fysisk træning af borgerne og gennemføre individuelle træningsforløb.

3.3.2 Øget samarbejde

Der skal være mulighed for et øget samarbejde med de øvrige centre som f.eks. jobcentrene og handi-capafsnittet samt et tæt samarbejde med hjemmeplejen.

Der er gode muligheder for samarbejde, og det forekommer allerede i vid udstrækning.

De to institutioner har en god tradition for at sparre og bruge hinandens faciliteter, hvilket udligner eventuelle midlertidige kapacitetsproblemer.

3.3.3 Synligt og tilgængeligt personale

Af hensyn til borgerne skal personalet være synligt og tilgængeligt.

Personalet er synligt og tilgængeligt i åbningstiden. Uden for åbningstiderne er der ikke ressourcer til personale.

3.3.4 Individuel træning

De døgnindlagte borgere har efter instruktion og aftale mulighed for at træne individuelt indenfor åbningstiden.

Der er mulighed for, at døgnindlagte beboere kan træne individuelt og der gives instruktion som er målrettet mod dette.

3.3.5 Udemiljø

Udemiljøet er et vigtigt supplement til indendørs faciliteterne i træningscentrene, og kan indrettes til brug for træning. Udemiljøet er ansigtet udadtil og skal derfor være attraktivt og vedligeholdt.

Udearealerne er vedligeholdte og attraktive – de gratis parkeringspladser ved Møllebo bruges af borgere der har ærinder i byen, hvilket betyder, at det kan være vanskeligt for brugere af træningscenteret at finde en p-plads. Begge træningscentre ligger i forbindelse med parker/parklignende udearealer og det er meget værdsat. Udearealerne er indrettet som "pauserum" og til ophold.

3.3.6 IT

Der skal være et fælles bookingsystem for hele kommunen. Digitale teknologier som kan guide, instruere og informere borgerne i relation til træning, skal anvendes så vidt muligt. Der skal i højere grad anvendes trådløse og mobile IT-løsninger hos personalet, så arbejdet kan udføres mere fleksibelt og tidsbesparende.

IT teknologierne er på vej ind på træningscentrene, bl.a. i form af digitale guides og instruktioner til brugere. Der er endnu ikke et fælles bookingsystem for hele kommunen.

3.3.7 Personalefaciliteter

Træningscentrene skal være en attraktiv arbejdsplads. Der skal være et godt dokumentationsområde for terapeuterne med tilstrækkelig plads. Der skal være mulighed for at levere kvalitet i de aktiviteter, der udbydes på træningscentrene. Træningscentrene skal indrettes, så der er en god akustik, gode støjforhold, lysforhold og temperaturer, samt have et godt vedligeholdelsesniveau.

Træningscentrene er generelt gode og attraktive arbejdspladser for personalet. Der mangler dog plads til mindre arbejdsstationer til bl.a. at udføre dokumentation.

Udvide åbningstider og trimme driften

Dette funktionsprincip er defineret som et forslag til et fremtidigt funktionsprincip. Et sådant princip er perspektiver på den fremtidige bygningsanvendelse. Det er elementer, som i større eller mindre grad kan forventes at blive gældende inden for en overskuelig fremtid. Det er imidlertid også perspektiver, som formentligt kræver drøftelser på andre niveauer – f.eks. omkring pædagogiske og/eller læringsmæssige elementer.

I denne opgaves sammenhæng anvender vi de potentielle fremtidige funktionsprincipper som opmærksomhedspunkter i bygningsgennemgangen, og der sættes således fokus på de bygningsfysiske og holdningsmæssige muligheder og barrierer for den pågældende funktion.

Det må forventes at der findes potentialer i at udvide åbningstiderne og at trimme driften af træningscentrene. Det vil medføre et behov for at se på bemanning og økonomisk modeller for betaling el. lign. Det forventes yderligere at inventaret skal gennemgås med henblik på slitage og robusthed i forhold til en øget kapacitet.

Der er fundet et potentiale for at udvide træningscentret med øget åbningstider, hvilket kræver en øget bemanning af stedet. Der kunne være muligheder i at se på IT løsninger som kunne erstatte bemanning f.eks. til instruktion i brug og anvendelse af maskinerne, eller til direkte booking af lokalet.

Inventaret er særlig sårbart, da det er indstillet til de ældres behov. Det betyder at hvis eksterne brugere benytter maskinerne som har et andet behov for træning vil det overbelaste maskinerne. Det bør derfor overvejes hvilke former for maskiner der evt. vil være brug for at supplere med for at eksterne brugere kan benytte faciliteterne. Dette er nævnt under tiltag på den enkelte institution, men der er ikke afsat økonomi, da det bør vurderes yderligere hvilke maskiner der er behov for.

3.3.8 Udvide brugen af cafeerne

Det forventes at brugen af caféerne i forbindelse med træningscentrene også kan udvides.

Dette funktionsprincip er defineret som et forslag til fremtidigt funktionsprincip.

Der er fundet et potentiale for at udvide cafeernes åbningstider, samt at cafeen anvendes i højere grad indenfor åbningstiderne. Det skal dog overvejes, i hvor høj grad der er brug for at udvide cafeens åbningstid, da det bør hænge sammen med i hvor høj grad træningscentret bliver benyttet af eksterne brugere.

gere fremadrettet. Det bør undersøges nærmere, om der er et behov hos de eksterne brugere, før cafeen udvider åbningstiderne.

3.3.9 Andre observationer

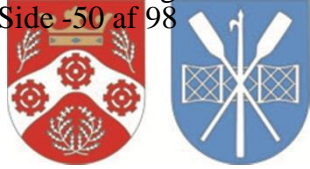
Ældre bygninger

Træningscenter Møllebo er indrettet i en tidligere hotelbygning. Det giver udfordringer i forhold til at udnytte rummene optimalt. F.eks. er der ikke behov for de mange toiletter/badeværelser, der ligger i forbindelse med de oprindelige hotelværelser i administrationsbygningen og der er snørklede gange og små rum, der er svære at udnytte optimalt.

4 Økonomi

Opgaver	Økonomi
Holdningsmæssige tiltag	Ikke prissat, med indgår som en del af Spacemanagement processen
"Dele med andre". Dele faciliteter mellem kommunale institutioner og mellem foreningerne under folkeoplysningen	Ikke prissat, men indgår som en del af Spacemanagement processen.
Indretningsmæssige tiltag	
Kategori 1.	150.000
Kategori 2.	300.000
Kategori 3.	0
I alt	450.000
Bygningsmæssige tiltag.	
Kategori 1.	900.000
Kategori 2.	3.650.000
Kategori 3.	650.000
I alt	5.200.000
I alt	5.650.000

Sammenstilling af ovenstående økonomi er beregnet af Lyngby-Taarbæk Kommune med udgangspunkt i overslagstal fra Bascon.

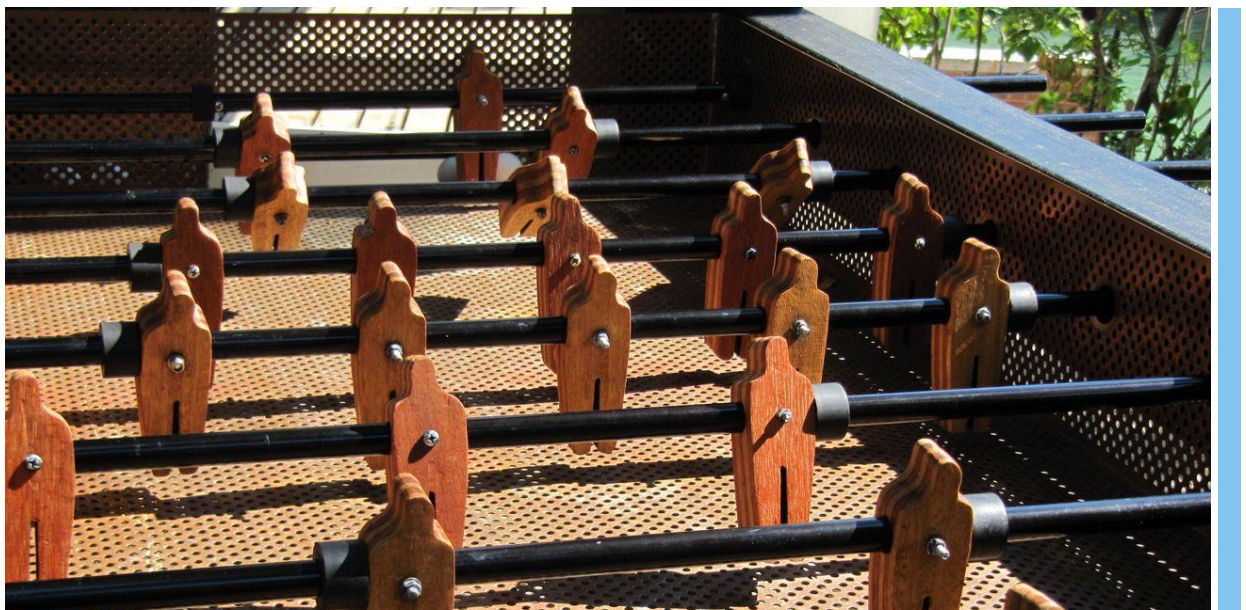

Arealanalyse Lyngby-Taarbæk Kommune

Strategiske anbefalinger: Klubber

Lyngby-Taarbæk Kommune

September 2013

Lyngby-Taarbæk Kommune
Lyngby Rådhus, Lyngby Torv 17
2800 Kgs. Lyngby

Bascon A/SÅboulevarden 21Postbox 510DK-8100 Aarhus C

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	3
2	Strategiske anbefalinger	5
2.1	Strategiske prioriteringer af tiltag	5
2.2	Øvrige anbefalinger	6
3	Redegørelse for indretning af Lyngby-Taarbæks klubber	9
3.1	Overordnet vurdering af klubberne	9
3.2	Redegørelse for indretning	9
3.2.1	Inspirerende læringsmiljøer	9
3.2.2	Sociale aktiviteter og fysisk aktivitet	10
3.2.3	Innovation og kreativitet	10
3.2.4	Fleksibilitet	11
3.2.5	Tværfaglige projekter	11
3.2.6	Inddragelse af alle rum som læringsrum	12
3.2.7	IT	12
3.2.8	Personalefaciliteter	12
3.2.9	Støj, indeklima, lysforhold og vedligehold	13
3.2.10	Sammentænke fritids- og ungdomsklubber med mellemtrin og udskoling	13
4	Økonomi	14

1 Indledning

I det følgende præsenteres resultaterne af bygningsfysisk gennemgang og analyse af Lyngby-Taarbæk Kommunes klubber. Delrapporten peger på en række strategiske anbefalinger til, hvordan Lyngby-Taarbæk Kommune fremadrettet kan sikre, at lokalefaciliteterne i klubberne understøtter en moderne og fremtidssikret anvendelse af lokalerne, og opgaveløsning, samtidig med, at der tænkes i arealoptimering og optimeret lokaleudnyttelse.

De strategiske anbefalinger i denne rapport er baseret på et omfattende analysearbejde gennemført i første halvdel af 2013. Analysearbejdet er sket på baggrund af forskellige informationskanaler. Dels er der lyttet til de der bruger bygningerne, dels er hverdagen i bygningerne observeret.

Med afsæt i funktionsprincipperne og på baggrund af interviewene med klubbens leder og besigtigelser i klubberne, er der udarbejdet en række forslag til tiltag, som hver især vil bidrage til at optimere arealanvendelsen, og sikre at bygningerne lever op til moderne og fremtidssikrede måder at løse opgaven på indenfor de forskellige sektor områder.

Tiltagene i den enkelte klub er foreslået i 3 niveauer:

- Organisations-/kulturniveau
- Indretningsniveau
- Bygningsniveau

Tiltagene er beskrevet overordnet, ligesom at der er beregnet et økonomisk rammebeløb for hvert tiltag. De enkelte tiltag og den tilhørende økonomi foreligger i databilag, og vil fremadrettet indgå i Lyngby-Taarbæk Kommunes fremtidige Facility Management system. Der henvises til den opsamlende rapport hvor den økonomiske metode er beskrevet.

Delrapporten indeholder tre hovedafsnit:

- Strategiske anbefalinger for hele klubområdet
- Redegørelse for klubbernes indretning med udgangspunkt i funktionsprincipperne
- Tilstandsvurdering af ejendommene som vil foreligge ultimo 2013.

De strategiske anbefalinger i første del af rapporten er angivet i to niveauer:

- Et byggefysisk niveau, hvor den strategiske anbefaling går på, hvorledes Lyngby-Taarbæk Kommune kan prioritere, hvilke tiltage der skal sættes i gang i forhold til ønsker om opnået niveau for den enkelte klub.
- Et perspektiverende niveau, hvor der sættes fokus på de potentialer der kan realiseres med en ændret tilgang til, hvordan bygninger og lokaler kan udnyttes mere effektivt.

Delrapportens anden del består af en sammenfattende redegørelse af de gennemgåede klubber i forhold til funktionsprincipperne, samt en overordnet vurdering af, i hvor høj grad klubberne lever op til funktionsprincipperne. Der er i samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune udarbejdet et sæt funktionsprincipper for kommunens klubber. Disse funktionsprincipper har været den "målestok", hvorudfra samtlige klubber er blevet gennemgået og efterfølgende vurderet.

Lyngby-Taarbæk Kommune har udarbejdet nøgletal for varme og elforbrug for den enkelte ejendom. Hvor den enkelte ejendom har haft væsentlige udsving i forhold til gennemsnittet på lignende ejendomme, er det kommet med i den samlede vurdering af tiltag og de strategiske anbefalinger for at sikre fokus på at minimere negative udsving.

2 Strategiske anbefalinger

Generelt er de fysiske rammer for Lyngby-Taarbæk Kommunes klubber moderne og tidssvarende og lever stort set op til de gældende funktionsprincipper. Der er en enkelt, der i mindre grad lever op til funktionsprincipperne. Det er meget få tiltag, der er brug for i forhold til at kunne betegne faciliteterne som optimale, tidssvarende og fleksible fysiske rammer.

2.1 Strategiske prioriteringer af tiltag

Der er en generel tendens til, at klubberne er indrettet ud fra funktionsprincippet, hvor det enkelte rum er indrettet til bestemte former for aktiviteter. Det giver en høj grad af mening i klubberne. Eleverne bevæger sig fra rum til rum alt efter hvilken aktivitet, de ønsker at deltage i, og dermed bliver rummene hele tiden brugt og udnyttet.

Der er i den enkelte klub foreslået en række tiltag, der skal være med til at opgradere den enkelte klubs fysiske rammer i forhold til anvendelse og brug. Tiltagene er foreslået i tre niveauer:

- Bygningstiltag, hvor det er om- til- eller nybygninger
- Indretningstiltag med inventar m.v.
- Kulturtiltag, brugernes kultur og/eller holdninger indarbejdes for i højere grad at udnytte lokalerne/faciliteternes potentialer.

Målet med opgraderingen er, at lokalerne opleves som tidssvarende, fremtidssikret og at de lever op til kommunens funktionsprincipper.

Hvert enkelt tiltag er blevet prioriteret i kategori 1, 2 eller 3.

- Kategori 1 er tiltag, der bør gennemføres hurtigst muligt, da de vurderes som meget værdiskabende i forhold til investeringen.
- Kategori 2 er tiltag, der også bør prioriteres. Der er tale om tiltag, hvor værdien vurderes at være passende i forhold til den investering der skal foretages.
- Kategori 3 kan betragtes som "luksus", hvilket vil sige tiltag, der skaber relativt begrænset værdi i forhold til størrelsen på investeringen og som måske nok kan tilføre værdi for brugerne, men som samtidig ikke vurderes nødvendige i forhold til, at institutionernes bygninger lever op til funktionsprincipperne (når kategori 1 og 2 er gennemført)." Alle kategori 3 tiltag vil skabe værdi i klubberne, men hver enkelt tiltag er vurderet ud fra en helhedsbetragtning af klubbernes indretning, organisering og udformning. Prioriteringen er herefter foretaget i forhold til at skabe et niveau, svarende til hensigterne i funktionsprincipperne, og at dette gøres på den mest økonomiske måde.

Hvorvidt man ønsker at realisere nogle eller samtlige tiltag, er i bund og grund et spørgsmål om prioritering af kommunens ressourcer i forhold til andre serviceområder. Skal realiseringen ske inden for rammerne af et begrænset økonomisk råderum, kan der med fordel prioriteres på følgende måde:

1. En klub vurderes i mindre grad at leve op til kommunens funktionsprincipper (rød i skemaet side 9). Gennemføres tiltagene i kategori 1 og 2 vurderes det værende muligt at løfte denne ejendom til i høj grad at leve op til kommunens funktionsprincipper. Foretages investeringer i denne bygning, skal det nøje overvejes, om man ønsker at fastholde anvendelse af de fysiske rammer, eller om der kan findes alternative løsninger. Bygningerne kræver forholdsvis store investeringer for at komme på et acceptabelt niveau. Mulighederne for frasalgs og tilvejebringelse af erstatningskapacitet andre steder bør overvejes i forhold til den økonomiske bæredygtighed af de valgte løsninger.

Estimeret økonomi for investering i den ene ejendom samt inventar til indretning bliver sammenlagt ca. 2,4 mio.

2. Fire klubber vurderes i middel grad at leve op til kommunens funktionsprincipper (rød i skemaet side 9). Gennemføres tiltagene i kategori 1 og 2 vurderes det værende muligt at løfte denne ejendom til i høj grad at leve op til kommunens funktionsprincipper. Estimeret økonomi for investering i de 4 ejendomme, samt inventar til indretning bliver sammenlagt ca. 2,1 mio.
3. For enkelte klubber er der formuleret en række øvrige tiltag (kategori 3) Tiltag som måske nok kan tilføre værdi for brugerne, men som samtidig ikke vurderes nødvendige i forhold til, at bygningerne, når kategori 1 og 2 tiltag er gennemført, lever op til funktionsprincipperne. Tiltagene bør således prioriteres lavt, men kan gennemføres, hvis kommunen vurderer der er økonomisk grundlag for det. Estimeret økonomi for investering i kategori 3 tiltagene bliver sammenlagt ca. 100.000 kr. Se mere detaljeret økonomisk opsamling under økonomiafsnittet sidst i rapporten

2.2 Øvrige anbefalinger

Udover igangsættelse af tiltag, jf. prioriteringsprincipperne nævnt i forrige afsnit, anbefales i dette afsnit en række yderligere strategiske perspektiver. Perspektiverne omhandler alternative muligheder for at skabe optimale rammer og god udnyttelse/anvendelse af bygningerne, og handler om at påvirke den mentale opfattelse blandt brugere af bygningerne, og om at organisere anvendelsen af rum på nye måder. Det er anbefalinger, der umiddelbart vil kræve en større indsats fra kommunens side, for at forløse potentialet, modsat de enkelte tiltag der er foreslået på den enkelte skole, som umiddelbart er lette at realisere.

Følgende fokuspunkter bør betragtes, inden man igangsætter fysiske tiltag på den enkelte klub:

▪ Sammentænkning af klubber og skoler

Fritidsklubber og ungdomsklubber er på nuværende tidspunkt ikke organiseret under skolerne og ligger for det meste i særskilte bygninger enten langt væk fra skolerne eller tæt på. Der er et potentiale i at skolerne/hhv. klubberne i højere grad benytter hinandens lokaler, især hvor klub og skole ligger i umiddelbar nærhed af hinanden. Det anbefales at der arbejdes med kulturen omkring brugen af klubbens faciliteter, samt at der skabes let adgang til booking af lokalerne.

Klubberne er generelt indrettet med funktionsrum. Det betyder, at det enkelte rum er kodet til én type af aktiviteter og dermed ikke er særlig fleksible til, at andre aktiviteter kan udfolde sig i rummet. Det skaber til gengæld gode miljøer og indretning for de konkrete aktiviteter. Hvis man opnåede en fuld booking på disse lokaler, kan det give mening at indrette efter funktioner og ikke efter multifunktionalitet. Det anbefales at arbejde med dette, så den besluttede fleksibilitet i forhold til lokaleudnyttelsen sikres jf. forretningsstrategiens princip om Spacemanagement. Nogle få af klubberne holder til i ældre bygninger der kræver større bygningsmæssige investeringer. Det anbefales at inden man iværksætter tiltag på disse bygninger, overvejer mulighederne for at placere de pågældende klubber i skolerne lokaler og dermed udnytte skolens lokaler om eftermiddagen i mellemtrin og udskoling, der for det meste står tomme. Der bør samtidig ses på muligheden for at afhænde eller sælge de ældre klubbygninger. Der skal fokuseres på at skabe et godt ungemiljø med respekt for behovene for både skole og fritid.

Det vurderes at der kan være et langsigtet potentiale i generelt at sammentænke skole og fritidsmiljøet for derved at skabe attraktive ungemiljøer på skolerne, således som forretningsstrategien også lægger op til.

▪ Uddannelse af ledelse og personale

For at opnå maksimal udbytte af de investeringer, der gennemføres på den enkelte klub, er det afgørende, at der i højere grad tænkes i arealoptimering og pædagogisk indretning på et lokalt niveau. Optimal indretning af rum vil være med til at sikre et bedre match i forhold til serviceniveau, pædagogisk, fleksibilitet og dobbeltudnyttelse. Derfor anbefales det, at Lyngby-Taarbæk Kommune udformer en guide til indretning af klubber, der giver gode ideer og konkrete indretningsforslag, samt at ledelse og personalegruppe kompetenceudvikles til at indrette og optimere anvendelsen af rum i forhold til den pædagogiske praksis.

- **Bedre udnyttelse af eksisterende rammer**

Eksterne brugere benytter i mindre grad klubberne uden for disses åbningstider. De fleste klubber har godt indrettede funktionsrum til udfoldelse af forskellige former for aktiviteter, som f.eks. boldrum, dansesal, IT lokaler, videoredigering m.v. og samtidig har de tilfredsstillende udearealer. Det kan være bands, der låner musiklokalet eller lokale folkeoplysningsforeninger, der benytter lokalerne. Der er umiddelbart et stort potentiale for øget udnyttelse af lokalerne og det anbefales, at man får kortlagt og synliggjort lokalerne, samt får etableret et let tilgængeligt bookingsystem.

Der er generelt et stort potentiale for at skolerne i højre grad benytter klubbens lokaler i dagtimerne. Det anbefales at klubbens lokaler indgår i et centralt bookingsystem og at der arbejdes med kulturen i den enkelte klub, der gør at deling af lokaler med eksterne brugere bliver et centralt element i indretning og brugen af lokalerne i hverdagen, både i aften- og dagtimerne.

Der bør være opmærksomhed på, at der kan være udfordringer med, at ekstern brug kan give større slid af lokalerne, samt et større behov for rengøring.

- **Integrering af IT**

Der er meget store forskelle på, hvordan man integrerer IT i dagligdagen i klubberne. Nogle steder er det udelukkende til spil, og andre steder arbejder man mere kreativt. Det anbefales, at Lyngby-Taarbæk Kommune sætter fokus på IT for at løfte anvendelsen og brugen af IT i et læringsmiljø i forhold til funktionsprincippet, således som det udarbejdede forslag til IT strategi for 0-18 års området lægger op til.

- **Reducering af støjgener**

Det er flere steder forsøgt at eliminere støjgener med akustikregulerende plader uden, at dette har skabt den ønskede effekt. Hvis man vil forbedre støjforholdene generelt i klubberne anbefales det, at der arbejdes med brugernes adfærd. Det er muligt at reducere støjgener ganske enkelt ved at skabe bevidsthed om, hvordan støj hænger sammen med indretning og organisering af hverdagen.

- **Bygningstypologier**

Lundtofte Fritids- og Ungdomsklub er indrettet i en ældre bolig fra 1872. Da bygningerne ligger i den høje ende af forbrug på el og samtidig har store udfordringer med det termiske indeklima, bør man foretage et strategisk langsigtet perspektiv på bygningen, inden man igangsætter de foreslåede tiltag.

Fritids- og ungdomsklubben Kolle er delvis etableret i en pavillon med en månedlig lejeudgift. Det bør overvejes strategisk, om det er mere rentabelt på langt sigt i forhold til lejeudgifter, at der tilbygges til den øvrige del af klubben, eller om der er andre alternative muligheder for placering af hele klubben andetsteds. En mulighed er at placere klubben i Virum skoles nuværende bygninger i forbindelse med hjemklasselokaler eller faglokaler. Der vil umiddelbart være plads til det i forhold til resultaterne fra kortlægningen, men der skal arbejdes med brugernes holdning med denne løsning.

Fritids- og ungdomsklubben Tryggehvile er indrettet i et bevaringsværdigt hus. Det bør undersøges og overvejes nærmere, om det på sigt er hensigtsmæssig med en klub indrettet i denne bygning, da det er en udfordring med vedligehold og fleksibilitet for brugerne og at den arkitektoniske værdi forringes med det store slidtage, der finder sted på bygningen.

Det anbefales endvidere, at der med udgangspunkt i kommunens nøgletal foretages en vurdering af kommunens vedligeholdelsestunge bygninger til klubber fremadrettet. Vurderingen skal give klarhed om der kan være økonomiske rationaler i fraflytning eller salg, fremfor ressourcekrævende tiltag, som alligevel ikke skaber optimale rammer.

▪ **Områdets funktionsprincipper**

Der er inden besigtigelserne udarbejdet en række funktionsprincipper for klubberne i samarbejde med kommunen. Det vurderes, at de nuværende udarbejdede funktionsprincipper er en god overordnet markør for, hvad de fysiske rammer skal give plads og mulighed for i Lyngby-Taarbæk Kommunes klubber for, at den enkelte klub kan udøve sin service og pædagogiske praksis. Det anbefales, at disse funktionsprincipper fremadrettet anvendes som guidelines for indretning og brugen af kommunens lokaler og bygninger. I forbindelse med udarbejdelse af funktionsprincipperne, blev der formuleret et funktionsprincip om sammenlægning af klubber og skoler. Dette princip bør undersøges nærmere med henvisning til strategiske anbefalinger. Det bør overvejes om princippet med koldt drikkevand bør udgå, dels er det ikke nævnt inden for de øvrige områder, dels er princippet på et mere konkret niveau end de øvrige principper.

3 Redegørelse for indretning af Lyngby-Taarbæks klubber

I dette kapitel gives først en sammenfattende vurdering af i hvor høj grad bygningerne opfylder kommunens funktionsprincipper. Vurderingen præsenteres i nedenstående matrice, hvor det med farver er illustreret i hvilken grad den enkelte klubs bygning vurderes at leve op til funktionsprincipperne.

Efter den overordnede vurdering præsenteres grundlaget for vurderingen i form af en redegørelse for det, der er set og hørt om klubbernes indretning. Redegørelsen tager udgangspunkt i funktionsprincipperne (i hvert afsnit findes funktionsprincippet i tekstboks).

3.1 Overordnet vurdering af klubberne

Der er givet følgende vurdering af kommunens klubber i forhold til, i hvor høj grad deres bygninger lever op til kommunens funktionsprincipper:

I hvor høj grad understøtter bygningen områdets funktionsprincipper, som værende tidssvarende og moderne faciliteter?

	Lav	Middel	Høj
Fritids- og ungdomsklubber			
Fritids- og ungdomsklubben Tryggehvile		Middel	
Fritids- og ungdomsklubben Vænget			Høj
Lundtofte Fritids- og Ungdomsklub	Lav		
Fritids- og Ungdomsklubben Kolle		Middel	
Fritids- og Ungdomsklubben Tronen			Høj
Fritidsklubben Bøvsen		Middel	
Fritids- og Ungdomsklubben Carlsvognen			Høj
Fritids- og Ungdomsklubben Baune		Middel	
Antal Institutioner	1	4	3

3.2 Redegørelse for indretning

I det følgende redegøres for indretningen i klubberne med udgangspunkt i funktionsprincipperne. Redegørelsen er baseret på dels interview og dels besigtigelse af ejendommene.

3.2.1 Inspirerende læringsmiljøer

Fritids- og ungdomsklubberne under 'Klub Lyngby' skal indrettes, så de giver lyst til samvær og fællesskab i fleksible og inspirerende læringsmiljøer.

Generelt er klubberne indrettet med inspirerende læringsmiljøer og der tænkes i indretning, som understøtter børn og unges aktiviteter. Klubberne er generelt gode til at indrette særlige rum, der giver en særlig stemning om den enkelte aktivitet. Der er dog stor forskel på i hvor høj grad, de enkelte klubber indrettes som et læringsmiljø eller mere som et opholds/fritidsmiljø. Fokus for indretningen de fleste steder er da også at skabe hjemlige og hyggelige miljøer til børn og unge med en variation af rumstørrelser og indretninger, hvilket på mange måder kan være en barriere for fleksibel udnyttelse.

Klubberne er generelt indrettet med funktionsrum. Det betyder, at det enkelte rum er kodet til én type af aktiviteter og dermed ikke er særlig fleksible til, at andre aktiviteter kan udfolde sig i rummet. Det skaber til gengæld gode miljøer og indretning for de konkrete aktiviteter. Hvis man opnåede en fuld booking på disse lokaler kan det give mening at indrette efter funktioner og ikke efter multifunktionalitet.

Gode cases

Fleksibel udnyttelse

I Fritids- og ungdomsklubben Baune er alrummet et godt og åbent rum, der understøtter social aktivitet, hvor børn "hænger" ud og snakken er uformel. Samtidig er der et stort samlingsrum, hvor der er plads til fysisk aktivitet indendørs. Det understøttes yderligere af det tætte samarbejde med gymnastikhallen og boldbaner udendørs.

Funktionsrum

I Fritids- og ungdomsklubben Vænget findes et musik- og lydstudie, som appellerer til de unge og som giver gode muligheder for at udfolde sig med en type aktivitet, de færreste har mulighed for derhjemme.

3.2.2 Sociale aktiviteter og fysisk aktivitet

Miljøerne skal invitere til sociale aktiviteter i og omkring den enkelte fritids- og ungdomsklub og give plads til bevægelse og fysisk aktivitet.

Der er stor mulighed for sociale aktiviteter i klubberne. De er generelt indrettet, så der er mange muligheder for at sidde i større eller mindre grupper, og rum og gangarealer bliver i høj grad brugt til ophold og aktiviteter.

Der er generelt gode muligheder for at lave fysisk aktivitet. Der er god plads i udemiljøerne og eksterne idrætsfaciliteter benyttes, især når de ligger i nærheden. Der er få steder, hvor der er indrettet indendørs aktivitetsrum til f.eks. fodbold og dans.

Gode cases

På Fritidsklubben Virumgaardvej er der indrettet et danserum med en lille scene, hvor der er mulighed for forskellige former for fysisk aktivitet.

Fritids- og ungdomsklubben Baune bruger den nærvæd liggende Engelsborghal, hvor klubgængerne drager nytte af muligheden for at røre sig fysisk både ude- og inde.

3.2.3 Innovation og kreativitet

Fritids- og ungdomsmiljøerne skal understøtte den eksperimenterende del af de unges læring og skabe plads til innovation og kreativitet, samt stimulere de unges fantasi og sanser.

Klubberne understøtter generelt i høj grad det eksperimenterende og giver plads til innovation og kreativitet i kraft af deres velindrettede funktionsrum, der giver muligheder for mange forskellige kreative aktiviteter.

Gode cases

Kreativt værksted

På Fritids- og ungdomsklubben Tryggehvile er en masse små rum i overetagen slået sammen til et stort kreativt værksted.

I Klubben Kolle er mange funktionsrum stærkt dedikerede og specialiserede. I rummene udfordres børn kreativt gennem fremstilling af rollespilsudstyr, fjernstyrede biler og fly, syning og keramik.

3.2.4 **Fleksibilitet**

Lokalefaciliteterne skal være fleksible, så de giver mulighed for, at brugere og personale kan mødes på kryds og tværs. De unge kommer for at møde venner og kammerater og det er vigtigt at indretningen understøtter disse møder, så de kan opstå naturligt og i forbindelse med relevante aktiviteter, som f.eks. kan være madlavning/spisning, spil, musik, kreative aktiviteter, såvel som aktiviteter, der har med bevægelse og sportslig udfoldelse at gøre.

Lokalerne giver i høj grad mulighed for, at børn, unge og personalet kan mødes på kryds og tværs. I kraft af funktionsrummene, der giver mulighed for mange forskellige typer af aktiviteter, opstår der hele tiden møder på kryds og tværs i lokalerne og gangarealer.

Selv om klubberne generelt er indrettet efter funktioner, er arealerne meget i brug på grund af det høje antal børn og unge, der færdes i klubber og benytter fritidstilbuddene. På den måde er der en anden form for fleksibilitet i klubberne, der i højere grad handler om at skabe gode miljøer, hvor både aktiviteter og ophold kan finde sted og dermed benyttes alle rum meget i det tidsrum det benyttes.

Ungdomsklubberne har generelt rigtig god plads, mens fritidsklubberne er noget mere pakket grundet det høje antal børn, der benytter fritidsklubben. Det mærkes især om vinteren.

Gode cases

Multirum

Salen på Lundtofte Fritids- og Ungdomsklub bruges som multirum. Rummet er friholdt for fast inventar, så man selv kan "indtage" rummet. Børnene skater, bygger ramper, løber og spiller spil i rummet. Det er et stort rum, så det kan også bruges til fester og andre typer fællesarrangementer.

Varierede rumudtryk

I Fritidsklubben Tronen benyttes møbler, overfladebelægninger, farvetemaer og ikke mindst belysning, som en aktiv del af indretningen og formår at give de fleste rum en "særlig" karakter eller stemning, som afspejler rummets funktion. Indretningen sker desuden aktivt i samarbejde med børnene, hvorved de i højere grad påtager sig ejer følelse over huset.

Fælles aktiviteter

Fritids- og ungdomsklubben Baune har, som flere andre klubber, flere rum, der understøtter aktiviteter mellem personale og brugere i forskellige aldre. De laver fx mad sammen i køkkenerne, planlægger teater- og film forestillinger og indspiller musik sammen.

3.2.5 **Tværfaglige projekter**

Der skal være mulighed for at samle de unge i større og mindre grupper til aktiviteter og tværfaglige projekter både for at fremme samarbejdet i personalegruppen og de unges muligheder for udvikling og læring.

Der er i høj grad mulighed for at arbejde med tværfaglige projekter grundet de velindrettede funktionsrum. Det handler i højere grad om valg af pædagogik og kultur på den enkelte institution om det finder sted.

Gode cases

Fritids- og ungdomsklubben Baune har et stort samlingsrum på ca. 100 m². Foruden jævnlig afvikling af forskellige samlinger og fysiske udfoldelse, bruger de rummet til teateropsætninger. Brugere inddrages og udvikles tværfagligt, da forskellige opgaver skal uddelegeres (skuespil, musik, lyd og lys, filmoptagelse etc.).

3.2.6 Inddragelse af alle rum som læringsrum

Alle rum, gang- og udearealer i fritids- og ungdomsklubberne er som udgangspunkt læringsrum og derfor skal alle arealerne videst muligt inddrages i den daglige planlægning af aktiviteterne i fritids- og ungdomsklubberne.

Alle arealer i klubberne inddrages i høj grad i dagligdagen. Kvadratmetrene udnyttes og bruges af børn og unge, som fordeler sig meget rundt i bygningen og bruger rummene på mange måder.

Gode cases

I Fritids- og ungdomsklubben Lundtofte er næsten alle rum også forbindelsesrum. Derfor bruges alle m2 også trappen mellem stue og 1. sal der anvendes som "snakke-sted".

3.2.7 IT

IT vil være en væsentlig del af fritids- og ungdomsklubbernes læringsmiljø og bygningerne skal understøtte de unges og lærerernes mulighed for at inddrage dette i aktiviteterne.

I alle klubberne er der i høj grad mulighed for at benytte og inddrage IT i aktiviteterne.

Gode cases

På Fritidsklubben Virumgårdsvej er der indrettet spillerum uden siddepladser, så man også er i bevægelse, når man spiller computer. Der er også et computerrum til forskellige computerrelaterede aktiviteter.

På Fritids- og ungdomsklubben Baune bruges IT til spil, men derudover inddrages det også meget i læringsaktiviteter. Børnene bruger computere og IT som opslagsværk og til at planlægge større begivenheder. De bruger også computere til at indspille musik og optage film, som de efterfølgende redigerer.

3.2.8 Personalefaciliteter

Fritids- og ungdomsklubberne skal være en attraktiv arbejdsplads, hvor der er mulighed for at kunne forberede sig, holde møder og afholde sociale arrangementer, samt trække sig tilbage for pause. Administrationen skal have tæt kontakt til personalefaciliteter for at fremme samarbejdet mellem ledelse og personale.

Personalet i klubberne har generelt gode personalefaciliteter. Der er ofte et mindre kontor med de basale kontorfunktioner til rådighed og fællesrummene benyttes til møder og andre aktiviteter, hvor flere pædagoger skal samles. Aktiviteterne afholdes i tidsrummet inden børn og unge møder ind i klubben. Personalet har ingen eller få pauser, når børnene og de unge er der, og har derfor ikke et stort behov for særlige pauserum.

3.2.9 Støj, indeklima, lysforhold og vedligehold

Fritids- og ungdomsklubberne skal indrettes, så der er et godt indeklima med gode støjforhold, lysforhold og temperaturer, samt have et godt indvendigt vedligeholdelsesniveau.

Generelt er der gode lysforhold i alle klubber, men enkelte steder mangler god udendørs belysning, så børn og unge trygt kan færdes til og fra klubben om vinteren. Der opleves generelt problemer med støj flere steder. Det er især i fællesområder og de ældre bygninger, når mange børn og unge opholder sig dér på engang. Især i de gamle villaer og i bygninger udført i præfabrikerede elementer, opleves store temperaturforskelle, som medfører kulde/varme gener.

3.2.10 Sammentænke fritids- og ungdomsklubber med mellemtrin og udskoling

Dette funktionsprincip er defineret som et fremtidigt potentielt funktionsprincip. Princippet er et perspektiv på en mulig fremtidig bygningsanvendelse og vedrører elementer, som i større eller mindre grad kan forventes at blive gældende inden for en overskuelig fremtid. Det er imidlertid også perspektiver, som formentligt kræver drøftelser på andre niveauer, f.eks. om pædagogiske og/eller læringsmæssige elementer.

I denne opgaves sammenhæng anvender vi de potentielle fremtidige funktionsprincipper, som opmærksomhedspunkter i bygningsgennemgangen, og der sættes således fokus på de bygningsfysiske og holdningsmæssige muligheder og barrierer for den pågældende funktion.

Det forventes, at der findes et potentiale i at sammentænke fritids- og ungdomsklubberne med mellemtrin /udskoling, og på den måde frigøre lokalekapacitet. Mulighederne undersøges i forhold til bygningsfysik og holdningsmæssige forhold.

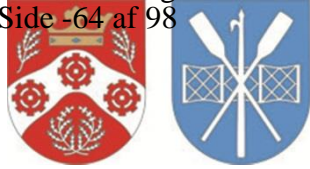
Der er et potentiale i at sammentænke fritids- og ungdomsklubber med mellemtrin og udskoling for at skabe bedre udnyttelse af bygningerne i klubbens ejendomme, da de står en del ledig alle dage frem til opstart af klubben. Ved en samtænkning er der potentiale for at skabe gode og inspirerende læringsrum for mellemtrin/udskoling.

Flere af lokalene kan benyttes til kreative aktiviteter og eksperimenterende undervisning. Hvor klubber ligger i umiddelbar nærhed af skolerne, er det anbefalet under kulturtiltag hvis det er skønnet nødvendigt. Klubberne er positive overfor at udlåne lokalene til eksterne brugere og klubber placeret tæt på skoler benytter allerede i høj grad skolens faciliteter.

4 Økonomi

Opgaver	Økonomi
Holdningsmæssige tiltag	Ikke prissat, med indgår som en del af Spacemanagement processen
"Dele med andre". Dele faciliteter mellem kommunale institutioner og mellem foreningerne under folkeoplysningen	Ikke prissat, men indgår som en del af Spacemanagement processen.
Indretningsmæssige tiltag Kategori 1. Kategori 2. Kategori 3. I alt	0 600.000 100.000 700.000
Bygningsmæssige tiltag. Kategori 1. Kategori 2. Kategori 3. I alt	0 4.050.000 0 4.050.000
I alt	4.750.000

Sammenstilling af ovenstående økonomi er beregnet af Lyngby-Taarbæk Kommune med udgangspunkt i overslagstal fra Bascon.

Arealanalyse Lyngby-Taarbæk Kommune

Strategiske anbefalinger: Daginstitutioner

Lyngby-Taarbæk Kommune

September 2013

Lyngby-Taarbæk Kommune
Lyngby Rådhus, Lyngby Torv 17
2800 Kgs. Lyngby

Bascon A/SÅboulevarden 21Postbox 510DK-8100 Aarhus C

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	3
2	Strategiske anbefalinger	5
2.1	Strategiske prioriteringer af tiltag	5
2.2	Øvrige anbefalinger	6
3	Redegørelse for indretning af Lyngby-Taarbæks daginstitutioner	9
3.1	Overordnet vurdering af daginstitutionerne	9
3.2	Redegørelse for indretning	10
3.2.1	Inspirerende læringsmiljøer	10
3.2.2	Innovation og kreativitet	10
3.2.3	De 6 læreplanstemaer	11
3.2.4	Plads til forskellige former for leg	11
3.2.5	Børneperspektiv	12
3.2.6	Samarbejde	12
3.2.7	Inddragelse af alle rum som læringsrum	13
3.2.8	Udemiljø	13
3.2.9	IT	14
3.2.10	Personalefaciliteter	14
3.2.11	Støj, indeklima, lysforhold og vedligehold	14
3.2.12	Indretning af værkstedsrum/projektrum	15
4	Økonomi	17

1 Indledning

I det følgende præsenteres resultaterne af bygningsfysisk gennemgang og analyse af Lyngby-Taarbæk Kommunes daginstitutioner. Delrapporten peger på en række strategiske anbefalinger til, hvordan Lyngby-Taarbæk Kommune fremadrettet kan sikre, at lokalefaciliteterne i daginstitutionerne understøtter en moderne og fremtidssikret anvendelse af lokalerne, og opgaveløsning, samtidig med, at der tænkes i arealoptimering og optimeret lokaleudnyttelse.

De strategiske anbefalinger i denne rapport er baseret på et omfattende analysearbejde gennemført i første halvdel af 2013. Analysearbejdet er sket på baggrund af forskellige informationskanaler. Dels er der lyttet til de der bruger bygningerne, dels er hverdagen i bygningerne observeret.

Med afsæt i funktionsprincipperne og på baggrund af interviewene med dagtilbudslederen og besigtigelse af daginstitutionerne, er der udarbejdet en række forslag til tiltag, som hver især vil bidrage til at optimere areal-anvendelsen, og sikre at bygningerne lever op til moderne og fremtidssikrede måder at løse opgaven på indenfor de forskellige sektor områder.

Tiltagene i den enkelte daginstitution er foreslået i 3 niveauer:

- Organisations-/kulturniveau
- Indretningsniveau
- Bygningsniveau

Tiltagene er beskrevet overordnet, ligesom at der er beregnet et økonomisk rammebeløb for hvert tiltag. De enkelte tiltag og den tilhørende økonomi foreligger i databilag, og vil fremadrettet indgå i Lyngby-Taarbæk Kommunes fremtidige Facility Management system. Der henvises til den opsamlende rapport hvor den økonomiske metode er beskrevet.

Delrapporten indeholder tre hovedafsnit:

- Strategiske anbefalinger for hele daginstitutionsområdet
- Redegørelse for daginstitutionernes indretning med udgangspunkt i funktionsprincipperne
- Tilstandsvurdering af ejendommene som vil foreligge ultimo 2013.

De strategiske anbefalinger i første del af rapporten er angivet i to niveauer:

- Et byggefysisk niveau, hvor den strategiske anbefaling går på, hvorledes Lyngby-Taarbæk Kommune kan prioritere, hvilke tiltage der skal sættes i gang i forhold til ønsker om opnået niveau for den enkelte daginstitution.
- Et perspektiverende niveau, hvor der sættes fokus på de potentialer der kan realiseres med en ændret tilgang til, hvordan bygninger og lokaler kan udnyttes mere effektivt.

Delrapportens anden del består af en sammenfattende redegørelse af de gennemgåede daginstitutioner i forhold til funktionsprincipperne, samt en overordnet vurdering af, i hvor høj grad daginstitutionerne lever op til funktionsprincipperne. Der er i samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune udarbejdet et sæt funktionsprincipper for kommunens daginstitutioner. Disse funktionsprincipper har været den "målestok", hvorudfra samtlige daginstitutioner er blevet gennemgået og efterfølgende vurderet.

Lyngby-Taarbæk Kommune har udarbejdet nøgletal for varme og elforbrug for den enkelte ejendom. Hvor den enkelte ejendom har haft væsentlige udsving i forhold til gennemsnittet på lignende ejendomme, er det kommet med i den samlede vurdering af tiltag og de strategiske anbefalinger for at sikre fokus på at minimere negative udsving.

2 Strategiske anbefalinger

Generelt er de fysiske rammer for Lyngby-Taarbæk Kommunes daginstitutioner moderne og tidssvarende, og lever stort set op til de gældende funktionsprincipper. Det er ganske få tiltag, der er brug for på de enkelte institutioners fysiske rammer for, at de vil kunne betegnes som optimale, tidssvarende og fleksible fysiske rammer. Et færre antal institutioner lever dog i ringe grad op til funktionsprincipperne, og disse institutioners fremtid bør overvejes nøje i forhold til at få mest muligt ud af de ressourcer, der skal investeres.

Der er en generel tendens til, at hvor de fysiske rammer ikke er optimale, finder man lokalt løsninger, som kalder på kreative måder at indrette og anvende rum. Omvendt kan der observeres, at hvor institutionerne har god plads, anvendes i mindre grad dobbeltudnyttelse og kreative tanker i forhold til at skabe plads og rum til aktiviteter.

2.1 Strategiske prioriteringer af tiltag

Der er på den enkelte institution foreslået en række tiltag, der skal være med til at opgradere den enkelte daginstitutionens fysiske rammer i forhold til anvendelse og brug. Tiltagene er foreslået i tre niveauer:

- Bygningstiltag, hvor det er om- til- eller nybygninger
- Indretningstiltag med inventar m.v.
- Kulturtiltag, brugernes kultur og/eller holdninger indarbejdes for i højere grad at udnytte lokalerne/faciliteternes potentialer.

Målet med opgraderingen er, at lokalerne opleves som tidssvarende, fremtidssikret og at de lever op til kommunens funktionsprincipper.

Hvert enkelt tiltag er blevet prioriteret i kategori 1, 2 eller 3.

- Kategori 1 er tiltag, der bør gennemføres hurtigst muligt, da de vurderes som meget værdiskabende i forhold til investeringen.
- Kategori 2 er tiltag, der også bør prioriteres. Der er tale om tiltag, hvor værdien vurderes at være passende i forhold til den investering der skal foretages.
- Kategori 3 kan betragtes som "luksus", hvilket vil sige tiltag, der skaber relativt begrænset værdi i forhold til størrelsen på investeringen og som måske nok kan tilføre værdi for brugerne, men som samtidig ikke vurderes nødvendige i forhold til, at institutionernes bygninger lever op til funktionsprincipperne (når kategori 1 og 2 er gennemført)." Alle kategori 3 tiltag vil skabe værdi i daginstitutionerne, men hver enkelt tiltag er vurderet ud fra en helhedsbetragtning af daginstitutionernes indretning, organisering og udformning. Prioriteringen er herefter foretaget i forhold til at skabe et niveau, svarende til hensigterne i funktionsprincipperne, og at dette gøres på den mest økonomiske måde.

Hvorvidt man ønsker at realisere nogle eller samtlige tiltag, er i bund og grund et spørgsmål om prioritering af kommunens ressourcer i forhold til andre serviceområder. Skal realiseringen ske inden for rammerne af et begrænset økonomisk råderum, kan der med fordel prioriteres på følgende måde:

1. Der er to institutioner der vurderes som lav i forhold til at leve op til kommunens funktionsprincipper (rød i skemaet side 9). Gennemføres tiltagene i kategori 1 og 2 vurderes det, at disse ejendomme løftes til i høj grad at leve op til kommunens funktionsprincipper. Før der foretages investeringer i disse bygninger, skal det nøje overvejes, om man vil fastholde anvendelse af de fysiske rammer til institution, eller om der kan findes alternative løsninger. Muligheder for frasalg og tilvejebringelse af erstat-

ningskapacitet andre steder bør overvejes i forhold til den økonomiske bæredygtighed af bygningen. Estimeret økonomi for investering i de to ejendom bliver sammenlagt ca. 2,9 mio.

2. 15 institutioner vurderes i middel grad at leve op til kommunens funktionsprincipper (gul i skemaet side 9). Gennemføres tiltagene i kategori 1 og 2 vurderes det, at disse ejendomme vil løftes til i høj grad at leve op til kommunens funktionsprincipper. Estimeret økonomi for investering i de 15 ejendomme samt inventar til indretning bliver sammenlagt ca. 7,5 mio.
3. For samtlige institutioner er der formuleret en række øvrige tiltag (kategori 3) Tiltag som måske nok kan tilføre værdi for brugerne, men som samtidig ikke vurderes nødvendige i forhold til, at bygningerne, når kategori 1 og 2 tiltag er gennemført, lever op til funktionsprincipperne. Tiltagene bør således prioriteres lavt, men kan gennemføres, hvis kommunen vurderer der er økonomisk grundlag for det. Estimeret økonomi for investering i kategori 3 tiltagene bliver sammenlagt ca. 2,7 mio. Se mere detaljeret økonomisk opsamling under økonomiafsnittet sidst i rapporten

2.2 Øvrige anbefalinger

Udover igangsættelse af tiltag, jf. prioriteringsprincipperne nævnt i forrige afsnit, anbefales i dette afsnit en række yderligere strategiske perspektiver. Perspektiverne omhandler alternative muligheder for at skabe optimale rammer og god udnyttelse/anvendelse af bygningerne, og handler om at påvirke den mentale opfattelse blandt brugere af bygningerne, og om at organisere anvendelsen af rum på nye måder. Det er anbefalinger, der umiddelbart vil kræve en større indsats fra kommunens side, for at forløse potentialet, modsat de enkelte tiltag der er foreslået på den enkelte institution, som umiddelbart er lette at realiserer.

Følgende fokuspunkter bør betragtes med udgangspunkt i Forretningsstrategien, inden man igangsætter fysiske tiltag på den enkelte institution.

▪ Uddannelse af ledelsen og personalet

Der er stor forskel på evnen til at organisere og lede brugen af rum på den enkelte institution. Nogle steder er ledelse og personalet kreative og nytænkende og formår at få meget ud af lidt. I mange institutioner har man indrettet sig efter et voksenperspektiv, hvor man overser mulighederne for at indrette og aktivere mindre steder i et børneperspektiv.

For at opnå maksimal udbytte af de investeringer, der gennemføres i den enkelte institution, er det afgørende, at der i højere grad tænkes i arealoptimering og pædagogisk indretning på lokalt niveau. Optimal indretning af rum vil være med til at sikre et bedre match i forhold til serviceniveau, pædagogik, fleksibilitet og dobbeltudnyttelse. Derfor anbefales det, at Lyngby-Taarbæk Kommune udformer en guide for indretning af daginstitutioner, der giver gode ideer og konkrete indretningsforslag, samt at ledelse og personalegruppe kompetenceudvikles i forhold til at indrette og optimere anvendelsen af rum i forhold til den pædagogiske praksis.

Nøgleord kan være: Rummet som den tredje pædagog, fleksibilitet, multifunktionel indretning, opbevaring og indretning i børneperspektiv, regler for børn i køkken m.v.

▪ Bedre udnyttelse af eksisterende rammer

Flere institutioner har fantastiske steder og rum til udfoldelse af forskellige former for aktiviteter. Det kan være særligt store og velindrettede udearealer, strand, motorikrum m.v. Det anbefales, at disse rum kortlægges og at der etableres en koordineret booking-ordning, således at disse faciliteter kan anvendes af kommunens andre institutioner. Derudover anbefales det, at man i langt højere grad afdækker muligheder for fælles anvendelse af visse lokaletyper, fremfor at der nødvendigvis etableres alle lokaletyper på alle institutioner. Fokus skal være særligt rettet mod rum, der kun anvendes i afgrænsede tidsrum – f.eks. motorikrum og kreative værksteder.

Institutioner med særlig gode rum og arealer:

- Eremitageparken: motorikrum
- Carlshøj: teaterum, rytmik/motorikrum
- Børnereden: motorikrum
- Lærkereden: to motorikrum, kreativt værksted
- Ulrikke: motorikrum, kreativt værksted
- Papillon: motorik/rytmikrum
- Svanen: motorikrum, kreativt værksted, grov værksted
- Spurvehuset : 6000 m2 godt udeareal
- Humlehuset: 5000 m2 godt udeareal
- Klokkeblomsten: dedikeret vandrum i nyt hus
- Skovbakken: Kreativt værksted
- Hjortholm: Kreativt værksted
- Langs Banen: Motorikrum i kælderen
- Pilen: Special indrettet motorikrum (benyttes p.t. af andre institutioner)

Lokalefaciliteter der ikke anvendes kan anvendes af andre kommunale institutioner, andre kommunale brugere og eksterne brugere.

Øvrige eksterne brugere

Det anbefales, at der arbejdes videre med ideen om, at eksterne brugere kan benytte lokaler i daginstitutionerne som f.eks. fællesrum og legeplads eller køkkenfaciliteter i aftentimerne. Der er generelt en positiv stemning hos institutionerne for, at det kan lade sig gøre. Der bør i første omgang etableres et centralt bookingsystem og arbejdes med kulturen på det enkelte institution der gør, at deling af lokaler bliver et centralt element i anvendelse af lokalerne i hverdagen, både i aften- og dagtimerne.

Det er en ny tanke for de fleste institutioner, at eksterne brugere skulle benytte deres lokaler, der bør derfor være opmærksomhed på, at der kan være udfordringer med, at ekstern brug kan give større slid af lokalerne, samt et større behov for rengøring.

■ **Integrering af IT**

Der er meget store forskelle på, hvordan man integrerer IT i dagligdagen, og dermed er det svært for institutionerne at pege på, hvordan IT og de fysiske rammer tænkes sammen. Der er igangsat et udviklingsprojekt på området fra kommunens side og det vurderes der at være et potentiale i forhold til at skabe et sæt retningslinjer for hvordan man arbejder med IT i kommunens daginstitutioner, og at man samtidig sikrer, at retningslinjerne matcher de gældende funktionsprincipper.

■ **Reducering af støjgener**

Det er flere steder forsøgt at eliminere støjgener med akustikregulerende plader uden, at dette har skabt den ønskede effekt. Hvis man vil forbedre støjforholdene generelt i daginstitutionerne anbefales det, at der arbejdes med brugernes adfærd. Det er muligt at reducere støjgener ganske enkelt ved at skabe bevidsthed om, hvordan støj hænger sammen med indretning og organisering af hverdagen.

■ **Mere børneperspektiv**

I rigtig mange institutioner har man indrettet sig efter et voksenperspektiv. Ofte kan mindre funktionelle arealer aktiveres, hvis man tillægger sig et børneperspektiv. Mange steder fandt man forskellige lokale løsninger på at anvende køkkenområderne efter et børneperspektiv.

■ **Bygningstypologier**

Institutionerne er indrettet i forskellige bygningstypologier, og der er især to bygningstyper, hvor man strategisk bør tage et langsigtet perspektiv, inden man igangsætter ressourcekrævende tiltag.

For det første anbefales det, at man overvejer ressourcekrævende investering i institutioner indrettet i bygninger, opbygget i præfabrikerede elementer. Denne type bygninger lever generelt ikke særligt godt op til kommunens funktionsprincipper samtidig med, at bygningernes levetid og kommende ved-

ligeholdelsesbehov kan rejse spørgsmålstejn ved om indsatsen er økonomisk bæredygtig. Der opleves generelt større problemer med indeklima i disse bygninger, som f.eks. støj og temperatur.

Dernæst anbefales det, at man overvejer ressourcekrævende investering i institutioner indrettet i villaer, som ikke lever op til funktionsprincipperne og samtidig også har forholdsvis store omkostninger forbundet med vedligehold. De gamle villaer anses ofte for værende charmerende og hyggelige, men de er for ofte indrettet alt for uhensigtsmæssig i forhold til at være tidssvarende og optimale rammer for en daginstitution. Det bør undersøges i hvilket omfang, der er økonomisk rationale i at frasælge bygningerne for i stedet at investere i nybyggeri, som på længere sigt vurderes at være mere optimalt både i forhold til driftsøkonomi, arbejdsmiljø og i forhold til den service, som institutionerne leverer. Det noteres at der tidligere har været foretaget bygningsmæssige ændringer og reduktioner i de daginstitutioner i de ekstra personalenormeringer, der er begrundet i bygningsmæssige forhold.

Det anbefales endvidere, at med udgangspunkt i kommunens nøgletal, foretages en vurdering af kommunens vedligeholdelsestunge bygninger. Vurderingen skal give klarhed om der kan være økonomiske rationaler i fraflytning eller salg, fremfor ressourcekrævende tiltag, som alligevel ikke skaber optimale rammer.

- **Områdets funktionsprincipper:** Der er inden besigtigelserne udarbejdet en række funktionsprincipper for daginstitutionerne i samarbejde med kommunen. Det vurderes, at de nuværende udarbejdede funktionsprincipper er en god overordnet markør for, hvad de fysiske rammer skal give plads og mulighed for i Lyngby-Taarbæk Kommunes daginstitutioner for, at den enkelte institution kan udøve sin service og pædagogiske praksis. Det anbefales, at disse funktionsprincipper fremadrettet anvendes som guidelines for indretning og brugen af kommunens lokaler og bygninger. I forbindelse med udarbejdelse af funktionsprincipperne, blev der formuleret et potentielt funktionsprincip om yderligere udnyttelse af værkstedsrum/projektrum. Der vurderes at være perspektiver i princippet, hvorfor det anbefales, at dette gøres til et faktisk funktionsprincip.

3 Redegørelse for indretning af Lyngby-Taarbæks daginstitutioner

I dette kapitel gives først en sammenfattende vurdering af i hvor høj grad bygningerne opfylder kommunens funktionsprincipper. Vurderingen præsenteres i nedenstående matrice, hvor det med farver er illustreret i hvilken grad den enkelte daginstitutionens bygning vurderes at leve op til funktionsprincipperne.

Efter den overordnede vurdering præsenteres grundlaget for vurderingen i form af en redegørelse for det, der er set og hørt om daginstitutionernes indretning. Redegørelsen tager udgangspunkt i funktionsprincipperne (i hvert afsnit findes funktionsprincippet i tekstboks).

3.1 Overordnet vurdering af daginstitutionerne

Der er givet følgende vurdering af kommunens daginstitutioner i forhold til, i hvor høj grad der bygninger lever op til kommunens funktionsprincipper. Der er i opgørelsen kun medtaget kommunale bygninger.

I hvor høj grad understøtter bygningen området funktionsprincipper, som værende tidssvarende og moderne faciliteter?

Daginstitutioner	Lav	Middel	Høj
3.1 Børnehuset Bulderby		Middel	
3.2 Eremitageparken			Høj
3.3 Børnehuset Lille Ørholm		Middel	
3.5 Taarbæk Børnehus Strand afd		Middel	
3.8 Carlshøj Vuggestue		Middel	
3.10 Børnehuset Rævehøjen			Høj
3.11 Børnehuset - Askevænget		Middel	
3.12 Vuggestuen Villa Furesø			Høj
3.13 Børnehuset Humlehuset			Høj
3.14 Børnehuset Mælkevejen			Høj
3.15 Børnehuset Spurvehuset			Høj
3.16 Vuggestuen Børnereden			Høj
3.17 Skovbakkens Børnehave			Høj
3.18 Vuggestuen Kapelgården		Middel	
3.19 Børnehaven Bøgely			Høj
3.20 Børnehuset Pilen			Høj
3.21 Børnehuset Blå			Høj
3.22 Børnehuset Langs Banen		Middel	
3.23 Børnehuset Rosenlys			Høj
3.24 Børnehuset Troldebo			Høj
3.25 Vuggestuen Garantien		Middel	
3.26 Vuggestuen I H Mundtsvej			Høj
3.27 Bondebyens Børnehave		Middel	
3.28 Børnehuset Børnely			Høj
3.29 Børnehuset Ulrikke		Middel	
3.30 Børnehuset Kastaniehuset	Lav		
3.31 Børnehuset Klokkeblomsten			Høj
3.32 Vuggestuen Firkløveren		Middel	
3.33 Børnehuset Hjortholm			Høj
3.34 Børnehuset Trinbrættet			Høj
3.35 Børnehuset Papillon		Middel	
3.36 Vuggestuen Andedammen		Middel	
3.37 Dansk Røde Kors Børnehave	Lav		
3.38 Brede Børnehave			Høj
3.39 Børnehaven Prinsessehøj			Høj
3.41 Børnehuset Lærkereden			Høj
3.42 Børnehuset Svanen			Høj

3.48 Børnehuset Blomsten
3.50 Den kommunale dagpleje

Middel

Middel

Antal Institutioner	2	15	22
---------------------	---	----	----

3.2 Redegørelse for indretning

I det følgende redegøres for indretningen på daginstitutionerne med udgangspunkt i funktionsprincipperne. Redegørelsen er baseret på dels interview og dels besigtigelse af ejendommene.

3.2.1 Inspirerende læringsmiljøer

Dagtilbuddene skal indrettes, så de giver lyst til leg og læring i fleksible og inspirerende læringsmiljøer. Miljøerne skal invitere til sociale aktiviteter i og omkring det enkelte dagtilbud og give plads til bevægelse og fysisk aktivitet.

Generelt er institutionerne indrettet, så de giver lyst til leg og læring. Der tænkes i indretning, så det understøtter børnenes sanser og udvikling, og enkelte institutioner er særlig gode til at indrette særlige rum, der giver en særlig stemning om den enkelte aktivitet. Der er dog en del institutioner, hvor indretning og miljøerne virker tilfældige og ikke umiddelbart synes særligt gennemtænkt i forhold til service og pædagogik.

Generelt er daginstitutionerne gode til fleksibel dobbeltudnyttelse af rum. Det sker oftest fordi institutioner mangler plads eller rum til aktiviteter, og i mindre grad ud fra en bevidst tanke om at optimere areal anvendelsen. Det ses bl.a. ved at der, de steder hvor der er god plads, generelt ikke sker dobbeltudnyttelse.

Daginstitutioner har generelt god plads til bevægelse og fysisk aktivitet. Det er typisk udearealerne og motorikrum, der benyttes. På de institutioner, hvor der er mulighed for fleksibel indretning anvendes stuerne også ofte til bevægelse og fysisk aktivitet. Flexibiliteten består f.eks. af mobilt inventar, som kan flyttes ud til siderne og skabe rum på gulvet. Flere steder har institutionerne indrettet motorikrum i kælderen, som dog ikke i kan anvendes pga. gældende lovkrav mht. brand.

Gode cases

Fleksibel udnyttelse

Organiseringen af *Villa Furesø* er opbygget med et køkken til hver stue. Dette har gjort det muligt at give rummene særlige funktioner, således at køkkenet er indrettet statisk med borde og stole, mens stuerne frigøres og holdes åbne overfor mange forskellige aktiviteter.

God indretning

I Institutionen *Svanen* har de indrettet deres rum med stor fokus på fleksibilitet. Indretningen er gjort meget mobil, og derfor er det muligt at skabe mange forskellige rum, tilpasset det aktuelle behov. Rummene kan det ene øjeblik fremstå store og åbne med møblementet langs væggen, mens rummet det næste øjeblik kan være indrettet med huler/nicher dannet af møblementet.

Skovbakken er på alle punkter meget kreativ og god til at udnytte rum. De formår at bruge alle hjørner og nicher og gøre disse til noget specielt. De omformer ubrugte skabe til huler og skaber stemning ved at bruge friske farve og lave tematiserede nicher.

3.2.2 Innovation og kreativitet

Institutionens læringsmiljøer skal understøtte den eksperimenterende del af børns læring og skabe plads til innovation og kreativitet, samt stimulere børns fantasi og sanser.

Enkelte institutioner har værksteder, hvor de igangsætter kreative projekter med børnene. De institutioner der råder over egentlige værksteder, er ofte institutioner med masser af plads, og ofte er værkstederne kun udnyttet i begrænset omfang. Institutionerne med mindre plads, udnytter i høj grad både stuer og udearealer til at arbejde kreativt og eksperimenterende. Disse institutioner har i stedet materialedepoter, hvor de henter materialer. Aktiviteter iscenesættes hvor der er plads og rum, men ofte er manglende depotplads årsag til at aktiviteterne begrænses, da pædagogerne skal bruge for meget tid på at hente materialer.

Gode cases

Gode værkstedsfaciliteter ude og inde samt mobile værkstedsdepoter

Daginstitutionen *Svanen* har et godt værkstedsmiljø. De har et kreativt værksted indenfor, hvorfra der er adgang til et grovværksted med fokus på natur. Grovværkstedet er indrettet i et uopvarmet rum med store porte, der kan åbnes, så man skaber en mere flydende overgang mellem inde og ude.

3.2.3 De 6 læreplanstemaer

Lokalefaciliteterne skal være fleksible så de giver mulighed for både den formelle og uformelle læring, samt rum og rammer for, at man kan udfolde aktiviteter i forhold til de 6 læreplanstemaer.

Flere institutioner giver udtryk for, at det ikke er så afgørende, hvordan bygningen er udformet for at kunne udfolde de 6 lærerplantemaer. De påpeger, at det mere handler om det pædagogiske, og så finder man rum og rammer til det og indretter ad hoc de miljøer, man har brug for til hvert enkelt tema. Mange institutioner arbejder med visuel gengivelse af arbejdet med læreplanstemaerne på væggene i institutionen.

Gode cases

Visuel gengivelse af arbejdet med læreplanstemaer på vægge mv.

Ligesom hos mange af de andre institutioner, er Blomsten begyndt at anvende gangareal og lignende rum, som tidligere har stået ubenyttet. I forhold til læringsrum indrettes fx gangarealer med læreplanstemaer og benyttes som supplement til stuerne.

3.2.4 Plads til forskellige former for leg

Bygningerne skal give plads til børns forskellige måder at lege og lære på, og dermed give mulighed for, at børn kan finde plads til bl.a. at lege selv eller i mindre grupper, samt vælge mellem forskellige aktiviteter.

Generelt er institutionerne gode til at indrette rummene med nicher og mange små opholds- og legesteder, så børnene har muligheder for at lege i mindre grupper eller være for sig selv. Enkelte institutioner er særlig gode til det, hvor de justerer indretningen, når der er brug for det i forhold til de pædagogiske aktiviteter eller ønskede tiltag. Her er det afgørende, at indretningen er fleksibel og kan formes efter flere formål. Der er stor forskel på, i hvor høj grad indretningen er fleksibel på institutionerne. Der hvor indretningen er fleksibel, er der også flere muligheder for at omdanne rummene, således at de matcher børnenes behov og den pædagogiske praksis.

Gode cases

Rum-i-rum, fleksible og gode løsninger

Hos daginstitutionen Villa Furrerød danner de rum-i-rum vha. af fleksibel og mobil indretning. De supple-

rer læringsmiljøerne med enkelte større legeelementer, som roterer med lidt større mellemrum, og som giver hver stue et unika.

Institutionen Bondebyens børnehave opdeler stuerne på forskelligvis afhængigt af, hvilken pædagog der er på de forskellige stuer. Men især er der en enkel stue, som formår at skabe zoner og nicher, der giver børnene mulighed for at skabe deres eget rum i det store grupperum.

3.2.5 Børneperspektiv

Institutionen skal indrettes med et børneperspektiv, så de i praksis kan inddrages i diverse aktiviteter. F.eks. skal køkkener indrettes, så det er muligt, at børn kan inddrages i pædagogisk praksis omkring madlavning.

I flere institutioner er der indrettet køkken med mulighed for, at børnene kan inddrages. Selvom køkkenerne er indrettet så børnene kan inddrages sker det forholdsvist sjældent. Det skyldes dels, at man er usikker på regler og retningslinjer for at have børn med i køkkenet, og dels at der findes en række forskellige pædagogiske holdninger til, om børn skal inddrages i køkkenaktiviteter. Der, hvor man pædagogisk arbejder med inddragelse af børn i køkkenaktiviteter, formår man med succes at inddrage børnene, selv hvis køkkenet egentligt ikke er indrettet til det. Det sker f.eks. ved at sætte børnene omkring et bord eller ved at benytte skamler, som børnene kan stå på.

Helt generelt gælder det for institutionerne, at de er indrettet ud fra et voksenperspektiv. F.eks. hænger udsmykning primært i voksenhøjde, og ofte opbevares legetøj mv. steder hvor børnene ikke umiddelbart selv har adgang til det – f.eks. på hylder.

Gode cases

Der er to køkkener på institutionen *Lærkereden*. Det ene er et stort køkken og det andet et mindre såkaldt tekøkken. I det store køkken sidder børnene ved bords og deltager i at smøre mad og lignende. I det mindre køkken hjælper børnene med at tømme opvaskemaskine, dække bord etc.

3.2.6 Samarbejde

Der skal være mulighed for at samle børn i større og mindre grupper til aktiviteter og tværfaglige forløb på tværs af stuerne for at fremme samarbejdet i personalegruppen og børns muligheder for udvikling og læring.

Dette sker i høj grad på de enkelte stuer samt på ture og i udearealerne. Den generelle holdning er, at der ikke nødvendigvis er brug for fællesrum for, at tværfaglige forløb og samarbejde kan fremmes. Men det kan i lige så høj grad ske ved placering af dobbeltdør mellem stuerne, så man kan samles på tværs.

Gode cases

Dobeltdør mellem stuerne, stuer som kan indrettes til mange funktioner

Anvendelsen af dobbeltdøre mellem stuerum og tilknyttede funktionsrum i Dansk Røde Kors Børnehave sikrer en mere flydende overgang. Børnene har flydende læringsmiljøer fra fx stuen på 1. sal og ind i spisestuen og køkkenet. Derved kan funktionerne udvides og bruges på tværs af rum.

Fleksibelt samarbejde

Hos Svanen er alle stuer sammensat parvis. Et mindre fællesrum kan åbnes med dobbeltdøre og udvide en af stuerne eller bruges som forbindelsesrum ved stuesammenlægning. Det gør pædagogerne mindre sårbare ved sygdom og skaber stærkt fleksible miljøer for børnene.

Fleksibelt fællesrum

Mælkevejen er en institution bosat i et 2 etages hus med flere udfordringer. Men de har formået at indrette sig fleksibelt med store skydedøre mellem alle stuerne, hvilket gør det muligt at slå alle stuer sammen til et stort fællesrum når der er behov.

3.2.7 Inddragelse af alle rum som læringsrum

Alle rum, gang- og udearealer i dagtilbuddene er som udgangspunkt læringsrum og derfor skal alle arealerne videst muligt inddrages i den daglige planlægning af aktiviteterne i daginstitutionen.

I mange institutioner opleves gangarealerne som snævre og trange. Hvis gangarealerne samtidig også benyttes til garderobe, er det oftest ikke muligt at anvende disse til aktivitet, da der ofte vil være skidt og snavs på gulvene. Enkelte steder har man god plads i gangene, og her er arealerne i nogen grad indrettet og inddraget til leg mv. bl.a. som et særligt rum, så gangarealerne frigives til andre formål. Disse løsninger anses for værende velfungerende.

Gode cases

Udnyttelse af gangareal

Hos Carlshøj er der især ét gangareal, der skiller sig ud ved god indretning og brug. Gangen på 2. sal er bred og med masser af dagslys. Langs den ene væg er der garderobe med små bænke til at tage overtøj på. Langs den anden side er der indrettet kontor, små nicher og legearealer.

Læseplads i gangareal

I Bondebyens Børnehave har Dobbeltudnytter man gangarealet ved at have en madras som kan slås ud og bruges til læsning med små grupper.

3.2.8 Udemiljø

Udemiljøet som læringsrum er lige så vigtigt som indendørs faciliteterne, derfor skal de sammentænkes, og uderum skal anses som et supplement til de indendørs læringsrum

Generelt har institutioner gode og varierede ude-læringsrum. Der er dog stor forskel på størrelsen af arealerne, hvor enkelte har meget små udendørs faciliteter og nogle har meget store. Det spænder fra 200 m²- 5.000 m². Der hvor institutioner har trange pladsforhold, er der en generel tendens til, at ude-læringsrummet benyttes i højre grad, samt at man i høj grad benytter øvrige steder i nærområdet..

Gode cases

Gode udearealer / god brug af udemiljø

Udearealerne tilknyttet Børnereden er effektivt indrettet, så der er forskellige legemiljøer, en mindre boldbane og et overdækket areal med små borde. Børnereden supplerer kraftigt med brugen af nærliggende faciliteter i udemiljøet. Gadekær, skov, parker, tunellen og udflugter til teater anvendes ofte.

Designet legeplads

Mælkevejen har fået en designer til at komme med tegninger på en kreativ legeplads, og de tegninger skal snart udføres. Der er spændende potentialer i legepladsens indretning, og den kunne blive til god inspiration for kreativ udnyttelse af rum i fremtiden for andre institutioner.

Et godt motorikrum

Pilen har et helt specielt indrettet motorikrum, både til interne og eksterne brugere. Der fungerer virkelig godt, at forskellige institutioner kan booke sig ind, mens Pilen har krav på at bruge den ca. 2 af dagene.

3.2.9 IT

Fremadrettet vil der være en større anvendelse af IT i den pædagogiske praksis, og bygningerne skal understøtte børnenes og pædagogernes mulighed for, at inddrage dette i aktiviteterne.

Der er forskellige oplevelser af, hvor godt det trådløse netværk fungerer, og i de tilfælde det ikke fungerer, kan det være en barriere for anvendelse af IT. Det virker umiddelbart til, at der ikke er konsensus omkring brugen af IT, og der er meget store forskelle på, hvad den enkelte institution ser af muligheder for anvendelse af IT i pædagogikken. Forvaltningen har oplyst at der er udarbejdet en ny fælles IT strategi for hele 0 -18 års området, som sætter fokus på IT som pædagogisk redskab og understøttelse af børns læreprocesser i dagtilbuddene.

Gode cases

Svanen er en af de første institutioner med "Børnelynet". IT er blevet integreret effektivt og fungerer godt med dokumentation af børnenes dagligdag og til personalets brug. Børnene bruger IT meget begrænset til spil og mere til foto, lyd og sang på ekskursioner.

3.2.10 Personalefaciliteter

Dagtilbuddet skal være en attraktiv arbejdsplads, hvor der er mulighed for at kunne forberede pædagogiske forløb, holde møder og afholde sociale arrangementer, samt trække sig tilbage for pause. Administrationen skal have tæt kontakt til personalefaciliteterne, for at fremme samarbejdet mellem ledelse og personale.

Generelt har personalet mulighed for at finde plads til forberedelse, afholdelse af møder mv. Ofte prioriteres rummene dog til børnene, sådan at der ved mangel på plads, ofte sker en inddragelse af f.eks. møderum til børneaktiviteter i en periode. I de tilfælde der ikke findes egnede personalerum med arbejdspladser, benyttes ledelsens kontor ofte også af de øvrige medarbejdere. Mange steder benyttes køkkenet til flere formål som f.eks. pauser, møder mv., hvis der ikke er plads eller rum andre steder. Flere pædagoger fortæller, at de ind imellem arbejder hjemme, når der skal planlægges forløb mv. Generelt er institutionerne af en størrelse, der gør at den fysiske afstand mellem ledelse og personale ikke er et problem.

Gode cases

Arbejdsplads på ledelsens kontor og gode personalerum

Hos Villa Furesø indgår ledelsens kontor som et rum, der kan bruges af personalet. Det ligger godt i hjertet af bygningen og med udgang til den ene børnegarderobe. Hvis det er nødvendigt, bruger de også kontoret som stillerum for et par børn.

Hjortsholm er en nyrenoveret villa med et meget fint personalerum, der benyttes til forskellige funktioner for personalegruppen.

Pilen er en hel ny institution med gode forhold i de fysiske rammer. Institutionen er velindrettet og godt udnyttet og de har stor fokus på personalefaciliteterne, der bruges til mange funktioner.

3.2.11 Støj, indeklima, lysforhold og vedligehold

Institutionerne skal indrettes, så der er et godt indeklima med gode støjforhold, lysforhold og temperaturer, samt have et godt indvendigt vedligeholdelsesniveau.

Lysforholdene opleves de fleste steder som gode. Mange steder er den kunstige belysning blevet opgraderet, hvilket har haft en positiv effekt på lysforholdene. Støj opleves som et problem flere steder. Der er mange steder, hvor man har fået lydreguleret, i form af akustisk regulerende plader. Der er stor variation i oplevelsen af deres effektivitet, og generelt opleves det som en udfordring at lydregulere fællesrum, med henblik på at mindske støjgener. Der er gode erfaringer fra andre kommuner med at arbejde med støj med udgangspunkt i adfærden.

Der opleves meget svingende temperature i de bygninger, der er udført i præfabrikerede elementer og i enkelte af de ældre villaer. Villaerne opleves ofte som kolde om vinteren, især om morgenen. Dette er forsøgt reguleret fra kommunens side uden større effekt. Tagetager bliver ofte overophedet om sommeren.

Gode cases

Pilen er en ny institution. Derfor er alt indeklima optimeret og i høj stand.

3.2.12 Indretning af værkstedsrum/projektrum

Dette funktionsprincip er defineret som et forslag til et fremtidigt funktionsprincip. Et sådant princip er perspektiver på den fremtidige bygningsanvendelse. Det er elementer, som i større eller mindre grad kan forventes at blive gældende inden for en overskuelig fremtid. Det er imidlertid også perspektiver, som formentligt kræver drøftelser på andre niveauer – f.eks. omkring pædagogiske og/eller læringsmæssige elementer.

I denne opgaves sammenhæng anvender vi de potentielle fremtidige funktionsprincipper som opmærksomhedspunkter i bygningsgennemgangen, og der sættes således fokus på de bygningsfysiske og holdningsmæssige muligheder og barrierer for den pågældende funktion.

Det må forventes, at der findes et potentiale for arealoptimering ved indretning af projektrum/værkstedsrum, hvor de kan dobbeltudnyttes med plads til mange forskellige typer af aktiviteter, så flere fagligheder og forskellig praksis kan benytte samme rum.

Det er få steder, hvor de har plads til at etablere velindrettede værkstedsrum. De steder, hvor dette er etableret, er der et potentiale for merudnyttelse, da de ofte kun bliver brugt som værksted. Ofte har disse institutioner dog ikke brug for yderligere plads til andre aktiviteter, så de har ikke et umiddelbart behov for at dobbeltudnytte rummet.

Flere steder har man indrettet veludstyret motorikrum i kælderens, som nogle steder p.t. ikke er i brug pga. gældende lovkrav på brand. Disse steder venter på afklaring. Andre steder er motorikrummet vel-fungerende, og anses som et godt aktiv for institutionen. Ofte bruges rummene dog ikke alle ugens dage, og der er således ofte ledig kapacitet i disse rum.

Andre observationer

- Brug af nærområder
Institutionerne er generelt gode til at benytte nærområdets steder og lokaliteter til forskellige aktiviteter og formål.
- Eksterne brugere
Det er en ny tanke for de fleste institutioner, at eksterne brugere skulle benytte deres lokaler. Det kan give udfordringer med slid, rengøring og det, at deres "private" ting ligger fremme.

- Ældre bygninger og pavilloner

Et antal institutioner er indrettet i ældre bygninger, tidligere anvendt som villaer. De er ikke optimal indrettet med mange trapper og etager og giver forskellige gener i hverdagen for brugerne af huset. Det betyder at enkelte institutioner er tildelt ekstra personalemæssige ressourcer af bygningsmæssige hensyn.

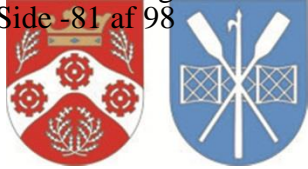
Ligeledes er et antal bygninger opført i præfabrikerede materialer , hvilket bl.a. giver brugerne diverse gener med støj, kulde og træk.

Der er ligeledes behov for en særlig opmærksomhed på pavillonerne i forbindelse med den fremtidige vedligeholdelse og modernisering af bygningerne. Det bør vurderes om hvorvidt bygningerne fortsat skal anvendes til dagtilbud eller om pavillonerne skal afvikles/sælges og aktiviteterne flyttes til andre eller nye bygninger.

4 Økonomi

Opgaver	Økonomi
Holdningsmæssige tiltag	Ikke prissat, med indgår som en del af Spacemanagement processen
"Dele med andre". Dele faciliteter mellem kommunale institutioner og mellem foreningerne under folkeoplysningen	Ikke prissat, men indgår som en del af Spacemanagement processen.
Indretningsmæssige tiltag	
Kategori 1.	50.000
Kategori 2.	4.200.000
Kategori 3.	950.000
I alt	5.200.000
Bygningsmæssige tiltag.	
Kategori 1.	2.650.000
Kategori 2.	8.600.000
Kategori 3.	1.750.000
I alt	13.000.000
I alt	18.200.000

Sammenstilling af ovenstående økonomi er beregnet af Lyngby-Taarbæk Kommune med udgangspunkt i overslagstal fra Bascon.

Arealanalyse Lyngby-Taarbæk Kommune

Kortlægning af anvendelse og udnyttelsesgrad

Lyngby-Taarbæk Kommune

September 2013

Lyngby-Taarbæk Kommune
Lyngby Rådhus, Lyngby Torv 17
2800 Kgs. Lyngby

Bascon A/S
Åboulevarden 21
Postbox 510
DK-8100 Aarhus C

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	3
2	Konklusion	4
3	Anvendt metode	6
3.1	Skoler	6
3.2	Områdecetre	6
3.3	Handicap – og psykiatriinstitutioner	6
3.4	Folkeoplysningen	6
4	Kortlægning af skoler	7
5	Kortlægning af områdecetre/træningscentre	9
6	Kortlægning af handicap – og psykiatriinstitutioner	11
7	Kortlægning folkeoplysningsområdet	13
7.1	Hvad er kortlagt	13
7.2	Redegørelse for anvendelse og udnyttelsesgrad baseret på interview	13
7.2.1	Hvem anvender/bruger lokalerne/bygningerne?	13
7.3	Stikprøveresultater	14
7.3.1	Hvordan organiserer foreningerne sig?	14
7.3.2	Hvordan booker man?	15
7.3.3	Har foreningen aftaler med andre foreninger, der bruger bygningen eller nogle lokaler?	15
7.3.4	Kan der være flere foreninger i bygningen på samme tid?	16
7.3.5	Er det muligt at tilvejebringe bookinglister eller lokaleskemaer?	16
7.3.6	Varierer brugen af lokalerne i forhold til årstider eller sæson?	17
7.3.7	Hvad ser I (foreningerne) af muligheder og barrierer i forhold til andre brugere? Ser I nogle oplagte synergimuligheder og fællesskaber med andre foreninger, som I kunne have glæde af?	17

1 Indledning

Nærværende delrapport er en redegørelse for kortlægningen af Lyngby-Taarbæk Kommunes ejendomme. Kortlægningen er fordelt på fire forskellige områder:

- Skoler
- Områdecentre/træningscentre
- Sociale institutioner
- Folkeoplysningen

Formålet med kortlægningen er at tegne et billede af, hvordan og i hvilket omfang de bygningsmæssige faciliteter anvendes. Kortlægningen sker i to trin. Første trin er en beskrivelse af, hvilke lokaler der findes på den pågældende lokalitet, og hvordan disse anvendes. Dette er afdækket gennem deskriptiv registrering, samt interview af ledelsen eller anden relevant person. Dette ligger tilgængeligt som data og er præsenteret her i delrapporten som opsamlinger.

Næste trin er en række observationer på udvalgte tidspunkter, hvor eventuelle aktiviteter i de enkelte lokaler er noteret. Observationerne er foretaget på tidspunkter, hvor der normalt kan forventes aktiviteter i de pågældende lokaler. Hovedkonklusionerne for områderne præsenteres i denne rapport.

Kortlægningen giver således dels et billede af, hvordan brugerne af de forskellige faciliteter opfatter anvendelsen af disse og dels et øjebliksbillede af i hvor høj grad denne opfattelse kan genfindes i hverdagen. Alle input er indarbejdet i analyserne, der er foretaget for områdecentre og skoler, hvorimod det på folkeoplysningsområdet alene har været hensigten at afdække potentialerne for bedre udnyttelse af lokalerne.

I den beskrivelse er variationer henover skiftende sæsoner søgt indfanget, mens observationerne er et øjebliksbillede, der af naturlige årsager ikke kan indfange disse evt. variationer. Variationerne kan også forekomme på kortere sigt, f.eks. i forbindelse med stævner, eksamener og som følge af vejrliget.

2 Konklusion

På baggrund af kortlægningen er det muligt at foretage følgende overordnede konklusioner for anvendelse og udnyttelse af bygningsfaciliteterne i Lyngby-Taarbæk Kommune:

- Kortlægningen af anvendelse og udnyttelsesgraden på skolerne peger på, at der i dagligdagen er et stort potentiale i øget udnyttelse af gangarealer, grupperum og faglokaler, samt sammentænkning med SFO og klubber i indskolingsmiljøer. Læringscenteret er det rum, der bliver benyttet aller mest på skolerne. Der er et potentiale for bedre udnyttelse både i dag- og aftentimerne af lokalerne på skolerne til interne og eksterne brugere.
- På området for handicap- og psykiatrinstitutioner er der foretaget registrering på én matrikel. Der er umiddelbart et potentiale for bedre udnyttelse af kontor- og mødelokaler samt aktivitetslokale. Dette skal dog ske under hensyntagen til de primære brugere.
- På områdecentrene har fællesarealerne til beboerophold, fælles køkkenlokaler samt lokaler til eksterne brugere en forholdsvis lav udnyttelsesgrad. På træningscentrene er det aktivitetslokalerne, fælles køkkenlokaler og lokaler til eksterne brugere, der har en forholdsvis lav udnyttelsesgrad. For begge områder er der et potentiale for bedre udnyttelse af lokalerne i både dag- og aftentimer, idet der skal gøres opmærksom på at beboerne også betaler en del af lejen i disse faciliteter.
- I forhold til faciliteterne på folkeoplysningsområdet er der tydeligvis visse ikke-realiserede potentialer for at øge udnyttelsen af faciliteterne. F.eks. udnyttes spejderforeningernes faciliteter typisk ikke før fra klokken cirka 15.00-16.00, og selv efter dette tidspunkt viser øjebliksbilledet en ret lav udnyttelsesgrad. Vandsportsforeningerne anvender generelt lokalerne en del, og der vil kun i mindre grad være potentiale for yderligere anvendelse. For idrætsforeninger vil der være et potentiale i dagtimerne hvorimod aftentimerne generelt er booket og for øvrige foreninger vil der være et potentiale for bedre udnyttelse både i dag og aftentimerne.

Fælles for alle foreningerne gælder, at hvis udnyttelsen skal øges, kræver det, at flere foreninger/brugere skal udnytte de samme faciliteter. Dette rejser tre særlige problematikker:

- 1) Foreningerne indretter sig med eget inventar og udstyr, som de ikke umiddelbart ønsker at dele med andre.
- 2) Mange faciliteter anvendes af foreningerne/brugere uden booking/reservation. Flere foreningers/brugeres fælles anvendelse af samme lokaler forudsætter central administration, via et fælles bookingsystem. .
- 3) Realisering af potentialerne på folkeoplysningsområdet kræver en tæt dialog med foreningerne/brugere. De øvrige områder, skoler, områdecentre og handicap – og psykiatrinstitutionerne er umiddelbart positive over for at have eksterne brugere. Daginstitutioner er ikke kortlagt, men gennem analyse af den enkelte ejendom er der observeret et potentiale for at udnytte institutionerne i aftentimerne til eksterne brugere, især køkkener, rytmikrum og værksteder vil være egnede lokaler til eksterne brugere. På klubberne er der ligeledes observeret et potentiale for anvendelse af lokalerne for eksterne brugere. Her kunne skolerne i højere grad gøre brug af lokalerne. Herudover er der i skolernes umiddelbare nærhed andre kommunale lokaler der også kan tænkes ind som lokalbuffer.

Det anbefales, at man udnytter potentialet inden for alle områder og får kortlagt og synliggjort de lokaler, der kan være til glæde for både interne og eksterne brugere. Derudover bør man etablere et centralt bookingsystem og arbejde med kulturen på den enkelte ejendom, der gør at deling af lokaler bliver et centralt element i anvendelse af lokalerne i hverdagen, både i aften- og dagtimerne, således som den vedtagne forretningsstrategi forudsætter.

Der er i Lyngby-Taarbæk Kommune udviklet projektet "Lyngby Idræts by", der skal realiseres henover 2014-15. Bag projektet er der netop en tænkning om, at lokalerne skal anvendes fleksibelt af foreningerne. På den måde er man gået væk fra ejerskabet til det enkelte lokale og indgår i et lokalfællesskab med øvrige foreninger. Der er umiddelbart potentiale i at anvende dette koncept på alle områder.

Der er ikke foretaget en systematisk gennemgang af idrætshaller og svømmehaller, udover de idrætshaller der ligger i umiddelbar tilslutning til skolerne.

I henhold til etablering af arbejdspladser til medarbejderne på skolerne viser analysen at der kan anvises ledige undervisningslokaler og andre ledige lokaler som dermed kan reducere eller overflødiggøre behovet for særlige bygningsmæssige tiltag til dette formål. Der kan være et behov for anskaffelse af fleksibelt inventar.

3 Anvendt metode

I det følgende redegøres for metoderne anvendt for de forskellige områder.

3.1 Skoler

Kortlægningen af skolernes lokale anvendelse skete ved en systematisk gennemgang af plantegninger/situationsplaner på tre udvalgte skoler. Samtlige lokaler på de tre skoler blev noteret i forhold til anvendelse. Efterfølgende blev de tre skoler besøgt fire gange, hvor samtlige lokaler blev noteret i forhold til aktivitet.

3.2 Områdecentre

Kortlægningen af områdecentrenes lokale anvendelse skete ved en systematisk gennemgang af plantegninger/situationsplaner på tre udvalgte områdecentre. Samtlige lokaler på de tre områdecentre blev noteret i forhold til anvendelse. Efterfølgende blev de tre områdecentre besøgt fire gange, hvor samtlige lokaler blev noteret i forhold til aktivitet.

3.3 Handicap – og psykiatrinstitutioner

Kortlægning af disse ejendomme er sket ved indledende interview med de pågældende ledere, der er tilknyttet og anvender de pågældende ejendomme. Interviewene har haft til formål at tegne et billede af, hvordan man anvender faciliteterne, herunder tidspunkter, principper for booking og variation i løbet af ugen, måneden og året. Ved interviewene blev omhandlende lokaler på de pågældende ejendomme noteret i forhold til anvendelse.

Efter gennemførelsen af interviewene, er der gennemført stikprøvebesøg ved pågældende to ejendomme. Stikprøverne er foretaget på Magneten, Kastanievej 2 og Chr. Den X's Allé 97 (Gymnastiksalen). Der er foretaget 12 besøg i løbet af en uge pr. ejendom.

Gymnastiksalen på Chr. X's Allé er endnu ikke taget helt i brug. I forbindelse med interviewene er der angivet forventet anvendelse og udnyttelse. Gymnastiksalen er besøgt i forbindelse med stikprøverne, men er ikke kortlagt, da der ikke har været aktivitet ved besøgene.

3.4 Folkeoplysningen

Kortlægningen af ejendomme under folkeoplysningen er kortlagt ved en række interview med repræsentanter fra kommunen og/eller repræsentanter fra de foreninger, der anvender de pågældende ejendomme. Interviewene har haft til formål at tegne et billede af, hvordan de forskellige foreninger anvender faciliteterne, herunder tidspunkter, principper for booking og variation i løbet af ugen, måneden og året.

Efter gennemførelsen af interviewene er der foretaget i alt 40 stikprøvebesøg på udvalgte ejendomme. Besøgene har alene haft til formål at efterprøve det billede, interviewene har givet.

4 Kortlægning af skoler

Skolerne er besøgt på varierende tidspunkter i tidsrummet ca. kl. 8.00 til ca. 15.00. Stikprøverne dækker således forskellige tidspunkter på dagen. Desuden er der foretaget interview af skolens ledelse på den enkelte skole for at afdække anvendelse af lokalerne med eksterne brugere.

Tabel 1 Stikprøveresultater Skoler

Lokaletype	Antal observationer	Antal observeret aktivitet	Udnyttelsesgrad i forbindelse med observation
Hjemmeklasselokale	306	175	57 %
Grupperum	62	11	18 %
Faglokaler	160	31	19 %
SFO lokaler	226	97	43 %
Gangarealer	28	4	14 %
Lokaler til eksterne brugere (tandlæge, sundhedsplejerske mv.)	76	18	24 %
Personalelokaler, administration o. lign	204	66	32 %
Læringscenter	12	8	67 %
Ildrætshal tilknyttet skolerne	16	5	31 %

Stikprøverne på skolerne er gennemført i en periode, hvor nogle elever har påbegyndt eksamensperioden, hvilket betyder at nogle lokaler er benyttet mindre end normalt. Det skal desuden bemærkes, at perioden for stikprøverne var med rigtig godt vejr, hvilket betød, at SFO havde mange udeaktiviteter.

Observationerne af skolerne har to interessante aspekter. For det første, at hjemmeklasselokalerne og SFO lokalerne sammen med Læringscentret er de lokaletyper, der er mest udnyttet – hvilket dog svarer til mellem 43 % og 67 %. For det andet, at grupperum, faglokaler og gangarealer er de lokaletyper der udnyttes mindst.

Anvendelse af lokalerne

Brugerne gav generelt udtryk for, at alle lokaler blev brugt i et stort omfang i hverdagen, hvilket for nogle af lokaletyperne ikke matcher med de stikprøver, der er foretaget på udnyttelsesgraden. Samtidig gav brugerne udtryk for, at lokalerne primært bliver anvendt til det, de er indrettet til og dermed giver det et generelt billede af, at rummene ikke mentalt og i deres indretning lægger op til en fleksibel brug af lokalerne med mulighed for at anvende det til flere funktioner. Observationerne på stedet understregede dette forhold.

Det blev observeret, at det generelle billede som stikprøverne viser på anvendelse og brug af faglokalerne er mere nuanceret i forhold til de forskellige typer faglokaler. Håndarbejdelokalet, sløjd og hjemkundskab var de faglokaler, der er mindst i anvendelse. Hvorimod fysik/kemi og billedkunst bliver anvendt i høj grad de fleste steder.

Der var i observationerne af de fysiske rammer overensstemmelse mellem god indretning og i hvor høj grad, rummet blev brugt. Læringscentret er et eksempel på, at med den rette indretning, der appellerer til de behov som brugerne har, bliver lokalerne taget oftere i brug.

Det skal understreges, at der er variationer på anvendelse og udnyttelse af lokalerne på den enkelte skole der ikke kommer frem her, hvilket der bør tages højde for i den videre anvendelse af de generelle billeder. Der er i analyserne af den enkelte skole inddraget observationer og betragtninger lokalt på stedet, som dermed er indarbejdet i de enkelte tiltag foreslået på den enkelte skole.

5 Kortlægning af områdecentre/træningscentre

Områdecentre/træningscentre er besøgt på varierende tidspunkter i tidsrummet ca. kl. 8.00 til ca. 15.00. Stikprøverne dækker således forskellige tidspunkter på dagen. Desuden er der foretaget interview af ledelsen på det enkelte områdecenter/træningscenter for at afdække anvendelse af lokalerne med eksterne brugere.

Tabel 2 Stikprøveresultater områdecentre

Lokaletype	Antal observationer	Antal observeret aktivitet	Udnyttelsesgrad i forbindelse med observation
Administration og mødelokaler	61	25	41 %
Aktivitetscentre	16	9	56 %
Opholdslokaler for beboer	20	4	20 %
Køkkenlokaler	33	4	12 %
Lokaler til eksterne brugere	44	15	34 %

Tabel 3 Stikprøveresultater træningscentre

Lokaletype	Antal observationer	Antal observeret aktivitet	Udnyttelsesgrad i forbindelse med observation
Administration og mødelokaler	29	15	52 %
Aktivitetslokaler	45	14	31 %
Opholdslokaler for beboer	-	-	-
Køkkenlokaler	44	13	30 %
Lokaler til eksterne brugere	151	100	34 %

Observationerne i forhold til køkkenlokaler dækker over en række forskellige køkkenlokaler, herunder kølerum mv. Netop fordi der er mange forskellige rum, bliver udnyttelsesgraden forholdsvis lav. I forbindelse med stort set alle besøgene har der været nogen aktivitet i enkelte af køkkenlokalerne. Et mere retvisende billede af disse lokaler vil kræve en egentlig analyse af funktioner og faciliteter i forhold til den produktion der finder sted.

Anvendelse af lokalerne:

Brugerne gav generelt udtryk for, at alle lokaler bliver brugt i middel omfang, hvilket for nogle af lokaletyperne ikke matcher med de stikprøver, der er foretaget på udnyttelsesgraden. Brugerne på træningscentre gav bl.a. udtryk for, at aktivitetslokalerne på træningscentre i høj grad blev benyttet i dagtimerne, men stikprøverne viser, at der er et større potentiale for udnyttelse. Samtidig gav brugerne udtryk for, at lokalerne primært bliver anvendt til det dertil indrettede og dermed fremkommer et generelt billede af, at rummene ikke mentalt og i deres indretning ligger op til fleksibel brug af lokalerne med mulighed for at anvende det til flere funktioner. Observationerne på stedet understregede dette forhold.

Der var i observationerne af de fysiske rammer overensstemmelse mellem god indretning og i hvor høj grad rummet blev brugt. På Baunehøj har man f.eks. etableret en opbevaringsvæg med god depotplads til eksterne brugere. Denne væg har stor betydning for fleksibel brug af rummet.

Det skal understreges, at der er variationer på anvendelse og udnyttelse af lokalerne på det enkelte områdecenter og træningscenter der ikke kommer frem her, og som man bør tage højde for i den videre anvendelse af de generelle billeder overordnet. Der er i analyserne af det enkelte områdecenter/træningscenter inddraget observationer og betragtninger lokalt på stedet, som dermed er indarbejdet i de enkelte tiltag, der er foreslået på den enkelte ejendom.

6 Kortlægning af handicap – og psykiatrinstitutioner

På området for social og sundhed er der foretaget kortlægning af to ejendomme: Bostedet Chr. X's Allé og Magneten på Kastanievej. Den førstnævnte er kun kortlagt i forhold til forventet anvendelse, da ejendommen på kortlægningstidspunktet var under overdragelse, og endnu ikke taget i brug. I begge tilfælde er anvendelsen kortlagt igennem interview med lederen af ejendommen.

Bostedet Chr. X's Allé vil fremover råde over ejendommen, som skal bruges af bostedets (ejendommen ligger i tilknytning til bostedet) ca. 50 beboere med autisme. Ejendommen er i to plan. I stueplan findes et multirum og et fitnessrum. Herudover findes en aflastningsbolig, et pedelkontor og et tekøkken. På førstesal planlægges indrettet en café, et større mødelokale med plads til 60 - 80 personer og et kompetencecenter. På førstesalen findes desuden endnu en aflastningsbolig.

Da ejendommen ikke er taget i brug kan vurderingen af anvendelse kun ske som forventninger. Som en naturlig følge af brugernes særlige baggrund, er der brug for en meget struktureret hverdag. Det betyder igen, at en stor del af anvendelsen vil være skemalagt. Dette giver også muligheder for, at andre brugere kan anvende lokalerne, hvis det passer ind i planlægningen. Brugernes baggrund er ikke umiddelbart forbundet med problemer i forhold til at invitere andre ind i huset. Dette kræver måske lidt struktur, men burde kunne lade sig gøre.

Ejendommen *Magneten* består af en villa i to plan med udnyttet tagetage og kælder. I stueplan findes et stort mødelokale samt et mindre lokale. Hertil kommer et depot, et kontor og et større produktionskøkken. På førstesalen findes endnu et mødelokale samt tre kontorer. På begge etager findes toiletter. Den udnyttede tagetage rummer to værelser og et pulterkammer, som dog ikke anvendes af husets brugere (uvished om hvorvidt lokalerne er godkendt til brug). Kælderen fremtræder forsømt og meget fugtig.

Ejendommen har i 15 år været anvendt af voksne udviklingshæmmede, som bor forskellige steder i kommunen i bofællesskaber/opgangsfællesskaber. Ejendommen anvendes af i alt ca. 60 udviklingshæmmede og knap 40 senhjerneskedede. Ejendommen anvendes både af bofællesskaberne enkeltvis og på tværs. Der er faste tider for aktiviteterne, som stort set foregår hele ugen. I weekenderne anvender brugerne lokalerne til f.eks. fødselsdage osv.

Umiddelbart vurderes der at være begrænsede potentialer for øget anvendelse og udnyttelse af ejendommen. Kortlægningen viser dog, at kontor og mødelokaler samt aktivitetslokalet blev benyttet i mindre grad, så der vil umiddelbart være et potentiale. Hvis eventuelle eksterne brugere skal have adgang skal det ske i tæt samarbejde med de primære brugere. Der peges på de muligheder der ligger i indførelsen af et fælles bookingsystem

Da ejendommen i forbindelse med Bostedet Chr. X's Allé på kortlægningstidspunktet ikke var taget i brug, er der kun gennemført observationer på Magneten, som er besøgt 12 gange i løbet af en uge. Tidspunkterne har varieret henover dagen fra ca. kl. 08.00 til ca. 20.00

På samtlige besøg undtagen en formiddag var der aktiviteter på adressen. I tabellen nedenfor fremgår, hvordan de forskellige lokaletyper blev anvendt i forbindelse med observationerne.

Tabel 4 Kortlægning social og sundhed

Lokaletype	Antal observationer	Antal observeret aktivitet	Udnyttelsesgrad i forbindelse med observation
Kontor	48	13	27 %
Aktivitetslokaler	12	4	33 %

Opholdsrum	12	6	50 %
Mødelokaler	12	3	25 %
Køkkenlokaler	12	6	50 %

7 Kortlægning folkeoplysningsområdet

7.1 Hvad er kortlagt

Kortlægningen af folkeoplysningsområdet er sket med en indledende interviewrunde, hvor driftsansvarlige distriktspersoner fra Lyngby-Taarbæk Kommune og/eller foreningsformænd er interviewet per telefon. Der er i alt kortlagt 27 foreninger på 23 adresser. I 23 tilfælde er den driftsansvarlige distriktsperson fra Lyngby-Taarbæk Kommune interviewet, og i 17 tilfælde er foreningsformænd interviewet. På tre af adresserne er der flere foreninger, der anvender lokalerne, og her er kun den driftsansvarlige distriktsperson fra Lyngby-Taarbæk Kommune interviewet. I seks tilfælde har det ikke været muligt at få kontakt til foreningens ansvarlige, og disse lokaliteter er dermed kun interviewet i forhold til den driftsansvarlige distriktsperson fra Lyngby-Taarbæk Kommune.

I forbindelse med kortlægningen har vi opdelt foreningerne i følgende grupper:

- Spejderforeninger
- Vandsportsforeninger
- Idrætsforeninger
- Øvrige foreninger

I det følgende præsenteres først en redegørelse for anvendelse og udnyttelsesgrad, som disse beskrives af henholdsvis foreningsformændene og de driftsansvarlige distriktspersoner fra Lyngby-Taarbæk Kommune. Dernæst redegøres for udnyttelsesgraden i form af resultater af de gennemførte stikprøver.

7.2 Redegørelse for anvendelse og udnyttelsesgrad baseret på interview

7.2.1 Hvem anvender/bruger lokalerne/bygningerne?

Spejderforeninger

Hovedparten har "egen" bygning eller "egne" bygninger stillet til deres fulde rådighed og styrer selv brugen af den. Enkelte deler ejendom med andre foreninger, som så råder over visse lokaler - spejderforeningen har egne lokaler. Enkelte står som primære bruger af en ejendom, men har lavet aftaler med andre mindre foreninger, som bruger ejendommen på tildelte tider, når den er ledig.

Belægningsgraden er i mange tilfælde lav. Hovedparten af bygningerne står tomme frem til mellem kl. 15 og 16. Det forekommer som et generelt billede af spejderbygninger i hele Lyngby-Taarbæk Kommune.

Spejdernes bygninger er tilsyneladende for hovedparten ikke med i den årlige prioritering og lokalefordeling. Foreningerne har altid - traditionelt - fået stillet bygningerne til deres fulde rådighed og forvalter selv brugen af dem.

Et enkelt sted blev der for fire til fem år siden oprettet et bookingsystem på en enkelt ejendom, som har betydet, at også spejderforeningen som primær bruger, skal booke sig ind på ejendommen/lokalerne. Inden sæsonstart melder spejderforeningen ind til Lyngby-Taarbæk Kommune, hvilke dage/tidspunkter de ønsker at benytte huset. Derefter udfærdiger Lyngby-Taarbæk Kommune aftaler med øvrige foreninger.

Der er vurderingen at der i høj grad er et potentiale i en fleksibel udnyttelse af bygningerne ligesom det bør overvejes at udarbejde ensartede procedurer for bookning af og udnyttelse af bygningerne.

Spejderforeningerne fremhæver vigtigheden af, at de fortsat er den primære bruger af ejendommen. Det er vigtigt at kunne sætte præg på rammerne, således at børnene f.eks. kan udsmykke huset med de ting, som de har lavet. Dette behov skal dog sammenholdes med mulighederne for flere brugere og mere effektiv lokaleudnyttelse.

Vandsportsforeninger

Hovedparten har "egen" bygning stillet til deres fulde rådighed og styrer selv brugen af den. Det er for

hovedparten klubben selv, som bruger faciliteterne, mens der i et vist omfang sker en udlåning til medlemmer eller klubber inden for samme sportsgren. Faciliteterne anvendes - udover primær aktivitet - til kurser, foredrag, sociale arrangementer, festligheder mv. Der er stort fokus på sporten som livsstil og netværk. Desuden har nogle foreninger aftaler med skoler mv.

Idrætsforeninger

Hovedparten har "egen" bygning stillet til deres fulde rådighed og styrer selv brugen af den. De idrætsforeninger, der er omfattet af denne kortlægning har været fodboldklubber, som således råder over både klubhus og fodboldbane(r). Egentlig er det sådan, at såfremt man har adgang til banerne, har man også adgang til omklædningen. Det er adgangen til banerne, der er styret og tilrettelagt. Der er faste træningstider/fast træningsplan. I nogle tilfælde anvendes faciliteterne -- udover primær aktivitet - til kurser, foredrag, sociale arrangementer, festligheder mv. inden for egne rækker. Medlemmer kan låne klublokaler til private formål.

Øvrige foreninger

Mange forskellige foreninger. Nogle foreninger har fået tildelt "egne" lokaler. Nogle booker sig ind på lokaler via Lyngby-Taarbæk Kommunes Bookingsystem.

7.3 Stikprøveresultater

På baggrund af interviewene i forbindelse med de 27 foreninger og deres lokaler, er der udvalgt 10 forskellige foreninger, som repræsenterer de forskellige foreningstyper og forskellige former for udnyttelsesmønstre. Stikprøverne er foretaget på tidspunkter, hvor der ifølge foreningernes besvarelser med høj sandsynlighed burde være aktivitet på lokaliteten.

Foreningstype	Antal observationer	Antal observeret aktivitet	Udnyttelsesgrad i forbindelse med observation
Spejder/naturforeninger	8	1	13 %
Vandsportsforeninger	8	6	75 %
Idrætsforeninger	8	5	63 %
Øvrige foreninger	16	6	38 %
Samlet	40	18	45 %

Samlet set var der aktiviteter i forbindelse med cirka halvdelen af de besøg, der blev foretaget. Spejder/naturforeninger falder uden for det generelle billede med en udnyttelsesgrad markant mindre end de øvrige foreningstyper.

7.3.1 Hvordan organiserer foreningerne sig?

Spejderforeninger

Det er som sådan spejdernes hus, og foreningen organiserer selv brugen af bygningerne med den nævnte undtagelse.

Vandsportsforeninger

Foreningerne har generelt selvforvaltningsaftaler på ejendommene. Klubberne sørger selv for tingene, hvis f.eks. noget går i stykker eller når græsset skal slås osv. Det er som sådan generelt foreningernes " eget" hus. Der er faste træningstider og faste arrangementer. Desuden kommer og går man, som man

har lyst alt efter interne aftaler. Der er mange brugergrupper, og medlemmerne har selv nøgler. Man er i reglen kun på vandet, når det er lyst, men der er generelt stort set altid nogen i klubhusene. Træningslokaler er meget i brug – særligt i vinterhalvåret. Muligheden for yderligere anvendelse af disse lokaler bør analyseres.

Idrætsforeninger

Det er som sådan foreningernes/fodboldklubbernes eget klubhus. Trænere m.fl. har nøgler. Forud for en ny sæson planlægges faste træningstider samt kampprogram. Muligheden for yderligere anvendelse af disse lokaler bør analyseres.

Øvrige foreninger

Nogle foreninger har fået tildelt "egne" lokaler. I disse tilfælde har foreningsmedlemmer fået udleveret egne nøgler til pågældende lokaler. Nogle booker sig ind på lokaler via Lyngby-Taarbæk Kommunes Bookingsystem.

7.3.2 Hvordan booker man?

Spejderforeninger

Spejderforeningerne booker generelt ikke, og der findes generelt ikke lister over lokalebrug. Der er et enkelt eksempel på, at booking foregår gennem Lyngby-Taarbæk Kommune, Kultur og Fritidsforvaltningen.

Vandsportsforeninger

Der er ingen bookinglister. Enkelte anvender en oprettet blog eller en oprettet Facebook-gruppe til orientering, træningsprogrammer mv.

Idrætsforeninger

Der er ingen bookinglister.

Øvrige foreninger

Der er generelt ingen bookinglister for foreninger, der har fået tildelt lokaler som står til deres rådighed. Der er derimod bookinglister/-systemer ved de ejendomme, som udlånes til flere foreninger. Enkelte anvender hjemmeside, Facebook-gruppe eller SMS til orientering, koordinering mv.

7.3.3 Har foreningen aftaler med andre foreninger, der bruger bygningen eller nogle lokaler?

Spejderforeninger

Enkelte har i samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune fået aftaler med andre mindre foreninger, som bruger ejendommen på tidspunkter, hvor spejderne ikke selv benytter faciliteterne. De mindre foreninger har selv nøgler til ejendommen.

Flere spejderforeninger låner desuden deres ejendomme ud til andre spejderklubber et par timer eller en enkelt aften. Et enkelt sted udlåner i den forbindelse også foreningens kanoer. Spejderklubberne er glade for at have den fleksibilitet.

Vandsportsforeninger

Foreningerne inden for vandsport har generelt kun aftaler med andre foreninger inden for egne sportsgren. Endvidere anvendes lokalerne til uddannelse, kurser og foredrag inden for egen forening. En enkelt forening har en aftale med en anden type forening, som anvender lokaler efter forespørgsel få gange årligt.

Idrætsforeninger

Idrætsforeningerne har generelt ikke aftaler med andre foreninger vedrørende anvendelse af lokaler. Der sker dog i vinterhalvåret en koordinering i forbindelse med brug af kunstgræsbaner. Enkelte påpeger, at

man gerne vil passe på inventar mv. som er klubbens ejendele. De fysiske rammer i form af bygningerne ejes af Lyngby-Taarbæk Kommune, men inventar og øvrige ejendele er klubbens, og hvis lokalerne skal kunne bruges af mange forskellige brugere, frygter foreningerne, at disse brugere ikke vil have samme forhold til inventar. Foreningerne giver typisk deres medlemmer mulighed for at låne lokalerne til private formål.

Øvrige foreninger

Enkelte påpeger, at man gerne vil passe på inventar og klubbens ejendele, og at udlån til andre brugere derfor ikke er videre ønskeligt. De fysiske rammer i form af bygningerne ejes af Lyngby-Taarbæk Kommune, men inventar og øvrige ejendele er foreningens.

En enkelt forening har lavet en aftale med børnehaver, der gerne vil anvende pågældende bygning (som ligger meget naturskønt) i de tidsrum hvor foreningen ikke selv anvender bygningen. Børnehaverne koordinerer selv med foreningen.

Enkelte har indbyrdes aftaler om at anvende en anden forenings lokaler i særlige forbindelser og ved indbyrdes forespørgsel og aftale.

7.3.4 Kan der være flere foreninger i bygningen på samme tid?

Spejderforeninger

I tidsrum hvor spejderforeningerne anvender deres ejendomme, er hele ejendommen typisk i brug. I enkelte tilfælde har spejderne indgået aftale med anden forening, som så råder over en del af en bygning/ejendom, disse kan godt have aktiviteter på samme tid. Principielt kan foreninger godt dele brugen af en ejendom med andre (især andre spejderforeninger). F.eks. kunne flere spejderklubber råde over bygningen på hver sin ugedag. Det kræver dog meget nøje planlægning i forhold til f.eks. weekender og særlige arrangementer.

Vandsportsforeninger

Vandsportsforeningerne anvender generelt faciliteterne fuldt ud, og kan ikke umiddelbart se muligheder for at dele lokaler med andre foreninger. I enkelte tilfælde kan andre foreninger låne enkelte lokaler, men foreningerne vurderer ikke mulighed for faste aftaler om fælles brug af lokalerne.

Idrætsforeninger

I princippet kan det godt tænkes, at en forening spiller/træner fodbold, anvender baner samt omklædningsrum, samtidig med at en anden forening anvender klublokalet. Der er dog generelt ikke indgået denne form for aftaler.

Øvrige foreninger

Mulighederne varierer fra forening til forening og lokalitet til lokalitet. Generelt kan siges, at såfremt de fysiske rammer giver mulighed for det, er foreningerne positivt indstillet over for fælles anvendelse af lokaliteter.

Det er set ud fra udnyttelsesprocenterne vurderingen at der i alle foreningsejendomme er et potentiale for yderligere udnyttelse af flere brugere.

7.3.5 Er det muligt at tilvejebringe bookinglister eller lokaleskemaer?

Generet anvendes ikke bookinglister fra uge til uge, men højst generelle beskrivelser af træningstider mv. Det vil sige, at det reelt ikke er muligt at vurdere den faktiske lokaleanvendelse.

7.3.6 Varierer brugen af lokalerne i forhold til årstider eller sæson?

Spejderforeningerne

For hovedparten anvendes bygningerne lidt mere om vinteren. Om sommeren er spejderforeningerne mere udendørs.

Vandsportsforeninger

Generelt er man kun på vandet, når det er lyst, men der er stort set altid nogen i klubhusene. Træningslokaler er meget i brug – særligt i vinterhalvåret.

I vinterhalvåret anvendes klubhusene flere steder til opmagasinering og istandsættelse af både. Endvidere anvendes klublokalerne i vinterhalvåret mere til bl.a. kurser, foredrag, sprogundervisning, sociale arrangementer, festligheder mv. Der er generelt stort fokus på sporten som livsstil og netværk.

Idrætsforeningerne

Hovedparten af banerne anvendes kun i sommerhalvåret. Enkelte klubber har en kunstgræsbane og anvender denne i vinterhalvåret. En enkelt klub låner en anden klubs kunstgræsbane, men anvender egne omklædningsfaciliteter.

Enkelte klubber anvender desuden klublokalerne til bl.a. julearrangementer mv.

Øvrige foreninger

Brugen af bygninger og lokaler varierer i nogle tilfælde med skoleferierne, hvor mange er ude at rejse.

7.3.7 Hvad ser I (foreningerne) af muligheder og barrierer i forhold til andre brugere? Ser I nogen oplagte synergimuligheder og fællesskaber med andre foreninger, som I kunne have glæde af?

Spejderforeningerne

Der vurderes at kunne være synergi i at placere flere spejderklubber sammen under samme tag. Der ses et umiddelbart stort potentiale i og store muligheder for at samle flere spejderklubber i samme bygning. Der er dog en barriere i klubbernes historier og traditioner. Spejderklubberne har i et vist omfang forskelligt fokus og udgangspunkt i deres kultur og praksis.

Der ses endvidere muligheder i, at andre foreninger anvender spejderforeningernes bygninger i de dagtimer, hvor de ikke selv anvender bygningerne. Spejderklubberne vil dog gerne sikre sig, at fleksibiliteten ikke går tabt.

Enkelte steder ses desuden et potentiale i at flytte spejderklubber sammen og herved frigive plads til ældre brugergrupper i bygninger, der tager bedst højde for tilgængelighed – og i øvrigt ligger strategisk centralt placeret i forhold til de ældres nærområde. Der opleves nogle steder stor mangel på lokaler, der kan anvendes af ældre.

Flere spejderforeninger råder over to bygninger og anvender den ene meget lidt. Enkelte steder kunne spejderforeningers bygning nr. to anvendes bedre af andre brugere eller evt. sælges.

Endvidere kunne man tilsyneladende med fordel mange steder udarbejde planer for tildelinger for henholdsvis en sommer- og en vintersæson.

Vandsportsforeninger

Vandsportsfaciliteterne opleves anvendt og udnyttet i meget høj grad. Potentialer ses mest i forhold til muligheder for træning sammen med andre vandsportsforeninger.

Idrætsforeninger

Flere steder ses der potentiale for at skoler, ældre/oldboys og andre foreninger eller f.eks. bridgeklubber kunne anvende idrætsforeningers bygninger i de dagtimer, hvor de ikke selv anvender bygningerne.

Mere aktivitet vurderes endvidere at kunne virke præventivt i de lokaliteter, som er plaget af indbrud.

Øvrige foreninger

Der vurderes i nogle tilfælde at være mulighed for en optimering af lokale anvendelse i formiddagstimerne, hvor foreningerne generelt ikke anvender lokaliteterne.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Center for Sundhed og Kultur

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Indholdsfortegnelse

1. Sammenfatning.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
2. Indledning og baggrund for analysen.....	6
2.1 Påkrævet udskiftning af teknisk udstyr.....	6
2.2 Tandplejeopgaven har ændret sig	7
2.3 Hjemtagelse af specialtandplejen	8
3. Modeller for Tandplejens fremtidige organisering.....	10
3.1 Modellernes strukturelle kendetegn	11
3.2 Brugernes oplevelse af tandplejetilbuddet. Case: Laura 10 år.....	12
3.3 Medarbejdernes oplevelse af tandplejetilbuddet. Case: Karen - ansat i Tandplejen ..	13
3.4 Modellernes økonomiske perspektiver	14
4. Særlige udfordringer og potentialer	15
4.1 Risiko for at de 16-17 årige i højere grad benytter fritvalgsordningen og ønsker at modtage tandpleje i privat praksis	15
4.2 Flere udeblivelser blandt udsatte børn.....	15
4.3 Udfordring af nærhedsprincippet	16
4.4 Tandplejen som attraktiv arbejdsplads.....	16
Bilag 1. Inventar- og investeringsoversigt – udskiftning af tandklinikudstyr 2014-21	18
Bilag 2. Huller hos 12-årige børn i Lyngby-Taarbæk Kommune. År 1980-2011.	22
Bilag 3. Geografisk kort over forslag til placering af tandklinikker	23
Bilag 4. Bygningsbilag – mulige placeringer og økonomiske overslag på anlæg.....	24
Bilag 5. Samlede økonomiske overslag og potentialer	31
Bilag 6. Tandplejens nuværende bygningsmæssige rammer	33
Bilag 7. Erfaringer med sammenlægninger i andre kommuner	35
Bilag 8. Udsatte børn og unge fordelt på skoledistrikter	36

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Sammenfatning

I forbindelse med budgetaftalen for 2013-16 vedtog aftalepartierne at iværksætte "en undersøgelse af (...) effektiviseringspotentialer – både kvalitativt og økonomisk – ved at sammenlægge kommunens tandklinikker".

Nærværende undersøgelse er udarbejdet i perioden december 2013 – februar 2014 af en projektgruppe med repræsentanter fra såvel Tandplejen, Center for Sundhed og Kultur samt Center for Areal og Ejendomme. Sideløbende med projektgruppens arbejde har også Tandplejens MED-udvalg drøftet og leveret input til rapporten.

Følgende tre modeller er analyseret i undersøgelsen:

Model 1: Samle hele Tandplejen på to tandklinikker, en i Lyngby og en i Virum/Sorgenfri

Model 2: Bevare den nuværende decentrale struktur med tandklinikker på 8 skoler samt tandklinik og tandreguleringsafdeling på Toftebæksvej 8

Model 3: Samle tandklinikker i Lyngby og bevare fire skoletandklinikker i Virum/Sorgenfri

Overordnet set viser analysen, at den nuværende struktur med små fuldt udstyrede tandklinikker på alle skoler ikke understøtter løsningen af nutidens tandplejeudfordring. Børnene har i dag sjældent huller og kommer typisk til undersøgelse med 1½ års mellemrum. Desuden er kun halvdelen af tandplejens målgruppe i dag skolebørn.

Kliniksammenlægning har derfor en lang række kvalitative potentialer i form af bl.a. øget brugerservice og faglighed. Endvidere frigiver en sammenlægning ca. 700 kvm. på skolerne. På den anden side viser undersøgelsen, at en sammenlægning har store anlægsomkostninger, som, trods driftsbesparelser og mindsket køb af klinikudstyr, har en forholdsvis langsigtet businesscase.

Tandplejens tekniske **udstyr er i dag nedslidt.**

61 ud af Tandplejens 88 maskiner er i 2015 15 år eller ældre og er dermed stort set slidt op. Det svarer til, at knap 70 pct. af alt udstyret skal skiftes ud i 2015. At levetiden er ved at rinde ud for udstyret understreges af, at kun 5 apparater/maskiner er ældre end 20 år. Tandplejen oplever i dag dyre reparationsudgifter på apparatur og flere og flere apparater bukker under. Lindegårdsskolens klinik har lukket, da der ikke er midler til at indkøbe nyt udstyr, og der er risiko for, at det samme vil ske for andre klinikker, hvis der ikke indkøbes nyt udstyr.

I forhold til de dyre tandlægestole er billedet det samme; her skal 13 ud af 20 udskiftes i 2015. Det svarer til 65 pct. af alle tandlægestole.

En sammenlægning af klinikker mindsker behovet for nyt udstyr, da alt ikke skal doubles. Det betyder, at geninvesteringsbehovet kun er 4 mio. kr. over de kommende år, og at de forventede udgifter til nyt udstyr falder med godt 40 pct. (fra 6,7 til 4 mio.kr.).

Udover behovet for udskiftning af meget dyrt udstyr de kommende år, har flere klinikker pt. en række driftsudfordringer. Eksempelvis har Engelsborgskolens og Lindegårdsskolens tandklinikker vedvarende indeklimate og arbejdsmiljøproblemer, og på Lundtofte skoles tandklinik gik der i efteråret ild i en nedslidt sugemotor, som var tæt på at sætte ild til skolens tag. I reformprojektet på Lindegårdsskolen er tandklinikken desuden fjernet og er ikke genplaceret i planen for skolens ombygning.

En sammenlægning muliggør **hjemtagelse af specialtandplejen.**

Specialtandpleje er et tilbud om tandpleje til borgere med varige sindslidelser og psykisk udviklingshæmning. Den nuværende klinikstruktur har hverken fysiske eller ressource-

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

mæssige rammer til opgaven, og den løses derfor i dag af Gentofte Kommune. En ny-bygning skaber de fornødne rammer til at hjemtage opgaven med en årlig effektiviseringsgevinst på 0,7 mio. kr.

Der ses følgende **kvalitative potentialer** ved tandklinikssammenlægninger i kommunen:

- **Bedre borgerservice og højere fleksibilitet** i form af klinikker, som er moderne og har åbent for henvendelse på alle hverdage. Mulighed for udvidede åbningstider og tilstedeværelse af alle faggrupper samtidigt vil give større fleksibilitet i forhold til brugernes behov.
- **Fortsat brugernært tilbud** i form af små forebyggelsesenheder på skolerne.
- **Styrket forældresamarbejde** og medansvar for børnenes tandsundhed, når forældre kommer med børnene til tandlæge, hvilket vil gavne tandsundheden.
- **Højere kvalitet og ensartethed i tilbuddet**, da det faglige miljø styrkes med mere (tvær)faglig sparring. Samtidig vil chancen for at blive mødt af kvalificerede medarbejdere i fremtiden øges, da det er nemmere at tiltrække fagfolk på større klinikker og nyuddannede tandlæger ikke må arbejde alene på små klinikker.
- **Færre aflyste aftaler og nem adgang ved akut behandlingsbehov** da sårbarheden mindskes ved bedre personaledekning i klinikkerne (fx ved sygdom).

Desuden viser analysen følgende **økonomiske potentialer** ved klinikssammenlægninger:

- **Investeringsmæssige fordele** fordi en væsentlig del af det nedslidte tandlægeudstyr ikke behøver at blive udskiftet. En gennemgang af udstyret viser et massivt investeringsbehov i de kommende år svarende til 6,7 mio. kr. Sammenlægges klinikker falder investeringsbehovet med 40 pct. til 4 mio. kr.
- **Årlig effektiviseringsgevinst ved hjemtagelse af specialtandplejen, svarende til 0,7 mio. kr.** Den nuværende klinikstruktur har hverken fysiske eller ressourcemæssige rammer til opgaven, og den løses derfor i dag i Gentofte Kommunes specialindrettede klinik.

Analysen viser imidlertid også, at der vil være både kvalitative og økonomiske udfordringer ved en sammenlægning af tandklinikker. Eksempelvis vil transporttiden til nærmeste tandklinik øges. Med den foreslåede klinikstruktur vil ingen bruger af Tandplejen dog få mere end tre km fra skole til tandklinik (dog undtaget Taarbæk, som allerede i dag kører til Trongårdsskolen). Desuden forsøges nærhedsprincippet imødekommet ved at oprette forebyggelsesenheder på hver skole.

Forældre kan opleve det som en ulempe at skulle tage fri fra arbejde for at følge barnet til tandlæge. En bekymring kan derfor være, om dette vil medføre flere udeblivelser blandt især udsatte børn, og at flere 16-17 årige helt vil forlade den kommunale børnetandpleje. Til dette skal det bemærkes, at for langt de fleste børn og deres familier vil omfanget af besøg på tandklinikken være seks besøg i løbet af en tiårig periode. Erfaringer fra andre kommuner viser desuden, at en central klinik ikke har givet hverken flere udeblivelser fra fx sårbare grupper eller en større andel af 16-17-årige, der vælger at modtage tandpleje i privat praksis.

Mulige placeringer af tandklinikker

Konkret foreslår forvaltningen følgende placeringer:

Model 1: Én nybygget klinik i Lyngby enten på Lindegårdsskolen eller i forbindelse med "Nyt rådhus" samt én nybygget klinik i Sorgenfri i forbindelse med Hummeltofteskolen. Anlægsomkostningerne skønnes at blive 21,5 mio. kr. og indkøb af nyt udstyr 4 mio. kr.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

I model 1 kan specialtandplejen hjemtages med en besparelse på 0,7 mio. kr./år. Desuden forventes en indtægt på 0,5 mio. kr./år ved fremtidig udlejning af Toftebæksvej 8.

Model 2: Udgangspunktet er her en uændret struktur med tandklinikker på 8 skoler samt en centralklinik, en tandreguleringsklinik og en røntgenklinik beliggende på Toftebæksvej 8. Omkostningerne til udskiftning af udstyr de kommende år skønnes at blive 6,7 mio. kr. De eksisterende rammer giver ikke mulighed for at etablere en specialindrettet klinik og dermed hjemtage specialtandplejen fra Gentofte Kommune.

Model 3: Én nybygget klinik i Lyngby enten på Lindegårdsskolen eller i forbindelse med "Nyt rådhus" samt en bevarelse af klinikker på fire skoler i Virumområdet. Anlægsomkostningerne skønnes at blive 14,3 mio. kr. og indkøb af nyt udstyr 5,1 mio. kr. I model 3 kan specialtandplejen hjemtages med en besparelse på 0,7 mio. kr./år. Desuden forventes en indtægt på 0,5 mio. kr./år ved fremtidig udlejning af Toftebæksvej 8.

Bibeholdes den nuværende tandklinikstruktur (model 2) forventes der i de kommende år udgifter til udskiftning af udstyr for 6,7 mio. kr. De reelle ekstraomkostninger forbundet med kliniksammenlægninger får man derfor ved at trække 6,7 mio. kr. fra anlægsudgifterne til sammenlagte klinikker. Med en sådan beregning vil investeringerne i en sammenlagt tandklinikstruktur balancere efter 10-11 år (model 3) eller 15-16 år (model 1).

Tandplejen
Center for Sundhed og Kultur & Center for Arealer og Ejendomme
Februar 2014

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

2. Indledning og baggrund for analysen

I forbindelse med budgetaftalen for 2013-16 vedtog aftalepartierne at iværksætte "en undersøgelse af (...) effektiviseringspotentialer – både kvalitativt og økonomisk – ved at sammenlægge kommunens tandklinikker". Undersøgelsen har afventet en delrapport fra den såkaldte lokaleundersøgelse på bl.a. skoler og institutioner, som desværre viste sig vanskelig at anvende til vurdering af tandklinikksammenlægninger.

Social- og Sundhedsudvalget besluttede på den baggrund i november 2013 at fortsætte undersøgelsen af potentialerne ved sammenlægninger, idet den bygningsmæssige udredning udarbejdes af kommunens Center for Areal og Ejendomme.

Udvalget præciserede desuden, at følgende tre modeller skal analyseres nærmere:

Model 1: Samle hele Tandplejen på to tandklinikker, en i Lyngby og en i Virum/Sorgenfri

Model 2: Bevare den nuværende decentrale struktur med tandklinikker på 8 skoler samt tandklinik og tandreguleringsafdeling på Toftebæksvej 8

Model 3: Samle tandklinikker i Lyngby og bevare fire skoletandklinikker i Virum/Sorgenfri

Hovedelementerne i undersøgelsen af sammenlægningspotentialer er:

- Baggrund for analysens aktualitet
- Beskrivelse og perspektiver for modeller for fremtidig organisering
- Diskussion af modellernes udfordringer og potentialer
- Bygningsanalyser og anlægsberegninger
- Investeringsoverslag over udskiftning af Tandplejens udstyr og inventar

Undersøgelsen vedrører udelukkende den kommunale børne- og ungdomstandpleje og specialtandpleje. Omsorgstandplejen på kommunens plejecentre indgår ikke i analysen.

Analysen er udarbejdet i perioden december 2013 – februar 2014. Der har været nedsat en projektgruppe bestående af repræsentanter fra såvel Tandplejen, Center for Sundhed og Kultur samt Center for Areal og Ejendomme. Sideløbende med arbejdet i projektgruppen har Tandplejens MED-udvalg desuden drøftet og leveret input til rapporten.

Ved sammensætningen af projektgruppen blev der lagt vægt på at sikre et bredt ejerskab til rapporten blandt Tandplejens medarbejdere. Der blev derfor udpeget medarbejdere fra alle faggrupper, blandt unge og erfarne medarbejdere og så alle tandklinikker var repræsenteret enten i projektgruppen eller i MED-udvalget. I forbindelse med projektgruppens arbejde med rapporten blev der aflagt besøg på sammenlagte tandklinikker i Gentofte, Gladsaxe og Brøndby kommuner.

Spørgsmålet om sammenlægning – hvorfor er det aktuelt?

Børne- og ungdomstandplejens opgave og vilkår har ændret sig de senere år. De vigtigste ændringer og deres betydning bliver gennemgået herunder. Ligeledes beskrives behovet for udskiftning af Tandplejens tekniske udstyr, som understreger aktualiteten i at overveje den fremtidige fysiske struktur.

2.1 Påkrævet udskiftning af teknisk udstyr

Tandplejens tekniske udstyr har fungeret i langt flere år end beregnet og kræver nu ofte omfattende og dyre reparationer. En del af det tekniske udstyr kan ikke længere repareres. Et eksempel er Lindegårdsskolens tandklinik, hvor der er nedbrud af røntgenudstyr og udstyr til sterilisation af instrumenter. Det har derfor været nødvendigt midlertidigt at lukke tandklinikken og tilbyde tandpleje til skoledistriktets børn på centralklinikken på Toftebæksvej. På Lundtofte skoles tandklinik gik der i efteråret ild i tandklinikens suge-

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

motor, der er placeret i skunkrum under taget, og ilden var tæt på at sætte ild til taget på skolen.

Det bemærkes endvidere, at tandklinikkerne i dag fremstår nedslidte og utidssvarende. Der er alvorlige indeklima- og arbejdsmiljøproblemer på Lindegård og Engelsborgskolens tandklinik, mens klinikken på Lindegårdsskolen slet ikke er indtænkt og genplaceret i skolens ombygningsplaner. Endelig opfylder kun få af tandklinikkerne krav om handicap-adgang.

En aktuel gennemgang af Tandplejens udstyr og inventar viser behov for omfattende udskiftning de kommende år. Det skønnes, at det samlede investeringsbehov for de mest nødvendige udskiftninger er på knap 6,7 mio. kr. fordelt over de næste otte år, men med størst behov i 2015. Se tabel 1. Uddybende opgørelser findes i bilag 1.

Tabel 1: Skønnet investeringsbehov i tandplejeudstyr

	2015	2016	2017	2018	2019-21
Units (tandlægestole/enheder)	3.520.000				440.000
Røntgenudstyr på alle klinikker	648.000				
Øvrigt tandklinikudstyr (maskiner til sterilisation, kompressor og suge- motorer)	1.515.000	4.800	57.000	124.000	416.000
Forventede udgifter – Total	5.683.000	4.800	57.000	124.000	856.000

Alle beløb er angivet i kr., ex. moms og i 2013-priser.

61 ud af Tandplejens 88 maskiner er i 2015 15 år eller ældre og er dermed stort set slidt op. Det svarer til, at knap 70 pct. af alt udstyret skal skiftes ud i 2015. At levetiden er ved at rinde ud for udstyret understreges af, at kun 5 apparater/maskiner er ældre end 20 år. Tandplejen oplever i dag, at udstyret er slidt op, der er dyre reparationsudgifter på materialet og flere og flere apparater bukker under

I forhold til de dyre tandlægestole er billedet det samme; her skal 13 ud af 20 udskiftes i 2015. Det svarer til 65 pct. af alle stole.

En så omfattende udskiftning understreger, hvorfor det er relevant at få truffet beslutning om en eventuel fremtidig sammenlægning af klinikker. Færre fysiske enheder og samling af fx røntgen og sterilisationer vil få indflydelse på mængden af indkøb. Eksempelvis vil investeringsbehovet reduceres med 40 pct. (fra 6,7 mio. kr. til 4 mio. kr.) ved en sammenlægning til to store klinikker i kommunen.

Det skal bemærkes, at tandplejen ikke har et særskilt budget til udskiftning af inventar og udstyr i større skala. Fremtidige investeringer vil derfor skulle bevilges.

2.2 Tandplejeopgaven har ændret sig

Den nuværende tandklinikstruktur med små fuldt udstyrede tandklinikker på alle kommunens skoler understøtter ikke løsningen af nutidens tandplejeudfordring. Tandplejens børne- og ungemålgruppe har gennem årene ændret sig markant fra kun at være skolebørn til i dag at være alle børn fra 0-18 år. I dag har langt færre børn huller i tænderne (jf. bilag 2). Der ses dog en polarisering, hvor det er en lille andel af børn og unge, som bærer det meste tandsygdom. Forskellen i tandplejens opgave før og nu er illustreret i tabel 2.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Tabel 2: Tandplejens opgave i 1970-80'erne og i dag

	Børneungetandpleje i 1970-80'erne	Børneungetandpleje i dag
Mål-gruppe	Skolebørn	Alle børn og unge fra 0-18 år
Case – Anton 11 år	I 1970'erne og 1980'erne går Anton til undersøgelse og behandling på tandklinikken hver 6. måned. Der er næsten altid huller, der skal behandles. Anton modtager sammen med sine klassekammerater fluorskyllinger og tandbørsteinstruktion i klassen.	I dag går Anton til undersøgelse hver 15.-18. måned. Der er sjældent huller, og Anton motiveres og instrueres til god egen-tandpleje. Hvis Anton har brug for ekstra støtte, instruktion og/eller fluorbehandling kan dette foregå i forebyggelsesfaciliteter på skolerne.

Den ændrede opgave betyder, at behovet for at kunne udføre undersøgelser og behandlinger på alle skoler ikke længere er til stede. Et relevant alternativ er derfor at etablere få, fuldt udstyrede tandklinikker med central geografisk placering og supplere disse med forebyggelsesfaciliteter (et mindre rum med spejl og vask) på skolerne. En sådan løsning kunne sammentænkes med Sundhedsplejerskernes lokale på skolerne. Denne analyse indeholder derfor ikke anlægsudgifter til dette.

Desuden afspejler Sundhedsloven i dag et fokus på *sundhedsfremme* og ikke blot forebyggelse og behandling. I praksis betyder dette bl.a., at tilgangen til borgerens sundhed er ændret. Hvor sundhedsuddannede tidligere var eksperterne, betragtes borgerne i dag som eksperter i eget liv med behov for dialog til at blive "klædt på" til at varetage egen sundhed. Tilgangen kendes også fra ældreområdet med hverdagsrehabilitering og afspejler en ændring i det "mindset", som borgeren mødes med. At arbejde med et sundhedsfremmende fokus fordrer en større børne- og forældreinddragelse, hvor forældrenes tilstedeværelse i klinikken giver mulighed for dialog og visuel læring om tandsundhed. En ændret ramme med centralt beliggende tandklinikker, hvor forældre i højere grad følger deres børn, vil kunne understøtte denne udvikling.

Sundhedsstyrelsen udgav i 2004 en rapport med anbefalinger til fremtidig klinikstruktur. En hovedkonklusion i rapporten er, at større tandplejeenheder med et større brugergrundlag ses som forudsætning for at kunne udvikle kvalitet og faglighed i tandplejen. Sammenlægning af tandklinikker og etablering af større enheder har således i de senere år bredt sig over hele landet; også i alle Lyngby-Taarbæks omkringliggende kommuner.¹ Erfaringerne fra kommunerne er overvejende positive, omend al omstilling fra en struktur til en anden kan være en krævende proces for både brugere og medarbejdere.

2.3 Hjemtagelse af specialtandplejen

Specialtandpleje er et tilbud om tandpleje til borgere med varige sindslidelser og psykisk udviklingshæmning, der ikke kan benytte den almindelige voksentandpleje og den kommunale børneungetandpleje. Opgaven kræver en specialindrettet klinik.

I dag varetager Gentofte Kommune specialtandplejeopgaven for Lyngby-Taarbæk Kommune. Der er tilmeldt 100 borgere til ordningen og udgiften er ca. 0,7 mio. kr. årligt.

¹ Dvs. fx Gentofte, Rudersdal, Gladsaxe, Herlev, Furesø, Hørsholm og København.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Ved sammenlægning af tandklinikker til en større enhed vil det være muligt at *specialindrette* en tandklinik til opgaven, og dermed hjemtage opgaven fra Gentofte Kommune. Med den nuværende tandklinikstruktur vurderes det til gengæld ikke at være hverken fysisk eller ressourcemæssigt muligt at hjemtage opgaven.

En hjemtagelse vil give målgruppen et lokalt tilbud om tandpleje og tilbuddet kan i højere grad end i dag tilrettelægges forebyggende, i samarbejde med borgeren og dennes støttepersoner. I en sammenlagt klinikstruktur forventes specialtandplejen at kunne hjemtages via effektivisering og medføre en årlig reduktion i Tandplejens budget på 0,7 mio. kr.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

3. Modeller for Tandplejens fremtidige organisering

I det følgende beskrives og perspektiveres de tre modeller i oversigtsskemaer i forhold til:

- Strukturelle kendetegn, herunder forslag til klinikkernes placering samt muligheder og begrænsninger i de forskellige modellers rammer
- Brugernes oplevelse af tandplejetilbuddet i form af casebeskrivelser om hhv. en decentral og en sammenlagt klinikstruktur
- Medarbejdernes oplevelse af tandplejetilbuddet i form af casebeskrivelser om hhv. en decentral og en sammenlagt klinikstruktur
- Modellernes økonomiske perspektiver, herunder overslag over udgifter til bygningsanlæg og nyt tandklinikudstyr samt årlige besparelspotentialer

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

3.1 Modellernes strukturelle kendetegn

Model 1: Etablering af to distriktstandklinikker	Model 2: Bevarelse af den nuværende struktur	Model 3: Etablering af én distriktstandklinik i Lyngby. Bevarelse af tandklinikker i Virum-området
<p>Udgangspunktet for modellen er to distriktstandklinikker, som etableres ved følgende sammenlægninger:</p> <p><i>Klinik 1:</i> Lindegårdsskolens, Engelsborgskolens, Lundtofte skoles og Trongårdsskolens tandklinikker, Tandreguleringsklinikken, Centralklinikken samt tandplejens administration. Arealbehov: netto ca. 600-650 kvm. (11 klinikker).</p> <p><i>Klinik 2:</i> Virum skoles, Hummeltofteskolens, Fuglsanggårdskolens og Kongevejens skoles tandklinikker. Arealbehov: netto ca. 300 kvm. (6 klinikker).</p> <p>Af hensyn til brugernes tilgængelighed foreslås tandklinik 1 placeret i bydelen Lyngby med en nybygning på Lindegårdsskolen el. i f.ø.m. en udvidelse af rådhuset. Tandklinik 2 foreslås placeret i bydelen Sorgenfri med en nybygning ved Hummeltofteskolens. For geografisk kortoversigt: se bilag 3. Forslag til placeringer: se bilag 4.</p> <p>Begge tandklinikker får handicapvenlig adgang, og klinikkerne suppleres med forebyggelsesfaciliteter på folkeskolerne. Dette kræver ikke særligt udstyr, og evt. kan der deles lokale med sundhedsplejerskerne. Derved frigøres arealer på skolerne svarende til 700 kvm. (jf. bilag 6). Endvidere kan forhuset i ejendommen på Toftebæksvej 8 muligvis realiseres eller udlejes (med mindre huset udvælges til brug for storklinikken).</p> <p>Store tandklinikker har større mulighed for fleksible åbningstider, og en stor central tandklinik betyder mulighed for indretning af særlig klinik til specialtandpleje, så opgaven kan hjemtages fra Gentofte Kommune.</p>	<p>Udgangspunktet for modellen er en uændret struktur med tandklinikker på 8 skoler, en centralklinik, en tandreguleringsklinik og en røntgenklinik.</p> <p>Huset på Toftebæksvej 8 bevares dermed til centralklinik, tandregulering, administration og røntgen, hvilket blandt andet betyder, at det ikke kan realiseres.</p> <p>I denne model har mindre end halvdelen af tandklinikkerne handicapvenlig adgang.</p> <p>Den decentrale struktur betyder, at tandklinikkerne ligger nær brugernes bopæl og skole. På den anden side er brugergrundlaget i hvert skoledistrikt så lille, at 5 ud af de 8 tandklinikker holder lukket 1-4 dage om ugen (jf. bilag 6). I den nuværende struktur har ingen tandklinikker åbent efter kl. 15.</p> <p>De eksisterende rammer giver ikke mulighed for at etablere en specialindrettet klinik og dermed hjemtage specialtandplejen fra Gentofte Kommune.</p>	<p>Udgangspunktet for modellen er en delvis sammenlægning af tandklinikker. Modellen giver dermed mulighed for, at kommunen opnår en gradvis, men værdifuld, erfaring med tandklinik-sammenlægninger. En sammenlægning af de resterende tandklinikker kan evt. gennemføres senere.</p> <p>Der etableres én distriktstandklinik med placering og størrelse som klinik nr. 1 i den første model. Forslaget er således en nybygning på Lindegårdsskolen eller ved udvidelse af rådhuset.</p> <p>Derudover bevares tandklinikker på Virum skole, Hummeltofteskolens, Fuglsanggårdsskolens og Kongevejens skole.</p> <p>Den centrale tandklinik suppleres med forebyggelsesfaciliteter på alle folkeskoler. Dette kræver ikke særligt udstyr, begrænser lokalebehovet og vil derfor frigøre arealer på de fire berørte skoler.</p> <p>Som i den første model er forventningen, at Toftebæksvej 8 vil kunne realiseres eller udlejes, medmindre huset udvælges til brug for storklinikken. Hjemtagelse af specialtandplejen fra Gentofte Kommune vil også være muligt.</p>

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

3.2 Brugernes oplevelse af tandplejetilbuddet. Case: Laura 10 år

Sammenlagte tandklinikker	Nuværende tandklinikstruktur
<p>Når Laura hver 15.-18. måned skal have undersøgt eller behandlet sine tænder, bliver hun indkaldt via hjemmet, og hendes mor eller far tager med hende til den store moderne tandklinik, som ligger et par kilometer fra skolen. Hun kender godt klinikken, men det er alligevel trygt, at forældrene er med.</p> <p>Laura har endnu ingen huller, men har hun i en periode brug for ekstra støtte, instruktion og/eller fluorbehandling foregår dette i hendes skoles egne forebyggelsesfaciliteter, hvor hun går hen uden forældrene.</p> <p>Udover at følge Laura til tandlæge, skal forældrene også følge hendes lillebror, når han skal af sted; og selv hendes storebror på 15 år bliver faktisk også fulgt, når han går til bøjletandlæge. Tandklinikken har nu åbent hver dag og nogle dage sent på eftermiddagen, og selvom det sker, at Lauras mor skal tage fri fra arbejde, er det ikke ret tit børnene skal til tandlæge. Til gengæld gør deltagelsen hende tryk og hun får en god mulighed for at blive vejledt af tandplejens medarbejdere.</p> <p>Lauras klassekammerat, Line, har mange huller i tænderne. Faktisk er der et nyt hul næsten hver gang, hun kommer til tandlæge, og hun går oftere til tandlæge end Laura. Lines mor følger hende hen til klinikken, selv om hun har mange udfordringer i sit liv.</p>	<p>Når Laura skal have undersøgt sine tænder, bliver hun kaldt ud fra undervisningen og går selv over til skolens tandklinik. Tandklinikken er et trygt sted, selv om der går op til 1½ år mellem hendes besøg på klinikken.</p> <p>Laura har endnu ingen huller i tænderne, men skulle det ske, får hun normalt besked med hjem til sin mor og far, om at tandlægen vil lave det. Hun ved også, at hendes forældre i så fald gerne må komme med hende; men også at de normalt ikke gør det – flere af hendes venner er blevet bedøvet og behandlet, mens deres forældre var på arbejde.</p> <p>Lauras lillebror går i børnehave. Derfor bliver han stadig fulgt af forældrene til sine undersøgelser. Hendes storebror Lasse på 15 år bliver faktisk også fulgt, når han går til bøjletandlæge.</p> <p>Lauras veninde, Line, som også går i klassen, har tit nye huller i sine tænder. Laura har lagt mærke til, at Line bliver kaldt over til tandlægen oftere end de fleste, og selv om Line er lidt bange for det, der skal ske, går hendes mor meget sjældent med hende. Indimellem får Laura derfor lov at følge Line derover. Personalet prøver altid at forklare veninden, hvordan hun skal passe på sine tænder, men det er svært for Line at fortælle sin mor, at hun skal sørge for at hun får børstet tænder.</p>
Potentialer ved sammenlagt klinikstruktur:	
<p style="text-align: center;"><u>Fordele:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Styrket forældresamarbejde, da forældrene i højere grad end i dag vil komme til tandlæge med børnene og dermed kunne inddrages i tandplejen. Lærerne skal ikke længere stå for at sende børn til tandlæge. • Ensartet og bedre service i form af moderne tandklinikker, der har åbent på alle hverdage. Der vil evt. være mulighed for at udvide åbningstiderne i forhold til i dag. • Højere fleksibilitet, da alle faggrupper vil være til stede på tandklinikken hver dag, så undersøgelse, forebyggelse og behandling kan færdiggøres ved det samme eller få besøg på tandklinikken. • Brugernære forebyggelsesenheder som ligger på barnets skole. 	<p style="text-align: center;"><u>Udfordringer:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Øget fravær fra undervisning og forældre skal tage fri for at følge barnet til undersøgelse og behandling. For langt de fleste børn vil det være seks undersøgelser på tandklinikken over en tiårig periode. Det skal bemærkes, at patientrettighedslovgivningen i dag foreskriver at der skal indhentes samtykke fra forældre til alle aktiviteter på tandklinikken. • Risiko for flere udeblivelser idet børn fra udsatte familier har et højere fravær end andre børn, og ikke kan hentes i klassen til undersøgelse og behandling. Problemstillingen diskuteres i afsnit 4. • Mindre synlighed på skolerne idet tandplejens medarbejdere ikke hver dag vil bemane skolens forebyggelsesenhed.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

3.3 Medarbejdernes oplevelse af tandplejetilbuddet Case: Karen - ansat i Tandplejen

Sammenlagte tandklinikker	Nuværende tandklinikstruktur
<p>Karen møder ind på samme tandklinik hver dag. Mødetiden er kl. 8-15, men af og til er arbejdstiden forskudt, så der kan tilbydes tider på tandklinikken efter kl. 15. Klinikken er personalets faste base, men derudover har alle yderligere 1-2 arbejdssteder, fordi de også kører ud på plejecentre og til forebyggelsesenheder på skolerne.</p> <p>Når borgerne møder op, er alle faggrupper (dvs. tandlæger, tandplejere og klinikassistenter) til stede på klinikken, og hver medarbejder har mindst en kollega fra sin egen faggruppe. Det mindsker sårbarheden ved personalets sygdom og det giver gode muligheder for faglig sparring og kompetenceudvikling. Det er rart, at kollegerne er fysisk til stede, når man har et fagligt tvivsspørgsmål.</p> <p>Sammen med et par kolleger er Karen desuden blevet opkvalificeret til at varetage specialtandplejen – en faglig udfordring, som hun sætter pris på.</p> <p>Fra sin tid på tandklinikken på skolen kan Karen savne de faste patienter og det kendskab til børnene, som det gav. Omvendt støtter skolernes forebyggelsesenheder et vist tilhørsforhold til børnene. Ventetiden ved udeblivelser kan være en udfordring, fordi muligheden for at kalde børn i klasserne ikke længere er muligt. På den anden side er den øgede forældrekontakt en stor fordel i arbejdet med børnenes tandsundhed, fordi de på denne måde lettere inddrages i tandplejen og fx kan få vejledning i børsteteknik.</p>	<p>Karen møder hver dag kl. 8-15. Hendes mødested varierer en del; i alt skifter hun arbejdssted tre-fire gange på en uge. Den manglende base er en anelse opslidende – hun skal forholde sig til mange steder og skiftende kulturer - men det er bl.a. nødvendigt, fordi de tandklinikker, hun er tilknyttet, ikke har åbent alle ugens dage.</p> <p>Når Karen arbejder, har hun typisk 2-3 kolleger på tandklinikken, men sjældent én fra hendes egen faggruppe. Det er heller ikke altid, at alle faggrupper er repræsenteret. Det er sårbart ved sygdom, hvor patienterne typisk må aflyses. Faglig sparring med kolleger foregår typisk over mail eller telefon.</p> <p>Karen er glad for det kendskab, hun har til børnene, som er fast tilknyttet hende og kollegerne. Ved udeblivelser er det også forholdsvist nemt at kalde andre børn fra klassen over på tandklinikken, så spildtid minimeres. På den anden side ser hun stort set aldrig forældrene ved undersøgelser og behandling. Det savner karen, for det er langt nemmere at inddrage og vejlede, når man kan vise, hvordan tænderne skal passes.</p>
Potentialer ved sammenlagt klinikstruktur:	
<p style="text-align: center;"><u>Fordele:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedre faglig sparring med daglig dialog og mulighed for sidemandsop-læring ved faglige udfordringer. • Fleksibel hverdag med mulighed for enten specialisering inden for interesseområder eller mere spredning i arbejdsopgaver. Desuden øget fleksibilitet ved personalets sygdom og mulighed for variable mødetider. • Styrket forældresamarbejde, da forældrene i højere grad end i dag vil komme til tandlæge med børnene og dermed kunne inddrages i tandplejen. • Fast base for hver medarbejder og færre arbejdssteder at forholde sig til. • Nem adgang til alt relevant udstyr i en stor klinik. Fx avanceret røntgenapparat. 	<p style="text-align: center;"><u>Udfordringer:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Risiko for spildtid ved udeblivelser, idet børn ikke kan hentes i klasserne. Problemstillingen diskuteres i afsnit 4. • Risiko for kamp om at få ydertider ved en øget forældredeltagelse. • Mindre kendskab til børnene, da behandlerne kan variere fra gang til gang.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

3.4 Modellernes økonomiske perspektiver

Model 1: Etablering af to distriktstandklinikker	Model 2: Bevarelse af den nuværende struktur	Model 3: Etablering af én distriktstandklinik i Lyngby. Bevarelse af tandklinikker i Virum-området
<p><u>Samlet skøn:</u> Anlægsudgifter 25,5 mio. kr. <i>Herunder - 2 bygningsanlæg</i> <i>21,5 mio. kr.</i> <i>- udskiftning af udstyr</i> <i>4,0 mio. kr.</i> Besparelsespotentialer 1,2 mio. kr./år <i>Herunder - hjemtaget specialtandpleje</i> <i>0,7 mio. kr./år</i> <i>- anslået huslejeindtægt</i> <i>0,5 mio. kr./år</i></p> <p>Med nuværende tandklinikstruktur forventes udgifter til udskiftning af udstyr på 6,7 mio. kr. Merudgiften ved en sammenlægning i model 1 er dermed: 25,5 mio. kr. – 6,7 mio. kr. = 18,8 mio. kr. Modellens skøn for årlige besparelser på 1,2 mio. kr. betyder, at anlægsinvesteringerne på 18,8 mio. kr. vil balancere med en tidshorisont på 15-16 år.</p> <p><u>Skøn for udgifter til anlæg og udstyr på to klinikker:</u></p> <p><i>Anlæg af Klinik 1*:</i> Nybygning på Lindegårdsskolen el. i forbindelse med "Nyt Rådhus" 14,3 mio. kr.</p> <p><i>Anlæg af Klinik 2:</i> Nybygning på Hummeltofteskolen 7,2 mio. kr.</p> <p><i>Udskiftning af tandklinikudstyr:</i> Perioden 2014-2021 4,0 mio. kr.</p> <p>I alt skøn for anlægudgifter: <u>25,5 mio. kr.</u></p> <p><u>Skøn for besparelsespotentialer ved to store klinikker:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Årlig besparelse på hjemtaget Specialtandpleje: 0,7 mio. kr/år • Forventet årlig huslejeindtægt for forhuset på Toftebæksvej 8: 0,5 mio. kr/år <p>I alt skøn for årlig besparelse: 1,2 mio. kr/år</p> <p><i>Bemærk: uddybede beregninger findes i bilag 5</i></p>	<p><u>Samlet skøn:</u> Anlægsudgifter 6,7 mio. kr. <i>Herunder - bygningsanlæg</i> <i>0 mio. kr.</i> <i>- udskiftning af udstyr</i> <i>6,7 mio. kr.</i> Besparelsespotentialer 0 mio. kr./år</p> <p><u>Skøn for udgifter til anlæg og udstyr på 8 skoleklinikker og en centralklinik m. bl.a. tandregulering:</u></p> <p>Der er ingen udgifter til bygningsanlæg, men investeringer i units, udstyr m.v.</p> <p>Udgiftsskøn for tandklinikudstyr: perioden 2014-21 6,7 mio. kr.</p> <p>En serviceanalyse af den kommunale tandpleje fra 2012 viste, at Lyngby-Taarbæk Kommune siden 2009 har reduceret Tandplejens driftsbudget med 10 pct. Kommunens udgift pr. barn er i dag lavere end både sammenlignelige kommuner, Region hovedstaden og landet som helhed. Set i lyset heraf vurderes der ikke at være et besparelsespotential ved fortsættelse af den nuværende tandklinikstruktur.</p> <p>I alt skøn for årlig besparelse: 0 mio. kr/år</p> <p><i>Bemærk: uddybede beregninger findes i bilag 1</i></p>	<p><u>Samlet skøn:</u> Anlægsudgifter 19,4 mio. kr. <i>Herunder – 1 bygningsanlæg</i> <i>14,3 mio. kr.</i> <i>- udskiftning af udstyr</i> <i>5,1 mio. kr.</i> Besparelsespotentialer 1,2 mio. kr./år <i>Herunder - hjemtaget specialtandpleje</i> <i>0,7 mio. kr./år</i> <i>- anslået huslejeindtægt</i> <i>0,5 mio. kr./år</i></p> <p>Med nuværende tandklinikstruktur forventes udgifter til udskiftning af udstyr på 6,7 mio. kr. Merudgiften ved en sammenlægning i model 3 er dermed: 19,4 mio. kr. – 6,7 mio. kr. = 12,7 mio. kr. Modellens skøn for årlige besparelser på 1,2 mio. kr. betyder, at anlægsinvesteringerne på 12,7 mio. kr. vil balancere med en tidshorisont på 10-11 år.</p> <p><u>Skøn for udgifter til anlæg og udstyr på én storklinik og 4 bevarede skoleklinikker:</u></p> <p><i>Anlæg af Storklinik (svarende til Klinik 1)*:</i> Nybygning på Lindegårdsskolen el. i forbindelse med "Nyt Rådhus" 14,3 mio. kr.</p> <p><i>Udskiftning af tandklinikudstyr:</i> Perioden 2014-2021 5,1 mio. kr.</p> <p>I alt skøn for anlægudgifter: <u>19,4 mio. kr.</u></p> <p><u>Skøn for besparelsespotentialer ved en storklinik og 4 skoleklinikker:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Årlig besparelse på hjemtaget Specialtandpleje: 0,7 mio. kr/år • Forventet årlig huslejeindtægt for forhuset på Toftebæksvej 8: 0,5 mio. kr/år <p>I alt skøn for årlig besparelse: 1,2 mio. kr/år</p> <p><i>Bemærk: uddybede beregninger findes i bilag 5</i></p>

Note: alle priser er opgivet i 2013-prisniveau og er ex. moms.

* Nybygning på Lindegårdsskolen/Rådhuset forslås i fht. Toftebæksvej 8 ud fra samlede fordele og ulemper (jf. bilag 4), herunder mulighed for at hente investeringen hurtigst hjem.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

4. Særlige udfordringer og potentialer

Den politiske drøftelse af "Notat om mulige scenarier og potentialer for sammenlægning af tandklinikker" i november 2013 samt projektgruppens arbejde med rapporten har peget på en række potentielle udfordringer ved at sammenlægge tandklinikker. Fire af disse dilemmaer drøftes kort herunder:

- Risiko for at de 16-17 årige i højere grad benytter fritvalgsordningen og ønsker at modtage tandpleje i privat praksis
- Flere udeblivelser blandt udsatte børn
- Udfordring af nærhedsprincippet
- Tandplejen som attraktiv arbejdsplads

4.1 Risiko for at de 16-17 årige i højere grad benytter fritvalgsordningen og ønsker at modtage tandpleje i privat praksis

I en sammenlagt tandklinikstruktur er der ikke længere en geografisk tilknytning til barnets skole, og forældrene forventes at følge barnet til undersøgelse og behandling indtil 5. klasse. I en sådan struktur kunne man forestille sig, at flere forældre vil forlade den kommunale børnetandpleje, fordi de finder det nemmere at samle hele familiens tandpleje hos én privatpraktiserende tandlæge.

Reglerne for fravalg af kommunal tandpleje og tilvalg af andet behandlingstilbud er:

0-15 årige: Valg af privat tandlægepraksis medfører fuld egenbetaling

16-17 årige: Valg af privat tandlægepraksis er uden egenbetaling

Der er i dag kun begrænset mulighed for at vælge andre kommuners tandplejetilbud

Indtil 2012 fik familierne 65 pct. tilskud ved 0-15 åriges valg af privat praksis. Selv med denne mulighed blev ordningen dog kun benyttet i et meget lille omfang (under 1 pct.).

Projektgruppen var i januar 2014 på besøg på sammenlagte tandklinikker i Gentofte, Gladsaxe og Brøndby kommuner. Tilbagemeldingen herfra var samstemmende, at kliniksammenlægninger *ikke* har medført en stigning i de unges brug af fritvalgsordningen. De ændrede tilskudsregler fra 2013 har tværtimod betydet, at flere fritvalgs-børn er vendt tilbage til den kommunale tandpleje i dag. Desuden er vurderingen, at Tandplejens tidlige praksis med undersøgelser og behandlinger fra børnehvealderen betyder, at familierne kender stedet og finder det naturligt at lade barnet fortsætte dér, indtil det er 18 år.

4.2 Flere udeblivelser blandt udsatte børn

Ved tandklinikernes udflytning fra skolerne vil børnenes fremmøde til undersøgelse og behandling kræve øget forældredeltagelse og en øget transporttid. En bekymring er derfor, om dette vil medføre flere udeblivelser blandt især udsatte børn, og dermed en negativ påvirkning af tandsundheden. Bekymringen bygger bl.a. på erfaringer fra Lundtofte skole, hvor udeblivelser i dag er en udfordring.

Erfaringen i de tre kommuner, som Tandplejen besøgte, er imidlertid klar. Udeblivelser blandt udsatte børn opleves ikke som en større udfordring i en sammenlagt klinikstruktur; heller ikke i Brøndby og Gladsaxe kommuner som har forholdsvis flere sårbare familier end Lyngby-Taarbæk Kommune. Faktisk har Brøndby Kommune oplevet et fald i udeblivelser efter samling af tandklinikker.

Erfaringen er, at den entydige placering af ansvaret for tandpleje på forældrene har gjort, at forældrene har taget ansvaret på sig. Samtidig har en direkte dialog med forældrene ved udeblivelser vist sig effektiv. Desuden virker præciseringen som en lettelse i forhold til skolelærerne, som ikke længere står med ansvaret for, at børnene kommer til tandlæge.

Sammenlægges tandklinikker i Lyngby-Taarbæk Kommune kan udeblivelser imødekommes ved at placere klinikkerne tæt på sårbare grupper. Det er bl.a. på den baggrund, at der peges på placering af tandklinikker ved Lindegårdsskolen og højhusene i Sorgenfri (v. Hum-

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

meltofteskolen). Tabellen i bilag 8 viser, at det især er ved disse skoledistrikter, der bor udsatte børn.

Desuden kan forebyggelsesenheder på alle skoler sikre nærhed og er dermed særligt rettet mod de sårbare børn. Brøndby Kommune har med succes indarbejdet sådanne forebyggelsesenheder i deres sammenlagte tandklinikmodel.

For at imødegå udfordringen yderligere vil det være muligt at arbejde med følgeordninger på skolerne. Konceptet kendes allerede i dag på Skt. Knud Lavards Skole, hvor større børn følger små, til tandklinikken på Toftebæksvej 8.

Endelig kan det overvejes at afsætte budgetmidler til en særlig taxa/busordning, som er målrettet de sårbare børn. Brøndby og Gladsaxe kommuner har aldrig haft en sådan ordning, mens Gentofte havde én de første par år efter deres sammenlægninger. I praksis blev ordningen i Gentofte dog ikke brugt, og den er derfor nedlagt i dag.

4.3 Udfordring af nærhedsprincippet

Det kan have værdi, at kommunale velfærdstilbud findes i brugernes nærmiljø – dvs. at brugerne bliver mødt "der hvor de er". At tandklinikkerne er synlige i børnenes hverdag på skolen, og at personalets kendskab til det enkelte barn er stort.

På den anden side viser erfaringerne i det øvrige sundhedsvæsen, at mange borgere ønsker at flytte sig geografisk efter bedre behandlingstilbud og fleksible åbningstider, ligesom tendensen hos de almene læger går fra solopraksis til fælles lægehuse.

Sammenlægges Tandplejen med klinikker i Lyngby og Sorgenfri vil den maksimale afstand fra et barns skole til en tandklinik blive 3 km.² Desuden bevares en del af forebyggelsen på skolerne ved etablering af forebyggelsesenheder, som eksempelvis kan ligge i sundhedsplejerskens lokale. For langt de fleste børn og deres familier vil omfanget af besøg på tandklinikken kun være seks besøg i løbet af en tiårig periode.

Oplevelsen i både Gentofte, Gladsaxe og Brøndby kommuner er, at kun få brugere har klaget i tiden efter sammenlægningerne, og at tabet af geografisk nærhed til brugerne er opvejet af en række fordele. Det gælder især øget faglighed og forældreinddragelse, udvidede åbningstider og en større mulighed for at færdigbehandle patienterne på ét besøg, fordi alle fagligheder er til stede. Alt i alt vurderes det således, at en samling på få klinikker lettere sikrer et ensartet højt kvalitetsniveau i forhold til mulighederne i en decentral tandklinikstruktur.

I forhold til de fysisk og psykisk handicappede borgere som i dag modtager specialtandpleje i Gentofte Kommune, vil en hjemtagelse af tilbuddet til Lyngby-Taarbæk desuden betyde, at netop denne sårbare gruppe får et mere lokalt tilbud end hidtil.

4.4 Tandplejen som attraktiv arbejdsplads

Autorisationsreglerne for tandlæger foreskriver, at nyuddannede tandlæger skal have mulighed for daglig supervision og sparring fra kolleger med erfaring.

Dette forhold udfordrer Lyngby-Taarbæks nuværende struktur, hvor der kun er plads til få medarbejdere ad gangen på tandklinikkerne.

Samles medarbejderne på få tandklinikker vil det give bedre mulighed for at tage elever og modtage borgere i jobprøvning. Endvidere vil der være større mulighed for jobglidning mellem faggrupperne, hvilket kan give mere fleksibilitet i arbejdsopgaverne og dermed chance for større arbejdsglæde og lettere personalerekruttering.

Samtidig viser praksis i Brøndby Kommune, at patientaflysninger ved personalesygdom kan undgås, fordi det er muligt at dække hinandens fravær.

For nogle medarbejdere vil en sammenlægning af tandklinikker på den anden side opleves som en ulempe. Det kan være svært at skulle forlade et tilsvarende arbejdssted, som man trives på, og nogle vil måske finde det udfordrende at være mange medarbejdere samlet på ét sted.

² Undtaget Taarbæk Skole. Børnene har i dag 6 km. til Trongårdsskolen, hvor de går til tandlæge. Til Lyngby vil der være en afstand på 7,5 km.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Erfaringerne fra de tre besøgskommuner er, at alle bekymringer skal tages alvorligt ved en sammenlægning, og at medarbejdernes inddragelse i forandringsprocessen er vigtig.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Bilag 1. Inventar- og investeringsoversigt – udskiftning af tandklinikudstyr 2014-21

Al apparatur i Tandplejen er gennemgået. Levetiden er vurderet på baggrund af Tandplejens generelle erfaring og er drøftet med dentalfirmaet Plandent.

Der er indlagt et "konservativt skøn" for levetid. Typisk vurderes materiel at holde 10-15 år. Dog vurderes udstyr til sterilisering at holde 10 år.

Engelsborg	årgang	levetid	2015	2016	2017	2018	2019-21
Tandlægestol	2004	2019					220.000
Tandlægestol	1992	2007	220.000				
Steril	1995	2005	57.000				
Steril	1995	2005	42.000				
Steril	1998	2008	57.000				
kompressor	2005	2020					22.000
Sugemotor	2003	2018				32.000	
Røntgen	1992	2015	72.000				
opvaskemaskine	2005	2020					70.000

Fuglsanggård	årgang	levetid	2015	2016	2017	2018	2019-21
Tandlægestol	2000	2015	220.000				
Tandlægestol	1997	2012	220.000				
Steril	2004	2014	57.000				
opvaskemaskine	2005	2020					70.000
Steril	2012	2014	42.000				
kompressor	1987	2002	22.000				
Sugemotor		2015	32.000				
Røntgen	1992	2015	72.000				

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Kongevejen	årgang	levetid	2015	2016	2017	2018	2019-21
Tandlægestol	2000	2015	220.000				
Tandlægestol	1997	2012	220.000				
Steril	2009	2019					57.000
Opvaskemaskine	2005	2020					70.000
Steril	1996	2006	42.000				
kompressor	1997	2012	22.000				
Sugemotor		2015	32.000				
Røntgen	1996	2015	72.000				
Steril	1995	2005	57.000				

Centralklinik T8	årgang	levetid	2015	2016	2017	2018	2019-21
Tandlægestol	2000	2005	220.000				
Tandlægestol	2005	2020					220.000
Steril	1996	2006	57.000				
Steril	1996	2006	42.000				
Steril	2007	2017			57.000		
kompressor	2003	2018				22.000	
Sugemotor	2011	2026					
Røntgen	2010	2015	72.000				
Røntgen	2006						
Opvaskemaskine	2009	2024					

Lindegård	årgang	levetid	2015	2016	2017	2018	2019-21
Undersøgelsesklinik							
Tandlægestol		2012	220.000				
Tandlægestol							
Steril	2001	2014	42.000				
Opvaskemaskine	?	2014	70.000				
Steril	?	2014	42.000				
kompressor	?	2015	22.000				
Sugemotor	2004	2019	32.000				
Røntgen	1993	2015	72.000				

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Lundtofte	årgang	levetid	2015	2016	2017	2018	2019-21
Tandlægestol	2013	2028					
Tandlægestol	2000	2015	220.000				
Steril	2012	2022					
Steril	2005	2015	57.000				
opvaskemaskine	2005	2020					70.000
kompressor	2011	2026					
Sugemotor	gammel	2010	32.000				
Røntgen	1996	2015	72.000				
	2006	2016		4.800			

Trongården	årgang	levetid	2015	2016	2017	2018	2019-21
Tandlægestol	2010	2025					
Tandlægestol	1997	2012	220.000				
Opvaskemaskine	2008	2023					
Steril	1998	2008	42.000				
Steril	2010	2020					57.000
kompressor	1997	2012	22.000				
Sugemotor	1997	2012	32.000				
Røntgen	2002	2015	72.000				
Steril	1996	2011	42.000				

Hummeltofte	årgang	levetid	2015	2016	2017	2018	2019-21
undersøgelsesklinik							
Tandlægestol	1997	2012	220.000				
Tandlægestol							
Steril	1996	2011	42.000				
Steril	1995	2010	57.000				
Steril	gammel	2014	57.000				
kompressor	gammel	2014	22.000				
Sugemotor	gammel	2014	32.000				
Røntgen	1997	2015	72.000				
Opvaskemaskine	2003	2018				70.000	

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Virum	årgang	levetid	2015	2016	2017	2018	2019-21
Tandlægestol	1996	2011	220.000				
Tandlægestol	1996	2011	220.000				
Tandlægestol	2013	2028					
Opvaskemaskine	2013	2028					
Steril	1996	2006	42.000				
Steril		2015	57.000				
kompressor	2008	2023	32.000				
Sugemotor	2008	2023	22.000				
Røntgen	2015	2015	72.000				

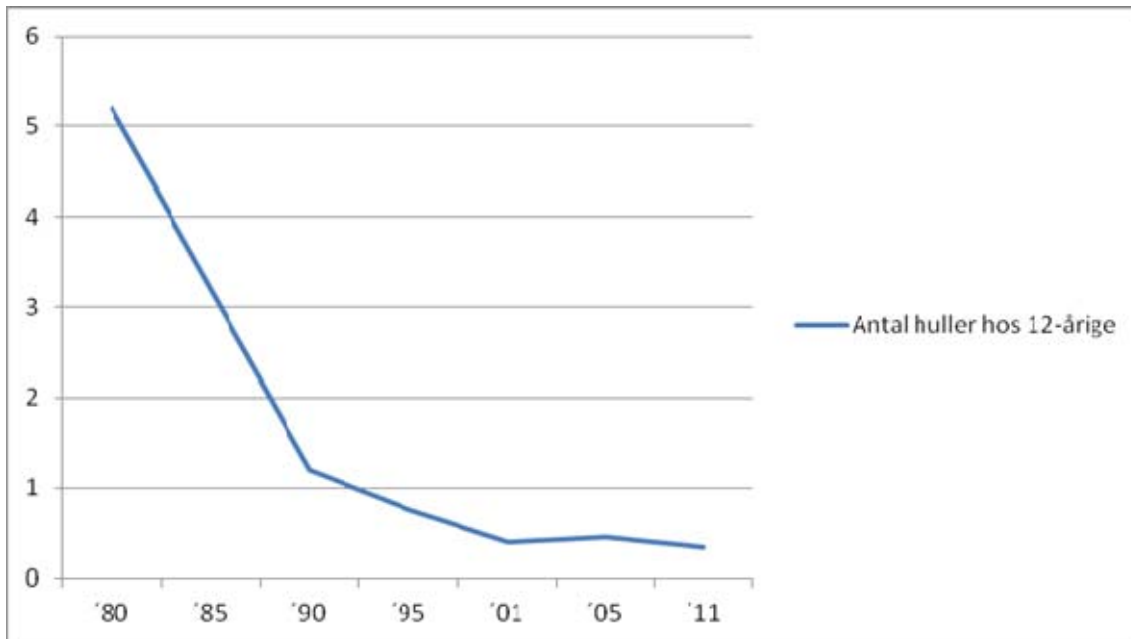
Tandreguleringen	årgang	levetid	2015	2016	2017	2018	2019-21
Tandlægestol	1996	2012	220.000				
Tandlægestol	1996	2012	220.000				
Tandlægestol	2003	2018	220.000				
Tandlægestol	1996	2012	220.000				
Opvaskemaskine	2007	2022					
Steril	2005	2015	57.000				
Steril	1995	2010	57.000				
steril	1996	2011	42.000				

I alt

5.683.000	4.800	57.000	124.000	856.000
-----------	-------	--------	---------	---------

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

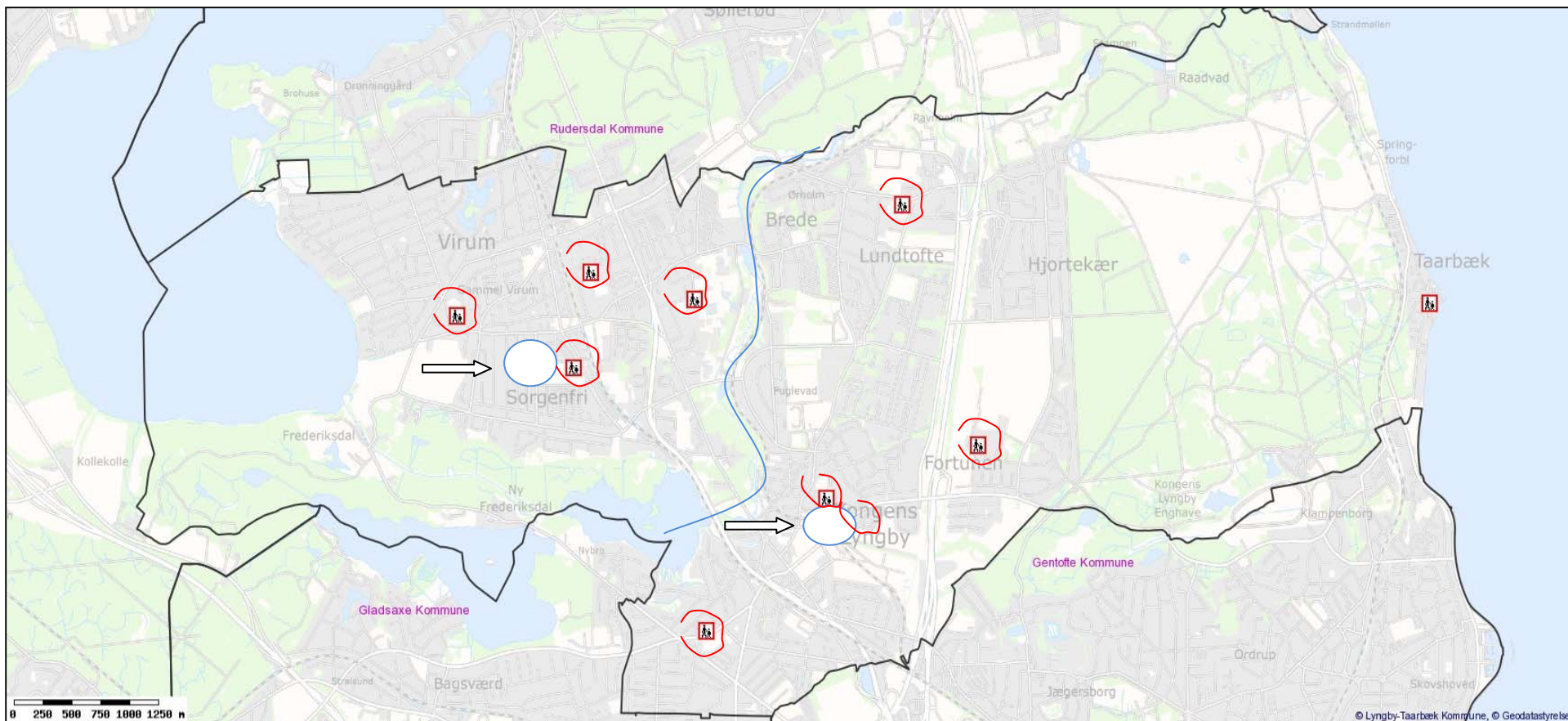
Bilag 2. Huller hos 12-årige børn i Lyngby-Taarbæk Kommune. År 1980-2011.

Kilde: Sundhedsstyrelsens Centrale Odontologiske Register

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Bilag 3. Geografisk kort over forslag til placering af tandklinikker

○ = Forslag til placering af store tandklinikker i en sammenlagt struktur

○ = Nuværende tandklinikkers placering

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Bilag 4. Bygningsbilag – mulige placeringer og økonomiske overslag på anlæg

I samarbejde med kommunens Center for Areal og Ejendomme er der foretaget en bygningsmæssig vurdering af muligheder for placering af tandklinikker i en sammenlagt klinikstruktur. Analysen har været koncentreret om lokaliteter i Lyngby samt Virum/Sorgenfri.

I alt tre lokaliteter i Lyngby er beskrevet, mens der for Virum/Sorgenfri er beskrevet én mulig lokalitet beliggende ved Hummeltofteskolen. Bygningsmuligheder på Virum skole, Fuglsangsgårdskolen og Sorgenfriskolen er også blevet undersøgt. Ingen af disse lokaliteter vurderes dog realistiske i forhold til etablering af en tandklinik på ca. 350 kvm.

Det understreges, at der ikke er foretaget egentlige bygningsanalyser med eksempelvis beregning på statik/etagers bæreevne, da sådanne analyser kræver særskilte budgetmidler.

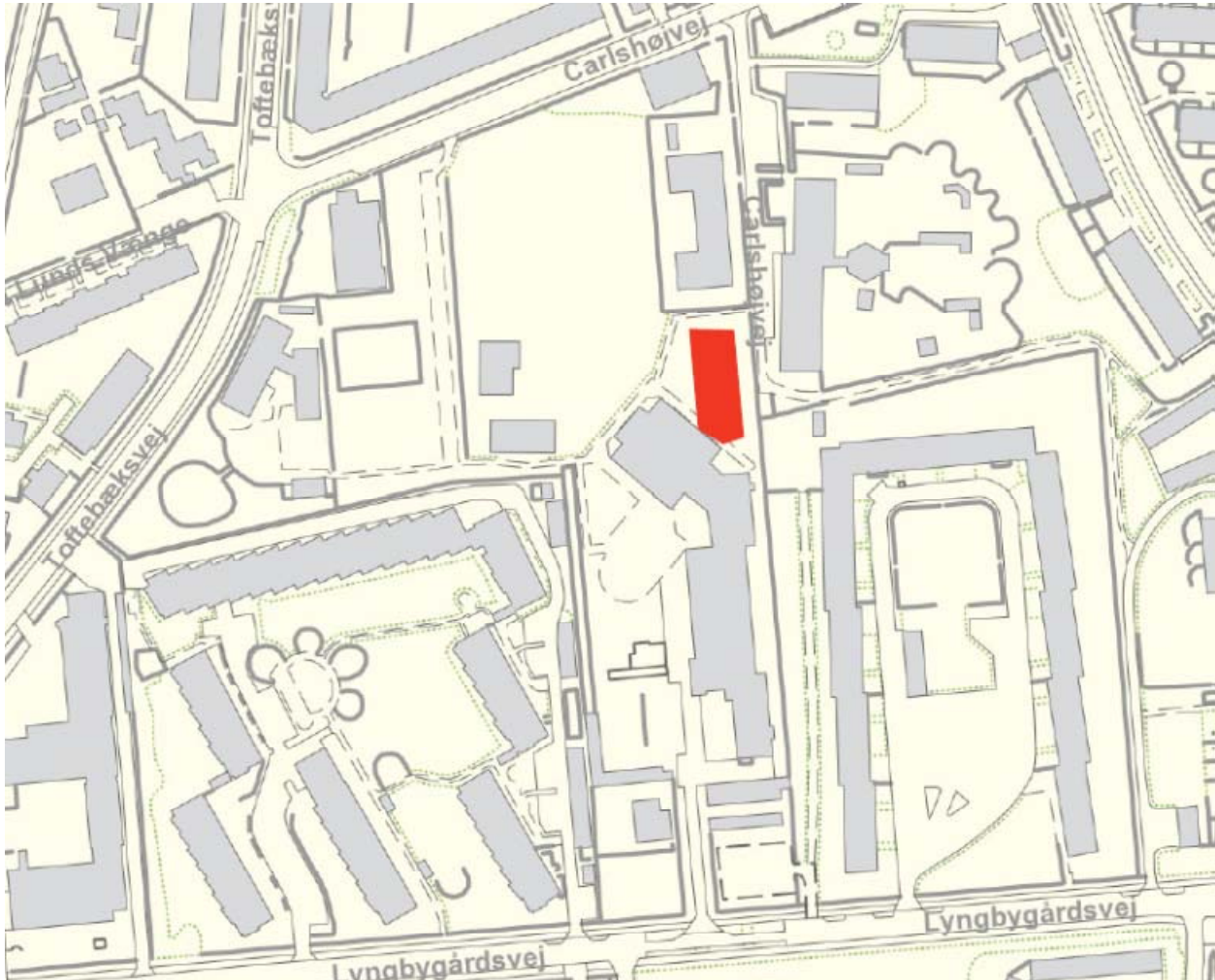
I bilaget præsenteres lokaliteternes geografiske placeringer samt de økonomiske skøn for anlæg i form af om- eller nybygninger. Udgifter til flytning og installation af tandklinikudstyr fremgår af bilag 5. Der er forbehold og forskellige overvejelser, som gør sig gældende ved hver bygningsmulighed. Disse er beskrevet i forbindelse med præsentationen.

De præcise arealbehov afhænger af indretningsmulighederne, herunder bærende vægge, fordeling af gangarealer, vinduespartier og trappeopgangens placering. Det skal være muligt at etablere maskinrum og installationer til kompressor og sugemotor i kælderetage eller i et rum uden for klinikken med rørføring til klinikker og tandlægeunits. Der skal etableres nødvendig beskyttelse mod røntgenstråling i form af fx bly omkring røntgenanlæg.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Forslag til placering af distrikt 1 med 11 klinikker, ca. 700 kvm.

Alle priser er ex. moms.

Forslag 1a

Lindegårdsskolen

Tandplejen indarbejdes i det nye skoleprojekt og kan være klar, når skoleombygningen er færdig i 2015/16.

Byggeomkostninger for tandplejen ex. tandlægeudstyr: 700 m² á 20.000 kr.: 14 mio. kr.

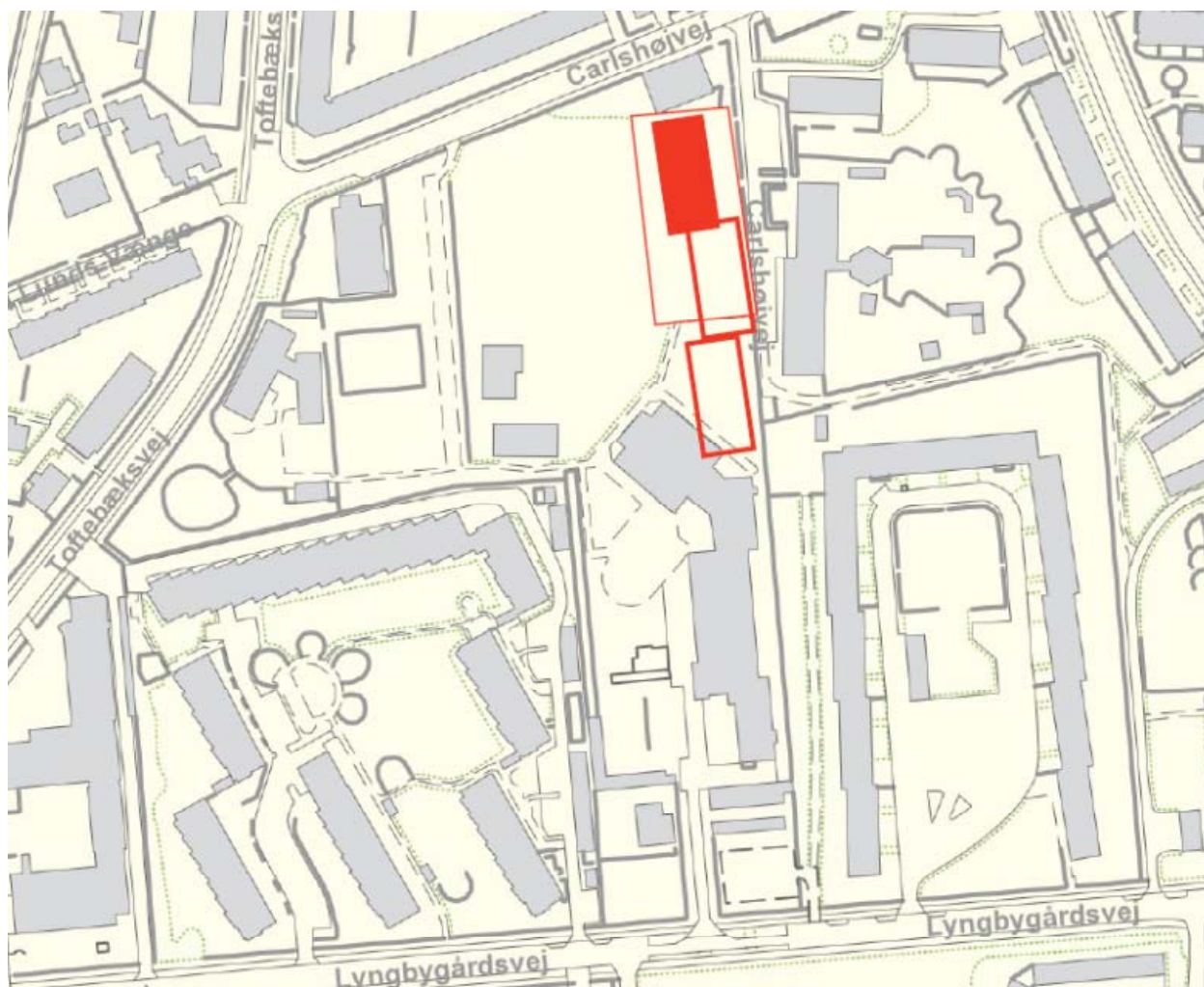
Fordele:

Ligger centralt i Lyngby og sammen med en skole. Kan indrettes præcist til tandplejen, dvs. ingen spildte m² – bygningen kan muligvis gøres mindre.

Ulemper:

Ingen.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Forslag 1b Lindegårdsskolen

Fritidsklubben, Carlshøjvej 8 og tandplejen indarbejdes i det nye skoleprojekt og kan være klar i 2015/16.

Byggeomkostninger for tandplejen ex. tandplejeudstyr: 700 m² á 20.000 kr. 14 mio. kr.

Fordele:

Ligger centralt og sammen med skolen. Kan indrettes præcist til tandplejen, ingen spildte m² – kan muligvis gøres mindre.

Ulemper:

Ingen.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Forslag 2

Toftebæksvej 8 – forhus og baghus

Forhuset benyttes i dag af Tandplejen, mens Baghuset anvendes således:
Stueetagens lokaler anvendes af Arbejdsmarkedsafdelingen til samtaler mv.

1. sal lejes ud som erhvervslejemål. Pt. til en privat fysiurgisk klinik.
2. (øverste) etage anvendes til kommunes motionscenter Fun-Fit med åbningstid fra kl. 6 – 23 alle ugens syv dage.

Hver etage i baghuset er på 198 m², heraf en del trapeareal. Der er handicapadgang via elevator til alle tre etager i baghuset.

Ved en benyttelse af huset til en stor tandklinik kræves det, at lejer i baghuset opsiges og Arbejdsmarkedsafdelingen flyttes til rådhuset, når det er udvidet i sommeren 2016. Herefter kan de to ledige etager i baghuset og to etager i forhuset inddrages. Kan være indflytningsklart i efteråret 2016.

Ombygningspris ex. tandklinikudstyr: 730 m² á 15.000 kr.

11 mio. kr.

Fordele:

Ligger centralt.

Det meste af stueetagen i forhuset vil blive ledig og kan bruges til anden anvendelse.

Ulemper:

Der eksisterer ikke-realiserede planer for privat byggeri i området omkring Gasværksvej, som muligvis også omfatter denne bygning/areal.

Der vil være en tabt årlig indtægt fra udlejning af baghusets 1. sal på 0,2 mio. kr.

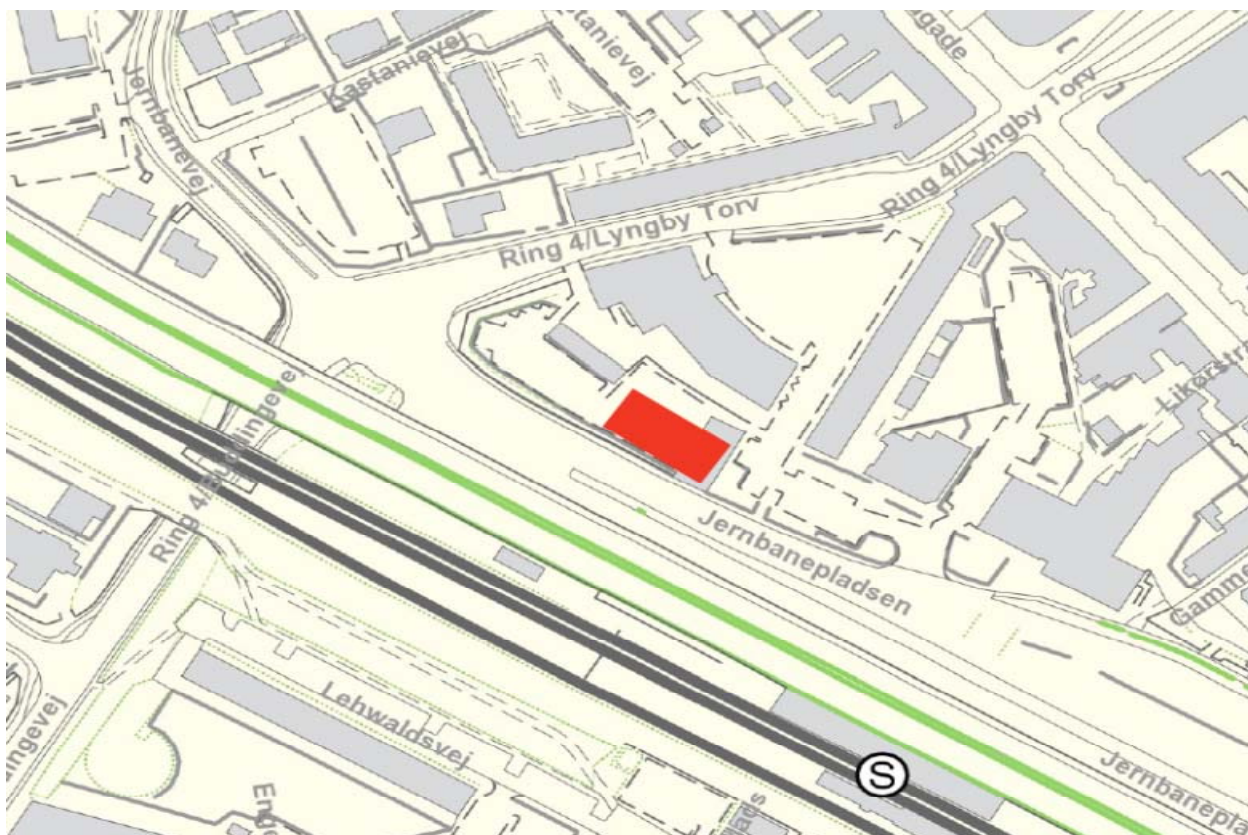
Der er kun niveaufri adgang til baghuset, og ombygningen vil indebære spildte m². Det er umiddelbart vurderingen, at etablering af niveaufri adgang til forhuset ikke vil være påkrævet ved en ombygning af huset til Tandplejen.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Hvis én eller flere etager i baghuset skal gøres ledig med henblik på udvidelse af den kommunale tandpleje, er der følgende udfordringer:

Stueetagen: Funktionerne i Arbejdsmarkedsafdelingens lokaler forventes at flytte med til rådhuset, når alle administrative funktioner fra Toftebæksvej 8 og 12 flyttes til rådhuset ved ombygning og udvidelse. Jf. nuværende tidsplan for rådhus-projektet forventes indflytning i nyt rådhus først at ligge i juni 2016.

1. salen: Erhvervslejemålet kan opsiges med 6 måneders varsel, og kun på betingelse af, at kommunen selv ønsker at benytte det lejede, jf. § 61, stk. 2 samt § 62 i Erhvervslejeloven.
2. salen: Det skønnes umiddelbart vanskeligt at finde andre egnede kommunale lokaler til etablering af motionscentret Fun-Fit.

Forslag 3 Rådhusprojektet

Tandplejen indarbejdes i rådhusprojektet.

Byggeomkostninger for tandplejen ex. tandklinikudstyr: 700 m² á 20.000 kr.: 14 mio. kr.

Fordele:

Ligger centralt placeret. Kan indrettes præcist til tandplejen, dvs. ingen spildte m² – kan muligvis gøres mindre.

Kommunen er i rådhusprojektet pt. udfordret på målopfyldelsen i fht. anvendelsen af egne m² i byggeriet.

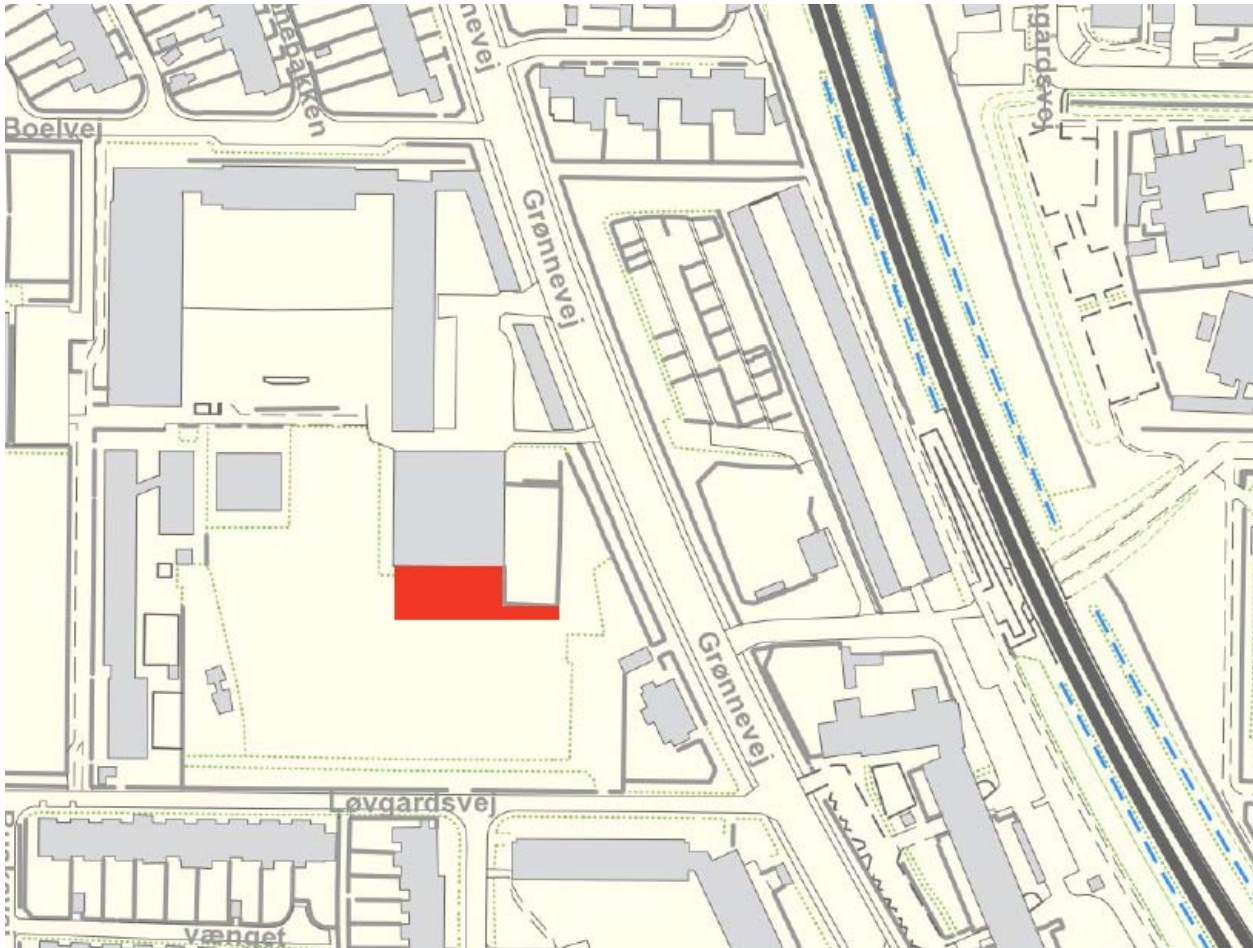
Ulempe:

Indflytningstidspunktet er usikkert. Pt. er det juni 2016.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Forslag til placering af distrikt 2 med 6 klinikker, ca. 350 kvm.

Alle priser er ex. moms.

Forslag 4

Udvidelse ved Hummeltoftehallen

I forbindelse med opfyldelse af arbejdstilsynets krav ved Hummeltoftehallen indarbejdes tandplejen i projektet. Vil derfor kunne følge halprojektet, hvor den forventede byggetid er 10 mdr.

Byggeomkostninger for tandplejen ex. tandklinikudstyr: 350 m² á 20.000 kr.: 7 mio. kr.

Fordele:

Kan indrettes præcist til tandplejen, dvs. ingen spildte m².

Ulemper:

Placeringen af tandklinikken for enden af Hallen vil hindre en evt. fremtidig udvidelse af hallen til idrætsformål. Det betyder fx, at Hallen ikke vil kunne opfylde målene for en håndboldbane.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Forslag 5

Pedelbolig v. Hummeltofteskolen

Pedelboligen ved Hummeltofteskolen på Grønnevej nedrives, og der opføres en ny bygning til Tandplejen. Pedelboligen er ledig pr. 1. maj 2014. Forventet projekterings-byggetid er 15 mdr.

Byggeomkostninger for tandplejen ex. udstyr: 350 m² á 20.000 kr.: 7 mio. kr.

Fordele:

Kan indrettes præcist til tandplejen, dvs. ingen spildte m². Kan muligvis gøres mindre.
Kan være indflytningsklar medio 2015.

Ulemper:

Kræver tilladelse for at nedlægge bolig.
Udgifter til nedrivning og evt. forurening er ikke medtaget i økonomioverslaget.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Bilag 5. Samlede økonomiske overslag og potentialer

Beregningsgrundlag: skøn for bygningsanlæg og besparelspotentialer:

Nybygning på Lindegårdsskolen i fbm. skoleudviklingsprojekt eller Nybygning i fbm. evt. udvidelse af Rådhuset på Lyngby Torv	
<u>Anlæg:</u>	
Opførelse af ny bygning: 700 kvm * 20.000 kr/kvm =	14 mio. kr.
Indretning og flytning af udstyr: 11 klinikker * 30.000 kr/klinik =	0,3 mio. kr.
I alt anlæg:	<u>14,3 mio. kr.</u>
<u>Årlige potentialer (dvs. besparelser og ekstra udgifter):</u>	
Hjemtagelse af specialtandpleje*:	0,7 mio kr/år
Forventet huslejeindtægt v. udlejning af Toftebæksvej 8**:	0,5 mio kr/år
Totalt årligt potentiale:	<u>1,2 mio kr/år</u>
Ombygning af Toftebæksvej 8 (for- og baghus)	
<u>Anlæg:</u>	
Ombygning af eksisterende kvm.: 730 kvm * 15.000 kr/kvm =	11 mio. kr.
Indretning og flytning af udstyr: 11 klinikker * 30.000 kr/klinik =	0,3 mio. kr.
I alt anlæg:	<u>11,3 mio. kr.</u>
<u>Årlige potentialer (dvs. besparelser og ekstra udgifter):</u>	
Hjemtagelse af specialtandpleje*:	0,7 mio kr/år
Tabt huslejeindtægt v. opsigelse af lejer på 1. sal:	-0,2 mio kr/år
Totalt årligt potentiale:	<u>0,5 mio kr/år</u>
Nybygning på Hummeltofteskolen	
<u>Anlæg:</u>	
Opførelse af ny bygning: 350 kvm * 20.000 kr/kvm =	7 mio. kr.
Indretning og flytning af udstyr: 6 klinikker * 30.000 kr/klinik =	0,2 mio. kr.
I alt anlæg:	<u>7,2 mio. kr.</u>
<u>Årlige potentialer (dvs. besparelser og ekstra udgifter):</u>	
	0 mio kr/år

* Hjemtagelse af specialtandpleje:

Ved kliniksammenlægninger forventes effektiviseringer således, at specialtandplejen kan hjemtages med den eksisterende normering – dog undtaget borgere som skal i fuld narkose.

Årlig besparelse: 0,7 mio. kr.

** Forventet huslejeindtægt v. udlejning af Toftebæksvej 8:

Den forventede lejeindtægt på 0,5 mio. kr./år afspejler et skøn, som er baseret på oplysninger fra BBR om bygningens areal (500 kvm) samt den markedsleje der i dag er i bygningens kvarter (1.000 kr/kvm/år).

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Beregningsgrundlag: skøn for investering i tandklinikudstyr i de tre modeller:

Model 1: Etablering af to distriktstandklinikker	Model 2: Bevarelse af den nuværende struktur	Model 3: Etablering af én distriktstandklinik i Lyngby. Bevarelse af tandklinikker i Virum-området
<p>Investeringer i units, udstyr m.v. til to store tandklinikker:</p> <p>Units (tandlægestole): = 3.300.000 kr. Røntgen: = 144.000 kr. Opvaskemaskiner: = 210.000 kr. Kompressorer og sugemotorer: = 172.000 kr. Autoklaver og asistina: = 240.000 kr.</p> <p>I alt udstyr og units: = <u>4.066.000 kr.</u></p>	<p>Investeringer i units, udstyr m.v. til otte skoleklinikker og én centralklinik:</p> <p>Units (tandlægestole): = 4.180.000 kr. Røntgen: = 648.000 kr. Opvaskemaskiner: = 700.000 kr. Kompressorer og sugemotorer: = 346.000 kr. Autoklaver og asistina: = 819.000 kr.</p> <p>I alt udstyr og units: = <u>6.693.000 kr.</u></p>	<p>Investeringer i units, udstyr m.v. til én stor tandklinik og fire skoleklinikker:</p> <p>Units (tandlægestole): = 3.740.000 kr. Røntgen: = 360.000 kr. Opvaskemaskiner: = 350.000 kr. Kompressorer og sugemotorer: = 188.000 kr. Autoklaver og asistina: = 480.000 kr.</p> <p>I alt udstyr og units: = <u>5.118.000 kr.</u></p>

Note: alle priser er opgivet i 2013-prisniveau og er ex. moms.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Bilag 6. Tandplejens nuværende bygningsmæssige rammer

	Engelsborgsskolens tandklinik	Lindegårdsskolens tandklinik	Trongårdsskolens tandklinik
Klinikkens størrelse	Klinikkens areal er 107 kvm., og indeholder to klinikker med to units.	Klinikkens areal er 46 kvm., og indeholder en klinik med en unit.	Klinikkens areal er 91 kvm., og indeholder to klinikker med to units.
I brug	5 dage pr. uge	1 dag pr. uge	4-5 dage pr. uge
Klinikkens fysiske stand samt adgang for handicappede	Klinikken er ikke hensigtsmæssigt indrettet, og er utidssvarende i forhold til kliniske procedurer. Klinikken ligger i en høj kælder. På grund af trapperne er der derfor dårlig adgang for gangbesværede/handicappede.	Én klinik er nedlagt pga. afstivning af bygningen. Instrumentopvaskemaskine og maskiner til sterilisation er defekte. Klinikken er beliggende på 4. sal, og da elevatoren kun går til 3. sal er der dårlig adgang for gangbesværede/handicappede.	Klinikkens stand er god, og den ligger handicapvenligt i gadeplan.

	Lundtofte skoles tandklinik	Kongevejens skoles tandklinik	Fuglsanggårdsskolens tandklinik
Klinikkens størrelse	Klinikkens areal er 85 kvm., og indeholder to klinikker med to units.	Klinikkens areal er 70 kvm., og indeholder 2 klinikker med to units.	Klinikkens areal er 78 kvm., og indeholder to klinikker med to units.
I brug	3 dage pr. uge	4 dage pr. uge	4 dage pr. uge
Klinikkens fysiske stand samt adgang for handicappede	Klinikken er utidssvarende indrettet, og ligger placeret på 2. sal uden elevator. Der er derfor vanskelige adgangsforhold for gangbesværede/handicappede	Klinikkens stand er god, men den ligger placeret på 1. sal og er meget lille. Eksempelvis er der ingen forebyggelsesfaciliter og medarbejderne skal indtage deres madpakke i venteværelset	Tandklinikkerne er gamle, men pæne. Lokalerne er trange og utidssvarende.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

	Hummeltofte skolens tandklinik	Virum skoles tandklinik	Central- og tandreguleringsklinikken
Klinikkens størrelse	Klinikkens areal er 95 kvm., og indeholder en klinik med en unit.	Klinikken areal er 138 kvm, indeholder og indeholder tre klinikker	Klinikkernes areal er 350 kvm og indeholder to klinikker til tandbehandling og fire klinikker til tandregulering.
I brug	1 dag pr. uge	5 dage om ugen	Henholdsvis 3 og 5 dage om ugen
Klinikkens fysiske stand samt adgang for handicappede	Klinikken er utidssvarende og befinder sig på 1. sal med vanskelig tilgang for gangbesværede/handicappede	Rummelige og lyse klinikrum, men en del spildplads i gangarealer. Der er handicapvenlig adgang.	Er beliggende i 3 etagers bygning med lav udnyttelsesgrad idet der er meget spildplads til bl.a. gang og trappearealer. Der er ikke handicapvenlige adgangsforhold.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Bilag 7. Erfaringer med sammenlægninger i andre kommuner

	Gladsaxe	Gentofte	Brøndby
Antal børn og unge 0-18 år	15.000	17.250	7.500
Omstrukturering	2 klinikker Sammenlagt i 2007-2008	4 klinikker Sammenlagt i perioden 2000-2007	1 klinik Sammenlagt i 2012
Forebyggelsesenheder på skolerne?	Nej	Nej	Ja, på to skoler
Håndtering af dilemmaer, når tandklinikkerne ikke længere ligger på skolerne			
- Melder børnene/de unge sig ud og går til privat tandlæge?	Ikke opgjort, men det er fornemmelsen at længere åbningstider og øget fleksibilitet ikke har givet flere udmeldelser	Ikke flere udmeldelser. Forældrene angiver at de kender tandklinikken og synes det er trygt for de unge at fortsætte der, indtil de fylder 18 år.	Antallet af unge, der fravælger den kommunale tandpleje er faldet, og flere unge er vendt tilbage efter at have været udmeldt.
- Er der flere udeblivelser fra undersøgelser og tandbehandling?	Nej, der er sket en hurtig tilvænning til at komme på den nye tandklinik. Der er mulighed for at komme sammen med sine søskende.	Vurderer at antallet af udeblivelser er uændret. For få måneder siden er der indført borgerbooking i Tandplejen og det ser ud til at nedbringe udeblivelserne væsentligt.	Antallet af udeblivelser er faldet. Forældrene har taget ansvaret om at gå med deres børn til tandlæge på sig. Hvis et barn/ung udebliver, bliver familien telefonisk kontaktet.
- Taber vi de udsatte børn, idet forældrene ikke magter at komme med dem til tandlæge?	De to tandklinikker er bevidst placeret i de udsatte boligområder Værebro og Høje Gladsaxe. En taxaordning, med mulighed for at hente udeblevne børn blev aldrig aktuel.	I begyndelsen havde Tandplejen en mobil enhed, der kørte rundt til skolerne. Endvidere blev der bevilget penge til en taxaordning. Der viste sig efter kort tid ikke behov for disse tiltag. Selvom tandklinikkerne ligger lige ved skolerne, hentes børnene ikke til tandpleje. Tandplejen vægter forældresamarbejdet meget højt og mener, at det er forældrenes ansvar at sørge for tandpleje til deres børn.	Forældresamarbejdet vægtes meget højt, og både forældre og medarbejdere er glade for det samarbejde, der kan etableres, når forældrene er med til tandpleje. Forebyggelsesenhederne bruges til sundhedsfremme og forebyggelse for de børn der har behov for dette. Der underrettes systematisk om børn, der gentagne gange udebliver fra tandpleje.
Er rekruttering af tandlæger uden turnus lettere? Tager man i højere grad elever og personer i jobafprøvning mv.?		Ja. Flere tandlæger er de senere år gået på pension, og deres stillinger er hovedsagelig besat af tandlæger uden turnus. Der er nu hele tiden en klinikassistentelev ansat.	Tandplejen stod foran et stort generationsskifte, så mulighed for rekruttering var et vigtigt argument for sammenlægning af klinikker. Det angives at sammenlægningen har givet et stort fagligt løft for alle faggrupper i Tandplejen.
Er sygefraværet steget med flere medarbejdere samlet på ét sted?	Ikke opgjort, men det er ikke deres fornemmelse at sygefraværet er steget.		Sygefraværet i Tandplejen har altid været lavt, og er faldet yderligere efter sammenlægning.

Potentialer for sammenlægning af tandklinikker

Bilag 8. Udsatte børn og unge fordelt på skoledistrikter

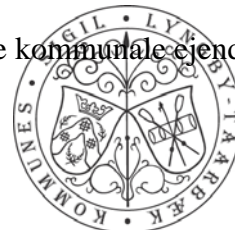
	Elevernes ressourcefordeling. Andel i pct.		
	Stærke	Sårbare	I alt
Tandklinikdistrikt 1			
Engelsborgskolen	90,9	9,1	100%
Lundtofte Skole	78,7	21,3	100%
Taarbæk Skole	92,2	7,8	100%
Trongårdsskolen	81,3	18,7	100%
Lindegårdsskolen	73,2	26,8	100%
Tandklinikdistrikt 2			
Fuglsanggårdsskolen	91,6	8,4	100%
Hummeltofteskolen	91,4	8,6	100%
Kongevejens Skole	94,3	5,7	100%
Virum Skole	96,7	3,3	100%
Gennemsnit for hele LTK	88,3	11,7	100%

Note:

Elever er markeret som sårbare, hvis mindst 2 ud af disse 3 kriterier er opfyldt:

- 1) Eleven bor ikke hos både far og mor
- 2) Hverken mor eller far har en kort eller længerevarende uddannelse
- 3) Mere end 25% af indkomsten kommer fra kontanthjælp, social pension eller dagpenge

Kilde: Lyngby-Taarbæk Kommunes Center for Uddannelse og Pædagogik, november 2012. Tal fra Danmarks Statistik vedr. Lyngby-Taarbæk Kommune.

Bilag 4

Notat vedr. vurdering af genopretningsbehov for de kommunale ejendomme

Baggrund

Forvaltningen har gennemført et udvendigt bygningssyn af de kommunale ejendomme i løbet af 2. halvår af 2013 og 1. kvartal 2014. Bygningssynet omfatter alene en gennemgang af bygningernes klimaskærm d.v.s. fundament, ydervægge, vinduer, yderdøre, tag, tagrender, false m.m. Vurderingen er baseret på et udvendigt bygnings-syn af 150 ejendomme og ca. 220.000 kvadratmeter. Den indvendige vedligeholdstilstand herunder tilstanden på de tekniske installationer, samt tilstanden på de tilhørende udearealer er ikke medtaget i forvaltningens samlede vurdering af genopretningsbehovet. Dog skønnes, at efterslæbet på de tekniske installationer udgør ca. 6 mio. kr. Når gennemgangen af vedligeholdstilstanden for den indvendige bygningstilstand samt udearealer er gennemført, vil der foreligge en ny samlet vurdering af genopretningsbehovet på den kommunale bygningsmasse.

Resultatet af forvaltningens bygningssyn af klimaskærmen fremgår af nedenstående vurdering af genopretningsbehovet. Vurderingen er baseret på en udvendig bygningssyn gennemgang af en lang række kommunale ejendomme omfattende: Område- og træningscentre, daginstitutioner, klubber, skoler, lokaliteter til folkeoplysningen, administrationsbygninger, biblioteker og idrætsanlæg. Dog er enkelte bygninger udeladt helt af bygningssynet. Der er tale om bygninger, der er sat til salg eller hvor der allerede er udarbejdet en politisk udvalgssag til renovering/modernisering/nybyggeri. For eksempel er Ungdomsskolen, Rådhuset og dele af Lindegårdsskolen ikke medtaget i vurderingen. Endeligt er kommunens udlejningsejendomme og de almene boligselskaber administreret af kommune ikke medtaget i vurdering af genopretningsbehovet.

Analysens resultater

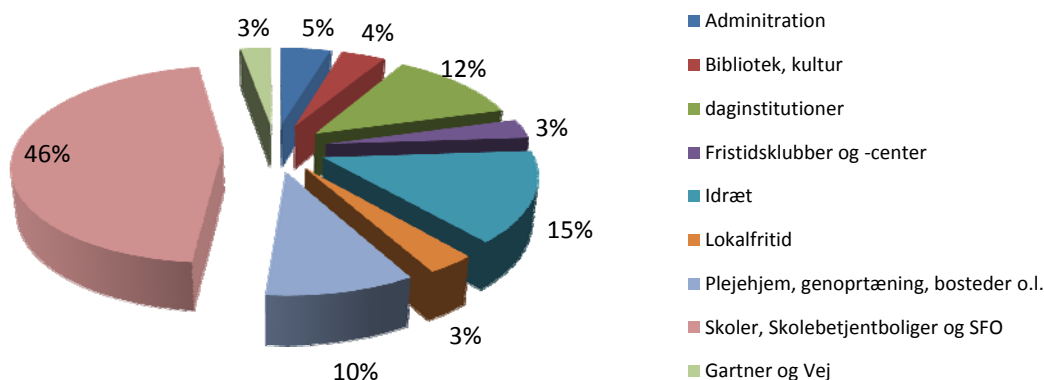
Bygningssynet af klimaskærmen på de 150 bygninger (220.000 m²) viser et genopretningsbehov på 66 mio. kr. for 2014. Dette svarer til et udgiftsbehov på 299 kr./m².

Genopretningsbehovet er registreret som et vedligeholdsefterslæb eller akutte skader på bygningerne, der skal udbedres i 2014, for at få bygningerne til et fornuftigt vedligeholdelsesniveau, uden større risiko for følgeskader, for derfra at kunne udføre planlagt vedligehold. Nødvendig genopretning kan defineres som bygningsskader, der skal oprettes, for efterfølgende at kunne udføre normalt bygningsvedligehold efter planlagte behov. Genopretningsbehovet indebærer således et kvalitetsspring, der helt eller delvis bringer bygningen tilbage eller op på et tidssvarende niveau, så der efterfølgende kan udføres et normalt bygningsvedligehold efter planlagt behov.

Såfremt der ønskes en forsvarlig fremadrettet vedligeholdsstand på de kommunale bygninger, skal forvaltningen have ca. 54 kr./m² til udvendig bygningsvedligehold svarende til et årligt budget 11,8 mio. kr. med 220.000 m².

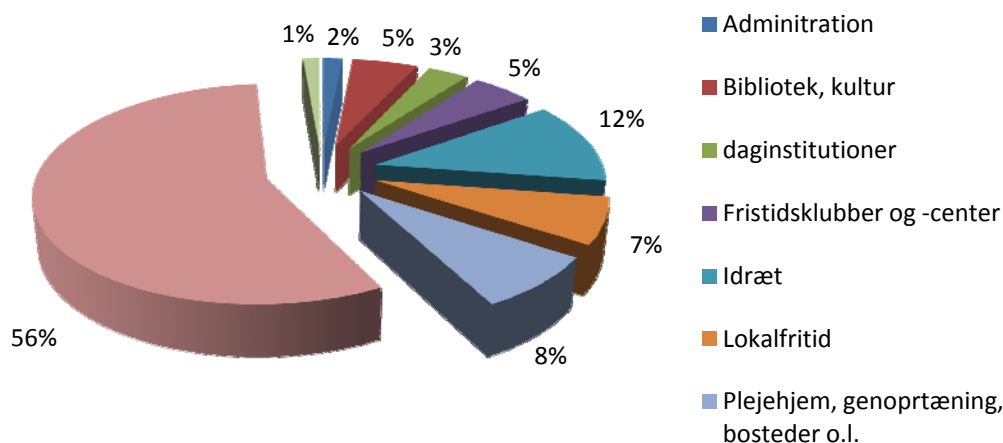
Den kommunale ejendomsportefølje med udvendige vedligeholdelsesforpligtelser fordeles på følgende måde i forhold til anvendelse og andel af kvadratmeter.

Figur 1: Kvadratmeter i pct. fordelt på anvendelse

Det samlede genopretningsbehov på 66 mio. kr. fordeles på følgende måde i forhold til anvendelse.

Figur 2: Genopretningsbeløb i procent fordelt på anvendelse

Af ovenstående figur 2 fremgår det, at Skoler, Skolebetjentboliger og SFO udgør 56 % af det samlede genopretningsbehov, mens området arealmæssigt kun udgør 46 pct. af det samlede areal for kommunale ejendomme (se figur 1). Området Skoler, Skolebetjentboliger og SFO udgør således en forholdsmæssig stor andel det samlede genopretningsbehov.

Prioritering

Forvaltningen arbejder ud fra nedenstående prioritering af de konstaterede bygnings-skader (efterslæb):

1. Fare for personskader, sikkerhed
2. Akutte opståede skader, med stor risiko for følgeskader
3. A&T sager (arbejdstilsyn)
4. Akutte opståede skader, med mindre risiko for følgeskader
5. Planlagt vedligehold på primære bygninger
6. Planlagt vedligehold på sekundære bygninger (udhus, skure etc.)

Økonomi

Det nødvendige genopretningsbehov til udvendigt bygningsvedligehold udgør i alt 66 mio. kr. Af praktiske og økonomiske årsager vil det ikke være muligt eller hensigtsmæssigt at udføre alle arbejder på et enkelt år. Såfremt beløbet til den nødvendige genopretning kan frigives over en kortere periode f.eks. 5 år, vil der være muligt at skabe en synergi på tværs af bygningerne og opnå en stordriftsfordel i forhold til udbudsmængderne. De lavere udbudspriser vil modsvare et øget efterslæb over 5 år. Hvis genopretningsbeløbet først frigives over en længere periode for eksempel 10 år, må det påregnes, at de samlede udgifter til genopretning vil stige 15-20 pct. dels på grund af øget efterslæb, og dels på grund af manglede stordriftsfordele.

Over en femårig periode vil genopretningsbeløbet for klimaskærmen udgøre en årlig merudgift på 13,2 mio. kr. ($66 / 5 = 13,2$ mio. kr.)

Genopretningsbehovet kan dog ikke stå alene. Såfremt der ønskes en forsvarlig fremadrettet vedligeholdsstand på de kommunale bygninger, vurderer forvaltningen at der bør anvendes ca. 54 kr./m² til udvendig bygningsvedligehold svarende til et årligt budget 11,8 mio. kr. med 220.000 m². Nøgletallet er baseret på standardnøgletal for en "middel vedligeholdelsesstand", hvor den indvendige og udvendige vedligehold tilsammen bør være 80-120 kr./m². Forvaltningen vurderer fordelingen på ud- og indvendig vedligehold med ca. 2/3 og 1/3.

Der er årligt afsat 24,5 mio. kr. til udvendigt bygningsvedligehold og tekniske installationer. Heraf er der afsat 9,4 mio. kr. til vedligehold af tekniske installationer og elevatorer, 3,8 mio. kr. til faste servicekontrakter og 11,3 mio. kr. til udvendigt bygningsvedligehold.

Hvis forvaltningen fremadrettet skal kunne fastholde vedligeholdsstanden på et forsvarligt niveau, skal forvaltningen have ca. 54 kr./m² til udvendig bygningsvedligehold svarende til et årligt budget 11,8 mio. kr. med 220.000 m². Sammenholdt med et normalt budgetår, er der afsat 11,3 mio. kr. til udvendigt bygningsvedligehold. Dette giver en difference på 0,5 mio. kr. årligt.

Det samlede årlige budget til udvendigt bygningsvedligehold og vedligehold af tekniske installationer er lavere i 2014 og 2015 i forhold til normalen. Årsagen er, at den samlede pulje til vedligehold finansierer 2,6 mio. kr. af udgifterne i Rådhusprojektet i 2014 og 7,6 mio. kr. i 2015. I forhold til 2016-17 er budgettet til den samlede vedligeholdspuljen på normalt niveau igen.

I forhold til budgettet til udvendigt bygningsvedligehold eksklusivt vedligehold af de tekniske installationer er der normalt afsat 11,3 mio. kr., men på grund af Rådhusprojektet er budgettet til udvendigt bygningsvedligehold reduceret til 9,9 mio. kr. i 2014 og 7,3 mio. kr. i 2015. Sammenholdt med det beregnede årlige vedligeholdsniveau på 11,8 mio. kr. til udvendigt vedligehold er der behov for yderligere 1,9 mio. kr. i 2014, 4,5 mio. kr. i 2015 og 0,5 mio. kr. i 2016-17.

Forvaltningen har undersøgt, om en del af finansieringsudfordringen kan hentes ved en midlertidig omprioritering af vedligeholdsmidler afsat til servicekontrakter og tekniske installationer. Vurderingen er, at en omprioritering eller en forskydning af afsatte midler til servicekontrakter og vedligehold af tekniske installationer, vil få direkte negative konsekvenser for den daglige drift af bygningerne i form af nedbrud på varmeanlæg, vandforsyning og ventilationsanlæg m.m., samt vil medføre et øget efterslæb på de tekniske installationer.

Endvidere har forvaltningen undersøgt, om en del af finansieringsudfordringen kan hentes ved en omprioritering af vedligeholdsmidler afsat til forebyggende vedligehold. Vurderingen er, at en omprioritering vil betyde et stigende efterslæb på den del af bygningsmassen, der ikke genoprettes. Midlerne til forebyggende vedligehold vil på den lange bane ud fra en Space Management tankegang kunne tænkes ind som en finansieringsmulighed, men på den helt korte bane skal en del af midlerne bruges til akutte foranstaltninger. Forvaltningen er i 2014 nødsaget til, at anvende en større del af midlerne afsat til forebyggende vedligehold på akut genopretning. Prioriteringen sker ud fra, at risikoen for personskader og risikoen for følgeskader på bygningsdele altid prioriteres højere end planlagt vedligehold.

Sherpa-forløb – et tilbud om hjælp til ordinært arbejde eller uddannelse

Formål

Sherpa støtter psykiske sårbare i at være selvforsørgende og til at komme i ordinær beskæftigelse eller uddannelse. Sherpa tilbyder et tværfagligt mentorkoncept, som består af social- og sundhedsfaglige mentorer med indgående psykiatrierfaring samt karriererådgivere med mangeårig erfaring fra erhvervslivet og uddannelsessystemet. Sherpas udgangspunkt er borgernes motivation, ressourcer og håb.

Målgruppen for Sherpas arbejde er borgere, som ud over ledighed, tumler med mentale helbredsproblemer som angst og depression og deraf ofte afledte sociale udfordringer. Eftersom et Sherpa-forløb lægger op til en markant udvikling, skal borgere have motivation for at komme i arbejde eller uddannelse og dermed blive selvforsørgende. Sherpas arbejde er evidensbaseret ud fra Sherpas deltagelse i forskningsprojektet "Inklusion", som blandt andet er støttet af STAR, Region Hovedstaden og Region Syddanmark.

Ideen bag et Sherpa forløb er at tilbyde en helhedsorienteret indsats, hvor der er fokus på at støtte borgeren i at få så tilpas meget struktur og overskud i hverdagen, så der bliver plads til et arbejde eller påbegynde en uddannelse.

Sherpa stiller en erfaren social- eller sundhedsuddannet mentor med flere års erfaring inden for psykiatrien til rådighed, som følger borgeren hele vejen til målet, men som også støtter indtil borgeren ikke bare er begyndt på studie/arbejde, men til borgeren er forankret i den nye hverdag. Denne fase kaldes efterværn.

Så tidlig som mulig i forløbet introduceres borgeren til en karriererådgiver. Formålet er at definere et attraktivt og realistisk jobmål. For at sikre at borgeren får den bedste sparring i en tid, hvor mange døjer med et lavt selvværd og flere har mistet troen på, at der er en arbejdsgiver, som vil ansætte dem, tilbyder Sherpa også her en høj faglighed. Karriererådgiverne har ud over en stor indsigt og forståelse for dansk erhvervsliv også en erfaring fra HR-stillinger, outplacement eller lederstillinger i større danske virksomheder. Andre karriererådgivere er specialiseret i uddannelsessystemet.

Borgerne har dermed adgang til fagligheder inden for sundhed, psykiatri, social og beskæftigelse. Det er bl.a. Sherpas opgave at sikre, at disse fagligheder kommer i spil, når borgeren efterspørger støtte.

Sherpa tror på, at den enkelte borger bærer svarene på egen vej tilbage i livet. Borgeren selv oplever ofte ikke, at vejen er farbar, hvorfor Sherpa arbejder med handlingsplaner med delmål, som løbende justeres, evalueres, og som begge parter underskriver.

Et vigtigt element for borgerens udvikling er ud over en god relation også tryghed. Tryghed i at vide at Sherpa står der, når noget er svært. Borgerne vil derfor opleve en stor fleksibilitet, både hvad

angår kontaktform (møde, mail, SMS, telefon eller Skype) samt hyppighed i kontakt. Sherpa er der, når det gælder.

Der er normalt megen ret og pligt for borgeren, hvorfor et Sherpa forløb er tidsbegrænset. Nogle lander hurtigt på benene og står efter kort tid stabilt med et arbejde, mens andre har behov for længere tid for at komme sig. Vi er for alle, uanset om det tager seks måneder eller to år, da slipper vi ikke. Uanset forløbstid, da tilbyder Sherpa dette til en fast pris, svarende til en ugepris på 1.150 kr, eksklusiv moms.

Gennemløbshastigheder

Via forskningen, hvor der samlet er 200 borgere i målgruppen, kender Sherpa den gennemsnitlige gennemløbstid for en borger.

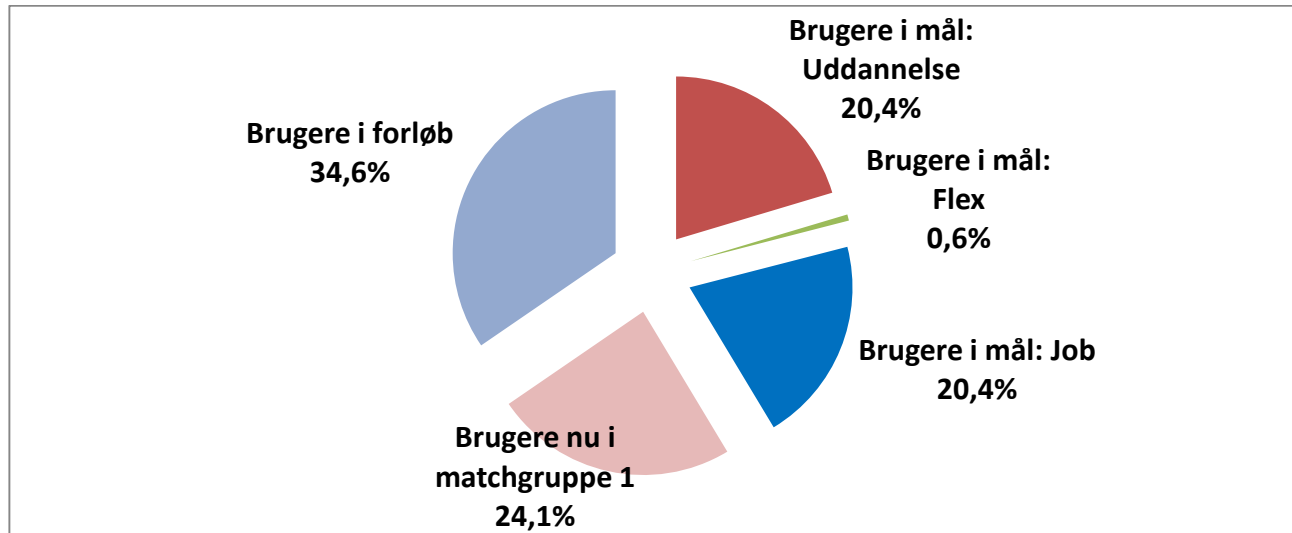
Borgerne til forskningen er henvist af regionen. Dvs deres depression, angst eller bipolar sindslidelse har været så svær, at de enten var indlagte ved visitation eller henvist til regional ambulans behandling.

Forsørgelse ved visitation	Antal mdr. for at komme i ordinær beskæftigelse eller i uddannelse	- heraf tid i efterværn	Samlet forløbstid
Kontanthjælp	9 mdr.	3 mdr.	12 mdr.
Sygedagpenge	8 mdr.	5 mdr.	13 mdr..

Til trods for svær behandlingskrævende psykisk sygdom, ledighed og sociale problemer er det lykkedes kontanthjælpsmodtageren at komme i ordinært arbejde på ni måneder, mens borgeren på sygedagpenge skal bruge otte måneder.

Målopfyldeelse

I perioden oktober 2012 til januar 2014 har der været løbende tilgang af borgere til Sherpa forløb i forskningsprojektet.

34,6 % er stadig i forløb og arbejder på at kunne bruge deres arbejdsevne.

24,1 % er flyttet fra enten matchgruppe 2 eller 3 til nu at være matchgruppe 1 og klar til at tiltræde et ordinært arbejde. Disse er på lige vilkår med alle andre ramt af en lav efterspørgsel efter arbejdskraft. Men til forskel fra mange andre ledige har de et klart jobmål og får støtte til forskellige jobsøgningsstrategier. Denne gruppe anvender i høj grad to fagligheder: Karriererådgiveren til at sætte mål og følge op på jobansøgningsaktiviteterne, træning i jobsamtalen osv. mens mentoren arbejder med håbet og selvværdet, så de mange afslag ikke ødelægger borgerens gode døgnrytme. Måned for måned bliver denne kategori lavere og lavere.

Som det ser ud i dag, er mit bedste bud, at alle kommer sig og bliver klar til det ordinære arbejdsmarked. Dog er der fire i forløbsgruppen, som har så høj en alder, hvor der drøftes seniorjob eller pension.

Med venlig hilsen

Trine Lindahl
Adm. direktør

LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE
Center for Sundhed og Kultur
Tandplejen

Journalnr. :
Dato: 30.01.2014
Skrevet af : Anne Kaae-Nielsen

Svar på politikerspørgsmål
Vedr.

Udbetaling af tilskud over §82a i lov om aktiv socialpolitik,
samt opsøgende virksomhed i forbindelse med implementeringen af loven af 01.01.13

Henrik Brade Johansen (B) har spurgt som følger:

"Ifølge Altinget den 14. januar er der kun brugt 40 ud af 180 mio. afsat til at tilbyde gratis tandbehandling til fattige og socialt udsatte. I den anledning vil jeg gerne vide hvad vi har gjort i LTK for at gøre denne sårbare gruppe opmærksom på mulighederne for en bedre livskvalitet"

Spørgsmålet må offentliggøres.

Forvaltningens svar:

Der henvises i spørgsmålet til et indlæg på Altinget den 14. januar 2014 (vedlagt), der omhandler i hvor høj grad tilskud til tandbehandling af kontanthjælpsmodtagere m.fl. jf. lov om aktiv socialpolitik §82a., er blevet anvendt til formålet.

Pr. 1. januar 2013 trådte "Lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik" i kraft. Lovens hensigt er at give et øget tilskud til tandpleje, samt hjælp til udsættelsestruede lejere. I §82 a gives mulighed for kommunen til at yde tilskud til betaling af tandpleje til personer, som modtager ydelser efter loven, svarende til kontanthjælpsniveau. For personer fra 18 til og med 24 år ydes tilskud til dækning af 100 % af modtagerens egne udgifter til tandpleje, som årligt overstiger en egenbetaling på 600 kr. For personer, der er 25 år eller derover, ydes tilskud til dækning af 65 % af modtagerens egne udgifter til tandpleje, som årligt overstiger en egenbetaling på 800 kr. Der kan kun søges over §82 a til samlede behandlingsforløb, der ikke overstiger 10.000 kr. Kommunen skal ikke fagligt vurdere behandlingsforløb under §82a.

Af opgørelse fra Center for Arbejdsmarked fremgår det, at der i 2013 i Lyngby-Taarbæk Kommune er brugt 132.335 kr. netto i ordningen, hvilket svarer til en forbrugsprocent på 17,5 % af bevillingen.

En opsøgende indsats er ikke en del af aftalen. De mest udsatte borgere er karakteriseret ved ikke selv at opsøge sundhedsvæsenet, herunder tandpleje, også selvom ydelseskontorer, jobcentret m.fl. gør borgeren opmærksom på ordningen. Endvidere er aftalen ny, og derfor forventeligt langt fra fuldt implementeret. Ved gennemgang af ansøgninger om tilskud til tandpleje efter §82 ses det tydeligt, at der ofte søges over denne velkendte tilskudsmulighed frem for §82a, idet der også ønskes at søge om tilskud til egenbetalingsdelen.

Erfaringer fra forsøgsordninger med tandpleje for udsatte i bl.a. Herlev og Lyngby-Taarbæk (projektet "Ingen tandlæge – hvad så?" 2006-2008) viser, at et supplerende, opsøgende, tværfagligt tandplejetilbud, der har fokus på en sundhedsfremmende og forebyggende indsats, og som er tilpasset de udsatte grupper, skaber en større lighed i tandsundheden.